

KALLELSE

Nämnd Kommunstyrelsens arbetsutskott

Datum och tid 2018-03-06 Klockan 08:00

Plats Mötesrum Sunnanö, kommunkontoret, Östhammar

Besök	Nr	ÄRENDELISTA	Föredragande
8.00	1	Upphandling och Näringslivsklimat	Inger Modig Lind Ulf Andersson
8.20	2	Överläggning, aktuella mark- och planfrågor	Helen Åsbrink Jonas Svensson Charlotte Köhler Tomas Bendiksen
	3	Projektering Frösåkersskolan, inriktningsbeslut	
	4	Stadsnätet, information	Peter Nyberg
	5	Stratsys, styrhus, uppdrag och nyckeltal för kommunstyrelsen	Peter Nyberg
9.30	6	Medborgarlöfte för Östhammars kommun och polis	Agneta Degerstedt
10.00	7	Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen – utbyggnad och fortsatt drift av SFR	Anna Bergsten
	8	Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken – utbyggnad och fortsatt drift av SFR	Anna Bergsten
	9	Verksamhetsberättelse och bokslut 2017, slutförvarsorganisationen	Marie Berggren
	10	Avsiktsförklaring väg 288	Marie Berggren
	11	Status Fördjupad översiktsplan	Torsten Blomé Eddie Lundgren
	12	Preliminär budget 2019, flerårsplan 2020-2022	Gunilla Jansson
	13	Svar på remiss, vissa farleds- och hamnfrågor	

14	Redovisning intern kontrollplan 2017, samtliga förvaltningar	
15	Reglemente för socialnämnden, revidering	
16	Reglemente för Bygg- och miljönämnden, revidering	
17	Motion om att avskaffa förturen för nyanlända i den kommunala bostadskön	
18	Östhammars Stad 650 år, inbjudan	
19	Östhammars stad 650 år, anordnande av konsert	Peter Nyberg
20	Anmälningssärende, Brottsofferjouren Uppsala län	
21	Anmälningssärende, Gästrike Vatten	
22	Anmälningssärende, Östhammar vatten	
23	Kurser och konferenser	
24	Uppdrag till tekniska förvaltningen, diskussion	Helen Åsbrink
Marie Berggren
Torsten Blomé
Charlotte Köhler
Ulf Andersson
Lasse Karlsson
25	Hargs Hamn AB, diskussion	
26	Mark försäljning Credentia AB, Östhammar 1:2 del av	Helen Åsbrink
Torsten Blomé

Sekreterare Kersti Ingemarsson

Ordförande Jacob Spangenberg (C)

1 Dnr KS-2018-125 Dpl 050

Upphandling och Näringslivsklimat

Inger Modig Lind föredrar ärendet avseende

- Behov av kompletterande politiska beslut gällande inköp upphandling
- Inköp utanför avtal
- Offentlig redovisning av kommande upphandling under det kommande året/n
- Överläggning ksau/chefer tillsammans med Svenskt Näringslivs upphandlingsspecialist
- Ledning styrning av upphandling

Arbetsutskottets beslut

2

Dnr KS-2018-9

Dpl 904

Överläggning, aktuella mark- och planfrågor

Bygg- och miljönämndens ordförande, bygg- och miljöchef, tekniska utskottets ordförande samt teknisk chef besöker arbetsutskottet för informationsutbyte och diskussion angående aktuella frågor.

Arbetsutskottets beslut

3 Dnr KS-2018-127 Dpl 611

Projektering Frösåkersskolan, inriktningsbeslut

Handling A

Under januari presenterade Sh Bygg en kalkyl baserad på framtagna programhandlingar, med en osäkerhetsmarginal på ca 20 %. Inför den fortsatta framdriften av projektet behöver beslut om inriktning fattas.

Byggprojektledare Johanna Yngve, gatu- och fastighetschef Lasse Karlsson och verksamhetscontroller Elisabeth Lindkvist besöker arbetsutskottet för en lägesrapport av nya skolan.

Ursprungliga förutsättningar, processbeskrivning, förändrade förutsättningar redovisas. Diskussioner förs om projekt nya skolan med förslag om att banta projektet, rita ny byggnad eller att öka budgeten med 34 Mkr. Projektet startar sommaren 2018 och ska stå klart 2020.

Arbetsutskottets beslut 2018-02-27

Tekniska kontoret får i uppdrag att upprätta ett förslag till inriktningsbeslut avseende projektering av ny byggnad och rivning av befintlig byggnad innebärande en ökning av budgeten med 34 Mkr.

Ärendet behandlas i kommunstyrelsens arbetsutskott 2018-03-06, kommunstyrelsen 2018-03-13 och kommunfullmäktige 2018-03-27.

Arbetsutskottets förslag

4

Dnr KS-2016-233

Dpl 005

Stadsnätet, information

Peter Nyberg föredrar ärendet

Arbetsutskottets beslut

5

Dnr

Dpl

Stratsys, styrhus, uppdrag och nyckeltal för kommunstyrelsen

Peter Nyberg föredrar ärendet

Arbetsutskottets beslut

6

Dnr KS-2018-85

Dpl 901

Medborgarlöfte för Östhammars kommun och polis

Handling B

Samverkan mellan kommun och polis är nyckeln till ett framgångsrikt och effektivt brottsförebyggande arbete. Ett viktigt instrument för detta är medborgarlöften. Det kan ses om ett komplement till de samverkansavtal som redan idag finns mellan kommun och polis. Medborgarlöftet ska bidra till att öka tryggheten och minska brottsligheten i området.

Agneta Degerstedt besöker arbetsutskottet.

Arbetsutskottets förslag

7

Dnr KS-2015-5

Dpl 531

Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen – utbyggnad och fortsatt drift av SFR

(remissinstansens dnr: SSM2017-5439)

Handling C

Strålsäkerhetsmyndigheten kungjorde den 11 december 2017 Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen till utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark, Östhammars kommun, Uppsala län. Synpunkter ska skickas till Strålsäkerhetsmyndigheten senast den 11 mars 2018. Östhammars kommun har begärt och meddelats förlängd svarstid till den 19 mars 2018.

SKB lämnade i december 2014 in en ansökan om tillstånd för utbyggnad och fortsatt drift av SFR enligt både miljöbalken och kärntekniklagen. Östhammars kommun har genom sin vetorätt i miljöbalksprövningen en viktig roll i prövningen.

Svarstid (sista svarsdag): 19 mars (förlängt från 11 mars).

Förslag till beslut

Östhammars kommun yttrar sig över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen om utbyggnad och fortsatt drift av SFR i enlighet med Strategienhetens förslag till yttrande daterat 2018-02-14.

Anna Bergsten och Marie Berggren föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

8

Dnr KS-2015-4

Dpl 531

Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken – utbyggnad och fortsatt drift av SFR

(remissinstansens dnr: M7062-14)

Handling D¹⁻²

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt kungjorde den 11 december 2017 Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) i Forsmark, Östhammars kommun, Uppsala län. Synpunkter med anledning av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ska ges in till domstolen senast den 19 mars 2018.

SKB lämnade i december 2014 in en ansökan om tillstånd för utbyggnad och fortsatt drift av SFR enligt både miljöbalken och kärntekniklagen. I maj 2016 beslutade regeringen att tillåtligheten av den planerade utbyggnaden ska prövas av regeringen. För att regeringen ska få tillåta verksamheten krävs enligt den så kallade vetorätten i miljöbalken att kommunfullmäktige tillstyrker ansökan. Mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt bereder målet åt regeringen.

Svarstid (sista svarsdag): 19 mars

Förslag till beslut:

Östhammars kommun yttrar sig över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken om utbyggnad och fortsatt drift av SFR i enlighet med Strategienhetens förslag till yttrande daterat 2018-02-15.

Anna Bergsten och Marie Berggren föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

9

Dnr KS-2018-124

Dpl 042

Verksamhetsberättelse och bokslut för slutförvarsorganisationen 2017

Handling E

Strategienheten informerar om bokslut 2017 och verksamhetsberättelse för 2017 för slutförvarsorganisationen i Östhammars kommun. Sista svarsdag 31 mars 2018

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner verksamhetsberättelse och bokslut för slutförvarsorganisationen 2017 och översänder densamma till strålsäkerhetsmyndigheten.

Marie Berggren föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag

10

Dnr KS-2015-848

Dpl 440

Avsiktsförklaring väg 288

Marie Berggren föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

11

Dnr

Dpl

Status Fördjupad översiktsplan

Torsten Blomé och Eddie Lundgren föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

12

Dnr KS-2018-126

Dpl 041

Preliminär budget 2019, flerårsplan 2020-2022

Gunilla Jansson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

13

Dnr KS-2017-976

Dpl 900

Svar på remiss, vissa farleds- och hamnfrågor

Handling F¹⁻²

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352, daterad 2017-02-15 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) ska tillämpas från och med 2019-03-24.

Förordningen kommer från och med det datumet att gälla såsom lag i Sverige. Det övergripande syftet med förordningen är att förenkla tillträdet till marknaden för hamntjänster och att förbättra kvaliteten och effektiviteten i de tjänster som erbjuds de aktörer som nyttjar hamnen.

Det framstår även som oklart idag vilket ansvar farledshållare och hamninnehavare har avseende ordnande och underhåll av framförallt allmänna farleder och allmänna hamnar med avseende på sjösäkerheten. I avsikt att åtgärda det problemet föreslås en ny lag om allmänna farleder och allmänna hamnar. Lagen är tänkt att ersätta den nuvarande lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

Remissvaren ska ha kommit in till Näringsdepartementet senast 2018-03-21.

Yttrande från Hargs Hamn AB föreligger.

Arbetsutskottets förslag

14

Dnr KS-2017-961

Dpl 003

Redovisning intern kontrollplan 2017, förvaltningar

Handling G¹⁻⁴

Kontrollrapporter från barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden föreligger.

Tekniska utskottets redovisning inkommer till kommunstyrelsens sammanträde med sin redovisning.

Arbetsutskottets förslag

15

Dnr KS-2018-140

Dpl 003

Reglemente för socialnämnden, revidering

Handling H¹⁻²

Kommunfullmäktige beslutade § 136/2017 att införa tjänsten medborgarmotion. Detta ersätter medborgarförslag. I och med detta behöver socialnämndens reglemente ändras.

I samband med ändringen har en översyn gjorts utifrån nya kommunallagen och nya förvaltningslagen. Nämndsekreterarna för de olika facknämnderna har också diskuterat reglementena för att de inte ska skilja sig åt mer än nödvändigt.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta det reviderade reglementet för socialnämnden.

Arbetsutskottets beslut

16

Dnr KS-2018-138

Dpl 003

Reglemente för Bygg- och miljönämnden, revidering

Handling I¹⁻²

Med anledning av Kommunfullmäktiges beslut KF § 136, KS-2017-445, att införa tjänsten medborgarmotion som ersätter de befintliga delaktighetstjänsterna medborgarförslag och namnsamling och att ny kommunallag trätt i kraft 1 januari 2018, behöver reglementet ändras.

Övergripande redaktionella ändringar på samtliga paragrafer i reglementet har genomförts.

Bygg- och miljönämnden har 2018-02-28 beslutat

Kommunfullmäktige föreslås anta ändringar i reglemente för bygg- och miljönämnden.

Arbetsutskottets förslag

17

Dnr KS-2018-62

Dpl 913

Motion från Martin Wahlsten (SD) och Peter Brandt (SD) om att avskaffa förturen för nyanlända i den kommunala bostadskön.

Handling J

Martin Wahlsten (SD) och Peter Brandt (SD) yrkar i motion daterad 2018-01-30 att kommunen upphör med att ge nyanlända förtur till Östhammarshems lägenheter.

Kommunfullmäktiges beslut

Motionen remitteras till kommunstyrelsen för beredning.

Arbetsutskottets förslag

18

Dnr KS-2016-173

Dpl 993

Östhammars Stad 650 år, inbjudan

Handling K

Bygdegården Societetshuser Källor bjuder in samtliga representanter för de politiska partierna i kommunstyrelsen att delta vid invigningen av Östhammars 650 års firande som äger rum vid Societetshuset Källor 2015-03-25.

Arbetsutskottets förslag

19

Dnr KS-2016-173

Dpl 993

Östhammars stad 650 år anordnande av konsert

Peter Nyberg föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut

20

Dnr KS-2018-122

Dpl 042

Anmälningsärende, Brottsofferjouren Uppsala län

Handling L

Verksamhetsberättelse och bokslut 2017, verksamhetsplan för 2018, revisionsberättelse, förslag till budget 2018, samt kvalitetsmätning 2017 och protokoll konstituerande möte 2018 föreligger.

Arbetsutskottets beslut

21

Dnr KS-2018-129

Dpl 904

Anmälningssärende, Gästrike Vatten

Handling M¹⁻⁵

Följande skrivelser gällande Gästrike Vatten föreligger;

- Verksamhetsrapport år 2017 Gästrike Vatten AB med dotterbolag
- Protokoll Gästrike Vatten ABs styrelsemöte 2018-02-22
- Årsredovisning jämte bolagsstyrningsrapport 2017 Gästrike Vatten AB
- Årsredovisning Gästrike Vatten AB 2017
- Bolagsstyrningsrapport 2017 Gästrike Vatten AB

Arbetsutskottets beslut

22

Dnr KS-2018-129

Dpl 904

Anmälningsärende, Östhammar Vatten

Handling N¹⁻⁶

Följande skrivelser gällande Östhammar vatten föreligger;

- Protokoll Östhammars Vatten ABs styrelsemöte 2018-02-19
- Årsredovisning jämte bolagsstyrningsrapport 2017 Östhammar Vatten AB
- Årsredovisning Östhammar Vatten AB 2017
- Bolagsstyrningsrapport 2017 Östhammar Vatten AB
- Reviderad budget 2018 plan 2019-2021 utblick 2024 Östhammar Vatten AB
- Reviderad Östhammar Vatten AB ekonomisk plan ÖVP 2018-2021 utblick 2024

Arbetsutskottets beslut

23

Dnr KS-2018-65

Dpl 027

Kurser och konferenser

Handling O

- EU-handslaget 23 mars

Arbetsutskottets beslut

24

Dnr

Dpl

Uppdrag till tekniska förvaltningen, diskussion

Representanter från tekniska förvaltningen och Mex-gruppen inbjuds till kommunstyrelsens arbetsutskott för en diskussion om bl.a.

- Aktivt utreda mark för industrietablering – främst vid de tätorter där efterfrågan är stor
- Aktivt undersöka markförvärvsmöjligheter av strategiska områden där en kommunal rådighet underlättar planering och exploatering
- Redovisa kommunens fastighetsinnehav samt lämna förslag till försäljning
- Rapportera status på kommunens egenägda byggnader – med prioritering inom de områden där behovet av ny- och ombyggnad är störst (skollokaler, förskolor, fritidsanläggningar)
- Ta fram en lokalförsörjningsplan (aktualisera)

Arbetsutskottets beslut

25

Dnr

Dpl

Hargs Hamn AB, diskussion

Arbetsutskottets beslut

26

Dnr KS-2018-128

Dpl 216

Mark försäljning Credentia AB, Östhammar 1:2 del av

Handling P¹⁻²

Credentia AB har meddelat att de vill köpa mark för nästa etapp.

Förslag till köpeavtal för etapp 4 samt exploateringsavtal för cirkusplatsen daterat 2012-03-12 föreligger.

Arbetsutskottets förslag

Inriktningsbeslut för Nya Skolan i Östhammar

Förslag till beslut

Att budgeten för projektet Nya skolan ökas med 34 Mkr.

Ytterligare nedskrivningsbehov

Det har tidigare konstaterats att en rivning av Frösåkersskolan skulle medföra en nedskrivning om c:a 3,5 Mkr då en ventilationsinvestering 2000-2001 ännu ej är fullt avskriven.

En tillkommande rivning av hemkunskapslängan skulle medföra ytterligare nedskrivningsbehov i storleksordningen 4 Mkr. Denna byggnadskropp genomgick förändringar under 2009-2011 och denna avskrivning är fortfarande aktiv.

Sammanfattning

Under 2016 fattades beslut om att bygga om Frösåkersskolan i Östhammar till en ny mellan- och högstadieskola för 600 elever till en kostnad av max 206 Mkr. I förslaget skulle totalt 1595 kvm av den gamla skolan bevaras, dvs. textilslöjd, hemkunskap, musiksal, kulturskola, matsal samt skolkök, 6800 kvm skulle rivras samt 6205 kvm byggas ut.

Under den inventering av Frösåkersskolans byggnader som utförts under förstudieskedet har status för delar av de byggnader, som varit avsedda att bevaras, bedömts som sämre än förutspått. Dessa delar rekommenderas därför att rivras och ersättas med nya lokaler i utbyggnationen. Under förstudien har det också konstaterats att det ökade antalet elever innebär att vissa ombyggnationer kommer att behöva ske i skolköket samt matsalen.

Tillkommande 34 MKr omfattar kostnader för rivning och byggnation för att ersätta hemkunskapslokaler, musiksal, textilslöjdssal samt för ombyggnation av matutlämning och diskutlämning i matsalen.

Bakgrund

Under 2014 genomfördes en omfattande statusbesiktning av Frösåkersskolan vilken påvisade ett stort renoveringsbehov av byggnader och installationer. Nyligen renoverade delar av skolan dvs. tillagningskök och matsal, kulturskola samt musik, textilslöjd och hemkunskap bedömdes vara i bruksskick.

Nuvarande skola omfattar 9500 kvm inklusive källare och kulvertar. Av dessa är 5816 kvm skolmiljö (inkl. kulturskolan). Skolan är anpassad för 480 elever.

Tekniska kontoret presenterade 2015-10-22 ett beslutsunderlag med följande fyra alternativ:

1. Renovering av 4580 kvm befintliga lokaler, exkl. skolkök, matsal, hemkunskap och textilslöjd. Skolan kommer inte att inrymma 650 elever
2. Tillbyggnad 2634 kvm och renovering av 4580 kvm befintliga lokaler, exkl. skolkök, matsal, hemkunskap och textilslöjd för 650 elever
3. Rivning av 6800 kvm inkl. källare/kulvertar och nybyggnation av 6860 kvm. 1595 kvm av befintlig skola bevaras (matsal, hemkunskap och textilslöjd) för 650 elever
4. Rivning av 6800 kvm inkl. källare/kulvertar och nybyggnation av 8805 kvm. 1595 kvm av befintlig skola bevaras (matsal, hemkunskap och textilslöjd) för 800 elever

Ytterligare ett förslag, alternativ 5, baserat på ett elevantal om 600 togs fram till kommunstyrelsens sammanträde 2015-12-08 vilket omfattade rivning av 6800 kvm inkl. källare/kulvertar och nybyggnation av 6205 kvm. 1595 kvm av befintlig skola bevaras (matsal, hemkunskap och textilslöjd). Vidare föreslogs i alternativ 5 att den nya byggnaden ska utföras enligt miljöbyggnad silver¹. Kommunfullmäktige fattade 2015-12-08 beslut om alternativ 5.

Under hösten 2016 upphandlades Sh Bygg till en samverkansentreprenad/partnering av det nya skolprojektet. Sedan dess har en förstudie bedrivits och programhandlingar tagits fram. Under förstudien har det visat sig att delar av de byggnader som från början avsetts bevaras är i så pass dåligt skick att även dessa bedöms behöva rivras och ersättas med nybyggda lokaler (dvs. textilslöjd, hemkunskap samt musiksalsal). Vissa förändringar kommer också att behöva göras i matsalen för att kunna bygga ihop den gamla byggnaden med den nya samt förändringar i matutlämningen och diskinlämningen för att anpassa mot det ökade elevantalet.

Sh Bygg presenterade 31 januari en preliminär kalkyl för programhandlingar. En uppdaterad version presenterades den 12 februari. Efter analys av kalkylen samt överväganden av olika besparingsalternativ bedömer Tekniska kontoret att ytterligare 34 Mkr kommer att behövas för rivning och nybyggnation av musiksalsal, hemkunskap, textilslöjd samt ombyggnationer i matsal/kök.

¹ Miljöbyggnad är ett miljöcertifieringssystem baserat på svenska bygg- och myndighetsregler samt svensk byggpraxis. Med miljöbyggnad får man ett kvitto på att byggnaden uppfyller viktiga kvaliteter gällande energi, inomhusmiljö och material. En byggnad kan uppnå betyget Miljöbyggnad Brons, Silver eller Guld.

Polisen

Region Mitt
Lokalpolisområde Norduppland

Medborgarlöfte för Östhammars kommun 2018

Samverkan mellan kommun och polis är nyckeln till ett framgångsrikt och effektivt brottsförbyggande arbete. Ett viktigt instrument för detta är medborgarlöften. Det kan ses som ett komplement till de samverkansavtal som redan idag finns mellan kommun och polis. Medborgarlöftet ska bidra till att öka tryggheten och minska brottsligheten i området.

Lpo Norduppland har utarbetat en lokal lägesbild för Östhammars kommun. Arbetet har gjorts i samverkan med kommunala företrädare.

Medborgardialoger har genomförts med kommuninvånare. Dialogerna har gjorts i intervjuform på olika orter. Intervjuerna har gjorts i samverkan med företrädare från kommunen.

Medborgarlöftet för 2017 var att det skulle genomföras s.k. Trygghetsvandring i Gimo. Trygghetsvandringen skulle genomföras med representanter från Östhammars kommun och boende på orten. För att få en bra helhetsbild skulle de som deltog i vandringen representera olika åldrar. Trygghetsvandringen skulle dokumenteras av företrädare från kommunen.

Vi har tidigare genomfört Trygghetsvandring i Alunda och målet är att vi ska genomföra samma sak på alla tätorter i Östhammars kommun. För 2018 har vi kommit överens om att fokusera arbetet med Medborgarlöftet till Öregrund.

Medborgarlöftet för 2018 blir:

Att det ska genomföras gemensam trygghetsvandring i Öregrund med företrädare från kommunen, polisen och andra berörda.

Syftet är att identifiera platser som upplevs som otrygga samt föreslå åtgärder för att skapa en mer trygg miljö i närområdet.

- På de platser som identifieras som otrygga ska den polisiära övervakningen öka. Eftersom Öregrund är en stor turistort med många besökare under sommartid så handlar det i första hand om att öka övervakningen under sommar månaderna.
- Upplevda otrygghets faktorer ska åtgärdas av kommunen. Ex. röja buskage och förbättra belysning.
- Klotter på kommunens fastigheter ska saneras omgående. Övrig skadegörelse på kommunens fastigheter ska åtgärdas skyndsamt.
- Platser som kan vara farliga ur trafiksäkerhetssynpunkt ska identifieras och väghållaren ska underrättas. Ansvarig för underrättelsen blir kommunen.

Uppföljning

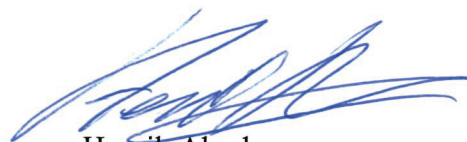
Ska göras fortlöpande i forumet Trygg i Östhammar. (Lokalt BRÅ)

Utvärdering

Ska göras årsvis

Östhammar 2018-01-18

Jakob Spangenberg
Kommunalråd

Henrik Abrahamsson
T.f Chef LPO Norduppland

SSM2017-5439

Strålsäkerhetsmyndigheten
171 16 Stockholm

Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen – utbyggnad och fortsatt drift av SFR

Bakgrund

Strålsäkerhetsmyndigheten kungjorde den 11 december 2017 Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen till utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark, Östhammars kommun, Uppsala län. Synpunkter ska skickas till Strålsäkerhetsmyndigheten senast den 11 mars 2018. Östhammars kommun har begärt och meddelats förlängd svarstid till den 19 mars 2018. Myndigheten ska efter sin beredning lämna ett yttrande till regeringen om SKB:s tillståndsansökan.

Östhammars kommun – en aktiv part

Med anledning av SKB:s beslut 2009 att välja Forsmark som plats för en ansökan om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle införde Östhammars kommun en organisation som har till uppgift att, ur ett kommunalt perspektiv, informera om och granska de handlingar, som rör slutförvaring av radioaktivt avfall, som SKB löpande presenterar.

Kommunens granskningsorganisation i slutförvarsärendet har bland annat till uppgift att förbereda kommunstyrelsens yttranden till Strålsäkerhetsmyndigheten och Mark- och miljödomstolen. I organisationen finns två granskande grupper, MKB- och Säkerhetsgruppen, bestående av vardera 11 ledamöter. MKB-gruppen granskar ansökan enligt miljöbalken. Säkerhetsgruppen granskar ansökan enligt kärntekniklagen och förbereder förslag till kommunens yttrande till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Östhammars kommun har i prövningen enligt miljöbalken så kallad vetorätt, vilket innebär att kommunfullmäktige måste tillstyrka ansökan för att regeringen ska kunna tillåta verksamheten enligt miljöbalken. Det är inför kommunfullmäktiges beslut av största vikt att kommunen har förtroende och förståelse för processen och aktörerna i prövningen enligt såväl miljöbalken som

kärntekniklagen. Grundläggande för kommunens ställningstagande är den långsiktiga säkerheten samt påverkan på människors hälsa och miljö.

Verksamheten

SFR i Forsmark ägs och drivs av SKB. Verksamheten har pågått sedan 1988 och rymmer kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall från kärnkraftverken men även avfall från svensk forskning, sjukvård och industri. Befintlig verksamhet omfattar slutförvaring av cirka 63 000 m³ kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall.

SKB har ansökt om utbyggnad för att i första hand rymma rivningsavfall från Sveriges kärntekniska anläggningar. Avfallet inkluderar bland annat nio reaktortankar av kokvattentyp, metallskrot, betong och annat byggnadsmaterial. Bolaget ansöker om slutförvaring av maximalt 180 000 m³ avfall, vilket innebär en ökning av slutförvarsvolymen med 117 000 m³.

Bergssalarna i nuvarande SFR är belägna cirka 60 meter under havsbotten. Den planerade utbyggnationen avses att placeras på cirka 120 meters djup och innehålla sex nya bergsalar varav fem med en längd på 275 meter och en med en längd på 240 meter. När utbyggnaden är färdigställd kommer SFR att vara cirka tre gånger så stort som i dag.

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommuns fokus vid granskningen av ansökan har varit på de frågor som är av störst vikt för kommunen. Östhammars kommuns utgångspunkt i sitt arbete med att granska denna typ av dokumentation är att Strålsäkerhetsmyndigheten är expertmyndighet och har tillgång till den expertis som krävs för att granska och bedöma kvaliteten på dokumenten.

SKB ansökte ursprungligen om att mellanagra långlivat låg- och medelaktivt avfall i det utbyggda SFR men denna del av ansökan har återkallats, vilket Östhammars kommun ser positivt på. Östhammars kommun ansåg, som nämnts i tidigare yttrande, att det fanns risk för att mellanlagret skulle förvandlas till ett permanent lager utan möjlighet till förslutning.

SFR – ett långsiktigt projekt

SFR började byggas på 1980-talet och efter den planerade utbyggnaden förväntas anläggningen vara i drift till omkring år 2075. Projektets omfattning både när det gäller tid och det avfall som hanteras i anläggningen gör att det ställs stora krav på SKB när det gäller bland annat kompetens och erfarenhetsöverföring.

Den långsiktiga säkerheten i SFR bygger på att slutförvarets barriärer fungerar enligt de beräkningar som gjorts i säkerhetsanalysen. Kvalitetssäkring i alla steg och delar av verksamheten är av yttersta vikt för att upprätthålla den långsiktiga säkerheten. Säkerheten i slutförvarsanläggningen är beroende av såväl externa leverantörer som av avfallsproducenterna. SKB har lång erfarenhet från driften av det befintliga SFR och framtagna rutiner för detta arbete men Östhammars kommun vill ändå trycka på dess betydelse.

Även om ansvaret för kvalitetssäkring, erfarenhetsöverföring med mera ligger på SKB har Strålsäkerhetsmyndigheten en mycket viktig roll när det gäller den långsiktiga säkerheten både genom sin föreskriftsrätt och som tillsynsmyndighet. Östhammars kommun och dess medborgare är beroende av att Strålsäkerhetsmyndigheten utför sitt uppdrag.

Östhammars kommun förutsätter att SKB följer de krav som ställs i tillståndet, upprätthåller kompetens och återföring av erfarenheter samt förbereder sig inför leverantörsförändringar. Strålsäkerhetsmyndigheten har en mycket viktig roll i den fortsatta prövningen av SFR.

Efter förslutning

Ansvar

Det är i dagsläget oklart vem som har ansvar för slutförvarsanläggningen efter förslutning. Östhammars kommun kan inte riskera att sistahandsansvaret för anläggningen hamnar på kommunen och frågan är av avgörande betydelse inför kommunfullmäktiges ställningstagande i samband med prövningen enligt miljöbalken.

En översyn av lagen om kärnteknisk verksamhet pågår och en del av uppdraget gäller reglering av sistahandsansvar efter förslutning av ett slutförvar.

Östhammars kommun ser positivt på att initiativ tagits till denna utredning men anser att det för den fortsatta processen är nödvändigt att ansvaret klagörs.

Informationsbevarande

Behovet av att bevara information om slutförvaret kommer att finnas kvar efter förslutning. Även om förslutningen ligger långt fram i tiden är frågan viktig och bör enligt Östhammars kommun hanteras vid tillståndsprövningen. SKB deltar i dagsläget i flera projekt som undersöker frågan om informationsbevarande. Östhammars kommun ser positivt på detta men anser att frågan är så viktig att den bör regleras.

I Strålsäkerhetsmyndighetens remissammanställning gällande slutförvaret för använt kärnbränsle skriver myndigheten, som svar på kommunens synpunkt gällande informationsbevarande, att regleringen gällande informationsbevarande kan förtydligas och att de kommer att se över föreskrifterna. Östhammars kommun ser positivt på detta och förutsätter att en sådan översyn även kommer att omfatta SFR.

Östhammars kommun anser att SKB bör hålla frågan om informationsbevarande efter förslutning aktuell och levande och regelbundet redovisa utvecklingen av ny teknik och strategier för bevarande av information efter förslutning till tillsynsmyndigheten.

Övervakning

Det kan i framtiden komma att krävas övervakning av anläggningen. Tekniken utvecklas ständigt och lagstiftningen kan i framtiden komma att ändras. Även om beslut om övervakning tas först om cirka 70 år bör det redovisas vilka förberedelser SKB vidtagit om ett beslut om övervakning skulle fattas både före och efter förslutning.

Östhammars kommun anser att SKB under drifttiden bör hålla frågan om övervakning efter förslutning aktuell och levande och regelbundet redovisa utvecklingen av ny teknik och strategier för övervakning efter förslutning till tillsynsmyndigheten.

Kommunens roll i den fortsatta processen

Den fortsatta processen enligt kärntekniklagen sker i flera steg och kommunens rätt till insyn och delaktighet är inte självklar. Östhammars kommun anser sig dock ha befogad rätt till såväl insyn som delaktighet, vilket lyfts i såväl tidigare yttrande gällande SFR som i yttrande gällande ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark.

Strålsäkerhetsmyndigheten skriver i sin remissammanställning gällande slutförvaret av använt kärnbränsle, som svar på kommunens begäran om insyn och delaktighet, att de är angelägna om att den fortsatta processen ska bli så öppen och konstruktiv som möjligt. Myndigheten skriver vidare att det ännu inte är bestämt hur detta ska möjliggöras men att de avser att samarbeta med kommunen för att ta hänsyn till deras krav gällande insyn och aktivt deltagande. Östhammars kommun ser positivt på att Strålsäkerhetsmyndigheten avser att samarbeta med kommunen när det gäller den fortsatta processen för slutförvaret för använt kärnbränsle och anser att samma bör gälla även för den fortsatta processen gällande SFR.

Östhammars kommun vill föra fram en begäran om att Strålsäkerhetsmyndigheten i den fortsatta processen av säkerhetsredovisningar tillgodoser kommunens berättigade krav på att få insyn, vara remissinstans och en aktiv part även efter att tillstånd har lämnats av regeringen.

M7062-14

Nacka Tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 1104
131 26 Nacka Strand

Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken – utbyggnad och fortsatt drift av SFR

Bakgrund

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt kungjorde den 11 december 2017 Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) i Forsmark, Östhammars kommun, Uppsala län. Synpunkter med anledning av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ska ges in till domstolen senast den 19 mars 2018.

SKB lämnade i december 2014 in en ansökan om tillstånd för utbyggnad och fortsatt drift av SFR enligt både miljöbalken och kärntekniklagen. I maj 2016 beslutade regeringen att tillåtligheten av den planerade utbyggnaden ska prövas av regeringen. För att regeringen ska få tillåta verksamheten krävs enligt den så kallade vetorätten i miljöbalken att kommunfullmäktige tillstyrker ansökan. Mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt bereder målet åt regeringen.

Regeringen beslutar även om tillstånd enligt kärntekniklagen. Strålsäkerhetsmyndigheten granskar SKB:s ansökan enligt kärntekniklagen och lämnar sedan över ärendet till regeringen.

Östhammars kommun har i tidigare skeden lämnat synpunkter på ansökan och behovet av komplettering, liksom flertalet andra motparter. SKB har bemött yttrandena och lämnat in flera kompletteringar.

Östhammars kommun – en aktiv part

Med anledning av SKB:s beslut 2009 att välja Forsmark som plats för en ansökan om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle införde Östhammars kommun en organisation som har till uppgift att, ur ett kommunalt perspektiv, informera om och granska de handlingar som rör slutförvaring av radioaktivt avfall som SKB löpande presenterar. Östhammars kommun har vetorätt även i miljöbalksprövningen av slutförvaret för använt kärnbränsle.

I kommunens slutförvarsorganisation finns två granskande grupper, MKB-gruppen och Säkerhetsgruppen, bestående av vardera 11 ledamöter. MKB-gruppen granskar ansökan enligt miljöbalken och Säkerhetsgruppen granskar ansökan enligt kärntekniklagen. Granskningsgrupperna har bland annat till uppgift att förbereda kommunstyrelsens yttranden till Mark- och miljödomstolen och Strålsäkerhetsmyndigheten.

Östhammars kommun har genom sin vetorätt en viktig roll i prövningen av en utbyggnad av SFR. Inför kommunfullmäktiges beslut i vetofrågan är det avgörande att frågor av central betydelse för kommunen är utredda och besvarade. Eventuella kvarstående frågeställningar och oklarheter försvårar kommunfullmäktiges ställningstagande.

Kommunen anser att villkoren för verksamheten i möjligaste mån ska vara förhandlade och tydligt och klart redovisade innan ansökan går vidare till regeringen för tillåtlighetsprövning. Det är viktigt att villkorsförslagen presenteras i god tid innan huvudförhandlingen för att motparterna ska ha möjlighet att ta ställning till de föreslagna villkoren. Östhammars kommun avser att återkomma med synpunkter efter att villkoren har presenterats.

Grundläggande för kommunens ställningstagande är den långsiktiga säkerheten och påverkan på människors hälsa och miljö.

Verksamheten

SFR i Forsmark ägs och drivs av SKB. Verksamheten har pågått sedan 1988 och rymmer kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall från kärnkraftverken men även avfall från svensk forskning, sjukvård och industri. Befintlig verksamhet omfattar slutförvaring av cirka 63 000 m³ kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall.

SKB har ansökt om utbyggnad för att i första hand rymma rivningsavfall från Sveriges kärntekniska anläggningar. Avfallet inkluderar bland annat nio reaktortankar av kokvattentyp, metallskrot, betong och annat byggnadsmaterial. Bolaget ansöker om slutförvaring av maximalt 180 000 m³ avfall, vilket innebär en ökning av slutförvarsvolymen med 117 000 m³.

Bergssalarna i nuvarande SFR är belägna cirka 60 meter under havsbotten. Den planerade utbyggnationen avses att placeras på cirka 120 meters djup och innehålla sex nya bergsalar varav fem med en längd på 275 meter och en med en längd på 240 meter. När utbyggnaden är färdigställd kommer SFR att vara cirka tre gånger så stort som i dag.

Ändringar i ansökan

Det har sedan Östhammars kommun senast yttrade sig i ärendet gjorts ändringar i ansökan gällande frågor som är av stor vikt för kommunen. Ansökan avsåg ursprungligen mellanlagring av långlivat låg- och medelaktivt avfall i det utbyggda SFR, vilket kommunen anser olämpligt. SKB har återkallat denna del av ansökan och ansöker inte längre om mellanlagring av avfall i SFR.

Ansökan har även ändrats med avseende på hur reaktortankar av kokvattentyp ska slutförvaras i SFR. I den senaste kompletteringen av ansökan framgår att reaktortankarna ska segmenteras innan slutförvaring och inte förvaras hela som

det tidigare var planerat. Segmenteringen av reaktortankarna innebär att det inte längre finns behov av en ny transporttunnel ner till slutförvaret. Mindre ytor behöver därmed tas i anspråk ovanjord och bergguttaget blir mindre, vilket Östhammars kommun ser positivt på.

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommuns huvudfokus vid granskningen av ansökan är dels på de lokala miljöfrågor som direkt påverkar våra medborgare och dels på frågor som rör den långsiktiga säkerheten och ansvaret efter förslutning.

Gällande frågor om strålsäkerhet, förlitar sig Östhammars kommun på Strålsäkerhetsmyndighetens bedömningar eftersom myndigheten har expertkunskap i strålsäkerhetsfrågor. Östhammars kommun har dock ett antal synpunkter på hur vissa frågor bör regleras, följas upp och kontrolleras, vilket bland annat rör säkerhet efter förslutning.

Lokala miljöfrågor

Buller och transporter

Buller förväntas uppstå dels från verksamheten ute på Stora Asphällan men även från transporter till och från anläggningen. Längs med transportvägarna kommer bullret, enligt ansökan, huvudsakligen att öka under de första tre åren av byggskedet.

För boende längs med transportvägarna innebär den ökade trafikmängden under byggskedet en ökad bullerstörning. Tiden som trafikmängden och därmed bullret ökar väsentligt är relativt begränsad men Östhammars kommun anser ändå att bullerdämpande åtgärder kan behöva vidtas vid bostäder längs de berörda vägsträckorna. Det kan även uppstå behov av trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Även om vägghållaren är den som i första hand bär ansvaret bör det ligga i SKB:s intresse att vidta den typen av åtgärder.

I sin ansökan om att bygga ett kärnbränsleförvar (M 1333-11) har SKB föreslagit ett villkor gällande bullerdämpande och trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Östhammars kommun ser positivt på villkorsförslaget och anser att det är rimligt med ett liknande villkor även för utbyggnaden av SFR.

Effekten av bullerstörningen påverkas även av när på dygnet som bullret förekommer. För att minska risken för störd nattsömn anser Östhammars kommun att det är viktigt med en reglering av när på dygnet tung trafik till och från anläggningsområdet får ske.

Området kring Forsmark är fågelrikt med många häckande arter. För att minimera störningen på dessa arter bör inte bulleralstrande arbeten påbörjas under häckningsperioden, vilket SKB beaktat i sin konsekvensbedömning. Östhammars kommun anser att det är lämpligt med ett villkor eller åtagande med avseende på när under året bulleralstrande arbeten får påbörjas.

Skydds- och kompensationsåtgärder för kväve

I samband med prövningen av ett kärnbränsleförvar i Forsmark har SKB tagit fram ett dokument om deras fortsatta utredningar av skydds- och

kompensationsåtgärder för att minska effekten av kväveutsläpp (K:27). I dokumentet finns bland annat förslag på ett antal skydds- och kompensationsåtgärder. Östhammars kommun ser positivt på de föreslagna åtgärderna och anser att det vid tillståndsprövningen bör fastställas villkor om kompensationsåtgärder för kväve.

Långsiktig säkerhet

SKB har för säkerheten efter förslutning definierat två säkerhetsprinciper för SFR; begränsad mängd långlivade radionuklider och fördröjning av uttransport av radionuklider. Upprätthållandet av dessa principer har varit i fokus vid Östhammars kommuns bedömning av den långsiktiga säkerheten.

Kontroll och uppföljning av leverantörer

Innan avfallet transporteras till SFR för slutförvaring behandlas och förpackas det vid den kärntekniska anläggning där det uppstått. För att säkerhetsprincipen begränsad mängd långlivade radionuklider ska upprätthållas är det av yttersta vikt att SKB har full kontroll på vilken typ av avfall som deponeras i förvaret.

SKB har, tillsammans med avfallsproducenterna, utarbetat rutiner för kontroll och styrning för att på bästa sätt omhänderta det radioaktiva avfallet. Avfallsproducenterna har en viktig roll i den kedjan. Östhammars kommun anser att SKB i sin ansökan på ett godtagbart sätt redogjort för hur man avser att kontrollera avfallet längs hela kedjan. Men med tanke på att delar av kedjan ligger utanför SKB:s direkta kontroll vill Östhammars kommun ändå trycka på att det är av yttersta vikt med fullständig kontroll, märkning mm av avfall.

Betydelsen av god kontroll även hos avfallsproducenterna kan belysas med exemplet om de så kallade S-14-faten från SVAFO där det finns oklarheter gällande innehållet. Östhammars kommun följer med intresse utvecklingen i arbetet med dessa fat och de eventuella konsekvenser det får för de fat som förvaras i befintligt SFR.

Avfallsvolym och typ av avfall

I tidigare yttrande har Östhammars kommun påpekat att kommunen anser att den nu aktuella prövningen ska hantera ett maximalt utnyttjande av tillståndet samt att det inte är tillräckligt att en så pass central fråga som nuklidinventariet hanteras i en senare prövning enligt en annan lagstiftning. SKB har uppgett att man anser att den totala avfallsvolymer är en lämplig begränsning av tillståndet enligt miljöbalken medan begränsningar avseende aktivitetsnivå och nuklidinventarium bäst regleras inom ramen för kärntekniklagen.

Östhammars kommun anser att väsentliga ändringar i avfallsvolymer eller ändringar i vilken typ av avfall som planeras att slutförvaras i SFR utgör tillståndspliktiga ändringar.

Materialpåverkan

För att upprätthålla och säkerställa säkerhetsprincipen fördröjning av uttransport av nuklider är det viktigt att materialet i slutförvarets barriärer fungerar enligt de beräkningar som gjorts i säkerhetsanalysen. Det är till exempel viktigt att det är väl utrett vilka salthalter vattnet i förvaret kan komma att ha och effekterna på materialet till följd av dessa olika salthalter.

En annan viktig faktor för att säkerställa att materialet i förvaret håller en god kvalitet är tillgång på vatten av lämplig kvalitet vid bland annat betonggjutning. Östhammars kommun anser att det bör finnas en reservvattentäkt att tillgå om det skulle hända något med den nuvarande vattentäkten.

Informationsbevarande

Behovet av att bevara information om slutförvaret kommer att finnas kvar efter förslutning. Även om förslutningen ligger långt fram i tiden är frågan viktig och bör enligt Östhammars kommun hanteras vid tillståndsprövningen. SKB deltar i dagsläget i flera projekt som undersöker frågan om informationsbevarande. Östhammars kommun ser positivt på detta men anser att frågan är så viktig att den bör regleras genom villkor. SKB bör under drifttiden hålla frågan om informationsbevarande efter förslutning aktuell och levande och till tillsynsmyndigheten redovisa utvecklingen av tekniker och strategier för bevarande av information efter förslutning.

Övervakning efter förslutning

Slutförvaret är konstruerat för att fylla sin funktion utan underhåll eller övervakning. Östhammars kommun anser dock att det kan finnas behov av övervakning efter förslutning och att frågan behöver hållas levande.

Östhammars kommun anser att SKB under drifttiden bör hålla frågan om övervakning efter förslutning aktuell och levande och regelbundet redovisa utvecklingen av tekniker och strategier för övervakning efter förslutning till tillsynsmyndigheten.

Omvärldsbevakning

Gällande informationsbevarande och övervakning efter förslutning, anser Östhammars kommun, vilket lyfts i ovanstående stycken, att det är viktigt att arbeta med frågan under drifttiden. I det arbetet bör det även ingå en aktiv omvärldsbevakning.

Östhammars kommun anser att det även på andra områden finns behov av en aktiv omvärldsbevakning. Ett sådant område är metoder för slutförvaring. Östhammars kommun anser att SKB löpande under drifttiden bör bedriva en strukturerad omvärldsbevakning rörande metoder för slutförvaring och olika slutförvarsmiljöer. Resultatet av denna omvärldsbevakning bör regelbundet redovisas till tillsynsmyndigheten.

Kommunens fortsatta roll

Östhammars kommun anser sig ha befogad rätt till insyn i utvecklingen av förvarsanläggningen även efter ett eventuellt tillstånd har meddelats. SKB har i sin ansökan om kärnbränsleförvar föreslagit ett villkor om ett dialogforum. Minst en gång per år ska SKB och kommunen mötas för att avhandla lokala miljöfrågor och SKB ska löpande lämna information till kommunen om förhållanden som kan ge upphov till lokal miljöpåverkan eller som är av betydelse för kommunen. Östhammars kommun anser att ett liknande villkor bör ställas även för denna verksamhet.

Övriga synpunkter

SFR – en del av ett slutförvarssystem

Det svenska systemet för att ta hand om radioaktivt avfall består av ett antal anläggningar som, förutom SFR, utgörs av bland annat ett mellanlager för använt kärnbränsle (Clab), ett slutförvar för använt kärnbränsle och ett slutförvar för långlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall (SFL).

Slutförvaret för använt kärnbränsle planeras även det att uppföras i Forsmark, vilket kan komma att medföra kumulativa effekter när det gäller viss miljöpåverkan som till exempel buller och kväveutsläpp. Det är i dagsläget oklart om och när uppförandet av de båda slutförvaren kan komma att påbörjas och det är därmed även oklart hur de eventuellt kan komma att sammanfalla med varandra i tid. Östhammars kommun anser att det är viktigt att SKB har en beredskap för att utreda, bedöma och hantera kumulativa effekter innan de eventuellt uppstår.

Östhammars kommun anser att det är angeläget att SKB tar ett samlat grepp om när i tiden de olika förvaren kommer att förslutas och vilka beroende de kärntekniska anläggningarnas avveckling och de avfallstyper som behöver slutförvaras har av varandra.

Radioaktivt avfall från annan verksamhet efter förslutning

Allt radioaktivt avfall som uppkommer i Sverige, även det som kommer från annan verksamhet än kärnkraftbolagens verksamhet, omhändertas i SKB:s slutförvarsanläggningar. I dagsläget finns det inte, såvitt Östhammars kommun känner till, en plan för hur radioaktivt avfall ska tas omhand när SKB förslutit sina slutförvarsanläggningar.

Östhammars kommun ser att det finns en risk att SFR förblir öppet även efter att kärnkraften avvecklats om det inte finns ett annat system för att ta hand om detta avfall. Ansvar för detta avfall ligger inte på SKB men för kommunen är det en viktig fråga som bör hanteras av berörda myndigheter.

Ansvar efter förslutning

Det är i dagsläget oklart vem som har ansvar för slutförvarsanläggningen efter förslutning. En översyn av lagen om kärnteknisk verksamhet, med eventuella följdändringar i bland annat miljöbalken, pågår. En del av uppdraget gäller reglering av sistahandsansvar efter förslutning av ett slutförvar. Östhammars kommun ser positivt på att initiativ tagits till denna utredning men anser att det för den fortsatta processen är nödvändigt att ansvaret klargörs. Östhammars kommun kan inte riskera att sistahandsansvaret för anläggningen hamnar på kommunen.

Mark- och miljödomstolen skriver i sitt yttrande till regeringen gällande tillstånd för en slutförvarsanläggning för använt kärnbränsle att för att verksamheten ska vara tillåtlig behöver det klargöras vem som har ansvar för slutförvarsanläggningen på lång sikt. Östhammars kommun anser att det även gäller för denna prövning.

REGERINGEN

Miljö- och energidepartementet

Regeringsbeslut

I:9

2016-05-04

NACKA TINGSRÄTT

M2015/00751/Me

Ink 2016-05-16

Östhammars kommun

NACKA TINGSRÄTT
Akt. M 7062-14

Box 66

Aktbil. 2016.05.16....

742 21 Östhammar

MÅLNR: M 7062-14
AKTBIL: 47

Fråga om förbehåll om tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken av utbyggnad av anläggning för slutförvaring av kortlivat låg- och medelaktivt avfall i Forsmark, Östhammars kommun

Regeringens beslut

Regeringen beslutar med stöd av 17 kap. 3 § miljöbalken att tillåtligheten av den planerade utbyggnaden av anläggning för slutförvaring av kortlivat låg- och medelaktivt avfall i Östhammars kommun ska prövas av regeringen enligt 17 kap. miljöbalken.

Ärendet

Östhammars kommun har i skrivelse hemställt att regeringen ska pröva tillåtligheten enligt 17 kap. 1 § miljöbalken av Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) planerade utbyggnad av bolagets anläggning för slutförvaring av kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR), för vilken SKB sökt tillstånd till hos Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. För det fall regeringen gör bedömningen att verksamheten inte omfattas av obligatorisk tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § miljöbalken föreslår kommunen att regeringen förbehåller sig prövningen av verksamheten enligt 17 kap. 3 § miljöbalken.

Östhammars kommun har i skrivelsen bl.a. anfört följande. SFR ägs och bedrivs av SKB. Verksamheten har pågått sedan år 1988 och rymmer kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall från kärnkraftverken men även avfall från svensk forskning, sjukvård och industri. SKB har ansökt om utbyggnad för att i första hand rymma rivningsavfall från Sveriges kärntekniska anläggningar. Befintlig verksamhet omfattar slutförvaring av ca 63 000 m³ då resterande tillstånd har förfallit i enlighet med villkor i gällande tillstånd. Bolaget ansöker om slutförvaring av 171 000 m³ avfall, vilket innebär en utökning av slutförvaringsvolymen med 108 000 m³ och nio reaktortankar. Vidare omfattar ansökan mellanlagring av långlivat låg- och medelaktivt avfall, vilket inte omfattas av gällande tillstånd.

Det är kommunens uppfattning att den verksamhet som omfattas av SKB:s ansökan utgör ny verksamhet och därför ska tillåtlighetsprövas enligt 17 kap. 1 § miljöbalken. Som stöd har kommunen bl.a. hänvisat till utformningen av tillståndsbeslutet från 1983, förarbetena till miljöbalken och storleken på utbyggnaden. Den ansökta verksamheten överskrider den befintliga anläggningens kapacitet med nästan 200 procent och omfattar tre gånger dagens verksamhet. Bolaget önskar vidare deponera rivningsavfall vilket tidigare inte varit aktuellt samt mellanagra långlivat avfall vilket är en helt ny typ av verksamhet än den som bedrivs i dag.

För det fall regeringen inte anser att verksamheten utgör ny verksamhet enligt 17 kap. 1 § miljöbalken anser kommunen att skäl finns att pröva verksamheten enligt 17 kap. 3 § miljöbalken. Det är uppenbart att verksamheten kan antas bli av betydande omfattning och vara av ingripande slag. De omständigheter som har anförts som skäl för att betrakta verksamheten som en ny verksamhet är också omständigheter som talar för att verksamheten är av sådan art att regeringen får tillåtlighetspröva den med stöd av 17 kap. 3 § miljöbalken.

SKB har i yttrande till regeringen anförts följande. Bolaget är angeläget om att ansökan prövas på ett ändamålsenligt sätt. Om ansökan om att få bygga ut SFR bedöms uppfylla kraven enligt miljöbalken och kärntekniklagen är det angeläget att utbyggnaden av SFR kan komma igång så snart som möjligt. En förutsättning för att kunna riva de svenska kärnkraftverken är att slutförvarsvolym finns för att ta emot rivningsavfall. Också kärnkraftverken i drift är i behov av utökad slutförvarsvolym då bergssalen för lågaktivt avfall i befintlig SFR inte längre kommer ha kapacitet att ta emot driftavfall. SKB har inget att erinra mot Östhammars kommuns önskemål om en tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken av utbyggnaden av SFR.

Östhammars kommun har i yttrande vidhållit vad som tidigare anförts samt därutöver tillagt att kommunen, liksom SKB, är angelägen om att prövningen sker på ett ändamålsenligt sätt, och anser inte att en tillåtlighetsprövning behöver innebära en obefogad fördröjning av beslut och igångsättande av utbyggnaden.

Skälen för regeringens beslut

Enligt 17 kap. 1 § gäller obligatorisk tillåtlighetsprövning för vissa nya kärntekniska verksamheter. Regeringen får även enligt 17 kap. 3 § miljöbalken under vissa förutsättningar förbehålla sig att pröva tillåtligheten av en verksamhet. Tillåtligheten får bl.a. prövas om verksamheten, i beaktande av de intressen som miljöbalken enligt 1 kap. 1 § ska främja, kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag.

Den planerade utbyggnaden av slutförvaret riskerar att negativt påverka människors hälsa och miljön. Av handlingarna i ärendet framgår att slutförvaret byggs ut med sex nya bergssalar cirka 120 meter under havs-

botten och att en ny tunnel för transport av reaktortankar anläggs ner till förvaret. Tillstånd söks för att slutförvara maximalt 171 000 m³ låg- och medelaktivt avfall samt nio reaktortankar av kokvattentyp, allt avfall härörande från kärnteknisk verksamhet och annan verksamhet med strålning i Sverige. Tillstånd söks även för att mellanlagra visst låg- och medelaktivt avfall i avvaktan på borttransport för slutförvaring på annan plats. Enligt regeringens bedömning är det i detta ärende motiverat att i ett tidigt skede klarlägga förutsättningarna för den fortsatta prövningen. Mot denna bakgrund finner regeringen att den planerade utbyggnaden av anläggningen kan antas få sådan betydande omfattning och bli av sådant ingripande slag som avses i 17 kap. 3 § miljöbalken. Regeringen finner att tillåtligheten av den planerade utbyggnaden i detta fall bör prövas av regeringen enligt 17 kap. 3 § miljöbalken.

På regeringens vägnar

Åsa Romson

Karin Sparrman

Kopia till

Försvarsdepartementet

Socialdepartementet

Finansdepartementet

Näringsdepartementet

Kulturdepartementet

Naturvårdsverket

✓ Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt

Svensk Kärnbränslehantering AB, Box 250, 101 24 Stockholm

Verksamhetsberättelse 2017.....	2
Inledning	2
Finansiering.....	3
Organisation för slutförvarsarbetet	4
Verksamheten allmänt.....	4
Organisationsmöten.....	5
Säkerhetsgruppen och dess uppdrag	5
Sammansättningen	5
Verksamheten.....	6
MKB-gruppen och dess uppdrag	6
Sammansättningen	6
Verksamheten.....	6
Referensgruppen och dess uppdrag.....	7
Sammansättningen	7
Verksamheten.....	8
Information till allmänheten.....	8
Information till förtroendevalda.....	8
Internationellt	9
Inom EU	9
Utom EU	9
Övrigt	9
Administration.....	9
Sammansättningen	9
Externa kontakter	10
Förkortningar.....	10
Bilagor.....	12

Verksamhetsberättelse 2017

för Östhammars kommuns slutförvarsorganisations arbete inför beslut om ett eventuellt slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark samt utbyggnad av befintligt slutförvar för låg- och medelaktivt driftavfall (SFR).

Verksamhetsberättelsen består av två huvuddelar. Den första delen beskriver kortfattat verksamheten som kommunen bedrivit inom ramen för slutförvarsorganisationen under 2017. Den andra delen består av bilagor som mer detaljerat beskriver verksamheten under året.

Inledning

Östhammars kommun har följt Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) platsundersökning och planering för att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i flera decennier.

I juni 2011 beslutade SKB att man skulle lämna in en ansökan om byggnation och drift av ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. I slutet på januari 2016 kungjorde mark- och miljödomstolen ansökan vilket innebar att ansökan bedömdes innehålla tillräckligt underlag för att prövas av domstolen.

Ansökan granskas först av myndigheterna; mark- och miljödomstolen i Nacka (MMD) och Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) som avger yttrande över ansökan till regeringen. Östhammars kommun har därefter en viktig roll. Det krävs ett beslut av kommunfullmäktige om man kan acceptera en lokalisering av slutförvaret för använt kärnbränsle i vår kommun, med de förutsättningar som SKB anger i sin ansökan, samt med de yttranden och synpunkter som MMD och SSM framställt till regeringen. Med detta som bakgrund har kommunfullmäktige (KF) en organisation för att arbeta med och informera om SKB:s ansökan ur ett kommunalt perspektiv för att förbereda sig själva och allmänheten inför regeringens fråga och sitt eget beslut.

Huvudförhandling enligt miljöbalken gällande slutförvar för använt kärnbränsle har skett vid MMD under fem veckor hösten 2017. Före, under och efter huvudförhandlingen har organisationen informerat allmänheten med såväl öppna seminarier som rapportering i lokal press och på vår web från förhandlingarna.

Motsvarande hantering har Östhammars kommun för provningen av SKB:s ansökan till myndigheterna om tillstånd till utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) mm i Forsmark som kungjordes december 2017 av såväl MMD som SSM.

Syftet med slutförvarsorganisationen är att:

- SKB:s ansökan ska granskas på ett för kommunen ändamålsenligt sätt.
- Myndigheternas granskning ska belysas så att förtroendevalda och medborgare i kommunen ska känna förtroende för processen.

Målen med kommunens arbete är:

- Att förbereda kommunfullmäktiges remissyttranden till Strålsäkerhetsmyndigheten och mark- och miljödomstolen.
- Att informera förtroendevalda och allmänhet om kommunens arbete.
- Att förbereda kommunfullmäktige inför veto-beslutet.

Kommunstyrelsen leder kommunens arbete i slutförvarsfrågan. Till sitt stöd har kommunstyrelsen en slutförvarsorganisation som skapades i anslutning till SKB:s platsval 2009, bestående av en säkerhetsgrupp (SÄK-grupp), en miljökonsekvensbeskrivningsgrupp (MKB-grupp) och en referensgrupp (REF-grupp) som ansvarar för att förtroendevalda ska få tillräcklig utbildning, kunskap och information om SKB:s och granskande myndigheters arbete, både MMD och SSM.

I januari 2016 omstrukturerades slutförvarsorganisationen. Bland annat innefattar nu referensgruppen samtliga ledamöter i KF samt representanter från ideella miljöorganisationer och grannkommuner. Detta med anledning av att processen med en kungjord ansökan och ett närmande av beslutsdatum för kommunen kräver ett ännu större engagemang från kommunfullmäktige. I alla gruppers uppdrag, men framför allt REF-gruppens, ingår också att sprida information och att ha en dialog med allmänheten.

Kommunens fortsatta arbete är liksom tidigare att få fram bästa möjliga information och kunskapsunderlag. Kommunen vill fånga upp allmänhetens frågor och synpunkter och verka för att, på olika sätt, öka allmänhetens delaktighet och kunskap i processen gällande slutförvaring av radioaktivt avfall.

SKB kungjorde i december 2017, som tidigare nämnts, ansökan om att få utöka och driva befintligt slutförvar för låg- och medelaktivt kortlivat avfall (SFR) i Forsmark. Utbyggnaden avser helt nya bergrum för att, utöver dagens avfallstyper och mängder, även ta emot och slutförvara rivningsavfall från kärnkraftverken. Den kompletterade ansökan som kungjordes i juni 2017, innehöll flera stora avgörande förändringar i relation till ursprunglig ansökan i frågor som varit angelägna för kommunen.

Även i denna fråga så är kommunens arbete att få fram bästa möjliga information och kunskapsunderlag. Kommunen vill fånga upp allmänhetens frågor och synpunkter och verka för att, på olika sätt, öka allmänhetens delaktighet och kunskap i processen gällande slutförvaring av radioaktivt avfall från drift och rivning av befintliga kärnkraftverk.

Finansiering

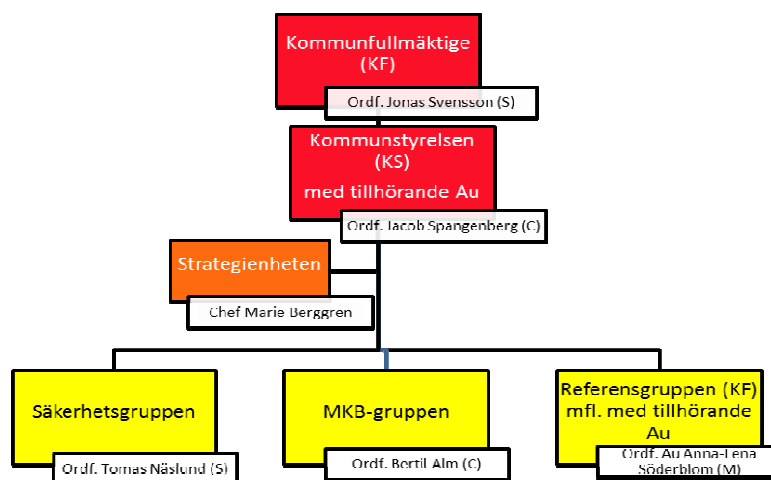
För arbetet med kunskapsuppbyggnad och information söker Östhammars kommun medel ur Kärnavfallsfonden varje år. SSM har delegation att bevilja max 10 miljoner kr till kommunen per kalenderår och ansökningar om medel som överskrider detta belopp beviljar miljödepartementet. Medel från SSM betalas ut i förskott.

För verksamhetsåret 2017 ansökte Östhammars kommun om 8 990 000 kronor hos SSM. Summan beviljades av SSM 13 december 2016. (Bilaga 1).

Ansökan baserades på signaler om att huvudförhandling i målet gällande slutförvar för använt kärnbränsle skulle genomföras våren 2017 och ett intensivt informationsarbete skulle behövas under hösten 2017.

Så blev inte fallet; huvudförhandlingen startade hösten 2017 och under sommaren behövde tjänstepersonsorganisationen göra två nyrekryteringar på en redan liten organisation som innebar en upplärningsperiod under hösten, och ingen möjlighet att arbeta på maximal kapacitet någonstans egentligen. Detta innebär att organisationen ger ett mycket stort överskott för 2017.

Organisation för slutförvarsarbetet

Verksamheten allmänt

Under våren hölls ett antal seminarier med utgångspunkt i viktiga frågeställningar utifrån ansökningshandlingarna;

- erfarenheter från SKB:s Grönlandsprojekt
- klimat
- utvecklingen av generation IV-reaktorer
- jordbävningar

Under hösten har arbetet med kunskapsuppbyggnad och informationsspridning till allmänheten tagit sin utgångspunkt i huvudförhandlingarna i MMD.

Under året har också bägge granskningsgrupperna varit på studiebesök i Barsebäck för att lära sig mer om avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar vilket genererar det avfall som kommer att slutförvaras i ett framtida utbyggt SFR.

Östhammars kommun har inte helt släppt den internationella utblicken och deltog i två möten med det internationella nätverket för kommuner som har eller är med i process runt slutförvar för radioaktivt avfall, ENWD, som Östhammars kommun tog initiativ till.

Andra sammanhang för omvärldsbevakning är i möten med SSM, kärnavfallsrådet, miljöorganisationer och Oskarshamns kommun. Likväl som att ha scanning ut på webben.

Beskrivningen av verksamheten under 2017 följer samma indelning som den verksamhetsplan som lämnades in i samband med ansökan om medel för 2017-Stratsys (Bilaga 2). Några justeringar har skett med anledning av uppdateringar av programvaran.

Organisationsmöten

Vid varje kommunstyrelse ges skriftlig information till ledamöterna om utfall av tidigare aktiviteter samt planerade aktiviteter mellan varje kommunstyrelse (bilaga 3). Det ger kontinuerlig information om vad som händer i slutförvarsorganisationen och ger möjlighet till att ställa direkta frågor.

Motsvarande informationsrapportering genomförs till kommunfullmäktige (bilaga 4) som ett komplement till eventuell muntlig information i fullmäktige. Referensgruppen har även under 2017 haft ett antal web-sända möten.

Vår granskningsorganisation har haft ett flertal möten inom respektive grupp men har också haft rätt att närvara på varandras möten.

Även Bygg- och miljönämnden har möjlighet att adjungera in representanter i de olika grupperingarna.

Säkerhetsgruppen och dess uppdrag

Säkerhetsgruppen har fått kommunfullmäktiges uppdrag att:

- Granska den säkerhetsrapport som SKB presenterar i sin ansökan
- Följa Strålsäkerhetsmyndighetens granskningsarbete
- Förbereda förslag till remissyttrande inom sitt ansvarsområde
- Samordna granskning av FUD
- Granska säkerhetsrapporten för utbyggnad av SFR

Sammansättningen

Säkerhetsgruppens sammansättning är elva ledamöter, utan ersättare .

Ordförande

Barbro Andersson Öhrn (S) t o m 2017-07-01

Tomas Näslund (S) fr o m 2017-08-22

Vice ordförande

Pär-Olof Olsson (M)

Ledamöter

Inger Abrahamsson (C)

Anders Bäckström (M)

Leif Hägg (S)

Rune Nilsson (FP)

Lennart Norén (S)

Tomas Näslund (S), avslutades 17-08-21, platsen ersattes ej med annan ledamot
Arno Unge (MP)
Gunnel Wahlgren (C)
Peter Brandt (SD)

Verksamheten

Säkerhetsgruppen har haft 7 sammanträden under 2017 och ett flertal arbetsmöten (Bilaga 5).

Säkerhetsgruppens arbete med problemformuleringar och frågeställningar har legat till grund för kommunstyrelsens yttrande i de frågor som rör SKB:s hantering i sak identifierade av kommunen gällande sin ansökan om tillstånd för byggnation och drift av ett slutförvar för använt kärnbränsle samt kompletteringar rörande utbyggnaden av SFR.

MKB-gruppen och dess uppdrag

MKB-gruppen har fått kommunfullmäktiges uppdrag att:

- Granska den MKB som SKB presenterar i sin ansökan
- Formulera och överlämna samrådsfrågor till SKB.
- Förbereda förslag till remissyttrande inom sitt ansvarsområde.
- Ge stöd åt miljökontoret samt
- Följa samråden för utbyggnad av SFR

Sammansättningen

MKB-gruppens sammansättning är elva ledamöter, utan ersättare. Bygg- och miljönämnden har möjlighet till en inadjungerad ledamot.

Ordförande

Bertil Alm (C)

Vice ordförande

Reinhold Delwall (M)

Ledamöter

Christina Haaga (S)
Ingrid Gustafsson (S)
Inger Arvidsson (V)
Sune Berglund (BOA)
Sören Carlsson (KD)
Lisa Landberg (C)
Harri Lundgren (S)
Sune Pettersson (M)
Anna Maria Brantedal (LPO)

Verksamheten

MKB-gruppen har haft nio (9) ordinarie sammanträden under året (Bilaga 5).

MKB-gruppens arbete med problemformuleringar och frågeställningar har legat till grund för kommunstyrelsens yttrande i de frågor som rör SKB:s hantering i sak identifierade av kommunen gällande sin ansökan om tillstånd för byggnat-

ion och drift av ett slutförvar för använt kärnbränsle samt kompletteringar över utbyggnaden av SFR.

MKB-gruppen har haft kunskapsstöd i sin genomgång av ansökan genom den miljöjuridiska kompetens som upphandlats under 2017.

Referensgruppen och dess uppdrag

- Referensgruppens arbetsutskott (på fem personer ur kommunfullmäktige) planerar för aktiviteter för information, dialog och kommunikation till kommunfullmäktige och medborgarna i slutförvarsfrågor.
- Kommunfullmäktige har inför varje ordinarie sammanträde ett särskilt referensgruppsmöte, totalt 6 tillfällen under 2017.

Sammansättningen

Referensgruppen består fr o m 2016-01-01 av samtliga ledamöter i kommunfullmäktige. I referensgruppen har också ingått representanter för lokala miljöorganisationer samt för Tierp, Älvkarleby, Norrtälje och Uppsala kommuner. Dessutom finns det representation från Åland.

Referensgruppens Arbetsutskott

Ordförande

Anna-Lena Söderblom (M)

Ledamöter

Kerstin Dreborg (MP)

Cecilia Bernsten (C)

Roger Lamell (S)

Jonas Svensson (S)

Jonas Lennström (S)

Referensgruppen

Samtliga ledamöter i arbetsutskottet (se ovan)

Samtliga ledamöter i kommunfullmäktige.

Bertil Alm (C) - ordförande i MKB-gruppen

Christina Haaga (S) - vice ordförande i MKB-gruppen

Barbro Andersson Öhrn (S) - ordförande i Säkerhetsgruppen

Pär-Olof Olsson (M) - vice ordförande i Säkerhetsgruppen

Carina Aaltonen, Ålands landskapsregering

Lars-Peter Hållstrand (S), Tierps kommun

Berit Jansson (C), Norrtälje kommun

Tommy Jakobsson (S), Älvkarleby kommun

Jan Ulmander (C), Uppsala kommun

Per Johansson (S), Gävle kommun.

Opinionsgruppen för säker slutförvaring (Oss), Joakim Stormwall
Naturskyddsföreningen i Östhammar, Hans Jivander

Region Uppsala

Verksamheten

Referensgruppen har numera öppna möten innan kommunfullmäktige och under året har bland annat Kärnavfallsrådet varit på plats och presenterat sin kunskapslägesrapport.

Den nya webportalen för slutförvarsfrågan som lanserades i december 2016 har varit i full drift samt genomgått ett större förbättringsarbete utifrån drifterfarenheterna under 2017 –www.slutforvarforsmark.se.

Under hösten skapades en informationskampanj kopplad till huvudförhandlingarna om slutförvar för använt kärnbränsle. ”Signerat” publicerades i lokala medier som sprids till i princip samtliga hushåll i Östhammars kommun.

Information till allmänheten

Förutom ovannämnda aktiviteter så har flertalet av de seminarium och möten som genomförts websänts för att öka tillgängligheten för våra kommuninnevånare.

Två gånger under 2017 genomfördes busstur för nyinflyttade som med ett stopp i Forsmark har fått information om kommunens arbete med slutförvaren.

Information till förtroendevalda

I denna post avses framför allt kommunstyrelse samt kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen har sedan hösten 2009 en stående punkt på sina ordinarie sammanträden för information från enheten. Informationen är utformad för att både ge en tillbakablick över vad som hänt sedan förra sammanträdet, men också vad som kommer att hända fram till nästa. Det ger möjligheter både till utvärdering av tidigare insatser och möjligheter att ställa frågor om vad som är aktuellt. Motsvarande informationsblad produceras även för kommunfullmäktige.

Vid flera tillfällen har kommunstyrelsen kallat till överläggning antingen med SKB eller SSM. Även grupperna har kallat till information. Informationsutbyten har skett inom följande områden 2017:

- Lägesrapporter gällande prövningsprocessen, slutförvar använt kärnbränsle
- Ansökan om utbyggnad av SFR
- Transporter

Internationellt

Inom EU

Östhammars kommun initierade 2014 ett internationellt nätverk för kommuner med slutförvarsanläggning eller som befinner sig i en långt gången platsvalsprocess, European local Network of radioactive Waste Dialogue (ENWD). Östhammars kommun har lämnat ordförandeskapet och har under 2017 medverkat i ett par möten.

Nätverket har organisatoriskt hamnat som en undergrupp till GMF. Information om nätverket, vilka mål nätverket har med sitt arbete och anteckningar från de möten som varit under 2017 finns under <http://www.gmfeurope.org/enwd>.

Utom EU

Slutförvarsorganisationen följer det pågående arbetet internationellt gällande informationsbevarande i projektet "Memory of mankind" och deltar som referens i deras planeringsarbete inför en större internationell konferens 2019.

Övrigt

Samarbete med Oskarshamns kommun (ÖSOS) har fortsatt även under 2017 med några tillfällen där vi diskuterar gemensamma frågeställningar för gällande det sammanhållna systemet för slutförvar för använt kärnbränsle.

Administration

Den huvudsakliga administrationen runt arbetet med slutförvarsfrågan genomförs av enhetens utredare. Utredarnas/utredarens uppdrag och uppgift är att förebreda slutförvarsorganisationens möten både som kunskapsstöd, med kontakter med externa föredragshållare/expert eller annat administrativt stöd samt att fungera som egen utredare och expert inom vissa sakområden, att vara sekreterare vid möten och följa upp fattade beslut. Slutförvarsorganisationen tar även hjälp av stödfunktionerna i kommunen; enheten för lednings- och verksamhetsstöd, enheten för marknad- och kommunikation och IT-enheten.

Sammansättningen

Strategienhetens del som hanterar slutförvarsfrågor har bestått av enhetschef, en utredare för både säkerhetsgruppen & gruppen för miljökonsekvensfrågor samt en kommunikatör för referensgruppen. För det internationella arbetet har slutförvarsorganisationen ett samarbete med den internationella samordnaren i kommunen och när det gäller extra stöd för information/kommunikation har vi under 2017 varit en del i tillväxtkontorets marknad- och kommunikationsenhet (för arbetet med extern web och intranät).

Tjänstepersonsgruppen arbetar kontinuerligt med kvalitetssäkring och uppföljning via bla Stratsys. Slutförvarsorganisationen har också bidragit i arbete med att kvalitetssäkra internkontroll samt lednings- och styrsystem.

Organisationen arbetar också aktivt med att minska tjänsteresor och har vissa ansvarsupphandlingar. Ett flertal möten har också anordnats som telefon eller

Skypekonferens likväl som webinarium. Dock har inte kommunen ännu något digitalt konferensverktyg bestämt.

Externa kontakter

Kommunen har deltagit och inbjudits till seminarier och informationstillfällen av Kärnavfallsrådet, SKB och SSM. Bland dessa kan nämnas en forskardag med olika forskare från SKB i Stockholm som gav slutförvarsorganisationen möjlighet att ställa frågor direkt till dem.

SKB har även under 2017 fortsatt arrangera sina "Öppet-hus" med olika teman varje gång. Slutförvarsorganisationen har funnits representerad vid ett flertal tillfällen.

Slutförvarsorganisationen finns även närvarande på Kärnavfallsrådets "runda-bords-samtal" som sker årligen.

Förkortningar

Kärnavfallsrådet	Statens råd för kärnavfallsfrågor
MKB	Miljökonsekvensbeskrivning
Oss	Opinionsgruppen för säker slutförvaring
SKB	Svensk Kärnbränslehantering AB
SSM	Strålsäkerhetsmyndigheten

Ekonomi (kr)

	Budget 2017	Utfall 2017
Kostnader	8 990 000	
40 Kostnader/utgifter	600 000	674 000
50 Kostnader för arbetskraft	5 500 000	3 473 100
60 Övrig verksamhet	500 000	208 500
70 Övriga verksamhetskostnader	2 300 000	1 879 100
Totalt	8 990 000	5 234 700

Mer detaljerad redovisning med tillhörande kommentarer återfinns i bilaga 6-7

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande

Peter Nyberg
Kommundirektör

Bilagor

Bilaga 1	Ansökan om medel 2017 och myndigheternas beslut
Bilaga 2	Rapportering ur Stratsys, verksamheten 2017
Bilaga 3	Strategienhetens rapportering till kommunstyrelsen
Bilaga 4	Strategienhetens rapportering till kommunfullmäktige
Bilaga 5	Sammanställning slutförvarsgrupperna 2017: Presidiemöten, SÄK-, MKB- och REF-gruppernas möten
Bilaga 6	Ekonomisk redovisning, 4 positioner
Bilaga 7	Kommentar till ekonomisk redovisning
Bilaga 8	Revisionsintyg, KPMG

Bilaga 2 till ansökan om medel ur Kärnavfallsfonden för verksamhet 2017, Östhammars kommun

	Beskrivning	Budget 2015 SSM	Budget 2016 SSM	Budget 2017 SSM
45	Bidrag (stöd till små ideella org. som vill engagera sig samt ordna ex seminarier)	300 000	400 000	600 000
5	Löner, arvoden (administrativa stödfunktioner, fasta och rörliga arvoden till politikerorganisationen)	4 700 000	5 500 000	5 500 000
6	Övriga verksamhetskostnader (Hyror, förbrukningsmtrl, porto, tele- och datakom mm)	400 000	500 000	500 000
7	Övriga verksamhetskostnader som inte är specade nedan	90 000	90 000	90 000
70	Transporter (studiebesök, resor till och från seminarier och konferenser för kompetensuppbyggn)	400 000	400 000	400 000
71	Representation (inkl fika)	150 000	150 000	150 000
72	Annonser och info (info till allmänhet, tryck och publiceringskostnader)	160 000	150 000	750 000
74	Konsulttjänster mm (miljöjurist, konstruktion, säkerhetsanalys mm under granskning av ansökan, opinionsundersökning)	900 000	1 600 000	1 000 000
	Summa	7 100 000	8 790 000	8 990 000

Uppföljning - 2017 (Slutförvarsenheten)

Nämndens mål	Enhetens mål	Styrtal	Aktiviteter	Status	Senaste kommentar	Slutdatum
<p>Större kunskapsbas när det gäller slutförvarsfrågan bland skolelever</p>	<p>Vidareutveckling av ungdomars delaktighet utifrån plattformen.</p> <p><i>Under 2017 har det varit underbemannat gällande strategiska aktiviteter för ungdomar, vilket även påverkat slutförvarsorganisationen.</i></p> <p><i>Inget arbete gällande appen har kunnat slutföras</i></p>		Medverkan i projektet SpeakApp	❗ Ej genomförd		2017-12-31
<p>Hög tillgänglighet och öppenhet</p>	<p>Delta i samråd</p> <p><i>Slutförvarsorganisationen har deltagit i de samråd som anordnats gällande slutförvar för använt kärnbränsle och ett utbyggt SFR.</i></p> <p><i>Bla har slutförvarsorganisationen medverkat vid två öppna möten gällande transporter under 2017 (ett i Hargshamn och ett i Snesslinge) i samarbete med Trafikverket, region Uppsala samt SKB.</i></p>		Ev när det gäller ett framtida SFL, i övrigt är samrådsperioden slut för de flesta ärenden.	✅ Genomförd		2017-12-31
	<p>Utveckla internetbaserade kunskapsuppbyggnadskanaler</p> <p><i>Slutförvarsorganisationen har efter lanseringen av en ny web-plattform www.slutforvarforsmark.se utvärderat och genomfört en del större utvecklingsarbeten utifrån driftserfarenheter på densamma för ett ännu bättre genomslag.</i></p> <p><i>Webben är anpassad för flertalet devices på marknaden.</i></p> <p><i>Slutförvarsorganisationen har bidragit till uppbyggnaden av ett nytt Öppet intranät "Ines" som lanseras Q1, 2018.</i></p> <p><i>Slutförvarsorganisationen har på majoriteten av referensgruppens öppna möten och på våra öppna seminarier valt att web-sända live samt göra sändningarna tillgängliga på vår web i efterhand.</i></p>		Utveckla web-plattformen ytterligare	✅ Genomförd		2017-12-31
			Utveckla och delta i försöksprojekt gällande appar	✅ Genomförd	Vår web-portal är anpassad för mobil.	2017-12-31
	<p>Öppna möten för allmänheten</p> <p><i>Slutförvarsorganisationen har genomfört flera öppna möten. I de flesta fall har mötena web-sänts. I de fall enbart referensgruppen haft informationsmöten har även dessa web-sänts.</i></p> <p><i>Tema har varit:</i></p> <p><i>Transporter på väg och vatten</i></p> <p><i>Kunskapslägesrapporten från kärnavfallsrådet</i></p> <p><i>Erfarenheterna från SKB:s Grönlandsprojekt (GAP)</i></p> <p><i>Klimat</i></p> <p><i>Fjärde generationens reaktorer</i></p> <p><i>Vad händer under huvudförhandlingen</i></p>	<p>Öppna aktiviteter för allmänheten</p> <p><i>Måttet 2 st per kvartal är uppfyllt.</i></p>				

Nämndens mål	Enhetens mål	Styrtal	Aktiviteter	Status	Senaste kommentar	Slutdatum
<p>— Klimatneutral kommun</p>	<p>● Former för CO2-beräkningar</p> <p><i>Utfallet beroende av större beräkningsverktyg för Östhammars kommun som helhet.</i></p> <p><i>Avvaktar redovisning från resebyrån på utsläpp av koldioxid från tjänsteresor.</i></p> <p><i>Östhammars kommun har under 2017 bytt ut fordonsflottan till elbilar och laddhybrider, varur slutförvarsorganisationen använder sina fordon för transport.</i></p>		Skype, Lync eller andra distansverktyg för möten	<p>! Försenad</p>	<p>Utfallet beroende av ett digitalt konferensverktyg inom Östhammars kommun.</p> <p>Beslut om gemensamt sådant har inte fattats.</p>	2017-12-31
	<p>● Minskade transporter</p> <p><i>Året har präglats av arbete på hemmaplan, ett fåtal studieresor.</i></p>		Ökad användning av kollektivtrafik	<p>✓ Genomförd</p>	<p>Samtliga medarbetare har idag ett företagsflexkort på UL för att underlätta kollektivtrafikresandet.</p> <p>Gör sammanställning av resandestatistik vid årets slut.</p>	2017-12-31
<p>— Attraktiv arbetsgivare</p>	<p>● Arbete med utmaningar och hög kompetens för ändamålet</p> <p><i>Ett utvecklingsarbete har genomförts gällande web och web-design.</i></p> <p><i>Huvudförhandlingarna i målet gällande kärnbränsleförvaret har varit en mycket stor utmaning och kompetenshöjning för att kunna förklara processen för våra medborgare.</i></p>		Run Your Meeting	<p>✓ Genomförd</p>	<p>Enhetsmöten samt APT-möten kallas och skrivs i RYM.</p>	2017-12-31
	<p>■ Minst två medarbetarsamtal per år eller enligt avtal</p> <p><i>Det har under 2017 skett ett utbyte av personal: såväl utredare som kommunikation vilket inneburit att detta inte varit möjligt.</i></p>	<p>■ Genomförda medarbetarsamtal</p>				
	<p>● 100 % frisknärvaro</p> <p><i>Ingen rapportering från Adato på personal i slutförvarsorganisationen.</i></p>	<p>● Ingen flaggning från Adato</p> <p><i>Ingen flaggning under 2017 i slutförvarsorganisationen</i></p>				
		<p>— Andel som upplever att vi har en god tillgänglighet och ett gott bemötande</p>				
		<p>— Andel som får direkt svar på telefonfråga</p>				
		<p>— Andelen som får svar på e-post inom 2dgr</p>				
		<p>— Andel som upplever att vi möjliggör för medborgarna att delta</p>				

Nämndens mål	Enhetens mål	Styrtal	Aktiviteter	Status	Senaste kommentar	Slutdatum
		i kommunens utveckling.				
		■ Andel medborgare som upplever att de har inflytande över kommunens verksamhet				
		■ Andel medborgare som upplever en trygg kommun				
		■ Befolkningsökning/år				
		■ Miljöaktuellt ranking, senast 2018				
		■ Minskning av koldioxidutsläpp (CO2) från tjänsteresor med bil (2018)				

Period 2017-12
NÄMND 1 Kommunstyrelsen
OMRÅDE 18 Slutförvarsenheten
VHT #99050,99060
ANSV 18*

VHT	KTYP	kkl	BUDGET År	Budget Ack	UTFALL Ack	UTFALL Per	Avvikelse	Avvikelse %	PROGNOS
10030 Nämnder	I Intäkter/Inkomster	3 Intäkter/inkomster	0,0	0,0	1 550,6	919,8	1 550,6	#DIVISION/0!	0,0
	Summa I		0,0	0,0	1 550,6	919,8	1 550,6	#DIVISION/0!	0,0
10030 Nämnder	K Kostnader/Utgifter	5 Kostnader för arbetskraft	-1 513,0	-1 513,0	-1 389,1	-154,5	123,9	91,8%	-1 513,0
10030 Nämnder	K Kostnader/Utgifter	6 Övriga verksamhetskostnader	-120,0	-120,0	-37,5	-13,5	82,5	31,3%	-120,0
10030 Nämnder	K Kostnader/Utgifter	7 Övriga verksamhetskostnader	-70,0	-70,0	-124,0	-16,3	-54,0	177,1%	-70,0
	Summa K		-1 703,0	-1 703,0	-1 550,6	-184,3	152,4	91,1%	-1 703,0
Summa 10030			-1 703,0	-1 703,0	0,0	735,4	1 703,0	0,0%	-1 703,0
21523 Slutförvar	I Intäkter/Inkomster	3 Intäkter/inkomster	8 990,0	8 990,0	4 686,4	2 731,8	-4 303,6	52,1%	8 990,0
	Summa I		8 990,0	8 990,0	4 686,4	2 731,8	-4 303,6	52,1%	8 990,0
21523 Slutförvar	K Kostnader/Utgifter	4 Kostnader/utgifter	-550,0	-550,0	-674,0	-100,0	-124,0	122,5%	-550,0
21523 Slutförvar	K Kostnader/Utgifter	5 Kostnader för arbetskraft	-3 156,0	-3 156,0	-2 084,0	-70,1	1 072,0	66,0%	-3 156,0
21523 Slutförvar	K Kostnader/Utgifter	6 Övriga verksamhetskostnader	-185,0	-185,0	-173,0	-12,7	12,0	93,5%	-185,0
21523 Slutförvar	K Kostnader/Utgifter	7 Övriga verksamhetskostnader	-3 396,0	-3 396,0	-1 755,1	-75,0	1 640,9	51,7%	-3 396,0
21523 Slutförvar	K Kostnader/Utgifter	8 RR övr intäkter o kostnader	0,0	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	#DIVISION/0!	0,0
	Summa K		-7 287,0	-7 287,0	-4 686,4	-258,0	2 600,6	64,3%	-7 287,0
Summa 21523			1 703,0	1 703,0	0,0	2 473,8	-1 703,0	0,0%	1 703,0
			0,0	0,0	0,0	3 209,2	0,0	0,0%	0,0

Kommentar till ekonomisk redovisning för slutförvarsorganisationen 2017.

En del poster i redovisningen föranleder vissa kommentarer;

- 45 Bidrag
Ekonomiskt stöd till ideell organisation. Förutom Oss som sökt många år så tillkom ytterligare en extern aktör, SweQ med en lokal förening sökt engångsbelopp för motsvarande tre månader december 2017 till mars 2018.
- 47 Konsulttjänster
Slutförvarsorganisationen har även under 2017 valt att arbeta med kunskapsuppbyggnad själva gällande såväl slutförvar för använt kärnbränsle, samt utbyggnad av SFR. Här återfinns två stora leverantörer: Matador för framtagande av vår nya kunskapsportal-slutförvarswebben samt Front Advokatbyrå med miljöjuridisk kompetens.
- 50 Löner och arvoden
Minskade lönekostnader för enheten med anledning av personalomsättning och visst glapp vid rekrytering.
- 60 Diverse främmande tjänster
Här ryms bland annat uppgraderingskostnader av organisations datorer.
- 70 & 71 Transporter och representation
Kostnaderna små för slutförvarsorganisationen som helhet 2017 med anledning av att slutförvarsorganisationen satsat på att bjuda hit föredragshållare till kommunen istället för att åka iväg själva på konferens. Dock gjorde båda granskningsgrupperna studieresa till Barsebäck under 2017 för att få information om avställningsarbetet samt planerna för rivning och verkets hantering av avfall från detta. Under representation ryms ett antal lokalhyror (inkl lunch och fika) för egna arrangemang inom kommunen med föredrag och öppna möten.
- 72 Annonser och info
Under hösten har regelbunden annonsering skett i lokalpress. Dels för att leda våra medborgare in på den nya web-portalen men också för att informera från huvudförhandlingarna för slutförvar för använt kärnbränsle under rubriken ”Signerat”. Viss annonsering i samband med föredrag med extern föredragshållare likväl som öppna möten med information om huvudförhandlingarna.

Vårt yttrande:

Enligt förslaget 3.2.1 "Förordningens tillämpningsområde", skall Sverige avstå från möjligheten att utvidga hamnförordningens tillämpningsområde till att omfatta även andra kusthamnar än de som ingår i det transeuropeiska transportnätet.

Hargs Hamn ingår per idag inte i detta transportnät, TEN-T, och omfattas därför inte av de föreslagna tilläggen och ändringarna. Därav saknas också skäl att närmare kommentera förslaget.

-

Vi vill dock passa på att lyfta relevansen att för hamnens del faktiskt ingå i TEN-T. Hargs Hamns verksamhetsområde med hantering av bulkgoods generellt – och som centralt nav i bränsleförsörjning för regionen specifikt – bör utgöra skäl att ingå i detta nätverk. Konkurrerande hamnar norr om Stockholm för dessa godsslag saknas, då verksamhet och utveckling i dessa fokuserar på passagerar- eller containertrafik. Det tycks finnas starka fördelar i att ingå, utifrån att då finnas med i de övergripande planerna för europeisk godsflödesplanering och i tillgång till kapitaltillskott och finansieringslösningar.

Vidare ställer vi oss väldigt tveksamma till förslagen om ökad statlig finansiell insyn/kontroll och rätt till att detaljstyra hamnars prissättning. Men som nämnts ovan omfattas vi inte av regleringarna i detta skede och möjligtvis saknas då skäl att utveckla detta resonemang.

Mvh/Peeter Nömm, Hargs Hamn AB

Vissa farleds- och hamnfrågor

Promemoria utarbetad på uppdrag av Näringsdepartementet

Docent Johan Schelin
Juridiska institutionen
Stockholms universitet
2017-11-30

Promemorians huvudsakliga innehåll

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) ska tillämpas från och med den 24 mars 2019. Förordningen kommer från och med det datumet att gälla såsom lag i Sverige. Det övergripande syftet med förordningen är att förenkla tillträdet till marknaden för hamntjänster och att förbättra kvaliteten och effektiviteten i de tjänster som erbjuds de aktörer som nyttjar hamnen. Förordningen ger medlemsstaterna möjlighet att företa vissa nationella anpassningar beträffande tillämpningen av denna. Det gäller bland annat förordningens tillämpning på andra hamnar än de som ingår i det transeuropeiska transportnätverket. Vidare krävs viss kompletterande lagstiftning avseende tillsyn och sanktioner. I promemorian föreslås att det införs en lag med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen.

Det framstår även som oklart idag vilket ansvar farledshållare och hamninnehavare har avseende ordnande och underhåll av framförallt allmänna farleder och allmänna hamnar med avseende på sjösäkerheten. I avsikt att åtgärda det problemet föreslås en ny lag om allmänna farleder och allmänna hamnar. Lagen är tänkt att ersätta den nuvarande lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Vidare föreslås vissa ändringar i sjötrafikförordningen (1986:300).

Utöver detta föreslås också vissa följdändringar i andra författningar.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag (0000:000) med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen

Enligt riksdagens beslut föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell tillsyn i hamnar (hamnförordningen).

Överprövning av tilldelning av hamntjänster

2 § Efter ansökan av en hamntjänsteleverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får allmän förvaltningsdomstol överpröva

1. ett förfarande avseende rätten att tillhandahålla en hamntjänst,

2. giltigheten av ett avtal eller en överenskommelse om tillhandahållande av hamntjänster.

3 § En ansökan om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets hamnen är belägen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

4 § En ansökan om överprövning ska ha inkommit till förvaltningsrätten inom sex månader från det att avtalet eller överenskommelsen slöts.

5 § Om hamnledningen brutit mot de grundläggande principerna i artiklarna 3–9 i hamnförordningen och detta har medfört att hamntjänsteleverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att förfarandet ska göras om eller avslutas först sedan rättelse har gjorts. Rätten kan i sådana fall även besluta att ett avtal eller en överenskommelse är ogiltig.

Om det motiveras av hänsyn till ett tvingande allmänintresse, kan rätten besluta att avtalet eller överenskommelsen helt eller delvis ska bestå trots att förutsättningarna för ogiltighet är uppfyllda. Avtalets eller överenskommelsens bestånd kan begränsas till viss tid.

Skadestånd

6 § En hamnledning som inte har följt art. 3–9 i hamnförordningen ska ersätta den skada som därigenom har uppkommit för en hamntjänsteleverantör.

Rätten till skadestånd inbegriper ersättning till en hamntjänsteleverantör för att förbereda och delta i tilldelningsförfarandet om åsidosättandet av bestämmelserna i förordningen har menligt påverkat leverantörens möjligheter att få leverera hamntjänsten.

7 § Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol i den domkrets inom vars område hamnen är belägen inom ett år från den tidpunkt då förfarandet avseende tilldelningen av hamntjänsten avslutades eller då avtalet eller överenskommelsen förklarades ogiltig enligt 5 § genom beslut som har fått laga kraft. Väcks inte talan i tid är rätten till skadestånd förlorad.

Överprövning av vissa hamnavgifter

8 § Efter ansökan av en hamnanvändare som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får allmän förvaltningsdomstol

överpröva beräkningsgrunden för sådana hamnavgifter som avses i artikel 12 i hamnförordningen samt giltigheten av debiteringen av dessa.

9 § En ansökan om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets hamnen är belägen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

10 § Står beräkningsgrunden i strid med artikel 12 i hamnförordningen ska rätten besluta om rättelse samt att felaktigt debiterade belopp ska återbetalas.

Tillsyn

11 § Tillsynsmyndigheten ansvarar för tillsynen över att bestämmelserna i hamnförordningen följs.

12 § Tillsynsmyndigheten får från en hamnledning eller en hamntjänsteleverantör inhämta den information och de handlingar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får informationen eller handlingarna inhämtas genom besök hos hamnledningen eller hamntjänsteleverantören.

13 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en hamnledning eller en hamntjänsteleverantör att lämna information, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen. Föreläggandet får förenas med vite.

14 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en hamnledning eller hamntjänsteleverantör att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Föreläggandet får förenas med vite.

15 § Tillsynsmyndighetens föreläggande får överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets hamnen är belägen. När ett föreläggande överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Bemyndigande

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter enligt denna lag om tillsyn.

Övriga bestämmelser

17 § Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:725).

-
1. Denna lag träder i kraft den 24 mars 2019.
 2. Denna lag ska inte tillämpas i fråga om tidsbegränsade hamntjänstekontrakt som har ingåtts före den 15 februari 2017.
 3. I fråga om hamntjänstekontrakt som ingåtts före den 15 februari 2017 och som inte är tidsbegränsade eller har motsvarande verkan, ska lagen tillämpas från och med den 1 juli 2025.

1.2 Förslag till lag (0000:000) om allmänna farleder och allmänna hamnar

Enligt riksdagens beslut föreskrivs följande.

Allmänna farleder och hamnar

Inrättande och utvidgning av allmän farled eller allmän hamn

1 § En allmän farled eller allmän hamn får inrättas om farleden eller hamnen är av väsentlig betydelse för den allmänna samfärdseln.

En allmän farled får även inrättas, om den är av väsentlig betydelse för

- 1) fiskerinäringen,

- 2) annan näringsverksamhet, eller
- 3) fritidsbåtlivet och det behövs med hänsyn till sjösäkerheten.

Första och andra stycket gäller även i fråga om utvidgningar av allmänna farleder eller allmänna hamnar.

2 § Vid prövning av ärenden enligt denna lag ska 2–4 kap. och 5 kap. 3 och 15 §§ miljöbalken tillämpas.

3 § I ett ärende enligt denna lag ska

1. frågan om farleden eller hamnen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om inte annat följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning göras och information lämnas enligt 6 kap. 28–41, 44 och 45 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas,

3. en liten miljökonsekvensbeskrivning tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas,

4. den ansvariga myndigheten och berörda länsstyrelser omfattas av de samråd som ska ske, och

5. det som föreskrivs i 6 kap. miljöbalken om länsstyrelse ska gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen ska bedrivas.

Berörda länsstyrelser ska ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken innan beslut fattas om att inrätta eller utvidga allmän farled eller allmän hamn. Beslut i den frågan får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag ska miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

4 § Den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 3 § och 6 kap. miljöbalken ska ingå i ett ärende enligt denna lag.

5 § Den ansvariga myndigheten ska med eget yttrande överlämna prövningen av tillåtligheten av en allmän farled till regeringen för prövning enligt 17 kap. 1 § miljöbalken. Detsamma gäller om

regeringen enligt 17 kap. 3 § miljöbalken har förbehållit sig prövningen av tillåtligheten av en allmän farled eller allmän hamn.

6 § Om det är påkallat med hänsyn till det ändamål som en allmän farled ska tillgodose, skyddet för hälsan eller miljön eller hushållningen med mark och vatten och andra resurser, säkerheten i farleden eller i övrigt med hänsyn till allmänna intressen eller enskild rätt får den ansvariga myndigheten meddela särskilda föreskrifter avseende användningen av den allmänna farleden.

7 § En förteckning över allmänna farleder och allmänna hamnar ska föras av den ansvariga myndigheten. I förteckningen ska uppgift om farledshållaren och hamninnehavaren finnas. I förteckningen ska anges vilka särskilda föreskrifter som gäller för en viss allmän farled.

Avlysning av allmän farled och allmän hamn

8 § En allmän farled eller allmän hamn ska helt eller delvis avlysas om

1. farleden eller hamnen inte kan användas för sitt ändamål utan att säkerheten äventyras,
2. farleden eller hamnen inte behövs för sitt ändamål, eller
3. farleden eller hamnen inte sköts så att dess ändamål tillgodoses.

I fråga om beslut om avlysning av allmän farled och allmän hamn gäller 2–4 §§ denna lag.

Säkerheten i allmänna farleder och allmänna hamnar

9 § Farledshållaren svarar för att allmänna farleder ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten i farleden inte äventyras. På samma sätt svarar hamninnehavaren för att vattenområden inom den allmänna hamnen ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten inte äventyras.

10 § I de fall farledshållaren eller hamninnehavaren är någon annan än staten ska den ansvariga myndigheten utöva tillsyn över att

farledshållare och hamninnehavare uppfyller sina skyldigheter enligt 9 §.

Andra myndigheter ska på begäran biträda den ansvariga myndigheten i den utsträckning det behövs för fullgörande av tillsynen.

11 § En farledshållare eller hamninnehavare ska lämna den ansvariga myndigheten de upplysningar som den begär för sin tillsyn. Den ansvariga myndigheten har även rätt att ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen i fråga. Ett föreläggande om att lämna upplysningar eller uppvisande av handling får förenas med vite.

12 § Den ansvariga myndigheten får förelägga en farledshållare eller hamninnehavare att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Om rättelserna eller åtgärderna inte företas inom föreskriven tid får den ansvariga myndigheten låta vidta rättelserna eller åtgärderna på farledshållarens eller hamninnehavarens bekostnad.

Överklagande

13 § Beslut enligt 1 och 8 §§ denna lag som har fattats av den ansvariga myndigheten får överklagas hos regeringen.

14 § Beslut enligt 1 och 8 §§ denna lag får överklagas av en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken.

15 § Den ansvariga myndighetens beslut enligt 11 och 12 §§ denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Straff

16 § Den som uppsåtligen bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 6 § denna lag döms till penningböter.

Bemyndiganden

17 § Beslut om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen får föreskriva att beslutet ska fattas i samråd med andra myndigheter.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer är ansvarig myndighet enligt denna lag.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om tillsynen över allmänna farleder och allmänna hamnar samt om avgifter för sådan tillsyn.

19 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om standard för och säkerhet i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Genom lagen upphävs lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.
 3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för handläggningen och prövningen av ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn

Enligt riksdagens beslut föreskrivs i fråga om lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn

dels att 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Den som innehar en allmän hamn får ta ut avgifter, *utan att hamninnehavaren tillhörig kaj,* Ledningen för en allmän hamn som omfattas av *Europaparlamentets och rådets*

brygga eller liknande anordning inom hamnens område anlöps eller nyttjas,

1. för fartyg som anlöper kaj, brygga eller liknande anordning som tillhör någon annan än hamninnehavaren men som ligger inom hamnens område,

2. för fartyg som passerar hamnens vattenområde,

3. för gods som lastas eller lossas över kaj, brygga eller liknande anordning som tillhör någon annan än hamninnehavaren men som ligger inom hamnens område.

Rätten att ta ut avgift enligt första stycket 2. gäller endast inom det område där trafiken enligt vad sjöfartsverket fastställt kan anses ha nytta av hamninnehavarens anordningar och tjänster. Ansökan om fastställelse görs av hamninnehavaren.

förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell tillsyn i hamnar (hamnförordningen) ska ta ut avgifter för nyttjande av infrastruktur, anläggningar och tjänster, inklusive de vattenvägar som leder till den berörda hamnen, samt för tillgång till tjänster för hantering av passagerare och last (hamninfrastrukturavgifter).

Ledningen för andra allmänna hamnar än de som omfattas av hamnförordningen får ta ut sådana avgifter.

2 §

I fråga om fartyg som passerar hamnen tas avgift ut endast inom det vattenområde där trafiken enligt vad Sjöfartsverket fastställt kan anses ha nytta av hamninnehavarens anordningar och tjänster. Ansökan om fastställelse av sådant vattenområde görs av hamnledningen.

Denna lag träder i kraft den 24 mars 2019.

1.4 Förslag till förordning (0000:000) med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen

Regeringen föreskriver följande.

1 § Konkurrensverket är tillsynsmyndighet enligt lagen (0000:000) med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen.

2 § Konkurrensverket får meddela ytterligare föreskrifter om tillsynen över att bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell tillsyn i hamnar (hamnförordningen) följs.

Denna förordning träder i kraft den 24 mars 2019.

1.5 Förslag till förordning (0000:000) om allmänna farleder och allmänna hamnar

Regeringen föreskriver följande.

1 § Sjöfartsverket beslutar efter samråd med Transportstyrelsen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn enligt 1 och 8 §§ lagen (0000:000) om allmänna farleder och hamnar.

2 § Sjöfartsverket är ansvarig myndighet enligt lagen (0000:000) om allmänna farleder och hamnar.

3 § När Sjöfartsverket överlämnar en fråga om allmän farled eller allmän hamn till regeringen för prövning enligt 17 kap. 1 eller 3 § miljöbalken, ska verket i sitt yttrande enligt 5 § lagen (0000:000) om allmänna farleder och allmänna hamnar bland annat lämna de

uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken följs samt uppgift om de samråd som skett enligt 6 kap. miljöbalken. Även i övrigt ansvarar Sjöfartsverket för att ett tillräckligt underlag finns för regeringens prövning.

4 § Sjöfartsverket får meddela ytterligare föreskrifter om tillsyn över allmänna farleder och allmänna hamnar samt om avgifter för sådan tillsyn.

5 § Transportstyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om standard för och säkerhet i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

2. Genom förordningen upphävs förordningen (1998:898) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för handläggningen och prövningen av ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

1.6 Förslag till förordning om ändring i sjötrafikförordningen (1986:300)

Regeringen föreskriver att 3 kap. 2, 3, 4 och 6 §§ och 5 kap. 4 § sjötrafikförordningen (1986:300) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §¹

Andra sjösäkerhetsanordningar för sjöfarten än som sägs i 1 § får inte inrättas inom Sveriges sjöterritorium eller ekonomiska zon

¹ Senaste lydelse 2008:1285.

utan tillstånd. Sjösäkerhetsanordningar får inte heller ändras, flyttas eller dras in utan tillstånd.

Frågor om tillstånd enligt första stycket prövas av *Transportstyrelsen* efter samråd med *Sjöfartsverket*. Ett tillstånd får förenas med villkor. I fråga om radiofyrrar eller andra säkerhetsanordningar med radiosändare finns bestämmelser i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation.

Transportstyrelsen får efter samråd med *Sjöfartsverket* föreskriva att tillstånd för inrättande, ändring, flyttning eller indragning av säkerhetsanordningar inte behövs i ett visst område eller för en viss typ av säkerhetsanordningar.

Frågor om tillstånd enligt första stycket prövas av *Sjöfartsverket* efter samråd med *Transportstyrelsen*. Ett tillstånd får förenas med villkor. I fråga om radiofyrrar eller andra säkerhetsanordningar med radiosändare finns bestämmelser i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation.

Sjöfartsverket får efter samråd med *Transportstyrelsen* föreskriva att tillstånd för inrättande, ändring, flyttning eller indragning av säkerhetsanordningar inte behövs i ett visst område eller för en viss typ av säkerhetsanordningar.

3 §²

Den som inrättar eller övertar en säkerhetsanordning *skall* underhålla och betjäna anordningen på ett tillfredsställande sätt.

Transportstyrelsen utövar tillsyn över säkerhetsanordningar i den mån tillsynen inte ankommer på någon annan.

Den som inrättar eller övertar en säkerhetsanordning *ska* underhålla och betjäna anordningen på ett tillfredsställande sätt.

Sjöfartsverket utövar tillsyn över säkerhetsanordningar i den mån tillsynen inte ankommer på någon annan.

² Senaste lydelse 2008:1285.

4 §³

Om en säkerhetsanordning är bristfällig eller vilseledande och rättelse inte omedelbart sker efter tillsägelse hos den underhållsskyldige eller denne inte kan anträffas omedelbart, får *Transportstyrelsen* på den underhållsskyldiges bekostnad undanröja anordningen eller föranstalta om rättelse.

Om *Transportstyrelsen* finner att det i Sveriges sjöterritorium har anordnats belysning eller något annat som kan vilseleda sjöfarande, *skall styrelsen* anmäla förhållandet till länsstyrelsen, om anordningen inte genast kan undanröjas. Länsstyrelsen *skall* meddela de föreskrifter som behövs för att anordningen snarast möjligt *skall* undanröjas. Länsstyrelsen får då förelägga vite.

Om *Transportstyrelsen* finner att det i Sveriges ekonomiska zon har anordnats belysning eller något annat som kan vilseleda sjöfarande, *skall styrelsen* meddela de föreskrifter som behövs för att anordningen *skall* undanröjas. *Transportstyrelsen* får då förelägga vite.

Om en säkerhetsanordning är bristfällig eller vilseledande och rättelse inte omedelbart sker efter tillsägelse hos den underhållsskyldige eller denne inte kan anträffas omedelbart, får *Sjöfartsverket* på den underhållsskyldiges bekostnad undanröja anordningen eller föranstalta om rättelse.

Om *Sjöfartsverket* finner att det i Sveriges sjöterritorium har anordnats belysning eller något annat som kan vilseleda sjöfarande, *ska verket* anmäla förhållandet till länsstyrelsen, om anordningen inte genast kan undanröjas. Länsstyrelsen *ska* meddela de föreskrifter som behövs för att anordningen snarast möjligt *ska* undanröjas. Länsstyrelsen får då förelägga vite.

Om *Sjöfartsverket* finner att det i Sveriges ekonomiska zon har anordnats belysning eller något annat som kan vilseleda sjöfarande, *ska verket* meddela de föreskrifter som behövs för att anordningen *ska* undanröjas. *Sjöfartsverket* får då förelägga vite.

6 §⁴

³ Senaste lydelse 2008:1285.

Den som med eller utan skuld medverkat i en händelse som lett till att en fyr, ett sjömärke eller någon annan säkerhetsanordning har skadats eller rubbats är skyldig att anmäla det inträffade till befattningshavare vid Sjöfartsverket eller till någon annan som svarar för anordningen. *Sjöfartsverket ska snarast informera Transportstyrelsen om det inträffade.*

Den som med eller utan skuld medverkat i en händelse som lett till att en fyr, ett sjömärke eller någon annan säkerhetsanordning har skadats eller rubbats är skyldig att anmäla det inträffade till befattningshavare vid Sjöfartsverket eller till någon annan som svarar för anordningen.

5 kap.

4 §⁵

Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om avgifter för *styrelsens* tillsyn och ärendehandläggning enligt denna förordning och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen. Avgifter för ärenden om sjösäkerhetsanordningar får bestämmas upp till full kostnadstäckning.

Sjöfartsverket och Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om avgifter för *verkets respektive* styrelsens tillsyn och ärendehandläggning enligt denna förordning och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen. Avgifter för ärenden om sjösäkerhetsanordningar får bestämmas upp till full kostnadstäckning.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

⁴ Senaste lydelse 2008:1285.

⁵ Senaste lydelse 2017:604.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för handläggningen och prövningen av ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

2 Uppdraget

2.1 Uppdraget

Den 1 maj 2017 träffades en överenskommelse mellan Regeringskansliet (Näringsdepartementet) och Stockholms universitet om en utredning rörande kompletterade lagstiftning till hamnförordningen samt en översyn av regelverket avseende farleder och hamnar (N2017/03200/SUBT). Universitetet uppdrog sedan åt docenten i civilrätt, tillika föreståndaren för Axel Ax:son Johnsons institut för sjö- och transporträtt vid Juridiska fakulteten, Johan Schelin, att utreda dessa frågor.

Utredaren uppdrogs att lämna förslag till de författningsändringar som är nödvändiga för att hamnförordningen ska kunna tillämpas i praktiken. Utredaren skulle även analysera de valmöjligheter som förordningen ger att nationellt ändra tillämpningsområdet, besluta om undantag och göra andra nationella anpassningar i de fall förordningen uttryckligen ger en sådan möjlighet. I tillägg till detta skulle utredaren analysera om svensk rätt i övrigt står i överensstämmelse med förordningen och i förekommande fall föreslå de författningsändringar som är nödvändiga för att svensk rätt ska göra detta.

Utredaren skulle också belysa hur ansvaret för farleder och hamnar bör vara fördelat mellan staten och hamnägaren då förordningen i vissa delar är relaterad till den rättsliga rådigheten i vattenområden som finns inom och i närhet av ett hamnområde.

Slutligen skulle utredaren göra en konsekvensutredning av lämnade författningsförslag och belysa effekterna av dessa i enlighet med 6 och 7 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. I konsekvensutredningen skulle redovisas och beräknas hur de administrativa kostnaderna för företag förändras till följd av förslagen och om möjligt även för

berörda myndigheter, kommuner och det allmänna i övrigt. Utredaren skulle även bedöma och redovisa förslagets eventuella konsekvenser av betydelse för miljö och jämställdhet.

Inom ramen för arbetet skulle utredaren samråda med Regelrådet samt övriga berörda aktörer och myndigheter. Uppdraget skulle redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 november 2017.

2.2 Utredningens arbete

Arbetet med utredningen har bedrivits under perioden 1 maj–30 november 2017. Under utredningsarbetet har utredaren samrått med Transportstyrelsen, Sjöfartsverket samt branschorganisationen Sveriges Hamnar rörande de författningsförslag som lämnas i promemorian. Av tidsskäl har det inte varit möjligt att under utredningen samråda med Regelrådet. Utredaren har istället bedömt att detta får hanteras inom ramen för remitteringen av promemorian.

3 Hamnförordningen

3.1 Allmänt om hamnförordningen

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) ska tillämpas från och med den 24 mars 2019. Förordningen kommer då att gälla såsom lag i Sverige.

Det övergripande syftet med förordningen är att förenkla tillträdet till marknaden för hamntjänster och att förbättra kvaliteten och effektiviteten i de tjänster som erbjuds de aktörer som nyttjar hamnen. En sådan utveckling kan bland annat förväntas tillskapa en bättre konkurrenssituation för närsjöfarten samt främja en bättre integration mellan å ena sidan sjötransporter och å andra sidan transporter på järnväg, inre vattenvägar och väg. I förlängningen väntas detta bidra till lägre transportkostnader och ett gynnsammare investeringsklimat inom transport- och logistiksektorn. I ett svenskt perspektiv överensstämmer syftet väl med den allmänna transportpolitiken där regeringens strävan är att inte minst av miljöskäl minska transporter på väg till förmån för närsjöfarten. Ett led i strävan att underlätta miljömässigt hållbara transporter är också att bidra till utvecklingen av så kallade kombiterminaler för omlastning av gods från ett transportslag till ett annat.

3.2 Förordningens tillämpningsområde

3.2.1 Vissa kusthamnar

Bedömning: Sverige bör avstå från möjligheten att utvidga hamnförordningens tillämpningsområde till att omfatta även andra svenska kusthamnar än de som ingår i det transeuropeiska transportnätet.

Enligt art. 1.4 hamnförordningen ska förordningen tillämpas på kusthamnar inom det transeuropeiska transportnätet enligt förteckningen i bilaga II till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013 av den 11 december 2013 om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet och om upphävande av beslut nr 661/2010. Till det transeuropeiska transportnätet hör enligt bilaga II i förordningen 1315/2013 de svenska kusthamnarna i Gävle, Göteborg, Grisslehamn, Halmstad, Helsingborg, Kapellskär, Karlshamn, Karlskrona, Köping, Luleå, Malmö, Norrköping, Oskarshamn, Oxelösund, Stenungsund, Stockholm (inklusive Nynäshamn), Strömstad, Sundsvall, Trelleborg, Umeå, Varberg, Västerås, Visby och Ystad.¹

I art. 1.6 hamnförordningen föreskrivs dock att medlemsstaterna även kan besluta att tillämpa förordningen på andra kusthamnar än de som ingår i det transeuropeiska transportnätet. Ett sådant beslut ska anmälas till kommissionen. Bestämmelserna i hamnförordningen bedöms emellertid inte påverka konkurrensen mellan olika hamnar i Sverige. Med undantag för industrihamnarna utgör driften av de svenska hamnarna huvudsakligen en kommunal angelägenhet. Hamnarna drivs med något undantag antingen av kommunalt ägda hamnbolag eller direkt av de kommunala hamnförvaltningarna. Det innebär att såväl kommunerna som de kommunalt ägda hamnbolagen redan idag är underlagda tillämpliga bestämmelser om offentlig upphandling samt om statsstöd. Enligt art. 1.7 hamnförordningen gäller att förordningen inte påverkar

¹ Det bör observeras att som kusthamnar räknas i det här avseendet även insjöhamnar som Köping och Västerås vilka kan nås med havsgående fartyg.

tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU. Dessa direktiv har i svensk rätt genomförts genom lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner. Kommunala hamnförvaltningar och hamnbolag i vilka kommunen har ett bestämmande inflytande omfattas av bestämmelserna om upphandling i dessa lagar. Samtidigt föreskrivs i art. 10 hamnförordningen att bestämmelserna i kapitel II om tillhandahållande av hamntjänster (art. 3–9) samt övergångsbestämmelsen i art. 21 inte ska tillämpas på lasthanteringstjänster, passagerartjänster eller lotsning. I praktiken betyder detta att när en kommunal hamnförvaltning eller ett kommunalt hamnbolag som också utgör hamnledning väljer att lägga ut lasthanteringen, passagerartjänster eller lotsning på entreprenad kommer frågan om organisering av hamntjänsterna, minimikraven för tillhandahållandet, antalet hamntjänsteleverantörer och andra villkor för tillhandahållandet av hamntjänsterna samt anbudsförfarandet att uteslutande regleras av tillämpliga bestämmelser om upphandling. Beträffande koncessionsförfarande och arrendeavtal där den kommunala hamnförvaltningen eller det kommunala hamnbolaget enbart agerar i egenskap av markägare gäller som behandlas i följande avsnitt att hamnförordningen inte är tillämplig eftersom hamnförvaltningen eller hamnbolaget här inte kan anses utgöra hamnledning. Vidare måste såväl kommunerna som de kommunalt ägda hamnbolagen redan idag följa de allmänna bestämmelserna om och principerna för ekonomisk redovisning och bokföring med de krav på transparens avseende intäkter och kostnader som återfinns där. Även fråga om mer specifika bestämmelser som exempelvis kravet på samråd i art. 15 hamnförordningen bedöms de praktiska effekterna av införandet av sådana bestämmelser vara mycket små. I fråga om samråd får det antas att redan utan sådana bestämmelser den hamn som önskar vidta väsentliga ändringar avseende avgiftsstrukturen eller driften av hamnen informerar och diskuterar med berörda parter om detta. De reella effekterna avseende konkurrensen mellan de svenska hamnar som direkt omfattas av hamnförordningen och de som inte gör detta framstår därmed som obetydliga.

Det framstår vidare som svårt att finna en lämplig avgränsning mellan vilka hamnar som i så fall borde omfattas av hamnförordningens bestämmelser och vilka som inte borde göra detta. Att utsträcka hamnförordningens bestämmelser till att omfatta samtliga allmänna hamnar skulle komma att innebära att även mycket små allmänna hamnar omfattades av förordningen samtidigt som andra större industrihamnar inte gjorde detta. Det framstår också som svårt att söka avgränsa tillämpningsområdet genom att fastställa kriterier utifrån det antal passagerare eller den godsmängd som hanteras per år i en allmän hamn eller industrihamn. En sådan gränsdragning riskerar att leda till att vissa mindre hamnar ena året skulle komma att omfattas av bestämmelserna medan under det andra året detta inte skulle vara fallet.

Sammantaget bedömer därför utredningen att Sverige i dagsläget bör avstå från att utvidga hamnförordningens tillämpningsområde till andra hamnar än de som upptas i bilaga II till förordningen (EU) nr 1315/2013.

3.2.2 Hamntjänstekontrakt

En viktig utgångspunkt i hamnförordningen är att denna tar sikte på så kallade hamntjänstekontrakt. I definitionen i art. 2.12 hamnförordningen av termen hamntjänstekontrakt anges att den avser den rättsliga relationen mellan hamnledningen och hamntjänsteleverantören. En avgörande fråga i sammanhanget är således vem som ska anses utgöra hamnledning respektive hamntjänsteleverantör i hamnförordningens mening.

Hamnledningen utgörs enligt art. 2.5 hamnförordningen av det offentliga eller privata organ som har till uppgift att administrera och sköta hamnens infrastruktur samt att svara för samordningen eller ledningen av hamntrafiken och samordningen av och kontrollen över den verksamhet som operatörerna bedriver i hamnen.

Som hamntjänsteleverantör anses den som mot ersättning tillhandahåller eller önskar tillhandahålla en eller flera typer av hamntjänster (art. 2.13).

Majoriteten av de svenska hamnarna i det transeuropeiska transportnätverket utgörs av allmänna hamnar vilka direkt eller

indirekt ägs av den berörda kommunen. I fråga om Verköhamnen i Karlskrona gäller dock att denna ägs av ett aktiebolag i vilket Stenakoncernen är majoritetsägare och kommunen minoritetsägare. I det transeuropeiska transportnätverket ingår även industrihamnen i Stenungsund. Den ägs av ett antal företag, däribland kemiföretagen Akzo Nobel, Borealis och Perstorp. Verksamheten är i princip helt och hållet kopplad till industriverksamheten.

Verksamheten i de allmänna hamnarna samordnas vanligen genom ett kommunalt hamnbolag. Endast i fråga om de mindre hamnarna sköts verksamheten direkt genom den kommunala förvaltningen. Hamnbolagen kan ibland vara samägda av olika kommuner med uppgift att samordna verksamheten i flera hamnar. I Köpings och Västerås hamnar hanteras exempelvis hamnverksamheten av ett gemensamt bolag. Malmö stad har ett internationellt samarbete med Köpenhamns stad inom ramen för ett gemensamt bolag. Det förekommer också att kommunerna samäger hamnbolagen med vissa industrier. Exempelvis ägs Oxelöhamns Hamn AB till lika delar av kommunen och stålproducenten SSAB även om hamnen som sådan ägs av kommunen.

Rättsligt sett kan verksamheten i de allmänna hamnarna i huvudsak organiseras på tre olika sätt:

1) *Kommunen driver hamnen i egen regi.* Den kommunala hamnförvaltningen eller det kommunala hamnbolaget tar hand om driften av hamnen. Kommunen eller hamnbolaget tar ut fartygshamnavgifter och varuhamnavgifter samt avgifter för hanteringen av passagerare och gods och andra tjänster av rederierna och varuägarna enligt den hamntaxa som gäller för hamnen i fråga.

2) *Driften läggs ut på en eller flera operatörer.* Den kommunala hamnförvaltningen eller det kommunala hamnbolaget lägger ut driften av hela eller delar av hamnen på entreprenad till en eller flera operatörer, men uppbär fortfarande fartygshamnavgifter och varuhamnavgifter enligt den hamntaxa som gäller för hamnen i fråga. Operatören tar betalt för själva hanteringen av passagerare och gods samt för andra tjänster. Rätten för kommunen och hamnbolaget att ta ut sådana hamnavgifter grundar sig ytterst på bestämmelserna i lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn.

3) *Koncession, arrende och liknande.* Den kommunala hamnförvaltningen eller det kommunala hamnbolaget lägger ut verksamheten på en eller flera operatörer genom koncessions- eller arrendeavtal. Operatören betalar sedan en fast och/eller en rörlig koncessionsavgift till kommunen eller hamnbolaget. Avgiften beräknas med utgångspunkt i omsättningen i verksamheten, de hanterade godsvolymererna eller fartygstonnaget. Några fartygshamnavgifter eller varuhamnavgifter tas inte ut av den kommunala hamnförvaltningen eller det kommunala hamnbolaget. Istället agerar dessa endast i egenskap av markägare medan den kommersiella risken för driften av hamnen eller en del av denna helt faller på operatören.

Beträffande industrihamnarna sköts hamnverksamheten i praktiken direkt av industrin i fråga eller av ett för ändamålet särskilt bildat dotterbolag. Det sistnämnda är fallet i fråga om delar av industrihamnen i Stenungsund där Petroport AB sköter verksamheten för vissa kemiföretags räkning.

I de fall den kommunala hamnförvaltningen eller det kommunala hamnbolaget driver hamnverksamheten i egen regi får förvaltningen eller hamnbolaget anses utgöra hamnledning i den mening som avses i hamnförordningen. Detsamma får antas gälla i fråga om de hamnbolag som är föremål för samgående mellan kommunen och privata intressenter. I de fall hamnen utgör en industrihamn får det företag som svarar för driften av hamnen normalt sett anses utgöra hamnledning.

Även i de situationer då den kommunala hamnförvaltningen eller det kommunala hamnbolaget har lagt ut hanteringen av passagerare och gods samt andra tjänster på entreprenad till en operatör, men fortfarande uppbär fartygshamnavgifter och varuhamnavgifter enligt lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn får hamnförvaltningen eller hamnbolaget normalt anses utgöra hamnledning i den mening som avses i hamnförordningen. Uppbärandet av avgifter får anses medföra att hamnförvaltningen respektive hamnbolaget fortfarande har det övergripande ansvaret för driften av hamnen. Operatören kommer i den situationen att inta ställningen av hamntjänsteleverantör.

I den situationen att den kommunala hamnförvaltningen eller hamnförvaltningen endast sluter ett koncession- eller arrendeavtal om driften av hela eller delar av hamnen med en operatör och några

fartygshamnavgifter eller varuhamnavgifter inte uppbärs kan hamnförvaltningen eller kommunen inte anses utgöra hamnledning. Det kan motiveras med att operatörerna i fråga tar över den kommersiella risken för driften av hela eller delar av hamnen medan kommunen eller det kommunala hamnbolaget närmast uppträder i egenskap av markägare. Här får istället de operatörer som innehar koncessionen eller arrendet anses utgöra hamnledning i förhållande till eventuella leverantörer av hamntjänster.

Avtal som eventuellt sluts i nästa led, det vill säga mellan en viss hamntjänsteleverantör och en underleverantör till denna om vissa specifika hamntjänster, kan däremot inte anses falla under hamnförordningens tillämpningsområde. Om den hamntjänsteleverantör som i förhållande till hamnledningen svarar för förtöjning, bogsering och lasthantering genom avtal lägger ut vissa delar av driften, exempelvis vissa bogseringstjänster, på en underleverantör, anses således detta avtal inte utgöra ett hamntjänstekontrakt i den mening som avses i hamnförordningen.

Det sagda betyder också att tjänster som rederierna själva köper från en utomstående tredje part får anses falla utanför regleringen i hamnförordningen. Har ett rederi som trafikerar hamnen slutit avtal direkt med ett bogserbåtsföretag om assistans av rederiets fartyg vid tilläggning utan att hamnledningen på något sätt anvisat detta får tjänsten anses utgöra ett avtal om en tjänst som faller utanför hamnförordningens ram i och med att tjänsten varken berör hamnens administration eller ekonomi. Skulle däremot hamnledningen ha kontrakterat ett bogserbåtsföretag direkt och sedan anvisat rederierna att använda detta företag måste tjänsten i fråga anses utgöra en hamntjänst. Det spelar härvidlag inte någon roll om rederiet sedan faktureras direkt av bogserbåtsföretaget för tjänsten eller inte.

3.2.3 Typ av tjänst

<p>Bedömning: Sverige bör avstå från att utvidga tillämpningen av hamnförordningen till att även omfatta mervärdestjänster som magasinering, undanskaffande och ompackning av gods.</p>
--

Enligt art. 1.2 hamnförordningen omfattar förordningen vissa angivna typer av tjänster. De typer av tjänster som omfattas är följande:

- Bunkring.
- Lasthantering.
- Förtöjning.
- Passagerartjänster.
- Uppsamling av fartygsgenererat avfall och lastrester.
- Lotsning.
- Bogsering.

Uppräkningen i artikel 1.2 är uttömmande. Det innebär att andra typer av tjänster inte omfattas av förordningen. Det gäller även om dessa i och för sig tillhandahålls inom hamnområdet eller på en vattenväg till hamnen som faller under hamnledningens behörighet. Beträffande muddring gäller dock enligt art. 1.3 bestämmelsen i art. 11.2 om särskild redovisning av intäkter och kostnader för sådana tjänster.

Bunkring definieras i art. 2.1 förordningen som tillhandahållande av fast, flytande eller gasformigt bränsle eller annan energikälla som används till såväl framdrivning av fartyg som till den allmänna och särskilda energiförsörjningen ombord på fartyg vid kaj. Hit hör bunkring av exempelvis tjockolja, diesel och flytande naturgas (LNG). En fråga som gör sig gällande i sammanhanget är hur leverans av elström till fartyg ska bedömas. Fartyg som ligger vid kaj kopplar normalt in så kallad landström för att inte behöva använda egna dieselgeneratorer i hamn. Det kraftbolag som levererar ström till hamnen kan dock knappast uppfattas som en hamntjänsteleverantör i den mening som avses i hamnförordningen. De kraftproducerande företagen får sägas verka på en helt annan marknad än hamntjänstemarknaden i och med att de allmänt levererar ström till hela hamnen. Att ett fartyg kopplar upp sig mot elnätet i syfte att i hamn få ström ombord bör dessutom inte anses utgöra en form av bunkring eftersom elkraften inte lagras ombord. Frågan kan möjligen komma att bedömas på annat sätt beträffande leverantörer av elström till de batteridrivna fartyg som nu håller på att utvecklas. Andra former av leveranser till fartyg som livsmedel, varor till kiosker och butiker ombord på färjor och liknande

omfattas däremot inte av definitionen och kan därför inte anses utgöra hamntjänster. Det får anses gälla även om dessa tjänster tillhandahålls i hamnen.

Även uttrycket lasthantering definieras i art. 2.2 hamnförordningen. Med lasthantering avses organisation och hantering av last mellan fraktfartyget och land oavsett om det gäller import, export eller transitering av lasten, inklusive beredning, surrning, lossning av surrning, stuvning, transport och tillfällig förvaring av lasten i den relevanta lasthanteringsterminalen och i direkt anknytning till transporten av lasten, men exklusive magasinering, undanskaffande, ompackning eller andra mervärdestjänster som avser lasten, såvida inget annat fastställs av medlemsstaterna. I praktiken betyder detta att logistiktjänster som erbjuds transportkunderna utöver den rena lastningen och lossningen av godset, som exempelvis mellanlagring, samlastning av containrar, tullklarering samt bearbetning av godset vanligen får anses falla utanför definitionen även om dessa tjänster utförs i hamnen. Beträffande de mervärdestjänster som faller utanför definitionen gäller att medlemsstaterna har möjlighet att fastställa att även dessa ska anses utgöra hamntjänster och därmed omfattas av förordningen. Det framstår emellertid inte som lämpligt att göra detta i dagsläget med tanke på mervärdestjänsternas mer allmänna karaktär. Att ett företag, som organiserar bilimport för en biltillverkares räkning, låter eftermontera viss utrustning på de importerade bilarna utgör ett exempel på en verksamhet som hänger närmare samman med produktionen och försäljningen av bilarna än med själva lasthanteringen även om eftermonteringen i och för sig utförs i hamnen.

Förtöjning definieras i art. 2.6 som sådana tjänster för att lägga till eller kasta loss, inbegripet förflyttning vid kajen, som krävs för säker drift av ett fartyg i hamnen eller på vattenvägen till hamnen. Tjänsterna hänger nära samman med lasthanteringen, men utförs ibland av särskilda företag i och med att förtöjning och losskastning kan äga rum under tid då hamnen i övrigt inte är öppen.

I art. 2.7 definieras passagerartjänster som mottagande och hantering av passagerare, deras bagage och fordon mellan passagerarfartyget och land samt behandling av personuppgifter och transport av passagerare. Bestämmelsen får anses ta sikte på vad som inom luftfarten benämns som så kallad *ground handling*. Andra

tjänster som tillhandahålls i färje- och kryssningsterminaler som exempelvis kafé- och restaurangverksamhet bedöms inte utgöra passagerartjänster i förordningens mening. Detsamma får antas gälla tjänster i form av att landbaserad städpersonal går ombord och städar passagerarhytter medan färjan ligger i hamn.

Uppsamling av fartygsgenererat avfall och lastrester definieras i art. 2.10 som mottagande av fartygsgenererat avfall och lastrester i fasta, flytande eller rörliga anordningar som kan ta emot fartygsgenererat avfall eller lastrester enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester. Uttrycket fast, flytande eller rörlig anordning får anses avse hanteringen av utrustning som finns permanent i hamnen för att kunna exempelvis tömma latrin- och sloptankar och liknande. Däremot torde inte anlitande av allmänna åkerier för borttransport av avfall med hjälp av slamsugnings- eller sopbilar omfattas.

Beträffande lotsning får art. 2.8 hamnförordningen anses ta sikte på hamnlotsning, det vill säga situationer där lotsen möter upp fartyget i eller strax utanför hamnen i syfte att vägleda befälhavaren till rätt kaj eller väntplats. Den farledslotsning som utförs av Sjöfartsverket kan emellertid inte anses falla under hamnförordningen eftersom det primära syftet med denna är att vägleda befälhavaren ombord på fartyget från öppet hav till hamnen och vice versa. Det sagda får anses gälla även om en mindre del av farledslotsningen äger rum på ett vattenområde som omfattas av hamnledningens behörighet.

Även bogsering definieras i hamnförordningen (art. 2.17) som assistans till ett fartyg med hjälp av bogserbåt, varigenom fartyget på ett säkert sätt kan anlöpa eller avgå från hamnen eller på ett säkert sätt navigera i hamnen genom assisterad manövrering. Som ovan antytts rör det sig således om hamnbogsering medan bogsering ute till havs inte berörs av hamnförordningen.

3.2.4 Hamnområde och vattenväg till hamn

De i art. 1.2 angivna tjänsterna ska vidare tillhandahållas inom ett hamnområde eller på en vattenväg till en hamn. En central fråga är

därför vad som ska anses utgöra en hamn i förordningens mening. Viss ledning ges här av definitionerna i art. 2. Som kusthamn definieras i art. 2.16 ett land- och vattenområde som består av sådan infrastruktur och utrustning som i första hand möjliggör mottagande av fartyg, lastning, lossning av fartyg, lagring av varor, mottagande och leverans av dessa varor, ombord- och landstigning av passagerare, besättning och andra personer samt annan infrastruktur som är nödvändig för transportoperatörer inom hamnområdet. I art. 2.18 anges att med vattenväg avses sjöväg till hamnen från öppet hav, till exempel hamninlopp, farleder, floder, kanaler och fjordar, förutsatt att vattenvägen omfattas av hamnledningens behörighet.

En naturlig utgångspunkt i det här sammanhanget synes vara att de områden som omfattas av den hamnskyddsplan som ska utarbetas i enlighet med 3 kap. 3 § lagen (2006:1209) om hamnskydd normalt sett även bör utgöra hamnområdet enligt hamnförordningen. Lagen om hamnskydd ansluter till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 725/2004 av den 31 mars 2004 om förbättrat sjöfartsskydd på fartyg och i hamnanläggningar, vilken i sin tur inkorporerar den av Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) antagna Internationella koden för sjöfartsskydd på fartyg och i hamnanläggningar (ISPS-koden). I artikel 2.11 förordningen (EG) nr 725/2004 definieras hamnanläggning som en plats där samverkan mellan fartyg och hamn äger rum. Det inkluderar i tillämpliga fall områden såsom ankarplatser, väntekajer och insegling från sjösidan. Vidare definieras i artikel 2.12 samverkan mellan fartyg och hamn som det samspel som sker när ett fartyg direkt och omedelbart berörs av åtgärder som innebär förflyttning av personer eller gods eller tillhandahållande av hamntjänster till eller från fartyget. Det ska således vara fråga om områden och installationer som fyller en funktion i hanteringen av passagerare och gods samt för driften av fartyg. I praktiken innebär detta att till hamnområdet bör räknas, förutom kajer, väntekajer hamnbassänger och pirar, även passagerar- och godsterminaler, cisterner, uppställningsplatser för containrar och anordningar för omhändertagande av avfall och lastrester samt för bunkring. Tjänster som tillhandahålls utanför dessa områden räknas inte som hamntjänster även om de tillhandahålls genom hamnledningens försorg. Som exempel hämtade från landsidan kan

nämnas lasthantering som äger rum i så kallade *torra hamnar* (*dry ports*) och bokning av passagerare som sköts från andra platser än passagerarterminalen. I fråga om vattenvägar till hamn kan det röra sig om inseglingsleder till vissa hamnar där hamnledningen och inte farledshållaren ansvarar för utprickningen eller anvisade ankrings- eller förtöjningsplatser utanför en hamnanläggning för vilken hamnen svarar. Tjänster på vattenväg som läktring och bogsering ute till havs samt lotsning i allmän farled till och från hamnar utgör, som ovan berörts, däremot inte hamntjänster. Det sagda får anses gälla även om en del av tjänsten tillfälligt tillhandahålls på en vattenväg som omfattas av hamnens behörighet, exempelvis när ett fartyg eller en pråm har bogserats en längre sträcka och sedan ankommer till svensk hamn. Det faktum att pråmen förtöjs i hamn leder således inte till att avtalet om bogsering ska anses utgöra en hamntjänst.

4 Hamntjänster

4.1 Tillträde till hamntjänstemarknaden

En väsentlig del av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) kan sägas vara av konkurrensrättslig karaktär i och med att den reglerar frågan om tillträde till marknaden för hamntjänster. Förordningen har ett nära samband med upphandlingsreglerna eftersom den reglerar vilka minimikrav hamnledningen eller den behöriga myndigheten kan ställa för att någon ska få tillhandahålla hamntjänster, i vilken mån antalet hamntjänsteleverantörer kan begränsas, möjligheterna att ålägga hamntjänsteleverantörer att tillhandahålla allmännyttiga tjänster samt förhållandet mellan interna operatörer och andra hamntjänsteleverantörer.

4.2 Organisering av hamntjänster

Bedömning: Sverige bör inte utnyttja möjligheten i art. 3.2 att i nationell rätt besluta att något eller några av minimikraven för tillträde till marknaden för hamntjänster inte får föreskrivas av hamnledningen.

Tillträdet till marknaden för tillhandahållande av hamntjänster får enligt art. 4 hamnförordningen göras till föremål minimikrav för tillhandahållande av hamntjänster, begränsning av antalet hamntjänsteleverantörer, allmännyttiga skyldigheter och inskränkningar med avseende på interna operatörer. Som en allmän princip

föreskrivs att villkoren ska vara rättvisa, skäligen och icke-diskriminerande.

En fråga som uppkommer i sammanhanget är vilket eller vilka organ som bör reglera villkoren för marknadstillträdet. Som påpekades i föregående kapitel utgör hamnverksamheten i Sverige av tradition en kommunal angelägenhet. De svenska kusthamnar som anges i bilaga II till förordningen (EU) 1315/2013 drivs samtliga av de berörda kommunerna eller av kommunala hamnbolag. Undantaget utgörs av Verköhamnen i Karlskrona och industrihamnen i Stenungsund som drivs av privata företag. Några statligt ägda kommersiella hamnar finns inte. Med tanke på den nuvarande ordningen framstår det därför som lämpligt att fortsätta låta hamnarna själva reglera villkoren för tillträde till marknaden i enlighet med bestämmelserna i hamnförordningen snarare än att någon statlig myndighet åläggs den uppgiften. Det gäller särskilt som såväl de ekonomiska som fysiska förhållandena i de olika hamnarna varierar och villkoren för tillträde till marknaden för hamntjänster därför kan behöva se olika ut. I praktiken blir det fråga om att hamnledningen får ange villkoren i samband med anbudsförfarandet. Av detta följer också att Sverige bör avstå från möjligheten i art. 3.2 att lagstiftningsvägen besluta att något eller några av villkoren inte får föreskrivas avseende vissa typer av hamntjänster.

4.3 Minimikrav för tillhandahållande

Bedömning: Sverige bör avstå från möjligheten i art. 4.3 att införa krav att fartyg som används för bogserings- och förtöjningstjänster ska föra svensk flagg.

I fråga om minimikrav för tillträde till marknaden för hamntjänster får dessa omfatta yrkeskvalifikationer, ekonomisk förmåga, utrustning, tillgänglighet, efterlevnaden av säkerhets-, miljö- och arbetsrättsliga samt socialrättsliga bestämmelser. Minimikraven får även omfatta krav på gott anseende. Beträffande det sistnämnda anges i skäl 15 att detta bör innefatta överväganden om det finns några tvingande skäl att betvivla att hamntjänsteleverantörens tillförlitlighet, såsom fällande domar eller sanktioner mot allvarliga brott

eller allvarliga överträdelser av tillämplig unionsrätt eller nationell rätt. För svensk del kan det vara fråga om att personer verksamma som hamntjänsteleverantörer inte får ha belagts med näringsförbud eller gjort sig skyldiga till arbetsmiljöbrott. Någon kompletterande reglering i svensk rätt avseende innebörden av termen gott anseende fordras inte. Inte heller finns det anledning att föreskriva att hamntjänsteleverantörer alltid ska styrka detta i samband med en upphandling.

Om det anses nödvändigt för efterlevnaden av arbetsrättsliga och socialrättsliga skyldigheterna finns möjlighet enligt art. 4.3 att införa ett flaggkrav för fartyg med vilka bogserings- och förtöjningstjänster tillhandahålls. Med tanke på att de bogserbåtar som används för hamntjänster kan komma att vistas mer eller mindre permanent samtidigt som dessa fartyg inte omfattas av cabotageregleringen kan det framstå som motiverat att i lag föreskriva att de fartyg som anlitas för bogserings- och förtöjningstjänster ska vara registrerade i det svenska fartygsregistret och föra svensk flagg. Ett sådant krav skulle underlätta för Transportstyrelsen att bedriva tillsyn över fartygen i fråga. Å andra sidan kan ett sådant absolut krav komma att försvåra ett samarbete över gränserna avseende bogseringstjänster. Som det ser ut idag anlitas ibland danska bogserbåtar för arbete i vissa svenska hamnar i Öresundsområdet. Detsamma kan tänkas vara aktuellt i fråga om finska bogserbåtar i Bottenviken. I den mån en utlandsflaggad hamnbogserbåt stationeras mer eller mindre permanent i svensk hamn finns också möjligheter för de svenska fackliga organisationerna att i kollektivavtal kräva att svenska anställningsvillkor ska tillämpas ombord.

De minimikrav som ställs ska vara öppet redovisade, objektiva, icke-diskriminerande, proportionella och relevanta för den kategori och typ av hamntjänster som berörs samt uppfyllas till dess att rätten att tillhandahålla en hamntjänst upphör. Minimikraven kan omfatta att den som tillhandahåller hamntjänsten ska ha särskild kännedom om lokala förhållanden. Är detta fallet ska dock hamnledningen eller den behöriga myndigheten på ett öppet och icke-diskriminerande sätt säkerställa att det finns tillfredställande tillgång till information. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att kravet på särskild kännedom om lokala förhållanden inte används i syfte att indirekt gynna redan etablerade

hamntjänsteleverantörer vid en förnyad upphandling av tjänsterna i fråga.

Minimikraven ska enligt art. 4.6 offentliggöras tillsammans med förfarandet för att erhålla hamntjänster senast den 24 mars 2019 eller i fråga om minimikrav som ska tillämpas efter det datumet, minst tre månader före den dag då kraven blir tillämpliga. I praktiken bör det vanligen räcka med att hamnledningen offentliggör minimikraven i samband med att en upphandling av tjänsterna görs förutsatt att denna äger rum senast tre månader innan tjänsterna ska tillhandahållas.

4.4 Allmännyttiga tjänster

Utöver att minimikrav för tillhandahållande av hamntjänster kan fastställas finns möjlighet för medlemsstaterna att ålägga hamntjänsteleverantörer att även tillhandahålla allmännyttiga tjänster som har koppling till hamntjänster (art. 7.1). Rätten att införa dessa skyldigheter kan anförtros hamnledningen eller den behöriga myndigheten i syfte att säkerställa hamntjänstens tillgänglighet, tillgång till tjänsten på lika villkor, tillgänglighet till ett överkomligt pris, säkerhet, skydd och miljömässig hållbarhet, tillhandahållande av lämpliga transporttjänster för allmänheten och territoriell sammanhållning. Skyldigheterna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster ska vara klart fastställda, öppna, icke-diskriminerande och verifierbara samt garantera samtliga hamntjänsteleverantörer som är etablerade i unionen tillträde på lika villkor (art. 7.2). Ett exempel på en sådan tjänst kan vara skyldigheten ha mottagningsanordningar för avfall från fartyg 3 kap. 1–3 §§ lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg (LÅFF). Enligt dessa bestämmelser ska det finnas anordningar för mottagning och behandling av barlastvatten och tankspolvatten som innehåller rester av olja i hamnar där olja lastas. Vidare ska det finnas anordning för mottagning av barlastvatten och tankspolvätska som innehåller lastrester av andra skadliga kemikalier. Det ska också finnas anordningar för mottagning av annat avfall som innehåller skadliga ämnen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer har bemyndigats att utse platser där sådana anordningar ska finnas samt att föreskriva vem som ska

svara för anordningarna. Om en medlemsstat beslutar att införa skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster i fråga om samma tjänst i alla de kusthamnar som omfattas av förordningen ska detta anmälas till kommissionen (art. 7.3). Detta är emellertid inte fallet i Sverige. Någon anmälningsskyldighet till kommissionen föreligger därför inte.

Vid störningar i hamntjänster som omfattas av en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster finns möjlighet att direkttilldela tjänsten till en viss leverantör under en period om högst två år (art. 7.4). Kollektiva stridsåtgärder räknas dock inte som en sådan störning av en hamntjänst.

4.5 Sociala rättigheter och utbildning

I art. 9.1 hamnförordningen fastslås som en allmän princip att förordningen inte påverkar socialskydds- och arbetsrättsreglerna i medlemsstaterna. Tvärtom ska hamnledningen eller den behöriga myndigheten begära att den hamntjänsteleverantör som utses tillförsäkrar personalen arbetsvillkor i enlighet med tillämpliga social- och arbetsrättsliga skyldigheter och följer socialskyddsnormer som har fastställts i unionsrätten, nationell rätt eller kollektivavtal (art. 9.2).

Vidare har hamnledningen eller den behöriga myndigheten vid ett byte av hamntjänsteleverantör möjlighet att kräva att den avgående hamntjänsteleverantörens rättigheter och skyldigheter som följer av ett anställningsavtal eller anställningsförhållande övergår på den nye hamntjänsteleverantören (art. 9.3). Personalen i fråga ska garanteras samma rättigheter som den skulle ha haft i samband med en överlåtelse av företag enligt Rådets direktiv 2001/23/EG av den 12 mars 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av företag eller verksamheter. I svensk rätt får detta anses följa redan av den arbetsrättsliga lagstiftningen på området i form av 28 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL) och 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS). I samband med en sådan överföring ska det upprättas en förteckning över den berörda personalen samt klara och tydliga uppgifter om deras avtalsenliga

rättigheter och de villkor på vilka arbetstagarna kommer att kopplas till hamntjänsterna (art. 9.4).

Hamntjänsteleverantörerna ska enligt art. 14 hamnförordningen också säkerställa att arbetstagare får nödvändig utbildning för att förvärva den kunskap som krävs för deras arbete, med särskilt fokus på hälso- och säkerhetsaspekter, och att utbildningskraven uppdateras regelbundet för att möta de utmaningar som den tekniska utvecklingen medför. Syftet med bestämmelsen torde ytterst vara att säkerställa en god arbetsmiljö för den personal som arbetar i hamnarna. För svensk del gäller att hamntjänsteleverantörerna är skyldiga att följa arbetsmiljölagstiftningen i form av arbetsmiljölagen (1977:1160), arbetsmiljöförordningen (1977:1166) samt Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Även arbetstidslagstiftningen i form av arbetstidslagen (1982:673) med tillhörande förordning (1982:901) spelar en väsentlig roll här. I fråga om arbete ombord på svenskflaggade bogserbåtar gäller fartygs säkerhetslagen (2003:364), fartygs säkerhetsförordningen (2003:438) samt lagen (1998:958) om vilotid för sjömän med tillhörande förordning (1998:962). Beträffande utländska bogserbåtar gäller att dessa kan bli föremål för hamnstatskontroll i syfte att säkerställa att förhållandena ombord svarar mot internationellt accepterade standarder.

4.6 Begränsning av antalet leverantörer

Bedömning: Sverige bör inte i lag föreskriva åtgärder för att undvika intressekonflikter mellan interna och externa operatörer.
--

Utöver möjligheten att ställa vissa minimikrav avseende hamntjänsterna har även hamnledningen eller den behöriga myndigheten rätt att begränsa antalet hamntjänsteleverantörer enligt art. 6 hamnförordningen. En begränsning av antalet hamntjänsteleverantörer får endast göras på grund av att det föreligger brist på mark eller vattennära platser eller att marken eller den vattennära platserna reserverats för annan användning, att fullgörande av allmännyttiga tjänster förhindras, att en säker, skyddad och miljömässigt hållbar verksamhet försvåras, eller att hamninfrastrukturen eller hamntrafikens art omöjliggör för flera

hamntjänsteleverantörer att samtidigt vara verksamma i hamnen eller att hamnsektorn eller undersektorn till denna av kommissionen fastställts vara konkurrensutsatt enligt artikel 34 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG.

Hamnledningen eller den behöriga myndigheten kan även besluta att själv eller genom en rättsligt fristående enhet över vilken den utövar ett avgörande inflytande (intern operatör) tillhandahålla en hamntjänst i hela eller en viss del av hamnen (art. 8). Hamnledningen kan således själv välja att exempelvis låta utföra vissa bogseringstjänster i egen regi eller via ett dotterföretag förutsatt att minimikraven i art. 4 uppfylls. Däremot kan hamnledningen eller den behöriga myndigheten inte ge den egna interna operatören ensamrätt att tillhandahålla bogseringstjänster såvida inte någon av de omständigheter som anges i art. 6.1 föreligger eller medlemsstaten vidtagit nödvändiga åtgärder för att undvika intressekonflikter (art. 6.6). I skäl 27 anges att ett sätt att undvika intressekonflikter kan vara att anförtro en oberoende nationell myndighet beslutet att begränsa antalet hamntjänsteleverantörer. Bestämmelserna i 3–9 hamnförordningen är emellertid inte är tillämpliga i fråga om lasthantering, passagerartjänster eller lotsning. Samtidigt torde det beträffande övriga hamntjänster endast vara i mycket få fall som det kan komma att föreligga andra skäl än de som anges i art. 6.1 för att begränsa antalet hamntjänsteleverantörer. Det saknas därför skäl att i lag föreslå att något annat organ än hamnen själv skulle fatta beslut om begränsning i syfte att undvika intressekonflikter (art. 6.6). Anser sig en hamntjänsteleverantör vara missgynnad får istället leverantören i fråga ansöka om överprövning av ett sådant beslut eller kräva skadestånd (se vidare avsn. 6.3.2).

4.7 Förfarandet

Hamnförordningen innehåller även vissa bestämmelser om förfarandet. I art. 5.1 anges som en allmän utgångspunkt att hamnledningen eller den behöriga myndigheten ska behandla hamntjänste-

leverantörer på ett öppet, objektivt, icke-diskriminerande och proportionerligt sätt. Har hamnledningen eller den behöriga myndigheten valt att begränsa antalet hamntjänsteleverantörer ska urvalsförfarandet vara öppet för alla berörda parter, icke diskriminerande och insynsvänligt (art. 6.4). Rent konkret betyder detta att hamnledningen och den behöriga myndigheten måste tillhandahålla parterna all den väsentliga information som behövs för att utarbeta och delta i ansökningsförfarandet. Vidare ska parterna ha tid för att göra en meningsfull utvärdering av ett eventuellt deltagande samt utarbeta ansökan (minst 30 dagar). En vägran att godta en hamntjänsteleverantör eller en begränsning eller uppsägning från hamnledningens sida av rätten att tillhandahålla en tjänst måste motiveras med utgångspunkt i något eller några av de krav som anges i art. 4.2 (se art. 5.3 och 5.4) eller art. 6.1.

Vidare ska beslut angående en ansökan om att få tillhandahålla hamntjänster fattas inom rimlig tid, dock längst fyra månader från det att ansökan och nödvändiga handlingar inkommit (art. 5.2). I de fall hamnledningen eller den behöriga myndigheten väljer att begränsa antalet hamntjänsteleverantörer enligt art. 6 hamnförordningen gäller att ett sådant förslag tillsammans med motiveringen för detta ska offentliggöras minst tre månader innan beslutet fattas (art. 6.4). Syftet är här att ge berörda parter tillfälle att yttra sig i frågan. Beslutet att begränsa antalet hamntjänsteleverantörer ska sedan offentliggöras (art. 6.3).

5 Hamnverksamhet

5.1 Inledning

En annan väsentlig del av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) tar sikte på att skapa transparens avseende framförallt hamnarnas ekonomi och beräkningen av avgifter i form av hamnavgifter och hamninfrastrukturavgifter. Den övergripande tanken med bestämmelserna är att förhindra hamnarna från att på ett otillbörligt sätt konkurrera med varandra med hjälp av otillåtet statsstöd samt att vissa hamnanvändare inte ska gynnas på ett otillbörligt sätt framför andra.

Terminologin i hamnförordningen skiljer sig dock från den traditionella svenska terminologin på området. Med termen hamnavgifter avses den avgift som tas ut av hamntjänsteleverantören för de tjänster i form av exempelvis lastning och lossning av gods som tillhandahålls (art. 2.11). Med hamninfrastrukturavgift avses avgifter som tas ut av hamnledningen eller den behöriga myndigheten direkt eller indirekt för nyttjande av infrastrukturen (art. 2.9). I Sverige används inte sällan termen hamnavgifter för att beteckna det som i hamnförordningen benämns hamninfrastrukturavgifter, det vill säga sådana avgifter som hamninnehavaren har rätt att ta ut enligt lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn. De svenska hamnavgifterna delas sedan vanligen upp i fartygshamnavgifter och varuhamnavgifter. Fartygshamnavgiften beräknas med utgångspunkt i fartygets lastkapacitet. Varuhamnavgiften varierar med olika varuslag och beräknas per ton gods.

5.2 Redovisning av ekonomiska medel

Bedömning: Det saknas anledning för Sverige att utnyttja möjligheten i art. 11.8 hamnförordningen att undanta små hamnar från kravet i art. 11.2 på transparent redovisning av offentliga medel avseende hamntjänster och muddring.

Kapitel III i hamnförordningen innehåller bestämmelser om finansiell insyn och oberoende. I art. 11.1 föreskrivs att de finansiella förbindelserna mellan myndigheter och hamnledningen eller annan enhet som tillhandahåller hamntjänster för dess räkning som erhåller offentliga medel ska på ett öppet sätt kunna avläsas i räkenskapssystemet för att tydligt visa vilka offentliga medel som ställts till hamnledningens förfogande antingen direkt eller genom offentliga företags eller offentliga finansinstituts förmedling samt vilket användningsområde som medlen anvisats för. Om hamnledningen själv tillhandahåller hamntjänster eller muddringstjänster eller en annan enhet för hamnledningens räkning tillhandahåller sådana hamntjänster ska den redovisa dessa tjänster separat från redovisningen av den övriga verksamheten (art. 11.2). Detsamma gäller även i fråga om ersättning för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster (art. 11.7). Det betyder att om exempelvis en kommun anslår medel till det egna hamnbolaget för utförande av exempelvis uppmuddring av hamnen måste dessa redovisas särskilt. Vidare ska redovisningen av offentliga medel även innefatta aktiekapital och kapital av liknande art, icke återbetalningspliktiga eller endast under vissa omständigheter återbetalningspliktiga stöd, lån och garantier som hamnledningen beviljats av myndigheter och andra former av offentligt stöd (art. 11.3). Medel som utgör ersättning för allmännyttiga tjänster får heller inte överföras till någon annan tjänst eller affärsverksamhet (art. 11.7). En hamnledning eller annan enhet som för dess räkning tillhandahåller hamntjänster och som tidigare inte har erhållit offentliga medel, men som börjar erhålla sådana medel ska uppfylla redovisningskraven i art. 11.1 och 11.2 från och med det räkenskapsår som följer på överföringen av medlen.

Den övergripande tanken är här att det ska vara möjligt att med ledning av bokföringen analysera intäkter och kostnader samt att bedöma om de offentliga medlen utgör ett otillåtet stöd som är

ägnat att snedvrída konkurrensen på området. Hamnledningen eller den andra enhet som tillhandahåller hamntjänster för dess räkning ska förvara uppgifterna om de finansiella förbindelserna under minst fem år efter utgången av det räkenskapsår som uppgifterna avser (art. 11.4) Vid ett formellt klagomål och på begäran ska hamnledningen eller den enhet som tillhandahåller hamntjänster för dess räkning förse den berörda myndigheten i den berörda medlemsstaten med uppgifter om redovisningen samt de ytterligare uppgifter som kan anses nödvändiga för att kunna genomföra en ingående granskning och bedöma efterlevnaden av förordningen (art. 11.5). För svensk del blir det närmast fråga om att uppgifterna ska lämnas till Konkurrensverket (se vidare avsn. 6.2 avseende tillsyn). Uppgifterna ska lämnas inom tre månader från dagen för begäran.

De ovan nämnda kraven på redovisning av medel uppfylls inom ramen för de allmänna bestämmelser om bokföring och god redovisningssed som återfinns i bokföringslagen (1999:1078) och årsredovisningslagen (1995:1554) samt Bokföringsnämndens rekommendationer. Något behov av att ändra den svenska lagstiftningen med anledning av hamnförordningens ikraftträdande föreligger därmed inte.

Beträffande kravet i art. 11.2 att redovisa offentliga medel avseende hamntjänster och muddring separat finns möjlighet för en medlemsstat enligt art. 11.8 att i fråga om de hamnar som inte uppfyller kriterierna i art. 20.2 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013 av den 11 december 2013 om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet och om upphävande av beslut nr 661/2010/EU att besluta om undantag. Undantaget avser hamnar där den årliga godsvolymen för hantering av bulkgoods eller icke bulkgoods inte överskrider 0,1 % av motsvarande årliga godsvolymer som hanteras i alla kurshamnar i unionen. En medlemsstat som beslutar att införa ett sådant undantag ska underrätta kommissionen om beslutet. I och med att hamnarna ändå måste uppfylla de allmänna redovisningsreglerna och principerna och det krav på transparens som finns där saknas i dagsläget behov av att utnyttja det i art. 11.8 införda undantaget.

5.3 Beräkning och uttag av avgifter

Förslag: Den svenska regleringen avseende uttag av hamninfrastrukturavgifter anpassas till hamnförordningen genom att uttaget av sådana avgifter görs obligatorisk i fråga om de hamnar som omfattas av förordningen.

Rederier som utnyttjar en viss hamn betalar med den terminologi som används i hamnförordningen hamnavgifter för de hamntjänster som tillhandahålls samt hamninfrastrukturavgifter för nyttjande av hamnens infrastruktur (se ovan avsn. 5.1). Hamnavgifterna tillfaller hamntjänsteleverantören medan hamninfrastrukturavgifterna tillfaller hamninnehavaren. Enligt art. 12.1 gäller här som en allmän princip att avgifterna för de tjänster som tillhandahålls av en intern operatör inom ramen för en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, avgifterna för lotstjänster som inte är konkurrensutsatta och de avgifter som tas ut av hamntjänsteleverantörer enligt art. 6.1 b ska fastställas på ett öppet, objektivt och icke-diskriminerande sätt samt stå i proportion till kostnaden för den tillhandahållna. Enligt art. 6.2 kan hamnavgifterna integreras med övriga betalningar som exempelvis betalningen av hamninfrastrukturavgifter, men att det då måste gå att utläsa vilket belopp som svarar mot hamnavgiften. I händelse av klagomål ska hamntjänsteleverantören förse tillsynsmyndigheten med uppgifter om beräkningsgrunden för att fastställa strukturen och nivån på hamnavgifterna.

Enligt art. 13.1 ska medlemsstaterna se till att en hamninfrastrukturavgift tas ut. Rätten att ta ut hamninfrastrukturavgifter regleras idag i lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn. Utgångspunkten i lagen är således att uttaget av hamninfrastrukturavgifter är frivilligt. Enligt 1 § i den lagen får hamninnehavaren ta ut hamninfrastrukturavgifter för fartyg som anlöper kaj, brygga eller liknande anordning inom hamnens område, för fartyg som passerar hamnens vattenområde och för gods som lastas eller lossas över kaj, brygga eller annan liknande anordning inom hamnens område. I avsikt att anpassa regleringen till hamnförordningen bör uttaget av hamninfrastrukturavgifter

göras obligatoriskt i fråga om de allmänna hamnar som omfattas av hamnförordningen.¹ I realiteten bedöms inte den föreslagna ändringen ha någon större påverkan på kostnaderna för olika hamnanvändare i och med att i praktiken hamninfrastrukturavgifter alltid tas ut i de allmänna hamnarna i form av fartygshamnavgifter och varuhamnavgifter. Som ovan anförts får betalningen av hamninfrastrukturavgifter och hamnavgifter integreras, men det måste i sådana fall kunna utläsas vilka belopp som svarar mot de båda avgifterna (art. 13.2). Förslaget innefattar även att den nuvarande regleringen i lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn delas upp i två paragrafer.

Beträffande det fåtal hamnar som omfattas av förordningen, men som inte utgör allmänna hamnar blir det en uppgift för tillsynsmyndigheten att se till att hamninfrastrukturavgifter tas ut.

Hamninfrastrukturavgifternas struktur och omfattning ska enligt art. 13.3 fastställas i enlighet med hamnens egna affärsstrategi och investeringsplaner samt vara förenlig med konkurrensreglerna. I förekommande fall ska avgifterna uppfylla de allmänna krav som fastställs inom ramen för den berörda statens allmänna hamnpolitik. Hamninfrastrukturavgifterna får enligt art. 13.4 även variera i enlighet med hamnens ekonomiska strategi och policy när det gäller fysisk planering, bland annat med avseende på vissa kategorier av användare, eller i syfte att främja en effektivare användning av hamninfrastrukturen, närsjöfarten eller omfattningen transporterans miljö-, energi- eller koldioxidvinster. Även externa kostnader samt kommersiell praxis får beaktas vid bestämmande av avgifterna. Hamninnehavarna bedöms därmed ha relativt stor frihet att anpassa avgiftssystemet med hänsyn till de rådande kommersiella villkoren samt en miljömässigt hållbar utveckling under förutsättning att kriterierna för avgiftsuttaget är öppna, objektiva och icke-diskriminerande samt förenliga med konkurrensrätten inbegripet statsstödsreglerna.

Hamnledning eller den behöriga myndigheten ska enligt art. 13.5 se till att hamnanvändarna och företrädarna för eller sammanslutningar av hamnanvändare underrättas om hamn-

¹ Rent tekniskt är det möjligt att överföra de föreslagna bestämmelserna i lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn till den nya föreslagna lagen om allmänna farleder och allmänna hamnar. Utredningen lämnar inte något sådant förslag, men vill ändå framhålla det som en möjlighet med tanke på att lagen i fråga idag innehåller en enda paragraf.

infrastrukturavgifternas art och nivå senast två månader före den dag ändringarna träder i kraft. Beträffande de svenska hamnarna betyder detta att de nya allmänna taxorna avseende fartygshamn-avgifter och varuhamnavgifter måste publiceras senast två månader i förväg. Däremot torde detta inte gälla i fråga om de individuella avtal som en hamn kan ha med vissa hamnanvändare, exempelvis färjerederier som bedriver regelbunden trafik på hamnen. Det får anses framgå av att hamnledningen eller den behöriga myndigheten inte är skyldig att redovisa skillnader i avgifter som är ett resultat av individuella förhandlingar. I händelse av ett formellt klagomål ska hamnledningen förse den berörda myndigheten med uppgifter om hur hamninfrastrukturavgifterna har beräknats.

5.4 Samråd med hamnanvändare

I art. 15.1 hamnförordningen föreskrivs att hamnledningen ska samråda med hamnanvändare om sin avgiftspolitik inbegripet fall där hamntjänsteleverantören utgörs av en intern operatör. Sådana samråd ska hållas med anledning av väsentliga ändringar av hamninfrastrukturavgifterna (fartygshamnavgifter och varuhamnavgifter) och hamnavgifterna då interna operatörer tillhandahåller allmännyttiga tjänster. Vidare föreskrivs i art. 15.2 att hamnledningen ska samråda med hamnanvändare och övriga berörda parter om väsentliga frågor som omfattas av dess behörighet och som avser (1) samordningen av hamntjänster inom hamnområdet, (2) åtgärder för att förbättra förbindelser med inlandet, inbegripet åtgärder för att utveckla och förbättra effektiviteten hos transporter på järnväg och inre vattenvägar, (3) effektiviteten i de administrativa rutinerna i hamnen och åtgärder för att förenkla dessa, (4) miljöfrågor, (5) fysisk planering samt (6) åtgärder för att säkerställa säkerheten i hamnområdet inbegripet i förekommande fall hamnarbetarnas säkerhet och hälsa.

Det föreskrivs inte närmare i hamnförordningen vilka parter som hamnledningen ska samråda med. Inte heller regleras i förordningen om formerna för samråd. I och med att det i art. 15 anges att detta ska ske i enlighet med nationell rätt får den frågan bedömas ha överlämnats till medlemsstaterna att själva avgöra i anslutning till förordningen. Beträffande frågan om vilka parter

som ska kallas till samråd får det i första hand anses vara hamnens kunder, det vill säga de rederier och varuägare som berörs av en viss planerad åtgärd. Det kan till exempel gälla en höjning av de allmänna hamntaxorna. I de fall den planerade åtgärden även påverkar andra parter bör även dessa kallas till samråd. I fråga ombyggnationer av hamnen som berör speditörer, åkerier och järnvägsoperatörer kan även dessa behöva kallas till samråd. Andra intressegrupper, som exempelvis miljöorganisationer, ideella föreningar och fastighetsägare, behöver däremot inte kallas till dessa samråd. I den mån dessa berörs av till exempel en ombyggnad av hamnen får synpunkter lämnas inom ramen för miljöprövningen eller ärendet om bygglov. Motsvarande gäller i fråga om berörda arbetstagarorganisationer. Synpunkter från de fackliga organisationerna får lämnas inom ramen för de förhandlingar som ska äga rum vid förändringar av arbetsgivarens verksamhet enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL). I fråga om ändringar som endast berör enstaka hamnanvändare bedöms det inte vara nödvändigt att kalla till samråd. Ett exempel på en sådan situation kan vara att hamnen förlänger ett hyresavtal med ett färjerederi avseende en befintlig färjeterminal. Vilken hyra som hamnen kommit överens om med färjerederiet kan också utgöra en kommersiellt känslig uppgift enligt art. 15.4 (jfr äv. art. 13.5).

En viktig fråga i sammanhanget är också när hamnledningen ska kalla berörda parter till samråd. Av art. 15 framgår att det ska röra sig om väsentliga förändringar av verksamheten. Förändringen ska med andra ord vara av avgörande betydelse för en eller flera hamnanvändare. En ändring av de allmänna hamntaxorna får normalt sett anses vara väsentlig. En mindre ombyggnad av en viss del av hamnen som inte nämnvärt påverkar den dagliga verksamhet som hamnanvändarna bedriver behöver däremot inte göras till föremål för samråd. Beträffande tidpunkten för samråd gäller att dessa bör äga rum som ett led i beredningen av ett beslut om väsentliga förändringar av verksamheten. Det bör i sammanhanget påpekas att vid förändringar av hamninfrastrukturavgifterna hamnanvändarna ska informeras senast två månader innan ändringarna får verkan (art. 13.5).

Slutligen föreskrivs i art. 15.3 att hamntjänsteleverantörerna ska göra lämplig information om hamnavgifternas art och nivå tillgänglig för hamnanvändarna. Det får anses innebära att

hamntjänsteleverantörerna ska publicera sina taxor för olika tjänster. Det kan ske i tryckt eller digitalt format. Beträffande de svenska hamnarna är det vanligt att hamntaxan kan laddas ned från hamnens hemsida.

Någon närmare reglering av formerna för samråd synes inte vara nödvändig att införa. Hamnverksamheten utgör i Sverige en kommersiell verksamhet och det kan på goda grunder antas att hamnarna redan idag har starka ekonomiska incitament att informera och samråda med sina kunder i frågor som avser väsentliga ändringar av verksamheten.

6 Tillsyn och sanktioner

6.1 Inledning

Förslag: En ny lag med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen införs.

Enligt art. 16 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) ska medlemsstaterna säkerställa att det finns ett effektivt förfarande för att hantera klagomål som uppstår i samband med tillämpningen av förordningen. Hanteringen av klagomål ska vara oberoende av hamnledningsorganen och hamntjänsteleverantörerna. Vidare ska det enligt art. 18 hamnförordningen finnas möjlighet för den part som har ett legitimt intresse av att överklaga ett beslut. Slutligen ska medlemsstaterna enligt art. 19 fastställa sanktioner för överträdelser av bestämmelserna. Dessa ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Förordningen fordrar därmed viss kompletterande nationell lagstiftning. Av den anledning bör en särskild lag införas med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen.

6.2 Tillsyn

Förslag: Konkurrensverket får till uppgift att vara tillsynsmyndighet. Tillsynsmyndigheten bör ges en rätt att få tillgång till den information och de handlingar som krävs för tillsynen. Tillsynsmyndighetens beslut ska kunna överklagas till förvaltnings-

rätten. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om tillsyn.

För svensk del ligger det närmast till hands att Konkurrensverket ges uppgiften att bedriva tillsyn över att hamnledningen och andra enheter som tillhandahåller hamntjänster för hamnledningens räkning följer bestämmelserna i hamnförordningen i enlighet med konkurrensreglerna (art. 11.5). Detsamma gäller i fråga om övervakningen av att de hamnavgifter som tas ut med anledning av tillhandahållande av allmännyttiga tjänster (art. 12.3) samt de hamninfrastrukturavgifter (art. 13.6) som tas ut är förenliga med bestämmelserna i hamnförordningen. Skälet till att Konkurrensverket bör tilldelas uppgiften som tillsynsmyndighet framför andra myndigheter är att klagomålen i grunden innefattar konkurrensrättsliga frågeställningar avseende tillgången till en viss marknad samt statsstöd. Frågorna har också nära beröring med ärenden avseende offentlig upphandling (jfr art. 1.7 hamnförordningen). Ett tänkbart alternativ hade varit att ge en sektormyndighet som exempelvis Transportstyrelsen, Trafikverket eller Sjöfartsverket uppgiften att vara tillsynsmyndighet. De sistnämnda myndigheterna kan, även om de besitter god kännedom om transportnäringen, emellertid inte bedömas ha samma kompetens att hantera ärenden av konkurrensrättslig art gällande prissättning och sådana upphandlingsliknande förfaranden som kan förväntas aktualiseras genom hamnförordningen. Konkurrensverket framstår därmed som den i sammanhanget mest lämpade myndigheten att vara tillsynsmyndighet. Hamntjänsteleverantörer och hamnanvändare ska kunna vända sig till Konkurrensverket med klagomål.

Medlemsstaterna ska tillse att tillsynsmyndigheten ges rätten att få tillgång till den information och de handlingar som är nödvändiga för tillsynen. En bestämmelse av sådan innebörd bör införas i svensk rätt. Ett föreläggande om att lämna information, uppvisa handlingar eller överlämna kopior av handlingar bör vid behov kunna förenas med vite.

Tillsynsmyndighetens beslut bör kunna överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets hamnen är belägen. Prövningstillstånd bör krävas för överklagande till kammarrätten.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör be-
myndigas att meddela ytterligare föreskrifter om tillsynen enligt
denna lag.

6.3 Sanktioner

6.3.1 Allmänt om sanktioner

Förslag: En möjlighet till överprövning av förfaranden vid till-
delning av hamntjänster samt debitering av hamnavgifter som
grundar sig i allmännyttiga tjänster införs.

I fråga om tilldelning av hamntjänster samt beräkningsgrunden för
hamnavgifter som grundar sig i allmännyttiga tjänster bedöms det
föreligga ett behov av att införa sanktioner. Eftersom dessa frågor i
grunden gör sig gällande även beträffande offentlig upphandling
och avgiftsberäkning finns det goda skäl att söka efterlikna det
regelverket om än i förenklad form.

Sanktionerna i fråga om felaktiga förfaranden vid tilldelning av
hamntjänster bör vara ungefär desamma som för offentlig upp-
handling. Det betyder att hamnledningen efter det att en berörd
part har klagat kan tvingas göra om förfarandet samt att eventuella
ingångna avtal eller överenskommelser kan förklaras ogiltiga.
Vidare bör den part som har lidit skada ha rätt till ersättning.
Däremot bör inte någon avgift liknande upphandlingsskadeavgiften
tas ut i samband med ett felaktigt förfarande. Det kan motiveras
med att hamnledningen kan utgöras av ett privat organ med
obefintliga eller svaga kopplingar till det offentliga. Det är
exempelvis fallet med industrihamnen i Stenungsund och
Verköhamnen i Karlskrona som uteslutande eller till största delen
ägs av privata intressenter. Ett uttag av upphandlingsskadeavgifter
skulle här närmast utgöra ett slags företagsbot, vilket framstår som
främmande i sammanhanget. I rent privaträttsliga sammanhang
utgör istället skadeståndssanktionen den mest lämpliga.

Beträffande felaktig debitering av hamnavgifter som grundar sig
på tillhandahållande av allmännyttiga tjänster bör sanktionerna

bestå i rättelse och återbetalning av den del avgifterna som felaktigt debiterats.

6.3.2 Tilldelning av hamntjänster

Förslag: Allmän förvaltningsdomstol ska kunna överpröva förfarandet avseende rätten att tillhandahålla en hamntjänst och giltigheten av ett avtal eller överenskommelse om tillhandahållande av hamntjänster. En hamnledning ska ersätta den skada som har uppkommit för en hamntjänsteleverantör på grund av åsidosättande av bestämmelserna i hamnförordningen vid tilldelning av hamntjänster.

En hamntjänsteleverantör som anser sig ha lidit skada eller kunna komma att lida skada bör kunna ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om överprövning av ett förfarande avseende rätten att tillhandahålla en hamntjänst samt överprövning av giltigheten av ett avtal eller en överenskommelse om tillhandahållande av hamntjänster. En sådan ansökan bör kunna göras hos förvaltningsrätten inom vars domkrets hamnen är belägen inom sex månader från det att avtalet slöts.

Om de grundläggande principerna i art. 3–9 brutits bör rätten kunna besluta att förfarandet ska göras om eller avslutas först sedan rättelse har gjorts samt att det avtal som har slutits är ogiltigt. Det betyder att mindre felaktigheter i förfarandet, som saknar betydelse för utgången av förfarandet, inte bör föranleda att det avtal eller den överenskommelse som har slutits skulle sakna verkan. Om det kan motiveras av hänsyn till ett tvingande allmänintresse bör rätten även kunna besluta att avtalet eller överenskommelsen helt eller delvis ska bestå, trots att förutsättningarna för ogiltighet är uppfyllda. Avtalet kan då begränsas till viss tid. Ett exempel på en sådan situation kan vara att förfarandet visserligen strider mot de grundläggande principerna i art. 3–9 hamnförordningen, men att en omedelbar ogiltighet skulle föranleda ett avbrott i hamnens verksamhet med stora trafikstörningar som följd. Rätten bör då kunna låta avtalet eller överenskommelsen bestå fram till dess att ett nytt förfarande har kommit till stånd.

En hamnledning som brutit mot art. 3–9 i hamnförordningen bör vara skyldig att ersätta den skada som därigenom har uppkommit för en hamntjänsteleverantör. Det kan här vara fråga om att hamntjänsteleverantören har förlorat intäkter på grund av att leverantören gått miste om avtalet. Rätten till skadestånd bör inbegripa ersättning till en hamntjänsteleverantör för de kostnader han eller hon haft för att förbereda och delta i tilldelningsförfarandet om åsidosättandet av bestämmelserna i förordningen har menligt påverkat leverantörens möjligheter att få leverera hamntjänsten.

6.3.3 Avgifter för allmännyttiga tjänster

Förslag: Allmän förvaltningsdomstol ska kunna överpröva beräkningsgrunden för hamnavgifter som inkluderar allmännyttiga tjänster.

Allmän förvaltningsdomstol bör även kunna överpröva beräkningsgrunden för sådana hamnavgifter som avses i art. 12 i hamnförordningen. Det rör sig här om hamnavgifter som inkluderar allmännyttiga tjänster. Prissättningen ska här stå i proportion till kostnaden för den tillhandahållna allmännyttiga tjänsten.

En ansökan från en hamnanvändare om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets hamnen är belägen. Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten.

I de fall beräkningsgrunden står i strid med art. 12 i hamnförordningen ska rätten besluta om rättelse samt att felaktigt belopp ska återbetalas. Någon vitessanktion avseende rättelse bedöms inte behöva införas i och med att det föreligger en skyldighet att återbetala den del av hamnavgiften som debiterats på felaktiga grunder.

6.3.4 Förhållandet till kommunallagen

Förslag: Beslut som fattas av en kommunal nämnd eller hamnförvaltning får inte överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:725).

Vissa beslut som omfattas av hamnförordningen kan komma att fattas av kommunala nämnder och hamnförvaltningar. Med anledning av detta bör det klargöras att bestämmelserna om laglighetsprövning enligt 13 kap. i den nya kommunallagen (2017:725) inte är tillämpliga i fråga om sådana beslut. Den nya kommunallagen träder i kraft 1 januari 2018. Prövningen av besluten ska istället uteslutande regleras av den föreslagna lagen.

7 Farleder och hamnar

7.1 Inledning

I propositionen 2016/17:21 Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling fastslår regeringen att sjöfarten har en viktig roll i det svenska transportsystemet och att en överflyttning av gods från väg till järnväg och sjöfart bör främjas. Det sagda gäller inte minst i fråga om inrikes sjötransporter. En effektiv logistik och pålitliga transportinfrastrukturflöden utgör viktiga förutsättningar för näringslivets konkurrenskraft. En utökad satsning på sjöfart kan också komma att avlasta såväl järnvägs- som vägnätet från tunga transporter och därmed bidra till att underhållskostnaderna för infrastrukturen minskar. I Sverige står trafiken med tunga fordon för en betydande andel av vägslitage. Fartygstransporter framstår också ofta som mer miljövänliga än landsvägstransporter genom att utsläppen per ton transporterat gods ofta är lägre.

En avgörande orsak till att överflyttningen av godstransporter från väg till sjöfart inte har ägt rum i önskvärd omfattning är den högre flexibiliteten hos framförallt lastbilstransporterna jämfört med fartygstransporter. Vidare framstår kostnaderna för lastbilstransporter många gånger som lägre och därmed mer konkurrenskraftiga i förhållande till fartygstransporter. Enligt Trafikverket behövs det också en kritisk massa för att komma över den tröskel som det innebär att bygga nya logistiklösningar som inkluderar sjöfart. Avgörande här är den totala kostnaden – vilket innefattar hela produktions- och distributionsprocessen – tillsammans med andra trögheter och inte minst så kallade beteenderelaterade aspekter i systemet. Har ett företag investerat stora summor i en viss logistiklösning framstår det som svårt att

frånga den lösningen även om andra lösningar framstår som bättre och mer effektiva på sikt.

För att fungera väl är all transportverksamhet beroende av en god infrastruktur. En viktig förutsättning för att underlätta en överflyttning av godstransporter från inte minst väg till sjöfart är därför att det regelverk som avser farleder och hamnar, närmast de allmänna farlederna och allmänna hamnarna, är utformat på ett sådant sätt att det underlättar den eftersträvade utvecklingen. Samtidigt måste också infrastrukturen framstå som säker att använda för att olyckor och skador på miljön ska kunna undvikas. Det nuvarande regelverket framstår emellertid som föråldrat beträffande inrättande, utvidgning och avlysning av allmänna farleder och allmänna hamnar. Det framstår också många gånger som oklart vilket ansvar som hamninnehavare och farledshållare egentligen bär för hur farleder och vattenområden inom hamnar ska ordnas och underhållas i syfte att säkerställa effektiva och säkra sjötransporter. Inte minst gäller detta i och med att storleken på fartygen generellt sett har ökat. Den oklara regleringen och de otydliga ansvarsförhållandena bidrar också till att kostnaderna för att upprätthålla infrastrukturen på sjöfartsområdet inte alltid fördelas på ett optimalt sätt. Av den anledningen finns det även skäl att se över regelverket avseende farleder och hamnar.

7.2 Lagstiftningsbehovet

Förslag: En ny och moderniserad lag avseende allmänna farleder och allmänna hamnar införs.

7.2.1 Nuvarande bestämmelser

Det finns inte någon legal definition av vad som ska anses utgöra en farled. I princip kan varje vattenområde som används för fartygstrafik sägas utgöra en farled. Vanligen avses dock med farled en led för den civila sjöfarten som har märkts ut dels i geografin genom fyrrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar, dels i de för området gällande sjökorten. Även begreppet hamn framstår i någon mån som vagt. Som ovan berörts i avsnitt 3.2.4 definieras kusthamn i art. 2.16 Europaparlamentets och rådets förordning

(EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) som ett land- och vattenområde som består av sådan infrastruktur och utrustning som i första hand möjliggör mottagande av fartyg, lastning, lossning av fartyg, lagring av varor, mottagande och leverans av dessa varor, ombord- och landstigning av passagerare, besättning och andra personer samt annan infrastruktur som är nödvändig för transportoperatörer inom hamnområdet. Någon mer exakt legaldefinition finns inte.

I Sverige kan farleder och hamnar vara allmänna eller privata. Allmänna farleder är sådana farleder som har inrättats genom lagen (1983:293) om inrättande, avlysning och utvidgning av allmän farled och allmän hamn. Övriga farleder är privata även om vissa av dessa underhålls av Sjöfartsverket. I 1 § lagen om inrättande, avlysning och utvidgning av allmän farled och allmän hamn föreskrivs att en allmän farled eller allmän hamn får inrättas eller utvidgas om denna är av väsentlig betydelse för den allmänna samfärdseln. Med andra ord gäller här att farleden eller hamnen ska framstå som viktig ur trafikpolitisk synvinkel (se vidare prop. 1981/82:130 med förslag till ny vattenlag m.m., avsn. 2.8.1). I praktiken hänger frågan om inrättandet av allmänna farleder ofta samman med inrättandet av allmänna hamnar. Att en farled är av väsentlig betydelse för den allmänna samfärdseln behöver emellertid inte betyda att farleden måste vara av riksintresse utan det torde räcka med att farleden är av betydelse för de lokala eller regionala sjötransporterna. Det sagda kan jämföras med det rikstäckande statliga vägnätet där vägarna är av varierande storlek och kvalitet. En allmän farled får även inrättas om den är av väsentlig betydelse för fiskerinäringen eller för trafiken med fritidsbåtar och det behövs med hänsyn till säkerheten i farleden.

Det övergripande syftet med lagen (1983:293) om inrättande, avlysning och utvidgning av allmän farled och allmän hamn är att farledshållare och hamninnehavare ska kunna erhålla rådighet över fastigheter där farleden eller hamnen är lokaliserad. Kravet att farledshållaren och hamninnehavaren ska ha rådighet över berörda fastigheter följer av 2 kap. 4 § 4 lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Praktiskt sett kan det vara fråga om att olika ingrepp måste göras i olika fastigheter för att

ordna och underhålla farleden eller vattenområdet inom hamnen, exempelvis att fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhets- andordningar måste uppföras såväl i vattnet som på land, att undervattensklippor måste sprängas bort eller att själva farleden eller ett vattenområde i anslutning till hamnanläggningen måste muddras för att fartyg ska kunna navigera säkert i leden eller hamninloppet. För att ta annans mark eller utrymme fordras sedan särskilt tillstånd av mark- och miljödomstolen enligt 28 kap. 10 § 5 miljöbalken.

Beslutanderätten avseende inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn har delegerats till Sjöfartsverket enligt 1 § förordningen (1998:898) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. En motsvarande bestämmelse återfinns även i 2 § 2 förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket enligt vilken verket i egenskap av infrastrukturhållare för farleder ska svara för farledshållningen och vid behov inrätta nya farleder.

Beslut om inrättande och utvidgning av allmänna farleder och allmänna hamnar ska föregås av en miljöprövning. Vid prövningen ska, enligt de bestämmelser som träder i kraft 1 januari 2018, 2–4 kap. och 5 kap. 3 och 15 §§ miljöbalken (1998:808) tillämpas (1 a §). I ärendet ska frågan om farleden eller hamnen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan undersökas (1 b §). Den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen ska bedrivas fattar sedan ett särskilt beslut i frågan. Kan det antas att beslutet kommer att medföra en betydande miljöpåverkan ska en specifik miljöbedömning enligt bestämmelserna i 6 kap. 28–41, 44 och 45 §§ miljöbalken göras. I annat fall är det tillräckligt att en liten miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 47 § miljöbalken tas fram. Sjöfartsverket och berörda länsstyrelser omfattas av det samråd som ska ske. Miljökonsekvensbeskrivningen ska sedan ingå som en del i ärendet om inrättande eller utvidgning av allmän farled eller allmän hamn (1 c §).

I fråga om inrättande av nya allmänna farleder är det enligt 17 kap. 1 § 2 miljöbalken regeringen som prövar tillåtligheten av dessa. Regeringen kan i vissa fall även förbehålla sig rätten att pröva tillåtligheten av allmänna farleder och allmänna hamnar enligt 17 kap. 3 §. Det gäller om verksamheten kan få betydande omfattning eller om naturvärden inom skyddade områden kan komma att

skadas mer än obetydligt. Sjöfartsverket ska i sådana fall med eget yttrande överlämna frågan till regeringen (1 d §).

Vid behov kan även Sjöfartsverket enligt 2 § lagen (1983:293) om inrättande, avlysning och utvidgning av allmän farled och allmän hamn avlysa en allmän farled eller allmän hamn. Det gäller i fall då farleden eller hamnen inte kan användas för sitt ändamål utan att säkerheten äventyras, om farleden eller hamnen inte längre behövs för sitt ändamål eller om farleden eller hamnen inte sköts så att dess ändamål tillgodoses. Även här ska en miljökonsekvensbeskrivning tas fram.

Utöver detta återfinns även ett krav i 3 kap. 2 § sjötrafikförordningen (1986:300) på tillstånd för uppförande av fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar än de som Sjöfartsverket håller. Frågor om tillstånd för sådana anordningar prövas av Transportstyrelsen efter samråd med Sjöfartsverket. Sjösäkerhetsanordningarna får inte ändras eller dras in utan tillstånd.

7.2.2 En otydlig reglering och ansvarsfördelning

Idag framstår indelningen i allmänna och privata farleder och vem som har ansvaret för dessa som problematisk. Detsamma gäller även ansvaret för utprickning i allmänna hamnar. För det första framstår det som oklart vilket ansvar som privata farledshållare och hamninnehavare har i fråga om allmänna farleder och allmänna hamnar beträffande ordnandet och underhållet av farleden och vattenområden inom hamnarna. Enligt 3 kap. 3 § sjötrafikförordningen ska, som ovan antytts, den som inrättar en sjösäkerhetsanordning underhålla och betjäna denna på ett tillfredsställande sätt. Visar sig sjösäkerhetsanordningen vara bristfällig eller vilseledande och vidtas inte rättelse kan Transportstyrelsen undanröja eller föranstalta om rättelse på den underhållsskyldiges bekostnad (3 kap. 4 §). Däremot är det mer osäkert vad som gäller i fråga om exempelvis vattendjup och liknande i allmänna farleder och allmänna hamnar. Exempelvis kan allmänna farleder och inseglingstrännor till allmänna hamnar behöva underhållsmuddras med jämna mellanrum. Sjösäkerhetsanordningarna som återfinns i en allmän farled kan även behöva uppgraderas med hänsyn till den tekniska utvecklingen. Som ovan berörts framgår av 2 § 1 och 2

lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn att en allmän farled eller allmän hamn kan avlysas om den inte kan användas för sitt ändamål utan att det äventyrar sjösäkerheten eller att den inte sköts så att dess ändamål tillgodoses. Dessa bestämmelser framstår emellertid som svåra att tillämpa i situationer där en farled eller inseglingssäkring behöver underhållsmuddras på grund av slam eller uppgraderas med hänsyn till den tekniska utvecklingen eller att allmänt sett fartygsstorlekarna har ökat.

Beträffande privata farleder är rättsläget ännu mer osäkert eftersom dessa i praktiken endast utgör en samling utplacerade sjösäkerhetsanordningar. Det saknas här i praktiken en ansvarig farledshållare som har rådighet över de aktuella fastigheterna vilket leder till att ansvaret endast kan anses omfatta underhållet av de enskilda sjömärkena (3 kap. 3 § sjötrafikförordningen). Något ansvar för farledens bredd och djup finns inte. Vidare finns risken att de privata sjösäkerhetsanordningarna inte underhålls i den utsträckning som är nödvändigt eftersom kostnaderna för skötseln av dessa kan vara höga. Att den som åtagit sig att ansvara för underhållet av de privata sjösäkerhetsanordningarna inte har rådigheten över de vattenområden där farleden finns försvårar också organiseringen av underhållet. Varje nytt ingrepp kräver då fastighetsägarnas tillstånd.

Den nuvarande lagstiftningen på området är inte heller riktigt tydlig i fråga om när allmänna farleder kan inrättas. Enligt 1 § lagen (1983:293) om inrättande, avlysning och utvidgning av allmän farled och allmän hamn kan en allmän farled inrättas om det är av betydelse för den allmänna samfärdseln. I fråga om farleder i anslutning till industrihamnar kan det dock framstå som långsökt att tala om att dessa har betydelse för den allmänna samfärdseln även om det kan finnas ett väsentligt intresse av att sådana farleder finns och att de uppfyller vissa standarder med hänsyn till typen av fartyg som trafikerar industrihamnen i fråga.

Även den nuvarande ansvarsfördelningen mellan Sjöfartsverket och Transportstyrelsen i fråga om vilken myndighet som inrättar allmänna farleder och allmänna hamnar respektive beslutar om tillstånd för uppförande av fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar framstår idag som mindre ändamålsenlig. Medan Sjöfartsverkets inrättande av allmänna farleder och allmänna

hamnar ska föregås av en miljöprövning, kan samtidigt Transportstyrelsen godkänna en ansökan avseende ett större antal sjösäkerhetsanordningar. Det sistnämnda kan åtminstone teoretiskt sett innebära att Transportstyrelsen genom beslutet i realiteten inrättar en ny farled utan att detta föregås av någon miljöprövning. Det framstår som betänkligt eftersom en privat farled likaväl som en allmän sådan kan komma att generera ytterligare sjötrafik med effekter på miljön i form av bland annat buller, avgaser och vågor. Detta kan i sin tur påverka fastighetsägare samt djurlivet negativt. Vidare försvårar det faktum att beslutanderätten tillkommer olika myndigheter möjligheterna att tillskapa ett sammanhängande system i utmärkningen av olika farleder och vattenområden inom hamnar.

Slutligen framstår gränsdragningen mellan allmänna hamnar och allmänna farleder i vissa fall som godtycklig när det gäller ansvaret för de vattenområden som hör till hamnen respektive farleden in till hamnen. Gränserna mellan farleden och hamnen synes uteslutande ha dragits med hänsyn till att hamninnehavaren ska ha viss rådighet över vattenområden i anslutning till hamnanläggningen. Gränsen för allmän hamn framgår idag av SJÖFS 2013:4 Sjöfartsverkets tillkännagivande av register över allmänna farleder och allmänna hamnar. Beroende på geografin kan dessa områden i vissa fall vara mycket vidsträckta. I andra fall har gränsen dragits mycket nära själva hamnanläggningen. Gränsdragningarna har lett till diskussioner om farledshållaren eller hamninnehavaren ska ta ansvar för utprickningen och farledsdjupet innanför gränsen för den allmänna hamnen.

Sammantaget talar detta för att lagstiftningen i fråga bör ses över och att en ny och moderniserad lag avseende allmänna farleder och allmänna hamnar bör införas. I samband med detta kan det även finnas skäl för Sjöfartsverket att se över den förteckning över allmänna farleder och allmänna hamnar som återfinns i SJÖFS 2013:4 avseende behovet av att inrätta nya allmänna farleder och hamnar, utvidga eller avlysa vissa befintliga allmänna farleder och hamnar. Det kan även finnas behov av att se över vem som i det enskilda fallet ska vara farledshållare. Har en farled endast betydelse för fritidsbåtlivet kan det i vissa fall vara lämpligt att de berörda kommunerna tar över ansvaret för farleden. I andra fall kan en industrihamn tänkas ta över ansvaret för en farled i anslutning

till hamnen. Även gränsdragningen mellan vattenområden inom allmänna hamnar och annat vatten kan behöva ses över. Den föreslagna lagstiftningen bör däremot inte omfatta andra farleder än de allmänna eftersom det här saknas möjlighet att utse en ansvarig farledshållare. Farledshållaren saknar, som tidigare påpekats, rådighet över de berörda vattenområdena om denne inte själv samtidigt är fastighetsägare. Undantaget utgörs här av farleder som Sjöfartsverket ansvarar för och som uteslutande ordnas inom så kallade allmänna vatten som staten själv rådigheten över.

7.3 Inrättande och tillståndsgivning

Förslag: De nuvarande bestämmelserna i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn om beslut avseende inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn överförs vissa redaktionella ändringar till den nya lagen. I samband med detta tydliggörs att även behovet av annan näringsverksamhet än fiskerinäringen kan beaktas vid inrättande och utvidgning av allmänna farleder. Tillståndsgivningen för uppförande och borttagande av sjömärken i 3 kap. sjötrafikförordningen (1986:300) överförs från Transportstyrelsen till Sjöfartsverket. Transportstyrelsen ges däremot rätt att meddela föreskrifter om standarder för och säkerheten i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar.

Bestämmelserna i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn om beslut avseende inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn bör med vissa smärre ändringar överföras till den nya lagen. Författningsförslaget bygger på de bestämmelser som träder i kraft den 1 januari 2018, det vill säga 1 a, 1 b, 1 c och 1 d §§.

I syfte att underlätta för industrin att välja fartygstransporter framför att transportera godset på väg bör det emellertid tydliggöras i lagen att allmänna farleder även kan inrättas i anslutning till industrihamnar. Det kan vara fråga om hamnar i anslutning till tunga industrier som pappersbruk, raffinaderier och kraftverk. Sådana lösningar framstår inte sällan som mer

miljövänliga än att transportera godset med lastbil eftersom utsläppen per ton transporterat gods är lägre. Samtidigt kan det existerande väg- och järnvägsnätet komma att avlastas. Sådana industrihamnar kan emellertid inte sägas vara av direkt betydelse för den allmänna samfärdseln eftersom de har inrättats specifikt för den aktuella industrins behov och därmed inte är öppna för allmän trafik. Det är därmed tveksamt om den nuvarande bestämmelsens avfattning ger stöd för att inrätta sådana farleder. Farleder som leder in till industrihamnar kan svårligen sägas vara väsentliga för den allmänna samfärdseln. Samtidigt framstår det som viktigt ur såväl närings- som sjösäkerhetssynpunkt att sådana farleder kan inrättas. För att ge industrin goda konkurrensmöjligheter och incitament att välja fartygstransporter framför väg- eller järnvägstransporter kan exempelvis en farled till och från en industrihamn behöva muddras upp för att möjliggöra mottagande av större fartyg med bättre lastkapacitet. Även sjösäkerhetsskäl kan tala för att en sådan farled muddras upp eller undervattensklippor sprängs bort innan större fartyg tas emot i hamnen. Större fartyg medför ofta ett ökat behov av säkerhetsmarginaler vad avser vattendjup och vattenyta att manövrera fartyget på. Möjligheten att enligt 1 § inrätta och utvidga farleder föreslås därför utökas till att även omfatta situationer där det föreligger ett väsentligt intresse av att inrätta eller utvidga allmän farled med hänsyn till annan näringsverksamhet än fiskerinäringen. Precis som enligt nuvarande bestämmelser ska ett inrättande eller en utvidgning av en sådan farled föregås av en miljöprövning.

I det här sammanhanget finns även skäl att beröra förhållandet mellan bestämmelserna i lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn och bestämmelserna om tillstånd avseende uppförande och borttagande av fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar i 3 kap. sjötrafikkförordningen (1986:300). Idag är det, som ovan berörts, Transportstyrelsen som handlägger tillståndsärenden enligt 3 kap. 2 § sjötrafikkförordningen avseende uppförande och borttagande av fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar som Sjöfartsverket inte ansvarar för. Samtidigt är Sjöfartsverket den myndighet som svarar för en stor del av farledshållningen samt sjökartläggningen. I praktiken framstår det som en mindre väl fungerande lösning. Som ovan anmärkts kan gränsen för när det är

fråga om inrättande av farleder och godkännande av sjösäkerhetsandordningar vara svår att dra. I syfte att hålla ihop frågorna om inrättande och utvidgning av farleder samt tillståndsgivningen avseende sjösäkerhetsanordningar bör den sistnämnda typen av ärenden överflyttas från Transportstyrelsen till Sjöfartsverket. Överflyttningen föranleder också vissa följdändringar i sjötrafikförordningen i så måtto att Sjöfartsverket måste ges rätt att ta ut avgifter för ärendehandläggningen (5 kap. 4 § sjötrafikförordningen).

Även i fråga om rätten att meddela specifika trafikföreskrifter för vissa farledssträckningar enligt 3 § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysande av allmän hamn gäller att denna bör överflyttas till Sjöfartsverket. Sådana beslut fattas idag av Transportstyrelsen i samråd med Sjöfartsverket enligt 1 § andra stycket förordningen 1998:898) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Det kan motiveras med att besluten avser trafikföreskrifter rörande vissa specifika farleder. Det kan röra sig om trafik i vissa kanaler eller i farleder under vissa broar.

Brott mot dessa trafikföreskrifter bör fortsatt vara belagda med straff. I och med att straffbestämmelsen utgör ett så kalla blankettstraffstadgande bör dock till skillnad mot vad som gäller idag fängelse inte ingå i straffskalan. Straffet för brott mot trafikföreskrifterna bör vara penningböter. Det bör i sammanhanget påpekas att den som vållar en sjöolycka eller på annat sätt brister i gott sjömanskap till förekommande av sjöolycka genom att bryta mot trafikföreskrifterna kan dömas till strängare straff enligt bestämmelserna i 20 kap. sjölagen (1994:1009).

Däremot bör Transportstyrelsen fortsatt vara den myndighet som svarar för den allmänna utvecklingen av standarder för fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar men även för standarden för och säkerheten i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar med hänsyn till trafiken i dessa. Idag saknas ett genomarbetat regelverk avseende farleder och farledsstandard. Samtidigt finns det inte minst med anledning av den ökade storleken hos fartyg ett behov av att utveckla regelverket på området. Det gäller särskilt som den svenska kusten på grund av de många gånger trånga skärgårdarna är svårnavigerade. Ett sådant regelverk ger möjlighet att indela farlederna i klasser beroende på

vilka fartyg dessa är avsedda för. Av den anledningen bör Transportstyrelsen ges en rätt att meddela generella föreskrifter om standard och säkerhet.

7.4 Ansvar för ordnande och underhåll

Förslag: Farledshållaren och hamninnehavaren ansvarar för att den allmänna farleden och vattenområden inom den allmänna hamnen ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten inte äventyras.

I syfte att komma till rätta med den oklara situation som idag råder avseende ansvaret för ordnande och underhåll av allmänna farleder och allmänna hamnar bör det föreskrivas att det är farledshållaren respektive hamninnehavaren som har det primära ansvaret för att farleden respektive vattenområden inom den allmänna hamnen ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten inte äventyras. Ansvaret får anses innefatta att farledshållaren, i förhållande till de särskilda föreskrifter som gäller för farleden i fråga och de allmänt gällande normer och standarder avseende sjösäkerhetsanordningar och farleder, ska se till att farleden och hamnen utprickas, vid behov muddras eller på annat sätt ordnas och underhålls på ett sådant sätt att fartyg av den typ och storlek som farleden och hamnen är beräknad för kan navigera säkert i denna. Hur en specifik allmän farled eller specifikt vattenområde inom en allmän hamn närmare ska ordnas och underhållas kan föreskrivas i föreskrifter i anslutning till beslutet om inrättande eller utvidgning.

I det här sammanhanget kan gränserna för de vattenområden som ska räknas till de allmänna hamnarna respektive de anslutande allmänna farlederna sannolikt behöva ses över i syfte att klarlägga exakt var ansvaret för de olika områdena ska dras. Det gäller i synnerhet i fall där farleden också löper genom en hamn. Det sistnämnda är fallet i exempelvis Göteborg där farleden även leder in i Göta älv och Vänern samt Stockholm och Södertälje där farleden leder in i Mälaren. I sådana fall bör farledshållaren kunna ges ansvaret för ordnande och underhåll av själva farleden även om denna löper genom hamnen i fråga.

Att det i den föreslagna lagen klarläggs att farledshållaren respektive hamninnehavaren har ansvaret för att den allmänna farleden och vattenområden inom den allmänna hamnen ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten inte äventyras, innebär inte något definitivt ställningstagande i fråga om vem som ska bära de slutliga kostnaderna för åtgärderna. Utgångspunkten är naturligtvis att kostnaderna för ordnande och underhåll av den allmänna farleden respektive vattenområdena inom den allmänna hamnen bärs av farledshållaren respektive hamninnehavaren, men ingenting hindrar att en annan part svarar för kostnaderna så länge detta inte innebär en konflikt med reglerna om statsstöd. Att Sjöfartsverket i vissa fall åtar sig uppdraget att ordna och underhålla vissa sjösäkerhetsanordningar samt även bära kostnaderna för detta inom allmänna hamnar, kan ses som en satsning på infrastrukturen och inte ett statsstöd. Inte heller hindrar bestämmelserna att en hamn som önskar ta emot större tonnage bekostar en uppmuddring av en allmän farled som leder in till hamnen. Om däremot Sjöfartsverket åtar sig att till stora kostnader muddra upp en allmän farled i huvudsak för att en industrihamn önskar ta emot större fartyg finns risken att detta kan komma att ses som ett otillåtet statsstöd till det ifrågavarande industriföretaget om stödet snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen på den gemensamma marknaden på ett sådant sätt att det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Det är då inte längre fråga om en allmän infrastruktursatsning utan en satsning riktad mer eller mindre direkt mot ett visst företag eller viss produktion. Kommissionen har utarbetat relativt omfattande riktlinjer för bedömningen av olika former av statsstöd.

En annan aspekt gäller konkurrensen mellan de allmänna hamnarna. Även om driften av de allmänna hamnarna utgör kommunala verksamheter utesluter inte det att hamnarna i hög grad konkurrerar med varandra. Hamnverksamheten kan i vissa fall stå för betydande kommunala intäkter och det leder till att det kan finnas ett stort ekonomiskt intresse av hur gränsen mellan den allmänna farleden och den allmänna hamnen dras i det enskilda fallet. Dras gränsen för den allmänna hamnen långt utanför själva hamnanläggningen kan detta innebära att hamninnehavaren får ett större kostnadsansvar för exempelvis muddring än om den allmänna farleden med Sjöfartsverket som farledshållare dragits

ända in till kaj. Gränsdragningen i Sjöfartsverkets förteckning kan här behövas ses över samtidigt som hamninnehavaren och farledshållaren i detalj bör överenskomma om vem som ska ha det faktiska ansvaret för vissa sjösäkerhetsanordningar. En grundläggande princip här kan vara att den allmänna hamnen inte bör utsträckas längre än vad det finns behov för i rådighetshänseende. Behövs ett vattenområde utanför själva hamnanläggningen muddras upp med jämna mellanrum för att fartyg ska kunna vända där kan detta tala för att området bör ingå som en del av den allmänna hamnen. Är vattendjupet i detta område däremot tillräckligt bör det räcka med att området utgör en del av den allmänna farleden. På samma sätt kan farledshållaren tänkas ta kostnadsansvaret för skötseln av vissa fyrar som finns inom den allmänna hamnen om den huvudsakliga funktionen hos dessa är att fartygen ska kunna navigera säkert i farleden till och från hamnen.

7.5 Tillsyn

Förslag: Sjöfartsverket utses till tillsynsmyndighet i de fall farledshållaren eller hamninnehavaren är någon annan än staten. Sjöfartsverket ska ha rätt att få tillgång till den information och de handlingar som krävs för tillsynen. Vidare ska Sjöfartsverket kunna förelägga en farledshållare eller hamninnehavare att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Om rättelserna eller åtgärderna inte företas inom föreskriven tid ska Sjöfartsverket kunna låta vidta rättelserna eller åtgärderna på farledshållarens eller hamninnehavarens bekostnad. Tillsynen över sjösäkerhetsanordningar bör även den övergå på Sjöfartsverket. Transportstyrelsen förutsätts fortsatt bedriva en systemtillsyn rörande att farleds- och hamnsystemet svarar mot gällande standarder.

Sjöfartsverket bör utses till tillsynsmyndighet i de fall farledshållaren eller hamninnehavaren är någon annan än staten. Det framstår som lämpligt i och med att Sjöfartsverket har huvudansvaret för infrastrukturen till sjöss samtidigt som verket rent praktiskt i flera fall är farledshållare. Det är här fråga om en faktisk

tillsyn, det vill säga en kontroll av att utrustningen uppfyller gällande krav enligt de beslut om inrättande av den allmänna farleden eller allmänna hamnen i fråga, de särskilda föreskrifter som meddelats i anslutning till detta. Transportstyrelsen förutsätts att fortsatt bedriva systemtillsyn rörande att farleds- och hamnsystemet svarar mot gällande standarder. Den sistnämnda tillsynen avser även Sjöfartsverket som farledshållare.

För att kunna bedriva tillsynen på ett ändamålsenligt sätt bör Sjöfartsverket ges rätt att få tillgång till den information och de handlingar som är nödvändiga för tillsynen. Ett föreläggande om att lämna upplysningar eller visa upp handlingar bör vid behov kunna förenas med vite. Upptäcks vid tillsynen fel och brister i hur en allmän farled eller ett vattenområde i en allmän hamn är ordnat och underhållet bör Sjöfartsverket kunna förelägga farledshållaren eller hamninnehavaren att rätta felet eller bristen. Vidtas sådana rättelser inte inom föreskriven tid, bör Sjöfartsverket kunna vidta rättelserna på farledshållarens eller hamninnehavarens bekostnad. Att Sjöfartsverket kan vidta åtgärder för att rätta fel och brister på farledshållarens eller hamninnehavarens bekostnad framstår som en mer effektiv sanktion än exempelvis straffrättsliga sanktioner. I de fall bristerna i ordnandet och underhållet av en farled är så allvarliga att dessa förorsakar en sjöolycka torde i vissa fall även ansvar kunna utdömas enligt den allmänna straffbestämmelsen i 13 kap. 10 § brottsbalken avseende underlåtenhet att avvärja allmänfara.

I linje med att Sjöfartsverket ges tillsynsansvaret för farleder där staten inte är farledshållare bör även verket överta tillsynen över sjösäkerhetsanordningar enligt 3 kap. 3, 4 och 6 §§ och 5 kap. 4 § sjötrafikförordningen (1986:300).

Sjöfartsverkets beslut avseende tillsyn bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd bör krävas för överklagande till kammarrätten.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om tillsynen samt om avgifter för sådan tillsyn enligt denna lag.

8 Ikraftträdande

8.1 Hamnförordningen

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) ska tillämpas från och med den 24 mars 2019. Det betyder att även förslaget till kompletterande lag måste träda i kraft samma datum.

Beträffande övergångsbestämmelser föreskrivs i art. 21.1 hamnförordningen att förordningen inte ska tillämpas på hamntjänstekontrakt som har ingåtts före den 15 februari 2017 och som är tidsbegränsade. Detsamma bör gälla i fråga om den föreslagna lagen med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen. Förordningen innehåller sedan en tilläggsbestämmelse i art. 21.2 enligt vilken hamntjänstekontrakt som ingåtts före den 15 februari 2017 och som inte är tidsbegränsade, eller har motsvarande verkan, ska ändras för att överensstämma med förordningen senast den 1 juli 2025. Den kompletterande lagen bör innehålla en motsvarande bestämmelse. En fråga som gör sig gällande i sammanhanget är vad som avses med uttrycket "har motsvarande verkan" i förordningstexten. Sannolikt avses här hamntjänstekontrakt som har utformats som tillsvidarekontrakt, men med tillägget att priser och andra villkor för tillhandahållande av hamntjänsterna kan omförhandlas eller justeras med hänsyn till kostnadsutvecklingen med vissa intervall. I praktiken får detta anses innebära att mer eller mindre samtliga hamntjänstekontrakt som faller under hamnförordningen ska ha anpassats till denna senast 1 juli 2025 eftersom det inte framstår som sannolikt att det skulle finnas särskilt många kontrakt på marknaden med längre

löptid än åtta år utan möjlighet att omförhandla eller justera priser och andra villkor.

Den föreslagna förordningen med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen som utpekar Konkurrensverket som tillsynsmyndighet samt bemyndigar verket att meddela ytterligare föreskrifter om tillsyn bör av naturliga skäl träda i kraft samtidigt som lagen i fråga, det vill säga den 24 mars 2019.

Även de föreslagna ändringarna i den befintliga lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn bör träda i kraft samtidigt som hamnförordningen gör detta, det vill säga den 24 mars 2019. Det bedöms inte vara nödvändigt att införa några övergångsbestämmelser.

8.2 Allmänna farleder och hamnar

Införandet av en ny lag om allmänna farleder och allmänna hamnar kan förväntas medföra ett för Sjöfartsverket relativt omfattande arbete med att ändra och utveckla nya föreskrifter. Bland annat kan förteckningen över allmänna farleder och allmänna hamnar behövas ses över. Vissa farleder som idag utgör privata farleder kan behöva inrättas som allmänna farleder medan vissa befintliga allmänna farleder och allmänna hamnar kan behöva avlysas. Det också kan vara aktuellt att se över vem som ska utgöra farledshållare för en viss farled även om denna bör behålla sin status som allmän farled. Vidare kan gränserna mellan allmänna farleder och allmänna hamnar behöva ritas om. Beträffande det sistnämnda arbetet bedöms att detta behöver bedrivas i nära kontakt med de berörda hamnarna.

Transportstyrelsen förväntas även behöva se över och utveckla föreskrifter avseende standarden för och säkerheten i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar. Det kan vara fråga om att indela farleder i olika klasser med hänsyn till de fartyg som förväntas trafikera farleden.

Slutligen kan Sjöfartsverket samt Transportstyrelsen behöva tid för att hantera överföringen av tillståndsgivningen avseende sjösäkerhetsanordningar samt hanteringen av de särskilda föreskrifterna för vissa farleder. Det bedöms även ta viss tid att praktiskt samordna tillsynen över farledssystemet. Som ovan

redogjorts för föreslås att Transportstyrelsen övergripande ska reglera standarden för och säkerheten i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar samt bedriva en systemtillsyn avseende Sjöfartsverkets inrättande och underhåll av farleder samt Sjöfartsverkets tillsyn över andra farledshållare. Målet med systemtillsynen är att kontrollera att standard- och säkerhetskraven avseende allmänna farleder och allmänna hamnar kan förväntas vara uppfyllda. Sjöfartsverket får sedan bedriva den faktiska tillsynen över allmänna farleder som andra än staten förvaltar samt över vattenområden inom allmänna hamnar, det vill säga att på plats kontrollera att dessa ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten inte äventyras.

Arbetet på myndighetsnivå avseende utveckling och rutiner bedöms ta tre år i anspråk och ikraftträdandedatum har därför satts till 1 januari 2021.

Genom föreslagna lagen upphävs den nuvarande lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Den sistnämnda lagen bör dock fortsatt vara tillämplig i fråga om prövningen av ärenden som har inletts före den 1 januari 2021.

Den föreslagna förordningen om allmänna farled och allmänna hamnar utpekar Sjöfartsverket som beslutande myndighet avseende inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn samt som ansvarig myndighet för bland annat tillsynen över allmänna farleder i de fall farledshållaren är någon annan än staten och vattenområden inom allmänna hamnar. Förordningen bör av naturliga skäl träda i kraft samtidigt som lagen i fråga, det vill säga den 1 januari 2021. Äldre föreskrifter bör fortsatt gälla i fråga om ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

De föreslagna ändringarna i sjötrafikförordningen (1986:300) avseende tillstånd för uppförande och borttagande av fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar bör träda i kraft samtidigt som den föreslagna lagen om allmänna farleder och allmänna hamnar, det vill säga den 1 januari 2021. Äldre föreskrifter bör fortsatt gälla i fråga om ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

9 Konsekvenser

9.1 Införandet av hamnförordningen

<p>Bedömning: Införandet av hamnförordningen medför inte annat än marginella administrativa och ekonomiska kostnader för myndigheterna och näringslivet.</p>

9.1.1 Myndigheter

Som anfördes i avsnitt 3.2.1 omfattar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell insyn i hamnar (hamnförordningen) endast ett begränsat antal kusthamnar. Inte heller väntas hamnförordningen påverka den nuvarande verksamheten i de hamnar som omfattas av förordningen annat än mycket marginellt. Det bedöms därför inte vara nödvändigt att tillföra några ytterligare resurser till Konkurrensverket i egenskap av tillsynsmyndighet. Till detta kommer att verket redan idag utövar en allmän tillsyn över att de kommunala hamnarna följer tillämpliga bestämmelser om offentlig upphandling. Av samma anledning kan det heller inte förväntas att förvaltningsdomstolarna får någon ökad målstillströmning till följd av hamnförordningen. Konkurrensverkets tillsyn och eventuell målhantering inom ramen för hamnförordningen bedöms därmed kunna rymmas inom befintlig budget.

9.1.2 Kommuner och näringsliv

Hamnförordningen förväntas inte medföra någon nämnvärt ökad administration eller nämnvärt ökade kostnader för hamnarna, hamntjänsteleverantörerna eller hamnanvändarna i förhållande till vad som gäller idag med tanke på förordningens begränsade tillämpningsområde. Precis som anfördes i avsnitt 3.2.1 väntas heller inte konkurrensen mellan olika svenska hamnar att påverkas av införandet av hamnförordningen.

9.2 Farleder och hamnar

Bedömning: Införandet av ny lag om allmänna farleder och allmänna hamnar medför inte några större ekonomiska konsekvenser i sig. Däremot kan den diskussion avseende den framtida utvecklingen av och kostnadsansvaret för farleds- och hamninfrastrukturen som förslagen lägger grunden till komma att medföra ekonomiska konsekvenser för såväl myndigheterna, kommunerna, näringslivet som fritidsbåtlivet. I dagsläget framstår det inte som möjligt att med någon säkerhet beräkna de ekonomiska konsekvenserna av detta. Frågan bör utredas närmare av Sjöfartsverket i samband med att förteckningen över de allmänna farlederna och de allmänna hamnarna ses över.

9.2.1 Myndigheter

Förslaget att Sjöfartsverket övertar tillståndsgivningen avseende uppförande och borttagande av fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar kan medföra vissa ökade kostnader för verket samtidigt som kostnaderna för Transportstyrelsen minskar i motsvarande mån. Även Sjöfartsverket kommer dock enligt förslaget att ges möjlighet att ta ut avgifter för tillsyn och ärendehandläggning enligt sjötrafikförordningen.

I fråga om tillsynen över allmänna farleder och allmänna hamnar där farledshållaren eller hamninnehavaren är någon annan än staten ges Sjöfartsverket en möjlighet att ta ut avgifter för tillsynen. Det framstår emellertid inte som möjligt att inom ramen för den aktuella utredningen med någon säkerhet bedöma hur stora

kostnaderna för tillsynen kan komma att bli. Den frågan hänger samman med hur ansvaret för kostnaderna för den svenska farleds- och hamninfrastrukturen i form av ordnande och underhåll av farleder och vattenområden inom allmänna hamnar ska fördelas mellan staten och andra intressenter i framtiden. Påtar sig staten genom Sjöfartsverket ett större ansvar genom att fler allmänna farleder inrättas med verket som farledshållare eller ändras gränserna mellan allmänna hamnar och allmänna farleder där verket är farledshållare på så sätt att gränserna dras närmare själva hamnanläggningen, kan Sjöfartsverkets kostnader förutses öka. Detsamma gäller om Sjöfartsverket åtar sig att bekosta ordnande och underhåll av vissa sjösäkerhetsanordningar inom de allmänna hamnarna. Fattas det däremot beslut om att avlysa vissa allmänna farleder och allmänna hamnar kan Sjöfartsverkets kostnader komma att minska. En annan tänkbar utveckling är att kommuner eller privata organisationer tar över ansvaret för vissa allmänna farleder som endast är av intresse för fritidssjöfarten. Vissa industrier kan tänkas överta ansvaret för vissa farleder i anslutning till industrihamnar. Ytterst är detta en fråga om i vilken utsträckning staten ska stå för satsningar på farleds- och hamninfrastruktur i förhållande till kommunerna, det privata näringslivet och fritidsbåtlivets organisationer. Sammantaget kan detta anses innebära att författningsförslagen avseende allmänna farleder och allmänna hamnar i sig inte medför några större ekonomiska konsekvenser, men att förslagen är ägnade att lägga grunden till en framtida politisk-ekonomisk diskussion mellan staten, kommunerna och näringslivet avseende utvecklingen av och kostnadsansvaret för den svenska farleds- och hamninfrastrukturen. Den frågan bör närmare utredas av Sjöfartsverket i samband med att förteckningen över de allmänna farlederna och de allmänna hamnarna ses över.

9.2.2 Kommuner, näringsliv och fritidsbåtliv

Som anmärktes i föregående avsnitt kan inte kommuner, näringsliv och fritidsbåtlivet förväntas bli påverkade i någon större utsträckning av författningsförslagen. Däremot kan den framtida diskussionen avseende utvecklingen av och kostnadsansvaret för

farleds- och hamninfrastrukturen som förslagen lägger grunden till komma att medföra ekonomiska konsekvenser för kommunerna, näringslivet och fritidsbåtlivet.

9.3 Övriga konsekvenser

Bedömning: Samhället i övrigt påverkas inte.

Förslaget bedöms inte specifikt påverka den kommunala självstyrelsen, det brottsförebyggande arbetet, sysselsättningen eller den offentliga servicen i olika delar av landet, små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen

1 §

Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell tillsyn i hamnar (hamnförordningen).

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde, det vill säga att lagen innehåller kompletterande bestämmelser till bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell tillsyn i hamnar (hamnförordningen).

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

2 §

Efter ansökan av en hamntjänsteleverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får allmän förvaltningsdomstol överpröva

1. ett förfarande avseende rätten att tillhandahålla en hamntjänst,
2. giltigheten av ett avtal eller en överenskommelse om tillhandahållande av hamntjänster.

I paragrafen regleras att en hamntjänsteleverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada kan ansöka hos allmän

förvaltningsdomstol om överprövning av tilldelningsförfarandet samt av giltigheten av ett avtal eller en överenskommelse om tillhandahållande av en hamntjänst.

Första och andra punkten bygger på 20 kap. 4 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling med den skillnaden att förutom avtal omfattar andra punkten även andra överenskommelser. Skälet till detta är att det kan vara så att en hamnledning tilldelar en intern operatör rätten att tillhandahålla en hamntjänst utan att det föreligger ett formellt avtal mellan dessa parter. En utomstående hamntjänsteleverantör måste ges möjlighet att ansöka om överprövning även av ett sådant förfarande och giltigheten av en sådan överenskommelse.

Övervägandena återfinns i avsnitt 6.3.2.

3 §

En ansökan om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets hamnen är belägen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen anges att ansökan om överprövning ska göras hos förvaltningsrätten. Paragrafen bygger på 20 kap. 5 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Enligt *första stycket* ska ansökan göras hos den förvaltningsrätt inom vars domkrets hamnen är belägen. Skälet till att hamnens geografiska placering valts framför hamnledningens säte är att det kan förekomma att hamnledningen utgörs av ett utländskt företag som endast har en filial i Sverige.

I *andra stycket* regleras att det för överklagande till kammarrätten krävs prövningstillstånd.

Övervägandena återfinns i avsnitt 6.3.2.

4 §

En ansökan om överprövning ska ha inkommit till förvaltningsrätten inom sex månader från det att avtalet eller överenskommelsen slöts.

I paragrafen regleras att en ansökan om överprövning ska ha inkommit inom sex månader från det att avtalet eller överenskommelsen slöts. Bestämmelsen utgör en preklusionsregel i så

måtto att om någon berörd part inte har ansökt om överprövning inom fristen kommer avtalet eller överenskommelsen att bestå. Beträffande frågan om när avtalet ska anses ha slutits får detta avgöras enligt allmänna avtalsrättsliga regler. I fråga om överenskommelser mellan hamnledningen och en intern operatör bör överenskommelsen kunna anses ha nåtts när ett definitivt besked i frågan lämnats. Det kan vara fråga om att hamnledningen vid ett möte beslutat att den interna operatören ska få uppdraget och sedan meddelat den sistnämnde detta. Ytterst är det en bevisfråga när avtalet eller överenskommelsen ingicks.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.2.

5 §

Om hamnledningen brutit mot de grundläggande principerna i artiklarna 3–9 i hamnförordningen och detta har medfört att hamntjänsteleverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att förfarandet ska göras om eller avslutas först sedan rättelse har gjorts. Rätten kan i sådana fall även besluta att ett avtal eller en överenskommelse är ogiltig.

Om det motiveras av hänsyn till ett tvingande allmänintresse, kan rätten besluta att avtalet eller överenskommelsen helt eller delvis ska bestå trots att förutsättningarna för ogiltighet är uppfyllda. Avtalets eller överenskommelsens bestånd kan begränsas till viss tid.

Paragrafen anger i vilka fall en domstol ska besluta att förfarandet ska göras om eller rättelse ska vidtas samt när ett avtal eller en överenskommelse ska anses ogiltig. Paragrafen bygger på 20 kap. 6 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

För att en domstol ska besluta om att förfarandet ska göras om eller rättelse ska vidtas eller förklara ett avtal eller en överenskommelse ogiltig fordras enligt *första stycket* att hamnledningen brutit mot de grundläggande principerna i art. 3–9 hamnförordningen och att detta medfört att hamntjänsteleverantören har lidit eller kan komma att lida skada. Det är således inte tillräckligt att hamnledningen har brutit mot vissa formella bestämmelser utan leverantören måste visa att han eller hon gått miste om kontraktet.

I *andra stycket* regleras att om det motiveras av hänsyn till ett tvingande allmänintresse, kan rätten besluta att avtalet eller överenskommelsen helt eller delvis ska bestå, trots att förutsättningarna för ogiltighet är uppfyllda. Avtalets eller överenskommelsens bestånd kan begränsas till viss tid. Det kan vara fallet i en situation där verksamheten i hamnen skulle komma att lamslås eller allvarligt försvåras om det bestående avtalet eller överenskommelsen omedelbart fränkandes verkan. Det skulle annars kunna innefatta att en hamn under en period står utan exempelvis bogseringstjänster och därför inte kan ta emot större fartyg innan den nya hamntjänsteleverantören hunnit tillträda.

Övervägandena återfinns i avsnitt 6.3.2.

6 §

En hamnledning som inte har följt art. 3–9 i hamnförordningen ska ersätta den skada som därigenom har uppkommit för en hamntjänsteleverantör.

Rätten till skadestånd inbegriper ersättning till en hamntjänsteleverantör för att förbereda och delta i tilldelningsförfarandet om åsidosättandet av bestämmelserna i förordningen har menligt påverkat leverantörens möjligheter att få leverera hamntjänsten.

Paragrafen, som reglerar rätten till skadestånd vid brott mot tilldelningsförfarandet, bygger i grunden på 20 kap. 20 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

I *första stycket* regleras att en hamntjänsteleverantör som lider skada på grund av ett felaktigt förfarande vid tilldelningen av hamntjänster har rätt till ersättning. Ersättningen kan omfatta förlorade intäkter på grund av att hamntjänsteleverantören inte har tilldelats hamntjänstekontraktet. Har emellertid hamntjänsteleverantören haft andra intäkter exempelvis på grund av att denne vunnit andra hamntjänstekontrakt bör dessa avräknas.

I *andra stycket* klargörs att ersättningen inbegriper kostnader för att förbereda och delta i tilldelningsförfarandet om åsidosättandet av bestämmelserna i förordningen har menligt påverkat leverantörens möjligheter att få leverera hamntjänsten. Bestämmelsen framstår som nödvändig eftersom den allmänna avtalsrättsliga principen på området annars är att vardera parten bär

sina egna förhandlingskostnader, det vill säga risken för att något avtal inte kommer till stånd. Ett felaktigt förfarande vid tilldelningen av hamntjänster kan i så måtto närmast liknas vid en form av *dolus* eller *culpa in contrahendo*.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.2.

7 §

Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol i den domkrets inom vars område hamnen är belägen inom ett år från den tidpunkt då förfarandet avseende tilldelningen av hamntjänsten avslutades eller då avtalet eller överenskommelsen förklarades ogiltig enligt 5 § genom beslut som har fått laga kraft. Väcks inte talan i tid är rätten till skadestånd förlorad.

I paragrafen anges att talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol i den domkrets inom vars område hamnen är belägen inom ett år från den tidpunkt då förfarandet avseende tilldelningen av hamntjänsten avslutades eller då avtalet eller överenskommelsen förklarades ogiltig enligt 5 § genom beslut som har fått laga kraft. Väcks inte talan i tid är rätten till skadestånd förlorad. Det är således fråga om en preskriptionsregel. I förhållande till bestämmelserna om överprövning innebär detta att den hamntjänsteleverantör som anser sig ha förlorat ett hamntjänstekontrakt på grund av felaktigheter vid tilldelningen, kan välja att först ansöka om överprövning för att när avtalet eller överenskommelsen förklarats ogiltig genom ett lagakraftvunnet beslut, föra en skadeståndstalan mot hamnledningen i allmän domstol. Hamntjänsteleverantören kan även välja att väcka talan direkt mot hamnledningen utan att någon överprövning skett. Det kan vara aktuellt om hamntjänsteleverantören inte längre är angelägen om att erhålla kontraktet i fråga, men vill ha ersättning för nedlagda kostnader. En sådan talan måste väckas inom ett år från det att tilldelningen av hamntjänsten avslutades.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.2.

8 §

Efter ansökan av en hamnanvändare som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får allmän förvaltningsdomstol överpröva beräkningsgrunden för sådana hamnavgifter som avses i

artikel 12 i hamnförordningen samt giltigheten av debiteringen av dessa.

Paragrafen reglerar överprövning av sådana hamnavgifter som avses i art. 12 hamnförordningen. Närmast är det här fråga om priset för allmännyttiga tjänster har fastställts på ett objektivt och icke-diskriminerande sätt samt står i proportion till kostnaden för den tillhandahållna tjänsten. En hamnanvändare, exempelvis ett rederi eller en lastägare, har möjlighet att ansöka om överprövning av beräkningsgrunden för samt debiteringen av sådana avgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.3.

9 §

En ansökan om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets hamnen är belägen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen regleras var en ansökan om överprövning av sådana avgifter som avses i art. 12 hamnförordningen ska göras.

I *första stycket* anges att en ansökan om överprövning ska göras hos förvaltningsdomstol i vars domkrets hamnen är belägen (jfr kommentaren avseende 3 §).

I *andra stycket* regleras att vid överklagande till kammarrätten krävs prövningstillstånd.

Övervägandena återfinns i avsnitt 6.3.3.

10 §

Står beräkningsgrunden i strid med artikel 12 i hamnförordningen ska rätten besluta om rättelse samt att felaktigt debiterade belopp ska återbetalas.

I paragrafen anges att i de fall beräkningsgrunden står i strid med art. 12 hamnförordningen ska rätten besluta om rättelse samt att felaktigt debiterade belopp ska återbetalas. Det innebär att den del av avgiften som inte kan anses stå i proportion till kostnaden för den tillhandahållna tjänsten ska återbetalas. Beträffande fordran på återbetalning får normal preskriptionstid anses gälla, det vill säga tio år efter fordringens tillkomst.

Övervägandena återfinns i avsnitt 6.3.3.

11 §

Tillsynsmyndigheten ansvarar för tillsynen över att bestämmelserna i hamnförordningen följs.

I paragrafen anges att tillsynsmyndigheten ansvarar för tillsynen över att bestämmelserna i hamnförordningen följs.

Överväganden finns i avsnitt 6.2.

12 §

Tillsynsmyndigheten får från en hamnledning eller en hamntjänsteleverantör inhämta den information och de handlingar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får informationen eller handlingarna inhämtas genom besök hos hamnledningen eller hamntjänsteleverantören.

I paragrafen regleras att tillsynsmyndigheten får inhämta den information och de handlingar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från hamnledningen eller hamntjänsteleverantören. Det kan här röra sig om bokföring, dokument avseende beräkningsgrunder för avgifter, avtal, överenskommelser och liknande. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får informationen eller handlingarna inhämtas genom besök hos hamnledningen eller hamntjänsteleverantören.

Överväganden återfinns i avsnitt 6.2.

13 §

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en hamnledning eller en hamntjänsteleverantör att lämna information, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen. Föreläggandet får förenas med vite.

I paragrafen anges att en hamnledning eller en hamntjänsteleverantör vid vite kan föreläggas att lämna information, visa upp en handling eller överlämna en kopia av

denna. Paragrafen bygger på 22 kap. 4 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

14 §

Tillsynsmyndigheten får förelägga en hamnledning eller hamntjänsteleverantör att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Föreläggandet får förenas med vite.

I paragrafen regleras att tillsynsmyndigheten får förelägga en hamnledning eller hamntjänsteleverantör att vid vite vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

15 §

Tillsynsmyndighetens föreläggande får överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets hamnen är belägen. När ett föreläggande överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen regleras att tillsynsmyndighetens förelägganden enligt 13 och 14 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

I *första stycket* anges att ett föreläggande får överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets hamnen är belägen (jfr kommentaren avseende 3 §).

I *andra stycket* anges att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Övervägandena återfinns i avsnitt 6.2.

16 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter enligt denna lag om tillsyn.

Av paragrafen framgår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter enligt denna lag om tillsyn. Det är här fråga om detaljföreskrifter om hur tillsynsärenden ska handläggas.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

17 §

Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:725).

I paragrafen anges att sådana beslut som lagen är tillämplig på inte får överklagas med stöd av 13 kap. kommunallagen (2017:725). I de fall en hamnledning samtidigt utgör ett kommunalt organ klagörs här att beslut av denna inte kan laglighetsprövas enligt kommunallagen utan att den som berörs av ärendet istället är hänvisad till att ansöka om överprövning, kräva skadestånd eller klaga till tillsynsmyndigheten.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

1. Denna lag träder i kraft den 24 mars 2019.
2. Denna lag ska inte tillämpas i fråga om tidsbegränsade hamntjänstekontrakt som har ingåtts före den 15 februari 2017.
3. I fråga om hamntjänstekontrakt som ingåtts före den 15 februari 2017 och som inte är tidsbegränsade eller har motsvarande verkan, ska lagen tillämpas från och med den 1 juli 2025.

Bestämmelserna reglerar när lagen ska träda i kraft samt vilka övergångsregler som ska gälla.

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 24 mars 2019, det vill säga samma dag som hamnförordningen ska börja tillämpas.

I *andra punkten* anges att lagen inte ska tillämpas i fråga om tidsbegränsade hamntjänstekontrakt som har ingåtts före den 15 februari 2017. Bestämmelsen överensstämmer med art. 21.1 hamnförordningen.

I *tredje punkten* regleras att i fråga om hamntjänstekontrakt som ingåtts före den 15 februari 2017 och som inte är tidsbegränsade eller har motsvarande verkan, ska lagen tillämpas från och med den 1 juli 2025. Den överensstämmer med art. 21.2 i hamnförordningen. Frågan om vad som avses med uttrycket ”motsvarande verkan” diskuteras närmare i avsnitt 8.1.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

10.2 Förslaget till om allmänna farleder och allmänna hamnar

1 §

En allmän farled eller allmän hamn får inrättas om farleden eller hamnen är av väsentlig betydelse för den allmänna samfärdseln.

En allmän farled får även inrättas, om den är av väsentlig betydelse för

- 1) fiskerinäringen,
- 2) annan näringsverksamhet, eller
- 3) fritidsbåtlivet och det behövs med hänsyn till sjösäkerheten.

Första och andra stycket gäller även i fråga om utvidgningar av allmänna farleder eller allmänna hamnar.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar allmänna farleder och allmänna hamnar kan inrättas och utvidgas.

I *första stycket* anges som huvudregel att en allmän farled eller allmän hamn får inrättas om farleden eller hamnen är av väsentlig betydelse för den allmänna samfärdseln. Med uttrycket av väsentlig betydelse för den allmänna samfärdseln avses att farleden respektive hamnen ska vara av avgörande betydelse för de allmänna kommunikationerna (se vidare prop. 1981/82:130 med förslag till ny vattenlag m.m. avs. 2.8.1). De allmänna hamnarna är till skillnad från industrihamnarna vanligen öppna för samtliga fartyg som transporterar passagerare och gods.

Andra stycket har ändrats i förhållande till motsvarande paragraf i lagen (1983:293) om inrättande, avlysning och utvidgning av allmän farled och allmän hamn genom att en allmän farled får inrättas även i de fall den är av betydelse för annan näringsverksamhet än fiskerinäringen. Avsikten är att tydliggöra att en allmän farled kan inrättas även i anslutning till en industrihamn. Fartygstrafiken till och från en industrihamn kan inte sägas vara viktig för den allmänna samfärdseln om farleden endast är tänkt att användas av de lastfartyg som trafikerar hamnen i fråga. Samtidigt kan det finnas ett väsentligt intresse av att en farled inrättas i anslutning till hamnen i syfte att säkerställa industrins behov av sjötransporter samt för att tillgodose kraven på sjösäkerhet.

I *tredje stycket* anges att paragrafen i fråga gäller även utvidgning av allmänna farleder och allmänna hamnar.

Övervägandena återfinns i avsnitt 7.3.

2 §

Vid prövning av ärenden enligt denna lag ska 2–4 kap. och 5 kap. 3 och 15 §§ miljöbalken tillämpas.

I paragrafen anges att vissa bestämmelser i miljöbalken ska tillämpas vid prövningen av ärenden enligt denna lag. Paragrafen har i oförändrat skick överförts från lagen (1983:293) om inrättande, avlysning och utvidgning av allmän farled och allmän hamn.

Övervägandena återfinns i avsnitt 7.3.

3 §

I ett ärende enligt denna lag ska

1. frågan om farleden eller hamnen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§ miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om inte annat följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket,

2. en specifik miljöbedömning görs och information lämnas enligt 6 kap. 28–41, 44 och 45 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas,

3. en liten miljökonsekvensbeskrivning tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas,

4. den ansvariga myndigheten och berörda länsstyrelser omfattas av de samråd som ska ske, och

5. det som föreskrivs i 6 kap. miljöbalken om länsstyrelse ska gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen ska bedrivas.

Berörda länsstyrelser ska ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken innan beslut fattas om att inrätta eller utvidga allmän farled eller allmän hamn. Beslut i den frågan får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag ska miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

I paragrafen regleras hur miljöprövningen ska göras inom ramen för ett ärende avseende inrättande eller utvidgning av allmän farled och allmän hamn.

Första stycket har i oförändrat skick överförts från lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

I *andra stycket* har hänvisningen till avlysning av allmän farled och allmän hamn utmönstrats. Ändringen är av redaktionell karaktär och föranleds av att frågor om avlysning behandlas under en särskild rubrik (8 §). I stället anges i 8 § avseende avlysning av allmän farled och allmän hamn att 2–4 §§ i lagen även ska tillämpas i ärenden om avlysning.

Tredje stycket har i oförändrat skick överförts från lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

4 §

Den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 3 § och 6 kap. miljöbalken ska ingå i ett ärende enligt denna lag.

I paragrafen regleras att den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 1 b § och 6 kap. miljöbalken ska ingå i ett ärende om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled eller allmän hamn. Paragrafen har i oförändrat skick överförts från lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

5 §

Den ansvariga myndigheten ska med eget yttrande överlämna prövningen av tillåtligheten av en allmän farled till regeringen för prövning enligt 17 kap. 1 § miljöbalken. Detsamma gäller om regeringen enligt 17 kap. 3 § miljöbalken har förbehållit sig prövningen av tillåtligheten av en allmän farled eller allmän hamn.

I paragrafen anges att den ansvariga myndigheten, i de fall regeringen ska pröva tillåtligheten av en allmän farled eller har förbehållit sig prövningen av tillåtligheten av en allmän farled eller

allmän hamn, ska överlämna ärendet med eget yttrande. I förhållande till 1 c § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn anges inte Sjöfartsverket direkt i lagen. Istället anges i den föreslagna förordningen att verket är ansvarig myndighet. Lagtexten har också förtydligats i så måtto att den ansvariga myndigheten ska överlämna "prövningen av tillåtligheten" till regeringen och inte som tidigare uttrycktes "frågan om inrättande". Det är fortfarande den ansvariga myndigheten som fattar det formella beslutet om inrättande. Den föreslagna ändringen överensstämmer bättre med lagtexten i 17 kap. 1 och 3 §§ miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

6 §

Om det är påkallat med hänsyn till det ändamål som en allmän farled ska tillgodose, skyddet för hälsan eller miljön eller hushållningen med mark och vatten och andra resurser, säkerheten i farleden eller i övrigt med hänsyn till allmänna intressen eller enskild rätt får den ansvariga myndigheten meddela särskilda föreskrifter avseende användningen av den allmänna farleden.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar den ansvariga myndigheten kan meddela särskilda föreskrifter angående vissa farledssträckningar. Sjöfartsverket och Transportstyrelsen har meddelat vissa sådana föreskrifter i SjöFS respektive TSFS. Paragrafen har med vissa ändringar överförts från 3 § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Utöver vissa redaktionella ändringar har den tidigare möjligheten att utfärda särskilda föreskrifter om hur allmän farled ska ordnas utmönstrats. Skälet till detta är att hur farleden ska ordnas får förutsättas ingå i beslutet om att inrätta en viss farled samt i tillsynen över att den uppfyller till varje tid gällande krav. Paragrafen är istället avsedd att användas i de fall det framstår som nödvändigt för den ansvariga myndigheten att utfärda vissa specifika trafikföreskrifter avseende vissa farledssträckningar.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

7 §

En förteckning över allmänna farleder och allmänna hamnar ska föras av den ansvariga myndigheten. I förteckningen ska uppgift om farledshållaren och hamninnehavaren finnas. I förteckningen ska anges vilka särskilda föreskrifter som gäller för en viss allmän farled.

I paragrafen anges att den ansvariga myndigheten ska föra en förteckning över de allmänna farlederna och de allmänna hamnarna samt vem som är farledshållare respektive hamninnehavare. I förteckningen ska även anges vilka särskilda föreskrifter som gäller för en viss allmän farled. Bestämmelsen, som hämtats från 5 § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, har genomgått vissa redaktionella ändringar. Bland annat anges inte längre Sjöfartsverket direkt i lagen som den myndighet som ska föra förteckningen. Den ansvariga myndigheten får istället anges i den till lagen anslutande förordningen. Att någon anges som farledshållare eller hamninnehavare kommer dock att få en annan betydelse i den föreslagna lagen i så måtto att det i 9 § anges att farledshållaren respektive hamninnehavaren har ett ansvar för att den allmänna farleden och vattenområden inom den allmänna hamnen ordnas och används på ett sådant sätt att sjösäkerheten inte äventyras.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3 och 7.4.

8 §

En allmän farled eller allmän hamn ska helt eller delvis avlysas om

1. farleden eller hamnen inte kan användas för sitt ändamål utan att säkerheten äventyras,
2. farleden eller hamnen inte behövs för sitt ändamål, eller
3. farleden eller hamnen inte sköts så att dess ändamål tillgodoses.

I fråga om beslut om avlysning av allmän farled och allmän hamn gäller 2–4 §§ denna lag.

I paragrafen regleras att en allmän farled och en allmän hamn kan avlysas under vissa förutsättningar. Paragrafen är med vissa redaktionella ändringar hämtad från 2 § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

I *första stycket* anges de närmare förutsättningarna för ett beslut om avlysning. Den ansvariga myndigheten kan själv initiera ett sådant ärende även om farledshållaren eller hamninnehavaren motsätter sig detta. Bedömer således den ansvariga myndigheten exempelvis att en hamn inte längre framstår som väsentlig för den allmänna samfärdseln kan den besluta att avlysa hamnen som allmän hamn. Myndigheten får då själv stå för kostnaderna för miljökonsekvensutredningen. Den part som kan anses varar berörd av beslutet har sedan möjlighet att överklaga ett sådant beslut till regeringen (se 13 §). Samma sak gäller då den ansvariga myndigheten bedömer att säkerheten i farleden eller hamnen äventyras eller att underhållet brister på sådant sätt att farleden eller hamnen inte kan användas för sitt ändamål.

I *andra stycket* anges att 2–4 §§ avseende miljöprovning och miljökonsekvensbeskrivning gäller även i fråga om avlysningsbeslut.

Övervägandena återfinns i avsnitt 7.3.

9 §

Farledshållaren svarar för att allmänna farleder ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten i farleden inte äventyras. På samma sätt svarar hamninnehavaren för att vattenområden inom den allmänna hamnen ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten inte äventyras.

I paragrafen regleras farledshållarens och hamninnehavarens ansvar för att farleden respektive vattenområden inom hamnen ordnas och underhålls på ett sådant sätt att sjösäkerheten inte äventyras. Paragrafen saknar motsvarighet i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. I praktiken betyder detta att farledshållare och hamninnehavare ska se till att farleder och vattenområden inom hamnar de ansvarar för ordnas på ett sådant sätt att dessa motsvarar de krav som ställs i beslutet om inrättande av den allmänna farleden eller hamnen. Det kan gälla utprickning, erforderligt vattendjup samt vattenyta för fartygen att manövrera på. Farledshållaren och hamninnehavaren har sedan ansvar för att underhålla farleden och hamnen på ett sådant sätt att den uppfyller de krav som legat till grund för beslutet om inrättande. Vidare har farledshållaren och

hamninnnehavaren ett ansvar för att uppgradera farleden eller vattenområdet inom hamnen i den mån nya standard- och säkerhetskrav utvecklas. Önskar farledshållaren eller hamninnnehavaren muddra eller på annat väsentligt utöka farledens eller hamnens kapacitet att ta emot större fartyg får detta anses utgöra en utvidgning av farleden eller hamnen som ska föregås av en ny miljöprövning.

Överväganden finns i avsnitt 7.4.

10 §

I de fall farledshållaren eller hamninnnehavaren är någon annan än staten ska den ansvariga myndigheten utöva tillsyn över att farledshållare och hamninnnehavare uppfyller sina skyldigheter enligt 9 §.

Andra myndigheter ska på begäran biträda den ansvariga myndigheten i den utsträckning det behövs för fullgörande av tillsynen.

I paragrafen behandlas frågan om tillsyn. Den saknar motsvarighet i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

I *första stycket* regleras att den ansvariga myndigheten ska utöva tillsyn över att farledshållare som inte utgörs av staten samt hamninnnehavare fullgör sina skyldigheter enligt 9 §. I praktiken betyder detta att ansvar och tillsyn delas upp på det sättet att Transportstyrelsen ges ansvar för att ta fram allmänna föreskrifter om standarden hos och säkerheten i farleder och vattenområden inom allmänna hamnar. Det kan röras sig om vilket minsta vattendjup och den bredd en farled ska ha med tanke på de fartyg som kan förväntas använda denna, hur utmärkningen av olika farledstyper ska vara beskaffad samt om allmänna standarder för fyrar, sjömärken och andra sjösäkerhetsanordningar. Styrelsen förutsätts sedan bedriva en systemtillsyn över att farlederna uppfyller dessa standard- och säkerhetskrav. Systemtillsynen omfattar även de farleder som Sjöfartsverket svarar för. Sjöfartsverket, som föreslås vara ansvarig myndighet, kommer sedan att bedriva en faktisk tillsyn över att andra farledshållare än verket samt hamninnnehavare

uppfyller de föreskrivna kraven samt att underhållet sköts på ett korrekt sätt.

I *andra stycket* regleras att andra myndigheter vid behov ska biträda den ansvariga myndigheten i den utsträckning som behövs för fullgörandet av tillsynen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

11 §

En farledshållare eller hamninnehavare ska lämna den ansvariga myndigheten de upplysningar som den begär för sin tillsyn. Den ansvariga myndigheten har även rätt att ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen i fråga. Ett föreläggande om att lämna upplysningar eller uppvisande av handling får förenas med vite.

I paragrafen regleras att en farledshållare eller hamninnehavare ska lämna den ansvariga myndigheten de upplysningar och handlingar som den begär för sin tillsyn. Ett föreläggande får förenas med vite. Paragrafen saknar motsvarighet i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

12 §

Den ansvariga myndigheten får förelägga en farledshållare eller hamninnehavare att vidta de rättelser och andra åtgärder som föranleds av tillsynen. Om rättelserna eller åtgärderna inte företas inom föreskriven tid får den ansvariga myndigheten låta vidta rättelserna eller åtgärderna på farledshållarens eller hamninnehavarens bekostnad.

I paragrafen regleras att den ansvariga myndigheten kan förelägga farledshållare och hamninnehavare att vidta rättelser eller andra åtgärder om det vid tillsynen visar sig att det finns brister i exempelvis underhållet av utprickningen av en farled eller ett hamninlopp. Detsamma gäller i fråga om uppgradering av eventuell utrustning till följd av nya regler avseende standarden för exempelvis sjösäkerhetsanordningar. Vidtas inte rättelsen eller åtgärder kan den ansvariga myndigheten låta utföra denna på farledshållarens eller hamninnehavarens bekostnad.

Övervägandena återfinns i avsnitt 7.5.

13 §

Beslut enligt 1 och 8 §§ denna lag som har fattats av den ansvariga myndigheten får överklagas hos regeringen.

I paragrafen anges att beslut om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn som har fattats av den ansvariga myndigheten får överklagas till regeringen. Sakligt sett överensstämmer paragrafen med 4 § andra stycket lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

14 §

Beslut enligt 1 och 8 §§ denna lag får överklagas av en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken.

I paragrafen regleras att beslut enligt 1 och 8 §§ denna lag får överklagas av en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken. Paragrafen överensstämmer med 4 a § i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

15 §

Den ansvariga myndighetens beslut enligt 11 och 12 §§ denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen reglerar överklagande av föreläggande om att lämna upplysningar och handlingar samt föreläggande om rättelse eller andra åtgärder.

I *första stycket* anges att ett föreläggande får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

I *andra stycket* regleras att för överklagande till kammarrätten krävs prövningstillstånd.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

16 §

Den som uppsåtligt bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 6 § denna lag döms till penningböter.

Genom paragrafen straffsanktioneras brott mot de särskilda föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 § i den föreslagna lagen. I förhållande till den nuvarande straffbestämmelsen i 6 § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn har fängelse utmönstrats ur straffskalan med anledning av att den straffbelagda gärningen i praktiken endast framgår av den ansvariga myndighetens särskilda föreskrifter. Ordet böter har ersatts med penningböter.

Övervägandena återfinns i avsnitt 7.3.

17 §

Beslut om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen får föreskriva att beslutet ska fattas i samråd med andra myndigheter.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer är ansvarig myndighet enligt denna lag.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen att delegera beslutanderätten i ärenden om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn samt att utse ansvarig myndighet enligt lagen.

Genom *första stycket* ges regeringen en möjlighet att delegera beslutanderätten avseende inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn till en myndighet under regeringen.

I *andra stycket* anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer är ansvarig myndighet enligt lagen.

Övervägandena finns i kap. 7.3–7.5.

18 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om tillsynen över allmänna farleder och allmänna hamnar samt om avgifter för sådan tillsyn.

Enligt paragrafen kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om tillsyn samt om avgifter för sådan tillsyn.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

19 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om standard för och säkerhet i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar.

Enligt paragrafen ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela ytterligare föreskrifter om standarden hos och säkerheten i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar. Syftet med bestämmelsen är att ge Transportstyrelsen möjlighet att meddela generella föreskrifter avseende standarder för och säkerheten i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar. Det kan här röra sig om en indelning av farleder och hamnar i klasser med hänsyn till vilket tonnage de är tänkta för. Rent konkret kan sådana föreskrifter avse exempelvis erforderligt vattendjup, farledens bredd, utprickning och fartyghastigheter.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
2. Genom lagen upphävs lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.
3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för handläggningen och prövningen av ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

I bestämmelsen behandlas när lagen ska träda i kraft, om upphävande av äldre lagreglering samt vilka bestämmelser som ska gälla i fråga om ärenden som inletts vid tiden för ikraftträdandet.

I *första punkten* anges att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2021.

I *andra punkten* regleras att den nuvarande lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn upphävs.

I *tredje punkten* anges att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för handläggningen och prövningen av ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1981:655) om vissa avgifter i allmän hamn

1 §

Ledningen för en allmän hamn som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell tillsyn i hamnar (hamnförordningen) ska ta ut avgifter för nyttjande av infrastruktur, anläggningar och tjänster, inklusive de vattenvägar som leder till den berörda hamnen, samt för tillgång till tjänster för hantering av passagerare och last (hamninfrastrukturavgifter).

Ledningen för andra allmänna hamnar än de som omfattas av hamnförordningen får ta ut sådana avgifter.

Paragrafen reglerar hamnarnas uttag av hamninfrastrukturavgifter. Den har ändrats på det sättet att terminologin anpassats till hamnförordningen samt att den delats upp i två stycken.

I *första stycket* anges att hamnledningarna i allmänna hamnar som omfattas av hamnförordningen har en skyldighet att låta ta ut hamninfrastrukturavgifter. Enligt den nuvarande lagen utgör detta endast en rättighet. Terminologin har sedan anpassats till hamnförordningens definition av hamninfrastrukturavgifter. Sakligt sett innebär detta inte någon skillnad mot tidigare. Hamnarna kommer fortsatt att kunna dela upp hamninfrastrukturavgifterna på det sättet att rederierna betalar en fartygshamnavgift medan lastägarna debiteras en varuhamnavgift.

I *andra stycket* anges att hamnledningen för en allmän hamn som inte omfattas av hamnförordningen får ta ut en sådan avgift.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

2 §

I fråga om fartyg som passerar hamnen tas avgift ut endast inom det vattenområde där trafiken enligt vad Sjöfartsverket fastställt kan anses ha nytta av hamninnehavarens anordningar och tjänster. Ansökan om fastställelse av sådant vattenområde görs av hamnledningen.

Paragrafen, som är ny, inskränker rätten enligt 1 § att ta ut en avgift för passage av fartyg till situationer där fartyget enligt vad som fastställts av Sjöfartsverket kan anses ha dragit nytta av hamninnehavarens anordningar och tjänster. Paragrafen motsvarar i huvudsak det tidigare andra stycket i 1 § i lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Ikraftträdandebestämmelsen

Denna lag träder i kraft den 24 mars 2019.

I bestämmelsen anges att lagen ska träda i kraft den 24 mars 2019.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

10.4 Förslaget till förordning med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen

1 §

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet enligt lagen (0000:000) med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen.

I paragrafen anges att Konkurrensverket är tillsynsmyndighet enligt lagen med kompletterande bestämmelser till hamnförordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

2 §

Konkurrensverket får meddela ytterligare föreskrifter om tillsynen över att bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/352 av den 15 februari 2017 om inrättande av en ram för tillhandahållande av hamntjänster och gemensamma regler för finansiell tillsyn i hamnar (hamnförordningen) följs.

I paragrafen delegeras till Konkurrensverket att meddela ytterligare föreskrifter om tillsynen över att bestämmelserna i hamnförordningen följs.

Övervägandena återfinns i avsnitt 6.2.

Ikraftträdandebestämmelsen

Denna förordning träder i kraft den 24 mars 2019.

I bestämmelsen anges att förordningen träder i kraft den 24 mars 2019.

Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

10.5 Förslaget till förordning om allmänna farleder och allmänna hamnar

1 §

Sjöfartsverket beslutar efter samråd med Transportstyrelsen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn enligt 1 och 8 §§ lagen (0000:000) om allmänna farleder och hamnar.

I paragrafen delegeras till Sjöfartsverket att efter samråd med Transportstyrelsen besluta om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn enligt 1 och 8 §§ lagen om allmänna farleder och hamnar.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

2 §

Sjöfartsverket är ansvarig myndighet enligt lagen (0000:000) om allmänna farleder och hamnar.

I paragrafen anges Sjöfartsverket som ansvarig myndighet enligt lagen om allmänna farleder och hamnar.

Övervägandena finns i kap. 7.

3 §

När Sjöfartsverket överlämnar en fråga om allmän farled eller allmän hamn till regeringen för prövning enligt 17 kap. 1 eller 3 § miljöbalken, ska verket i sitt yttrande enligt 5 § lagen (0000:000) om allmänna farleder och allmänna hamnar bland annat lämna de uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken följs samt uppgift om de samråd som skett enligt 6 kap. miljöbalken. Även i övrigt ansvarar Sjöfartsverket för att ett tillräckligt underlag finns för regeringens prövning.

I paragrafen anges närmare vilket underlag Sjöfartsverket ska ta fram i samband med regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 och 3 § miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

4 §

Sjöfartsverket får meddela ytterligare föreskrifter om tillsyn över allmänna farleder och allmänna hamnar samt om avgifter för sådan tillsyn.

Genom paragrafen bemyndigas Sjöfartsverket att meddela ytterligare föreskrifter om tillsyn samt om avgifter för sådan tillsyn.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5

5 §

Transportstyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om standard för och säkerhet i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar.

Genom paragrafen bemyndigas Transportstyrelsen att meddela ytterligare föreskrifter om standard för och säkerhet i allmänna farleder och vattenområden inom allmänna hamnar.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

2. Genom förordningen upphävs förordningen (1998:898) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.
3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för handläggningen och prövningen av ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Bestämmelsen behandlar när förordningen ska träda i kraft och enligt vilka bestämmelser redan inledda ärenden ska hanteras.

I *första punkten* anges att förordningen träder i kraft 1 januari 2021.

I *andra punkten* anges att genom förordningen upphävs den nuvarande förordningen (1998:898) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn.

I *tredje punkten* anges att äldre föreskrifter gäller fortfarande för handläggningen och prövningen av ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

10.6 Förslaget till förordning om ändring i sjötrafikförordningen (1986:300)

3 kap.

2 §

Andra sjösäkerhetsanordningar för sjöfarten än som sägs i 1 § får inte inrättas inom Sveriges sjöterritorium eller ekonomiska zon utan tillstånd. Sjösäkerhetsanordningar får inte heller ändras, flyttas eller dras in utan tillstånd.

Frågor om tillstånd enligt första stycket prövas av Sjöfartsverket efter samråd med Transportstyrelsen. Ett tillstånd får förenas med villkor. I fråga om radiofyror eller andra säkerhetsanordningar med radiosändare finns bestämmelser i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och i förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation.

Sjöfartsverket får efter samråd med Transportstyrelsen föreskriva att tillstånd för inrättande, ändring, flyttning eller indragning av säkerhetsanordningar inte behövs i ett visst område eller för en viss typ av säkerhetsanordningar.

Paragrafen, som har ändrats, reglerar frågor om tillstånd för inrättande av sjösäkerhetsanordningar samt ändring och flyttning av dessa.

Första stycket har inte ändrats.

I *andra stycket* har beslutanderätten i dessa frågor överflyttats från Transportstyrelsen till Sjöfartsverket.

I *tredje stycket* har beslutanderätten att tillstånd för inrättande, ändring eller flyttning inte krävs inom ett visst område överflyttats från Transportstyrelsen till Sjöfartsverket.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

3 §

Den som inrättar eller övertar en säkerhetsanordning ska underhålla och betjäna anordningen på ett tillfredsställande sätt.

Sjöfartsverket utövar tillsyn över säkerhetsanordningar i den mån tillsynen inte ankommer på någon annan.

Paragrafen, som har ändrats, reglerar underhållsskyldigheten för sjösäkerhetsanordningar.

Första stycket har endast ändrats i redaktionellt hänseende.

I *andra stycket* har tillsynen överflyttats från Transportstyrelsen till Sjöfartsverket.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

4 §

Om en säkerhetsanordning är bristfällig eller vilseledande och rättelse inte omedelbart sker efter tillsägelse hos den underhållsskyldige eller denne inte kan anträffas omedelbart, får Sjöfartsverket på den underhållsskyldiges bekostnad undanröja anordningen eller föranstalta om rättelse.

Om Sjöfartsverket finner att det i Sveriges sjöterritorium har anordnats belysning eller något annat som kan vilseleda sjöfarande, ska verket anmäla förhållandet till länsstyrelsen, om anordningen inte genast kan undanröjas. Länsstyrelsen ska meddela de föreskrifter som behövs för att anordningen snarast möjligt ska undanröjas. Länsstyrelsen får då förelägga vite.

Om Sjöfartsverket finner att det i Sveriges ekonomiska zon har anordnats belysning eller något annat som kan vilseleda sjöfarande,

ska verket meddela de föreskrifter som behövs för att anordningen ska undanröjas. Sjöfartsverket får då förelägga vite.

I paragrafen, som har ändrats, regleras ansvaret för bristfälliga eller vilseledande sjösäkerhetsanordningar.

I *första stycket* har beslutanderätten avseende möjligheten att vidta åtgärder för att rätta fel och brister i anordningen överflyttats från Transportstyrelsen till Sjöfartsverket.

I *andra stycket* har anmälningsplikten till länsstyrelsen avseende upptäckten av bland annat vilseledande belysning i Sveriges sjöterritorium överflyttats från Transportstyrelsen till Sjöfartsverket. I övrigt har stycket ändrats redaktionellt.

I *tredje stycket* har skyldigheten att meddela föreskrifter om undanröjande av bland annat vilseledande belysning i Sveriges ekonomiska zon överflyttats från Transportstyrelsen till Sjöfartsverket. I övrigt har stycket endast ändrats redaktionellt.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

6 §

Den som med eller utan skuld medverkat i en händelse som lett till att en fyr, ett sjömärke eller någon annan säkerhetsanordning har skadats eller rubbats är skyldig att anmäla det inträffade till befattningshavare vid Sjöfartsverket eller till någon annan som svarar för anordningen.

Paragrafen, som har ändrats, behandlar anmälningsplikten då en sjösäkerhetsanordning skadats eller rubbats. Sjöfartsverkets skyldighet att informera Transportstyrelsen om det inträffade har utmönstrats eftersom beslutanderätten avseende inrättande och underhåll av sjösäkerhetsanordningar föreslagits övergå till Sjöfartsverket.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

5 kap.

4 §

Sjöfartsverket och Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om avgifter för verkets respektive styrelsens tillsyn och ärendehandläggning enligt denna förordning och enligt föreskrifter som har

meddelats med stöd av förordningen. Avgifter för ärenden om sjösäkerhetsanordningar får bestämmas upp till full kostnadstäckning.

Genom paragrafen, som har ändrats, bemyndigas vissa myndigheter att ta ut avgifter för tillsyn och ärendehandläggning enligt sjötrafikförordningen. Sjöfartsverket har lagts till som en av dessa myndigheter i och med att verket föreslagits överta ärenden enligt 3 kap. i förordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.3 och 7.5.

Uppföljning av intern kontrollplan 2017

Inledning

Barn- och utbildningsnämnden antog 2016-12-15 den interna kontrollplanen för 2017 som innehåller följande kontrollområden:

- Upphandling och inköp
- Redovisning
- Skolpliktsbevakning
- Representation
- Interkommunal ersättning
- Delegation och beslut
- Diskriminering, kränkande behandling och trakasserier
- Informationshantering Office 365
- Löneutbetalningar
- Utdrag ur belastningsregister

Resultat av genomförd uppföljning

Upphandling och inköp

Vid granskningen kontrolleras att regler för inköp och gällande avtal följs. De enheter som kontrollerats är Vallonskolan, Olandsskolan och Tomtberga förskola.

Av totalt 898 fakturor så avser 152 stycken eller drygt 17 procent sådant som är inköpta utanför avtal. Det gäller framförallt tidningsprenumerationer, medlemsavgifter, guidade visningar/studiebesök och kurser/konferenser vilka är svåra att direktupphandla då det oftast bara finns en leverantör av önskad produkt/tjänst. Däremot skulle detta ändå kunna dokumenteras på direktupphandlingsblanketten för att visa att försök till direktupphandling gjorts, men att det bara finns en leverantör. Vid inköp utanför avtal saknas oftast bifogad direktupphandling alternativt notering om att direktupphandling gjorts innan inköp. BoU-förvaltningen har beslutat att direktupphandling ska göras från första kronan. Direktupphandlingar över 10 000 kr ska diarieföras. Av de 152 gjorda inköpen utanför avtal har det enbart gjorts sex direktupphandlingar.

Kommunens krav är inte lika höga som barn- och utbildningsförvaltningens när det gäller när direktupphandling ska göras. Enligt kommunens riktlinjer så ska direktupphandling göras för summor mellan 10 000 kr och 534 890 kr per år för hela kommunen. Hade istället detta tillämpats skulle det saknas direktupphandling för två inköp utanför avtal.

Andra fel som upptäckts är att inköp ibland görs från leverantör som vi har avtal med, men inte vad gäller den produkt som köpts. Ett annat fel är att inköp inte alltid görs av certifierad inköpare, men denne kan ha fått tillåtelse/uppdrag att göra inköp av beslutsattestanten. Det förekommer också otydliga eller ofullständiga anteckningar till fakturor gällande kostnader för resor, boende, representation, utbildning och konferenser, dvs för vilka det är anteckningskrav.

Det finns också behov av ramavtal av textilslöjdsmaterial. Ett annat område är inköp av dagligvaror på matbutik bland annat för att göra stödinköp av mindre förpackningar, vilket framförts till kommunens upphandlingsstrateg.

Granskningen har visat att det finns förbättringar att göra inom detta område. Det kan handla om att bättre bevaka och informera om när avtal upphör eller ändras. Vid exempelvis administrationsmöten kommer detta och andra frågor som exempelvis betydelsen av att kontera på rätt konto, verksamhetskod, ändamålskod och projektkod att diskuteras.

Redovisning

Kontrollen innefattar att målet rättvisande redovisning uppnås. Det som kontrolleras är att det bokförda överensstämmer med vad den kontrollerade koden ska användas till. Kontrollen genomförs genom ett slumpmässigt urval av verifikationer.

Vid kontrollen har 20 verifikationer granskats. Av de granskade verifikationerna hade tre verifikationer mindre fel vilka återkopplas till verksamheten. Dessa är bokförda på rätt huvudverksamhet, men fel delverksamhet.

En samlad bedömning är att det som ska kontrolleras, rättvisande redovisning, fungerar bra enligt den fastlagda internkontrollplanen för barn- och utbildningsnämnden. Det kommer att genomföras en utbildning avseende kontering för chefer och administratörer under vårterminen 2018.

Skolpliktsbevakning

Skolpliktsbevakningen innehåller två delar.

- Samtliga elever folkbokförda i Östhammars kommun ska ha en säkerställd skolplacering.
- Rutiner ska finnas för åtgärder när elever är frånvarande från skolan

Den första delen i kontrollen avser att samtliga elever folkbokförda i kommunen har en säkerställd skolplacering i grundskolan. Kontrollen görs med jämna mellanrum, dock alltid vid de tillfällen då vi i övrigt räknar elevantal på våra skolor. Vid kontrollen som gjordes i september 2017 hittades en elev som inte hade någon skolplacering. Brev har skickats till vårdnadshavaren två gånger, men brevet har kommit tillbaka. Därefter gjordes en förfrågan till Skatteverket, där de kunde se att det kommit in en adressändring, men ingen handläggare hade tagit tag i ärendet. De har flyttat ifrån Östhammars kommun.

Det finns också rutiner för åtgärder när eleverna är frånvarande från skolan. Dessa rutiner håller nu på att arbetas om och kommer upp till barn- och utbildningsnämnden under 2018. Under senare delen av hösten 2017 har två elevärenden varit uppe för behandling i barn- och utbildningsnämnden.

Det görs också en kartläggning i respektive skolområde av den sammantagna skolnärvaron. Dessa kartläggningar presenteras för Barn- och utbildningsnämnden minst en gång per år.

En samlad bedömning är att det som ska kontrolleras fungerar enligt den fastlagda internkontrollplanen för barn- och utbildningsnämnden.

Representation

Det som kontrolleras är att kommunens reglemente vid gåvor och representation följs samt att attestreglementet följs. Kontrollen har genomförts via stickprov (25 fakturor har granskats) och avser hela barn- och utbildningsförvaltningen.

Generellt ska den som deltagit i representationen själv inte beslutsattestera fakturan. Den ska beslutsattesteras av närmaste chef om man själv deltagit. Vid tre tillfällen har den som attesterat fakturan också deltagit i representationen. Granskningen har också visat att fel moms är redovisat på några fakturor. De upptäckta felen har återkopplats till verksamheten.

En samlad bedömning är att det som ska kontrolleras fungerar bra, dock finns det förbättringsområden när det gäller beslutsattestering samt momsredovisning.

Interkommunal ersättning

Det som kontrolleras är att den interkommunala ersättningen som betalas ut/ erhålls stämmer överens med delegationsbeslut, yttranden och prislistor.

Sammanlagt har 30 transaktioner granskats, 20 avseende elever från Östhammar som studerar i annan kommun och 10 transaktioner avseende elever från andra kommuner som studerar i Östhammar.

Resultatet från granskningen visar att de granskade transaktionerna stämmer överens med delegationsbeslut, yttranden och prislistor samt att rätt underlag är bifogat.

Delegation och beslut

Granskningen omfattar 501 delegationsbeslut som rapporterats in till barn och utbildningskontoret. Av dessa är drygt 75 procent fattade på barn- och utbildningskontoret, varav de allra flesta gäller skolskjutsfrågor. När det gäller förskolechefer och rektorer har de fattat knappt 25 procent av delegationsbesluten. Dessa gäller till största delen beslut om att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt av kränkande behandling. Förskolecheferna har främst fattat delegationsbeslut avseende plats i förskola till barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling samt plats i fritidshem.

Granskningen har visat att de beslut som anmäls som delegationsbeslut har fattats på rätt nivå i organisationen i förhållande till delegationsordningen. I några enstaka fall har besluten rapporterats som rektorsbeslut, trots att de i själva verket har varit delegationsbeslut. Eftersom barn- och utbildningskontoret tar in både rektorsbeslut och delegationsbeslut och även kontrollerar dessa har denna typ av fel direkt kunnat korrigeras och återkopplas till verksamheten.

Diskriminering, kränkande behandling och trakasserier

Vid denna granskning kontrolleras om det finns tillförlitliga kontrollrutiner i hela beslutskedjan.

Bestämmelser i diskrimineringslagen och skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling. De ställer krav på att verksamheterna bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling. Det ska även finnas ”Plan mot diskriminering och kränkande behandling” vid de olika enheterna.

Vid den genomförda granskningen kan konstateras att det finns ”Plan mot kränkande behandling” vid samtliga enheter. Av de 12 grundskolorna är det två skolor som inte har en uppdaterad plan för 2017, utan de avser tidigare år. När det gäller förskolorna har planen mot diskriminering ersatts av ett dokumentationsverktyg som ett led i förskolans systematiska kvalitetsarbete. Vid samtliga förskolor arbetas det med detta dokumentationsverktyg.

Granskningen har visat att planer och dokumentationsverktyg inte presenteras på ett enhetligt sätt. Ibland presenterar planerna på respektive enhets hemsida, ibland i plattformen Unikum. Skolspecifika dokument som planer mot diskriminering och kränkande behandling ska publiceras på respektive enhets hemsida. Barn- och utbildningschefen kommer att ta upp detta med rektorer och förskolechefer.

Om trakasserier eller andra kränkningar äger rum i eller i samband med verksamheten är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda det inträffade och i förekommande fall vidta åtgärder för att få kränkningarna att upphöra. Granskningen har visat att det finns tillförlitliga kontrollrutiner i hela beslutskedjan. Barn- och utbildningskontoret får också in anmälningarna/utredningarna om kränkande behandling och bedömningen är att rutinerna följs och att arbetet fungerar tillfredsställande.

Informationshantering Office 365

Barn- och utbildningsförvaltningen i Östhammars använder molntjänsten Office 365 i kommunens skolor. I molntjänsten ingår en SharePoint-lösning för grundskolan där elever och personal kan lagra och dela skoldokument (till exempel planeringar, arbetsuppgifter och elevarbeten) på ett smidigt sätt.

För att kontrollera att Office365 används på rätt sätt genomförs två gånger per år stickprov där innehållet i gemensamma mappar i Office365 granskas. Office365 får t ex inte användas för pedagogisk bedömning såsom skriftliga omdömen, IUP eller summativ bedömning kopplat till kursplan. Systemet får inte heller användas för dokumentation kopplat till åtgärdsprogram eller stödinsatser. Detsamma gäller information som enligt Personuppgiftslagen § 13 och § 21 klassificeras som känsliga uppgifter.

Stickprov har genomförts på Frösåkersskolan, Olandsskolan, Vallonskolan och Österbyskolan och omfattade gemensamma mappar, nyhetsflöden och det gemensamma Material-rummet.

I stickprovskontrollerna påträffades inte några felaktigheter. Det som var lagrat i gemensamma mappar är till största delen pedagogisk planeringar samt elevarbeten (med formativa bedömningskommentarer). I nyhetsflödena förekom huvudsakligen intern kommunikation gällande kommande aktiviteter samt information om/från verksamheten.

Däremot har det förekommit att daganteckningar avseende elever delats i Office365 mellan personal som arbetar i skolan. Denna typ av material ska inte finnas i Office365 vilket har påtalats för rektorerna.

Löneutbetalningar

Det som kontrolleras är om löner betalas ut på ett korrekt sätt. Från och med hösten 2015 ska varje rektor själv granska löneutbetalningarna i Raindance och se till att eventuella fel rättas.

En genomgång av verksamhetskoderna för perioden 170101–171031 har genomförts för verksamheterna Olandsskolan, Vallonskolan och Tomtberga förskola. Ingen avvikelser har hittats på någon av enheterna för aktuell period.

Utdrag ur belastningsregistret

Det som kontrolleras är att det finns tillförlitliga kontrollrutiner i hela kedjan och att dessa följs. Den nya rutinen är centralt skapad av Lednings- och verksamhetsstöd och gäller kommunens samtliga verksamheter där utdrag ur belastningsregistret krävs.

Vid den genomförda kontrollen har ett antal brister framkommit när det gäller att följa Östhammars kommuns rutin för utdrag ur Belastningsregistret. Några av dessa är:

- Utdraget ska skickas tillsammans med anställningsavtalet vid nyanställning, vilket inte alltid görs.
- Datumstämpel saknas.
- Aktuellt anställningsavtal, där rutan ”uppvisat utdrag ur belastningsregistret finns”, används inte alltid för månadsavlönade och vid tillfällig anställning.
- I chefsrummet lägger lednings- och verksamhetsstöd en lista varje månad på vilka utdrag som är aktuella för personal. Det är oklart om denna lista används i verksamheten för att kontrollera om, personen lämnat in ett utdrag och om det är giltigt. En annan fråga är om alla som behöver kontrollera uppgiften kommer åt den.
- Det finns idag ingen bra rutin för hur inlämnade av utdrag av yrkesgrupper från andra förvaltningar som arbetar i förskolor och skolor efterlevs. Exempel på dessa yrkesgrupper är måltidspersonal och städare.

Sammanfattningsvis har granskningen uppvisat en rad problem som måste åtgärdas.

Internkontrollrapport januari - november 2017

Moment	Kommentar	Metod	Ansvarig	Frekvens	Uppföljning Januari - November 2017	Status
Vi har en tydlig kommunikation utåt, folk förstår det vi säger	Det vi här kan påverka är att vi ser över hur våra beslut är formulerade. Beslut i ärenden enligt Plan- och bygglagen är mycket standardiserade. Beslut för ärenden enligt Miljöbalken och livsmedelslagstiftningen är mer varierande. Där av läggs fokus på ärenden under Miljöbalken och livsmedelslagstiftningen.	10 beslut och 10 inspektionsrapporter för ärenden enligt Miljöbalken och livsmedelslagstiftningen tas ut och granskas.	Miljöchef	Två gånger per år		●
Vi utför grannhörtan rättsäkert, vi skickar till alla som är berörda	I kontrollen kommer vi att mäta att rätt sakägare hörs i ärendet.	Vi slumpar 10 ärenden/halvår för bygglov, förhandsbesked, c- verksamheter och avlopp.	Miljöchef, Plan- och byggchef	Två gånger per år	Se nedan	●
Uppföljning av de två punkterna ovan						
Livsmedel kontrollrapporter: Inga avvikelser från mall. Bra språk. Inga otydligheter i syftningar eller dubbel betydelse. Mallen i sig själv är svår att förstå om man inte har kunskaper inom området. Detta kan vara en förbättringsåtgärd.						
Livsmedel beslut: Alla beslut följer mallarna för registrering och riskklass. Mallen är tydlig och bra. Språket enkelt. Förelägganden skrivet klart och riktigt utan att det är för kort eller för långt.						
Inspektionsrapporter Miljö: Språket är tydligt och modernt. Tre olika mallar fans bland de tio utvalda rapporterna. Avloppsrapporterna bör kollas om de går att förenkla då de kan vara svåra att förstå.						
Miljö beslut: Miljöbesluten är till största del lättlästa med bra språk förutom ett som använder lite svårare ord än vad som behövs. Besluten visar ändå mycket god kvalitet med laghänvisning och bra motiveringar. Beslut om kompost av hushållsavfall bör ses över. Miljö beslut C-verksamhet: Bra och tydliga beslut med bra språk. Ett beslut skulle behövt en bättre grannhörtan, men i övrigt inga avvikelser. Bygglov: Byggloven följer mallen i samtliga fall. Vid avslag har motiveringen utökats vilket är mycket bra. Grannhörtan har utförts på korrekt sätt i samtliga beslut som kräver det. Språket är enkelt och tydligt. Eventuellt bör mallarna uppdateras och förenklas ytterligare för att öka förståelsen av besluten.						
Vi åtsanmäler alltid vid miljöbrott	Kunskaperna kring åtsanmälningar behöver fortsatt genomlysning.	Utbildningsinsatser	Miljöchef	Löpande	Har diskuterats i grupper vid miljöverksamheten. En förenklad åtsanmälningsblankett har skapats.	●
Inkommande handlingar lämnas alltid till registrator Originalhandlingar förvaras enhetligt och tydligt Vi följer rutin för förvaring av originalhandlingar Vi tar hand om all inkommande e-post Vi vet hur vi hanterar ärenden med sekretess Vi vet vad och var vi ska arkivera	Förvaltningen har under 2016 tagit fram nya rutiner för området. Kunskapen har ännu inte satt sig i verksamheten och det finns skäl att på nytt se över rutinen. För momentet om vad och vad vi ska arkivera kommer dokumenthanteringsplanen uppdateras under 2017 - se Verksamhetsplan 2017.	Revidering av rutin samt utbildningsinsatser	Stabschef	Löpande	Under året har rutinerna setts över och uppdaterats där det behövs. All personal har informerats om rutiner skriftligt och muntligt. Fokus legat på information om avslut, expediering och arkivering av ärenden.	●
Våra inspektioner är säkra ur ett arbetsmiljöperspektiv		Revidera säkerhetsrutinerna	Bygg- och miljöchef	Löpande	Rutin för hot och våld är uppdaterad.	●
Vi följer våra säkerhetsrutiner		Revidera säkerhetsrutinerna	Bygg- och miljöchef	Löpande	Rutin för hot och våld är uppdaterad.	●
Vi läser datorn när vi lämnar den		Utbildningsinsats	Bygg- och miljöchef	Löpande	Information till samtliga genomförd.	●
Vi kalibrerar vår utrustning	Det är viktigt att vår utrustning vi använder för arbete i fält är kalibrerad. Idag riskerar utrustning vi inte använder så ofta, att bli liggandes utan kalibrering.	Utse ansvariga personer för respektive utrustning	Miljöchef, Plan- och byggchef	Första halvåret 2017	Ansvariga för utrustning är utsedd.	●
Vi följer upp våra beslut och förelägganden Överlämning av ärenden vid utbyte av personal, påverkar inte rättsäkerheten	Vi har uppmärksammat att vi kan brista på dessa punkter vid byte av personal.	Se över rutin för byte av personal	Bygg- och miljöchef	Löpande	Rutin för avslut av tjänst är fastställd.	●

Slutrapport 2017 års internkontroll

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner slutrapport för 2017 års internkontroll och överlämnar den till kommunstyrelsen och kommunens revisorer.

Beslutsfattare/delegat: Socialnämnden.

Sammanfattning av ärendet

I kommunallagen anges att nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Socialnämnden antar årligen en internkontrollplan där kontrollområden och kontrollfrekvens anges.

Socialförvaltningen har löpande under året redovisat granskningsrapporter till socialnämnden utifrån genomförda internkontroller. Resultatet från årets internkontroller visar på ett flertal brister där åtgärder krävs, både vad gäller handläggning och administration.

En del av de brister som uppdagats är kopplade till förvaltningens ekonomiska förutsättningar med ökade volymer och en i princip bibehållen bemanning.

Nedan följer en sammanfattning från årets internkontroller tillsammans med beslutade åtgärder utifrån den senast utförda kontrollen.

Fakturahantering

Utifrån resultatet kan man se att det vid de två granskningstillfällena var tretton respektive tolv procent av fakturorna som inte betalades i tid.

Åtgärder

- Översyn av fakturaflödet
- Se över om behov finns att öka antalet utbetalningstillfällen från ekonomisystemet (idag en till två tillfällen i veckan)
- Uppdatera eventuella brister i rutinbeskrivningar
- Information till verksamheterna

Avtalstrohet

Utifrån resultatet kan man se att det fortfarande finns uppenbara och stora brister i förvaltningens trohet gentemot ingångna avtal. Resultatet är i linje med resultatet från den första granskningen.

Åtgärder

- Översyn av inköpsprocessen
- Förbättra information på intranätet/avtalsdatabas (i dialog med kommunledningskontoret)
- Tydliggöra vilket stöd kring inköp/upphandling som finns att få på förvaltningen, och vem man kan kontakta
- Verka för att genomförda upphandlingar bygger på mer servicetjänster än produkter, ex butlertjänster, inkludering av transport och uppackning

Skyddsbedömningar

De utförda stickproven visar att skyddsbedömning är gjord i tid i samtliga kontrollerade ärenden. I merparten av de granskade fallen lever dock inte myndigheten upp till socialnämndens riktlinjer och de krav som Socialstyrelsen anger. Bristerna rör dokumentation av de omständigheter och händelser av betydelse som ligger till grund för bedömningen samt angivelse av titel eller befattning på den handläggare som gjort bedömningen.

Åtgärder

- Dokumentationen i skyddsbedömning kan utgå från dokumentationen i anmälan
- Införande och tillämpande av BBIC i handläggningen

Rehabiliteringsprocessen

Internkontrollen visar att förbättringar behöver ske avseende att påbörja och dokumentera rekryteringsutredningar, dvs. gällande att följa rehabiliteringsprocessen. Ingen förbättring har skett i förhållande till kontroll 1 som genomfördes i april.

Åtgärder

- Samtliga chefer ska boka in resurs från Länshälsan innan februaris utgång

Förhandsbedömning

Internkontrollgranskningen visar att förhandsbedömning i samtliga fall gjorts inom lagstadgad tid. Dokumentationens innehåll uppfyller dock inte Socialstyrelsens krav i alla avseenden.

Åtgärder

- Användarstöd för användning av dokumentationsmall i Combine

FK-listor-personlig assistans

Utifrån resultatet kan man se att det vid granskningstillfället var 20 procent av FK listorna som inte helt överensstämde med lönelistorna. Vid en mer detaljerad granskning kan man dock se att samtliga fel är av mindre karaktär, såsom tex. summeringsfel, samt att felen både resulterat i under- respektive överredovisning. Under granskningen har det inte framkommit något som indikerar på manipulation.

Åtgärder

- Översyn av processen FK listor
- Digitalisering av lönelistor och FK listor

Dokumentation

Resultatet av den utförda granskningen visar att dokumentationen under den granskade tidsperioden, i olika grad avviker från bedömningskriteriet, tid mellan händesdatum och datum för dokumentation i verksamhetssystemet. För flera av de kontrollerade områdena inom IFO:s verksamheter, visar granskningen ett sämre resultat än vid föregående kontroll.

Vad gäller dokumentation inom vård och omsorg av SoL- och LSS-ärenden har ett förbättringsarbete pågått under våren. Handläggarna har fått tydliga direktiv att dokumentera utan fördröjning och i möjligaste mån långt innan 5 dagar har passerat sedan händesdatum. Dessvärre är det svårt att få en tydlig bild av förbättringsarbetets resultat. Tydliga mätresultat förutsätter att handläggarna uppmärksammar behovet av att ange händesdatum vid dokumentation.

Även vad gäller HSL-dokumentationen måste resultatet bedömas med försiktighet. Vad som i verksamhetssystemet anges vara datum för dokumentation utgörs i flera fall av datum för migrering. Att tidigare dokumentation omdaterats då ny dokumentation tillförs ärenden bidrar också till att resultaten måste tolkas med försiktighet.

Heltider VoO

Utifrån resultatet kan man se att andelen heltider inom Vård och omsorg har ökat från 30 procent 2016 till 33 procent 2017. Man kan också se att utannonserade tjänster inom Vård och omsorg i högre grad erbjuder heltider, där 38 procent av de utannonserade tjänsterna 2016 erbjöd heltid jämfört med 52 procent 2017.

Då kontrollen var att antalet heltider ska öka från 2016 till 2017 kan man konstatera att så skett. Om man istället enskilt tittar på nämndens mål "All personal erbjuds heltid", kan man dock konstatera att det inte är uppfyllt.

Åtgärder

- Ta fram en handlingsplan för att leva upp till heltidsnormen
- Kontinuerligt följa antalet heltidsanställda per område

Användning av timvikarier

Utifrån resultatet kan man konstatera att användandet av timvikarier har minskat. Om man bara tittar på lönekostnaderna för kontoposten "löner till timanställda" så ser man att den minskat med cirka 9,5 procent och räknar man om 2017 års lönekostnad till 2016 års lönenivå uppgår minskningen till cirka 12 procent. Då kontrollen var att användande av timvikarier ska minska med 50 % 2017 jmf med 2016 kan man konstatera att det inte är uppfyllt.

Åtgärder

- Att utveckla arbetet med att öka grundbemanningen
- Att Vård och omsorg mer kontinuerligt ska följa antalet timmar/timanställda per område

Underlag¹

Granskningsrapporter från 2017 års internkontroll

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Kommunens revisorer

¹ För att ta del av fullständiga underlag: kontakta socialförvaltningens registrator socialnamnden@osthammar.se

UPPFÖLJNING SOCIALNÄMNDEN GÄLLANDE INTERNKONTROLLPLAN 2017

Process (rutin/system)	Kontrollsystem	Kontroll ansvar	Frekvens	Metod	Rapportering till	Rapportering 2017
Fakturahantering	Fakturor betalas i tid	Stab	4 ggr/år	Komplett	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 97/2017 2) SN § 150/2017 3) SN § 186/2017 4) SN § 14/2018
Avtalstrohet	Att inköp i görs via kommunens ramavtal	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 112/2017 2) SN § 200/2017
Personlig assistans	Löneutbetalningar ska stämma mot till FSK rapporterad tid	Stab	2 ggr/år	Komplett	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 112/2017 2) SN § 186/2017
Förhandsbedömningar Barn o Ungdom	Att förhandsbedömning gjorts inom 2 v	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 97/2017 2) SN § 186/2017
Dokumentation i Verksamhetssystem angående handläggning IFO och VoO	Att dokumentation sker inom 5 dagar	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 112/2017 2) SN § 186/2017
Rehabiliteringsprocessen	Att riktlinjer angående dokumentation följs	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 112/2017 2) SN § 186/2017
Skyddsbedömningar inom IFO	Att bedömning görs enligt rutin	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 97/2017 2) SN § 186/2017

Användning av timvikarier i Vård o Omsorg	*Att användandet ska minska med 50 % 2017 jmf med 2016	Stab	2 ggr/år	Stickprov	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 112/2017 2) SN § 14/2018
Antal heltider i Vård o Omsorg	Att antalet heltider ska öka under 2017 jmf med 2016	Stab	2 ggr/år	Komplett	Förvaltningschef	Genomförd 1) SN § 112/2017 2) SN § 14/2018

*Gäller ej timvikarietillsättning i samband semesterperiod och längre vikariat.

Intern kontrollplan

Kultur- och fritidsnämnden 2017 - uppföljning

Process (rutin/system)	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Frekvens	Metod	Rapportering till	Uppföljning
Diarieföring	Att inkomna handlingar diarieförs i enlighet med gällande lagstiftning och rutin	Ekonomiassistent	Månadsvis	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Föreningsstöd	Att föreningsstöd beslutas och betalas ut enligt gällande bidragsnormer	Ekonomiassistent	2 gånger per år 30/4 och 31/12	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Delegation och beslut	Att beslut fattas i enlighet med gällande lagstiftning, delegationsordningar och dokumentationskrav	Nämndsekreterare	Stickprov	Granskning av diarium samt återrapporterade delegationsbeslut	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Attestrutiner	Att beslutade rutiner följs	Assistent	2 gånger per år 30/4 och 31/12	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Representation	Att lagstiftning och kommunens representationspolicy följs	Assistent	2 gånger per år 30/4 och 31/12	Stickprov	Förvaltningschef	Ingen avvikelse
Fakturering	Att fakturering är utförd enligt beslutsunderlag	Ekonomiassistent	Löpande	Komplett	Förvaltningschef	Ingen avvikelse

Reglemente för Socialnämnden

FÖRSLAG

Inom ramen för det som föreskrivs om nämnder i kommunallagen samt det som föreskrivs i socialtjänstlagen ska följande gälla i Östhammars kommun:

VERKSAMHET

Socialnämndens ansvarsområden

§ 1

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige anger, ansvarar socialnämnden för kommunens socialtjänst samt hemsjukvård enligt:

- Socialtjänstlag (SoL)
- Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)
- Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Hälso- och sjukvårdslag (HSL)
- Lag om färdtjänst
- Lag om riksfärdtjänst
- Skuldsaneringslag
- samt övrig för verksamheten reglerad lagstiftning.

Delegering från kommunfullmäktige

§ 2

Socialnämnden ska besluta i följande ärenden:

- nämndens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt
- nämnden har rätt att omdisponera medel inom de av fullmäktige fastställda anslagsnivåerna
- samt övrig för verksamheten reglerad lagstiftning

Allmänna skyldigheter

§ 3

Socialnämnden ska hålla sig informerad om människors levnadsvillkor och vidta åtgärder för att främja:

- människors ekonomiska och sociala trygghet
- en god hälsa och en vård på lika villkor
- jämlikhet i levnadsvillkor
- ett aktivt deltagande i samhällslivet

Socialnämnden ansvarar för:

- information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden
- personregister som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden

- diarieföring och arkivvård enligt arkivreglemente
- regelreformer inom sitt ansvarsområde

Socialnämnden har vidare hand om:

- att föra kommunens talan i mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde om inte kommunfullmäktige beslutar annat
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som har tilldelats nämnden.

Ansvar och rapportskyldighet

§ 4

Socialnämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning, ingångna avtal samt bestämmelser i detta reglemente.

Socialnämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Personalansvar

§ 5

Nämnden är anställningsmyndighet för personal vid dess förvaltning. Nämnden har hand om personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor inom sitt verksamhetsområde med undantag för de frågor som anges i 8 § i reglemente för kommunstyrelsen.

ARBETSFORMER

Sammansättning

§ 6

Socialnämnden består av nio ledamöter och nio ersättare.

Ersättares tjänstgöring

§ 7

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe, sedan pågående ärende handlagts.

Om inte ersättare väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av kommunfullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalanser mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

§ 8

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Inkallande av ersättare

§ 9

En ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, ska själv kalla sin personliga ersättare. Om den personliga ersättaren inte heller kan närvara vid sammanträdet anmäls detta till nämndsekreteraren eller någon annan anställd vid nämndens kontor, som då kallar ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

Ersättare för ordförande

§ 10

Om varken ordföranden eller vice ordföranden kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av sammanträdet, fullgör den ledamot som varit ledamot i socialnämnden längst tid ordförandens uppgifter. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid som ledamot, ska den äldste av dem tjänstgöra som ordförande.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en tid längre än tre månader får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Sammanträdena

§ 11

Socialnämnden bestämmer tid och plats för sina sammanträden.

Sammanträden ska hållas också om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Öppna sammanträden

§ 12

Nämnden medges rätt att besluta om dess sammanträden ska vara offentliga och i och med det även besluta om en allmänhetens frågestund ska hållas i anslutning till sammanträdet (KF § 12/02).

Kallelse

§ 13

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska på lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingarna som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Justering

§ 14

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Socialnämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

§ 15

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justering av protokollet.

Delgivning

§ 16

Delgivning med socialnämnden sker med ordföranden eller med socialchefen eller annan anställd som nämnden bestämmer.

Undertecknande av handlingar

§ 17

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutats av socialnämnden ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne, av vice ordföranden och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingarna.

Underlag och samråd

§ 18

Socialnämnden och dess utskott får begära in de yttranden och upplysningar från kommunens nämnder, beredningar och arbetstagare som behövs för att kunna fullgöra sina uppgifter.

§ 19

Socialnämnden ska samråda med övriga nämnder, andra myndigheter och med enskilda föreningar och organisationer som berörs av nämndens verksamhet.

Närvarorätt

§ 20

Vid socialnämndens och dess utskotts sammanträden ska tjänsteman närvara enligt ordförandens avgörande.

Medborgarmotion

§ 21

Socialnämnden ska handlägga de medborgarmotioner som kommunstyrelsen beslutat att nämnden ska hantera.

När medborgarmotionen har utretts och beslut ska fattas ska förslagsställaren bjudas in till det sammanträde med socialnämnden då medborgarmotionen ska behandlas. Förslagsställaren ska ges rätt att delta i överläggningen i ärendet rörande medborgarmotionen.

Beslutet ska delges förslagsställaren och kommunfullmäktige samt publiceras på kommunens webbplats.

Utskott

§ 22

Inom socialnämnden ska finnas ett arbetsutskott.

Arbetsutskottet består av tre ledamöter och tre ersättare.

§ 23

Socialnämnden väljer, för den tid nämnden bestämmer, en ordförande och en vice ordförande bland utskottets ledamöter.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag för en tid längre än tre månader får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

§ 24

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra.

Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av socialnämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

§ 25

Utskottet sammanträder på dag och tid som utskottet bestämmer. Sammanträde ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst två ledamöter begär det.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

§ 26

De ärenden som ska avgöras av socialnämnden i dess helhet ska beredas av utskottet om beredning behövs.

Ordföranden eller socialchefen överlämnar sådana ärenden till utskottet.

När ärendet beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

Det som föreskrivs i §§ 9-10 och 13-15 gäller i tillämpliga delar också utskottet.

FÖRSLAG

Sammanfattning av ändringar i reglemente för socialnämnden

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta det reviderade reglementet för socialnämnden.

Beslutsfattare/delegat: kommunfullmäktige

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade § 136/2017 att införa tjänsten medborgarmotion. Detta ersätter medborgarförslag. I och med detta behöver socialnämndens reglemente ändras.

I samband med ändringen har en översyn gjorts utifrån nya kommunallagen och nya förvaltningslagen. Nämndsekreterarna för de olika facknämnderna har också diskuterat reglementena för att de inte ska skilja sig åt mer än nödvändigt.

Sammanfattning av ärendet

I ändringsförslagen nedan hänvisas ibland till särskilda paragrafer. Det är paragraferna i förslaget till reviderat reglemente om inget annat anges.

Färdtjänst och riksfärdtjänst inklusive avtals- och budgetuppföljning har tagits bort från § 2 eftersom ansvaret att bedriva verksamheten redan ingår i § 1 och uppföljningsansvaret ingår i § 4.

I § 3 har ett punkterna om att för talan och ha hand om verkställighetsuppgifter lagts till. Detta för att det inte ska skilja sig åt mellan nämnderna.

Inkallandet av ersättare i § 9 har ändrats för att bli mer likt övriga nämnder. Utifrån förslaget vänder sig den ledamot som inte kan närvara först till sin personliga ersättare. Om den inte kan delta vänder man sig till nämndsekreterare. Enligt nuvarande reglemente vänder man sig direkt till nämndsekreteraren.

Ersättare för ordförande i § 10 har ändrats för att bli mer likt övriga nämnder. Istället för att den äldste ledamoten fullgör ordförandens uppgifter föreslås den som varit ledamot längst tid fullgöra uppgiften. Utöver att det blir mer likt

övriga nämnder bör ändringen säkerställa att den mest erfarna ledamoten ersätter ordföranden.

Beslut om tidpunkt för sammanträdena i § 11 har ändrats så att den omfattar alla möjligheter att bestämma att ett sammanträde ska hållas som beskrivs i 6 kap. 23 § kommunallagen (nämnden, ordföranden eller en tredjedel av ledamöterna) istället för några av möjligheterna.

I § 18 om att begära in yttranden och upplysningar för att kunna fullgöra uppgifter har nämnden lagts till. Tidigare var det formulerat så att endast utskottet kunde begära in uppgifter.

Medborgarförslag har ändrats till medborgarmotion utifrån fullmäktiges beslut. Paragrafen (§ 21) har också ändrats så att den stämmer överens med de nya rutinerna för att handlägga dessa ärenden.

I § 23 har valet av ordförande och vice ordförande i utskottet ändrats tillbaka till att dessa väljs av nämnden. I nu gällande reglemente anges att socialnämndens ordförande och vice ordförande även ska ha dessa uppdrag i utskottet. Detta är inte förenligt med kommunallagen, där det anges i 6 kap. 42 § att nämnden ska välja utskottet bland ledamöterna och ersättarna i nämnden.

Redaktionella ändringar, exempelvis:

- reglementet har flyttats över till en mall som stämmer med kommunens grafiska profil
- ändrat ”allmänna åligganden” till ”allmänna skyldigheter” dels för att det ska vara lättare att förstå och dels för att det ska stämma med andra reglementen
- ändrat ”9” till ”nio” angående ledamöter
- ändrat ordning på paragrafer

Bilaga

Förslag till reviderat reglemente för socialnämnden.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen för beredning till kommunfullmäktige.

Reglemente för Socialnämnden

FÖRSLAG

Inom ramen för det som föreskrivs om nämnder i kommunallagen samt det som föreskrivs i socialtjänstlagen ska följande gälla i Östhammars kommun:

VERKSAMHET

Socialnämndens ansvarsområden

§ 1

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige anger, ansvarar socialnämnden för kommunens socialtjänst samt hemsjukvård enligt:

- Socialtjänstlag (SoL)
- Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)
- Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Hälso- och sjukvårdslag (HSL)
- Lag om färdtjänst
- Lag om riksfärdtjänst
- Skuldsaneringslag
- samt övrig för verksamheten reglerad lagstiftning.

Delegering från kommunfullmäktige

§ 2

Socialnämnden ska besluta i följande ärenden:

- nämndens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt
- nämnden har rätt att omdisponera medel inom de av fullmäktige fastställda anslagsnivåerna
- samt övrig för verksamheten reglerad lagstiftning

Allmänna skyldigheter

§ 3

Socialnämnden ska hålla sig informerad om människors levnadsvillkor och vidta åtgärder för att främja:

- människors ekonomiska och sociala trygghet
- en god hälsa och en vård på lika villkor
- jämlikhet i levnadsvillkor
- ett aktivt deltagande i samhällslivet

Socialnämnden ansvarar för:

- information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden
- personregister som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden

- diarieföring och arkivvård enligt arkivreglemente
- regelreformer inom sitt ansvarsområde

Socialnämnden har vidare hand om:

- att föra kommunens talan i mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde om inte kommunfullmäktige beslutar annat
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som har tilldelats nämnden.

Ansvar och rapportskyldighet

§ 4

Socialnämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har beslutat, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning, ingångna avtal samt bestämmelser i detta reglemente.

Socialnämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Personalansvar

§ 5

Nämnden är anställningsmyndighet för personal vid dess förvaltning. Nämnden har hand om personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor inom sitt verksamhetsområde med undantag för de frågor som anges i 8 § i reglemente för kommunstyrelsen.

ARBETSFORMER

Sammansättning

§ 6

Socialnämnden består av nio ledamöter och nio ersättare.

Ersättares tjänstgöring

§ 7

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe, sedan pågående ärende handlagts.

Om inte ersättare väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av kommunfullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalanser mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

§ 8

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Inkallande av ersättare

§ 9

En ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, ska själv kalla sin personliga ersättare. Om den personliga ersättaren inte heller kan närvara vid sammanträdet anmäls detta till nämndsekreteraren eller någon annan anställd vid nämndens kontor, som då kallar ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

Ersättare för ordförande

§ 10

Om varken ordföranden eller vice ordföranden kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av sammanträdet, fullgör den ledamot som varit ledamot i socialnämnden längst tid ordförandens uppgifter. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid som ledamot, ska den äldste av dem tjänstgöra som ordförande.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en tid längre än tre månader får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Sammanträdena

§ 11

Socialnämnden bestämmer tid och plats för sina sammanträden.

Sammanträden ska hållas också om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Öppna sammanträden

§ 12

Nämnden medges rätt att besluta om dess sammanträden ska vara offentliga och i och med det även besluta om en allmänhetens frågestund ska hållas i anslutning till sammanträdet (KF § 12/02).

Kallelse

§ 13

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska på lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingarna som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Justering

§ 14

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Socialnämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

§ 15

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen, ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justering av protokollet.

Delgivning

§ 16

Delgivning med socialnämnden sker med ordföranden eller med socialchefen eller annan anställd som nämnden bestämmer.

Undertecknande av handlingar

§ 17

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutats av socialnämnden ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne, av vice ordföranden och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingarna.

Underlag och samråd

§ 18

Socialnämnden och dess utskott får begära in de yttranden och upplysningar från kommunens nämnder, beredningar och arbetstagare som behövs för att kunna fullgöra sina uppgifter.

§ 19

Socialnämnden ska samråda med övriga nämnder, andra myndigheter och med enskilda föreningar och organisationer som berörs av nämndens verksamhet.

Närvarorätt

§ 20

Vid socialnämndens och dess utskotts sammanträden ska tjänsteman närvara enligt ordförandens avgörande.

Medborgarmotion

§ 21

Socialnämnden ska handlägga de medborgarmotioner som kommunstyrelsen beslutat att nämnden ska hantera.

När medborgarmotionen har utretts och beslut ska fattas ska förslagsställaren bjudas in till det sammanträde med socialnämnden då medborgarmotionen ska behandlas. Förslagsställaren ska ges rätt att delta i överläggningen i ärendet rörande medborgarmotionen.

Beslutet ska delges förslagsställaren och kommunfullmäktige samt publiceras på kommunens webbplats.

Utskott

§ 22

Inom socialnämnden ska finnas ett arbetsutskott.

Arbetsutskottet består av tre ledamöter och tre ersättare.

§ 23

Socialnämnden väljer, för den tid nämnden bestämmer, en ordförande och en vice ordförande bland utskottets ledamöter.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag för en tid längre än tre månader får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

§ 24

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra.

Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av socialnämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

§ 25

Utskottet sammanträder på dag och tid som utskottet bestämmer. Sammanträde ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst två ledamöter begär det.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

§ 26

De ärenden som ska avgöras av socialnämnden i dess helhet ska beredas av utskottet om beredning behövs.

Ordföranden eller socialchefen överlämnar sådana ärenden till utskottet.

När ärendet beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

Det som föreskrivs i §§ 9-10 och 13-15 gäller i tillämpliga delar också utskottet.

FÖRSLAG

Kommunfullmäktige

§ 15

Dnr BMN-2018-205

Ändringar i reglemente för Bygg- och miljönämnden

Bilaga 1

Bygg- och miljönämndens beslut

Kommunfullmäktige föreslås anta ändringar i reglemente för Bygg- och miljönämnden.

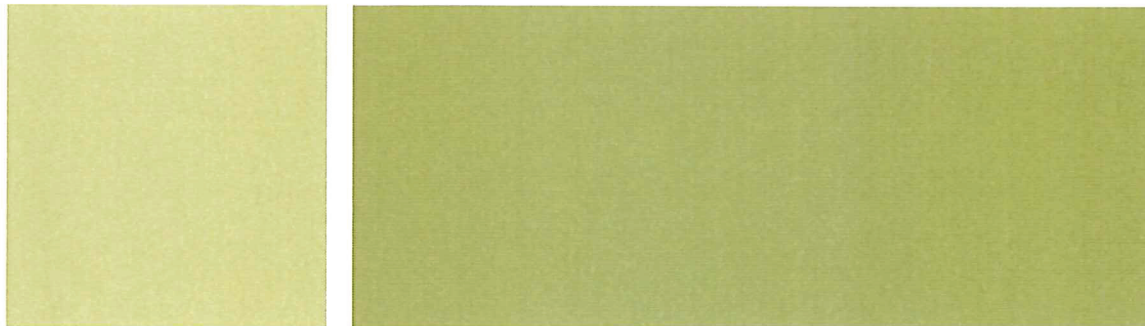
Beskrivning av ärendet

Med anledning av Kommunfullmäktiges beslut KF § 136, KS-2017-445, att införa tjänsten medborgarmotion som ersätter de befintliga delaktighetstjänsterna medborgarförslag och namninsamling och att ny kommunallag trätt i kraft 1 januari 2018, behöver reglementet ändras.

Övergripande redaktionella ändringar på samtliga paragrafer i reglementet har genomförts.

Paragrafen justeras omedelbart.

Reglemente för

Bygg- och miljönämnden

Inom ramen för det som föreskrivs om nämnder i kommunallagen ska följande gälla.

Verksamhet

1 § Bygg- och miljönämndens ansvarsområde

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ansvarar bygg- och miljönämnden för:

- kommunens uppgifter inom plan-, byggnadsområdet, allt i enlighet med Plan- och bygglagen, samt i erforderlig utsträckning tillämpa och förhålla sig till annan berörd lagstiftning.
- kommunens mättekniska verksamhet för uppgifter inom plan- och byggområdet.
- kommunens uppgifter enligt alkohollagen, tobakslagen och lag om handel med vissa receptfria läkemedel och e-cigarett.
- att genomföra strategisk planering.
- att utföra kommunens uppgifter inom miljö-, livsmedels, smittskydds-, och hälsoskyddsområdet samt de övriga uppgifter som enligt lag ska fullföljas av den kommunala nämnden och inte regleras i annan nämnds reglemente.
- prövning, tillsyn och kontroll enligt föreskrifter i EG-direktiv och förordningar samt svenska lagar, förordningar och föreskrifter inom nämndens ansvarsområde.
- myndighetsutövning samt för övriga myndighetsbeslut och huvudmannaskapsfrågor som förekommer inom nämndens ansvarsområde.

2 § Delegering från kommunfullmäktige

Bygg- och miljönämnden ska besluta i följande ärenden:

- nämndens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt.
- tillstånd- och tillsynsärenden enligt alkohollagen, tobakslagen och lag om handel med vissa receptfria läkemedel.
- anta, ändra eller upphäva planer som handläggs
 - a) enligt standardförfarande, begränsat standardförfarande, samordnat förfarande, förenklat förfarande vid förlängning av genomförandetiden samt förenklat standardförfarande vid upphävande av detaljplan i enlighet med bestämmelserna i PBL.
 - b) då planen överensstämmer med fullmäktiges direktiv i översiktsplanen eller motsvarande översiktliga beslutsunderlag.

En förutsättning är att kommunstyrelsen inte har någon erinran mot åtgärden och att bestämmelserna inte reglerar exploateringssamverkan.

Nämnden har rätt att omdisponera medel inom de av kommunfullmäktige fastlagda anslagsnivåerna.

B. Mh

3 § Allmänna skyldigheter

I bygg- och miljönämndens uppgifter ingår att:

- uppmärksamt följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning, samt följa utvecklingen inom kommunen i miljöskydd-, hälsoskydd- och smittskyddshänsesamt samt inom livsmedelskontrollen och arbeta fram de förslag som krävs samt medverka i planering där dessa frågor berörs.
- ta de initiativ som behövs i frågor om planläggning byggande och fastighetsbildning.
- ta tillvara de möjligheter lagen ger att förenkla och underlätta ärenden för enskilda.

Bygg- och miljönämnden ansvarar för:

- information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden.
- personregister som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden.
- diarieföring och arkivvård enligt arkivreglemente.
- regelreformer inom sitt ansvarsområde.

4 § Ansvar och rapportskyldighet

Bygg- och miljönämnden ska bedriva verksamheten enligt förvaltningslagen.

Bygg- och miljönämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med:

- de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat.
- de föreskrifter som finns i EG-direktiv, lag eller förordning.
- ingångna avtal.
- bestämmelserna i detta reglemente.

Bygg- och miljönämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

5 § Personalansvar

Nämnden är anställningsmyndighet för personal vid dess förvaltning. Nämnden har hand om personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor inom sitt verksamhetsområde med undantag för de frågor som anges i 8 § i reglemente för kommunstyrelsen.

Arbetsformer

6 § Sammansättning

Bygg- och miljönämnden består av nio ledamöter och nio ersättare.

B. Mh

7 § Ersättares tjänstgöring

Om en ledamot inte kan närvara vid ett sammanträde eller behöver avbryta och inte vidare delta i pågående sammanträde ska en ersättare tjänstgöra istället för ledamoten. En ledamot som träder in under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om en ersättare inte väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den ordning som kommunfullmäktige bestämt.

En ersättare som börjat tjänstgöra har alltid företräde oberoende av turordningen. I det fall styrkebalansen påverkas av detta får en ersättare som träder in under pågående sammanträde, tjänstgöra istället för den ersättare som kommer längre ner i ordningen.

8 § Avbruten tjänstgöring

En ledamot eller ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, när ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får då under samma dag inte tjänstgöra under sammanträdet. Om ersättares inträde påverkat styrkebalansen mellan partierna får ledamoten tjänstgöra igen.

9 § Inkallande av ersättare

Om en ledamot inte kan närvara vid ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, ska ledamoten själv kalla sin personliga ersättare. Om den personliga ersättaren inte heller kan närvara vid sammanträdet anmäls detta till nämndsekreteraren eller någon annan vid förvaltningens kontor som då kallar ersättare. Den ersättare som står i tur att tjänstgöra ska kallas, om ersättaren inte redan kallats in.

10 § Ersättare för ordförande

Om varken ordförande eller vice ordförande kan närvara vid ett helt sammanträde eller i del av ett sammanträde, fullgör den ledamot som varit ledamot i Bygg- och miljönämndens längst tid, ordförandens uppgifter. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid som ledamot, ska den äldste av dem tjänstgöra som ordförande.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse annan ledamot, i första hand vice ordförande, att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

11 § Sammanträden

Bygg- och miljönämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer. Sammanträden ska hållas också om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs.

Handwritten signature

12 § Kallelse

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska på lämpligt sätt skickas till varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen. I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

13 § Justering

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Bygg- och miljönämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

14 § Reservation

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justering av protokollet.

15 § Delgivning

Delgivning med Bygg- och miljönämnden sker med ordföranden, förvaltningschef eller annan anställd som nämnden bestämmer.

16 § Undertecknande av handlingar

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutats av Bygg- och miljönämnden ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne, av vice ordföranden, och då medundertecknas av anställd som nämnden bestämmer. I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

17 § Talerätt

Nämnden får själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde.

18 § Skyldighet att samråda

Bygg- och miljönämnden ska samråda med övriga nämnder, andra myndigheter och med enskilda föreningar och organisationer som berörs av nämndens verksamhet.

fb. Mh

19 § Närvarorätt

Det är ordföranden som avgör hur tjänstemän ska närvara vid Bygg- och miljönämndens och dess utskotts sammanträden.

Nämnden beslutar om vilka delar av ett sammanträde som ska vara öppet för allmänheten, i enlighet med KF §12/02.

20 § Medborgarmotion

Bygg- och miljönämnden ska handlägga de medborgarmotioner som kommunstyrelsen beslutat att nämnden ska hantera.

När medborgarmotionen har utretts och beslut ska fattas, ska förslagsställaren bjudas in till det sammanträde med Bygg- och miljönämnden då medborgarmotionen ska behandlas. Förslagsställaren ska ges rätt att delta i överläggningen i ärendet rörande medborgarmotionen.

Beslutet ska delges förslagsställaren och kommunfullmäktige samt publiceras på kommunens hemsida.

21 § Utskott

Inom Bygg- och miljönämnden ska finnas ett arbetsutskott. Arbetsutskottet ska bestå av tre ledamöter och tre ersättare.

22 § Utskottets ordförande

Bygg- och miljönämnden väljer, för den tid nämnden bestämmer, en ordförande och en vice ordförande bland utskottets ledamöter.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag för en längre tid får nämnden utse annan ledamot (i första hand vice ordförande) att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

23 § Ersättare till utskott

Ersättare får bara närvara vid utskottets sammanträden om en ledamot inte kan närvara. Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av Bygg- och miljönämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

24 § Sammanträden i utskott

Utskottet sammanträder på dag och tid som utskottet bestämmer. Sammanträde ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst två ledamöter begär det.

F. Mh

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

25 § Arbetsformer i utskott

De ärenden som ska avgöras av Bygg- och miljönämnden i dess helhet ska beredas av utskottet om beredning behövs. Ordföranden eller förvaltningschefen överlämnar sådana ärenden till utskottet.

När ärendet beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

Utskottet får begära in de yttranden och upplysningar från kommunens nämnder, beredningar och arbetstagare som behövs för att utskottet ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Det som föreskrivs i §§ 7 – 9 gäller i tillämpliga delar också utskottet.

Mh

Motion om att avskaffa förturen för nyanlända i den kommunala bostadskön

I dokumentet *Bostadsförsörjningsprogram Östhammars kommun 2017* s. 11 under rubriken Målgruppspecifika behov Nyanlända står det:

Enligt överenskommelse med Östhammarshem har flyktingmottagandet förtur till lägenheter, givet att det uppstår vakanser. För 2017 beräknas 40-50 lägenheter kunna tilldelas nyanlända flyktingar, vilket täcker en stor del av behovet men innebär en sämre tillgänglighet till lägenheter för andra målgrupper med liknande behov. Noteras bör att vakanserna hos Östhammarshem legat på låga nivåer de senaste åren.

På Kommunfullmäktige 2017-12-12 informerade Örjan Mattson (S) om den nuvarande ordning som innebär att 2 lägenheter varje månad tas ur Östhammarshems ordinarie bostadskö och tilldelas kommunen som i sin tur upplåter dessa till nyanlända.

Vi ser ett antal problem med att nyanlända ges förtur till hyresrätter i Östhammars kommun.

För de kommuninvånare som är i behov av bostad och som står i Östhammarshems ordinarie bostadskö kan det upplevas som djupt orättvist och stötande att bli förbigången. Särskilt påtaglig blir orättvisan då Östhammarshem ställer hårda krav på sina ordinarie hyresgäster i form av bland annat en långsiktig försörjningsförmåga samt avsaknaden av betalningsanmärkningar. Krav som inte ställts på de nyanlända som kommunen gett förtur till hyreskontrakt.

Att ge nyanlända förtur i den kommunala bostadskön skickar fel signal om vad som krävs för att de ska kunna anpassa sig till ett långsiktigt liv i Sverige. Förtur i bostadskön, utan några som helst krav, tar ifrån de nyanlända sitt ansvar för att själva kämpa för att få en hyresrätt. Vi bör ställa samma krav på en nyanländ som vi gör på våra egna medborgare.

I kommunens rapport *Tillväxtstrategi 2020* identifieras bristen på bostäder för arbetskraft med efterfrågad kompetens som en viktig framgångsfaktor. Om det nu är så att kommunen vill använda det kommunala bostadsbolaget som ett verktyg för att attrahera människor som besitter en bristkompetens till Östhammars kommun, så är det direkt kontraproduktivt att ge nyanlända förtur till bostäderna.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar Sverigedemokraterna

- att kommunen upphör med att ge nyanlända förtur till Östhammarshems lägenheter

Martin Wahlsten (SD)

Peter Brandt (SD)

2018 -02- 20

Dnr:

Dpl:

Till Kommunstyrelsen
Östhammars kommun

Östhammar den 20 februari, 2018

I planeringsarbetet inför Östhammars 650-årsfirande har det fastställts att firandet skall invigas den 25 mars (våffeldagen 2018). Det har ankommit på Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör att som en invigningsceremoni grädda 650 våfflor till allmänheten. Östhammars Hembygdsförenings ordförande Karl-Fredrik Ingmarsson kommer då också att läsa upp de stadsprivilegier som utgavs av kung Albert av Mecklenburg år 1368. Mycket högtidligt och förberedelserna är i full gång!

Det har framförts bland de grupper som arbetar(ideellt) med förberedelserna av de aktiviteter som kommer att pågå under hela sommarhalvåret 2018 att det skulle vara mycket uppskattat om våra politiker också kunde närvara vid invigningen och våffelfesten den 25 mars.

Jag vill här å samtliga arbetsgruppers vägnar framföra en personlig inbjudan till samtliga representanter för de politiska partierna i kommunstyrelsen att delta vid invigningen av Östhammars 650 års firande, vid Societetshuset Källör den 25 mars 2018. Tid meddelas vid ett senare tillfälle.

Hiärtligt välkomna!

Ordförande
Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör

Uppsala län

Org.nr 817602-9638

ÅRSBOKSLUT PER 2017-12-31

- Balansrapport 2017 med kommentar
- Resultatrapport 2017
- Resultaträkning 2017 fördelad på projekt

Balansrapport ÅRL

	Ing balans	Ing saldo	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Summa anläggningstillgångar	0,00	0,00	0,00	0,00
Omsättningstillgångar				
Kassa och bank				
1940 Länsförsäkringar	24 114,29	24 114,29	0,00	24 114,29
1942 Rörelsekonto länsförsäkringar	206 665,50	206 665,50	-21 450,78	185 214,72
1943 Kontokort	128,83	128,83	3 453,20	3 582,03
1944 Fasträntekonto länsförsäkringar	205 202,49	205 202,49	409,66	205 612,15
1950 Övriga fordringar	4 024,00	4 024,00	32 084,00	36 108,00
Summa kassa och bank	440 135,11	440 135,11	14 496,08	454 631,19
Summa omsättningstillgångar	440 135,11	440 135,11	14 496,08	454 631,19
SUMMA TILLGÅNGAR	440 135,11	440 135,11	14 496,08	454 631,19
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
2010 Eget kapital	-260 625,21	-260 625,21	-82 347,62	-342 972,83
2019 Redovisat resultat	-82 347,62	-82 347,62	76 092,92	-6 254,70
2073 Projekt	-48 006,28	-48 006,28	37 678,62	-10 327,66
Summa eget kapital	-390 979,11	-390 979,11	31 423,92	-359 555,19
Kortfristiga skulder				
2440 Leverantörsskulder	-18 452,00	-18 452,00	-55 047,00	-73 499,00
2710 Personalskatt	-15 365,00	-15 365,00	4 458,00	-10 907,00
2740 Avtalade sociala avgifter	-15 339,00	-15 339,00	4 669,00	-10 670,00
Summa kortfristiga skulder	-49 156,00	-49 156,00	-45 920,00	-95 076,00
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	-440 135,11	-440 135,11	-14 496,08	-454 631,19
BERÄKNAT RESULTAT	0,00	0,00	0,00	0,00

Brottsofferjouren Uppsala län

Resultatrapport 2017

	BOKSLUT 2017	BOKSLUT 2016
Medlemsavgifter	5 700	7 300
Anslag bidrag och gåvor	831 330	865 659
* Uppsala kommun	-390 000	-390 000
* Knivsta kommun	-48 300	-48 300
* Håbo kommun	-80 000	-50 000
* Älvkarleby kommun	-18 000	-18 000
* Östhammars kommun	-85 200	-85 200
* Tierps kommun	-80 800	-80 800
* extra verksamhetsstöd	-20 000	-20 000
* utbildning stödpersoner 2017	-20 000	-20 000
*verksamhetsstöd	-40 000	-40 000
* bidrag Norduppland		-30 500
* Äldreprojektet		-50 000
*SF film	-6 080	
*Funktionsnedsättning	-31 250	
*övrigt	-11 700	-32 859
Anslag från föregående år	48 006	15 294
Återbetalat projektmedel	-14 683	-5 248
Summa rörelsens intäkter	870 353	883 006
Övriga externa kostnader	-355 210	-259 832
Personalkostnader	-498 971	-493 588
Finansiella poster	410	767
Överförs till 2017 från projekten	-10 328	-48 006
Kostnader	-864 099	-800 659
RESULTAT	6 254	82 347

Redovisning per 31 dec bank

1940 Placeringskonto	24 114	24 114
1942 Rörelsekonto	185 215	206 666
1943 Kontokort	3 582	129
1944 Fasträntekonto	205 612	205 202
skulder/fordringar	-60 268	-45 132
SUMMA EGET KAPITAL	358 255	390 979

2018-01-22

Kicki Flisberg i enlighet med avtal om ekonomisk förvaltning

Avser perioden 170101- 171231

2017

Resultaträkning fördelad på projekt

Benämning projekt	redovisa mars												TOTALT
	10	18	19	28	46	50	51	52					
Medlemsavgifter	5 700												5 700
Anslag gåvor och bidrag	754 000		20 000	20 000				6 080					831 330
Anslag från föregående år	666	715			30 069	16 556							48 006
Återbetalas		-715			-11 699	-2 269							-14 683
Summa intäkter	760 366	0	20 000	20 000	18 370	14 287	31 250	6 080					870 353
Lokalkostnader och inventarier	109 634												109 634
Annonsering och information	3 244		3 364	13 802		14 287		4 717					42 676
Telefoni, data, porto	29 325												29 325
Övr adm kostnader	8 710		1 517		520								10 747
Styrelse inkl bokföring revision	26 983												26 983
Bankkostnader, medlemsorganisati	3 100												3 100
Arangemang, uppvaktningar	34 003		372	1 580									81 792
Stödpersoner	40 552		10 401										50 953
Personalkostnader	498 971												498 971
Summa kostnader	754 521	0	15 654	15 382	18 370	14 287	31 250	4 717					854 181
Verksamhetsresultat	5 845	0	4 346	4 618	0	0	0	1 363					16 172
Ränteaftäcker/kostnader	409												409
Överförs till 2018			-4 346	-4 618									-10 327
Årets resultat	6 254	0	0	0	0	0	0	0					6 254

- 10 förvaltning
- 18 Stödpersonsutbildning 2016
- 19 Stödpersonsutbildning 2017
- 28 Extra verksamhetsstöd 2017
- 46 Äldreprojekt
- 50 Nordduppland
- 51 SF film "min kille..."
- 52 Funktionsnedsättning

Förslag

BUDGET 2018

Brottsofferjouren Uppsala län

Org. nr 817602-9638

2018-01-
Kicki Flisberg
Enligt uppdrag

BUDGET Brottsofferjouren Uppsala län

Konto Benämning	Bokslut	förslag
	2017	Budget 2018
3900 Medlemsavgifter	5 700	6 000
3987 Kommunala bidrag	702 300	792 110
	Uppsala kommun	-390 000
	Håbo kommun	-80 000
	Knivsta kommun	-48 300
	Älvkarleby	-18 000
	Östhammar	-85 200
	Tierp	-80 800
	Heby	-27 510
3988 Kammarkollegiet	40 000	70 000
3989 Övriga bidrag och gåvor	12 366	5 000
Summa intäkter	760 366	873 110
5010 Lokalhyra	-51 294	-65 712
5020 EI	-6 305	-3 000
5090 Övriga lokalkostnader	-52 035	-16 000
5910 Annonsering 5930	-3 244	-5 000
6100 Kontorsmateriel o trycksaker	-8 710	-9 000
6200 Telefoni och post	-29 325	-35 000
6310 Företagsförsäkringar	-800	-800
6411 Kostn bokföring revision	-21 361	-22 000
6420 Sammanträden	-61	-300
6450 Resor styrelse	-1 761	-1 800
6470 Kurser styrelse	-3 800	-5 000
6570 Bankkostnader	-1 000	-1 000
6610 Medlemsorganisationer	-1 300	-1 300
6620 Arrangemang	-8 928	-5 000
6630 Uppvaktningar	-25 076	-20 000
6710 Stödpersoner ersättningar	-28 321	-40 000
6770 Kurser stödpersoner	-1 900	
6790 Övriga stödpersonskostnader	-10 331	-4 000
övriga externa kostnader	-255 551	-234 912
7210 Löner	-364 857	-470 403
7510 Lagstadgade sociala avgifter	-117 833	-151 095
7650 Resor personal	-1 724	-2 000
7690 Övriga personalkostnader	-14 557	-15 000
7xxx Personalkostnader	-498 971	-638 498
8311 Ränteintäkter	410	300
Summa kostnader	-754 112	-873 110
Resultat	6 254	0

Kvalitetsmätning 2017

Brottsofferjouren Uppsala Län

Under 2017 kom jouren i kontakt med 590 nya stödsökande.

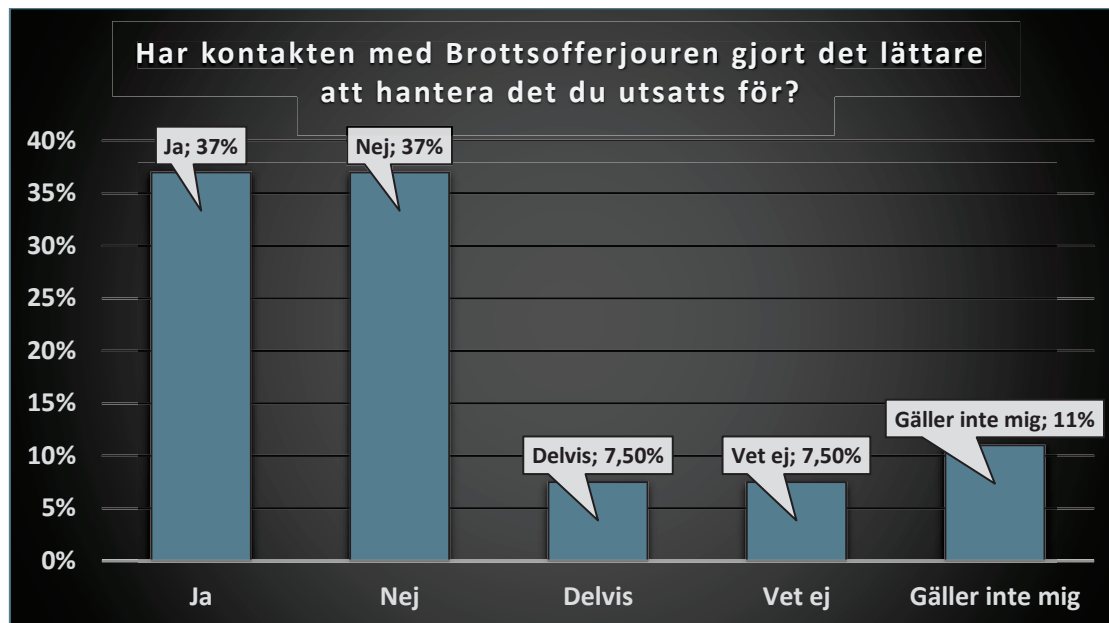
En utomstående part har tagit kontakt med de 45 stödsökande som avslutade kontakten med jouren under månaderna mars, april och juli.

27 av dessa stödsökande besvarade kvalitetsmätningen.

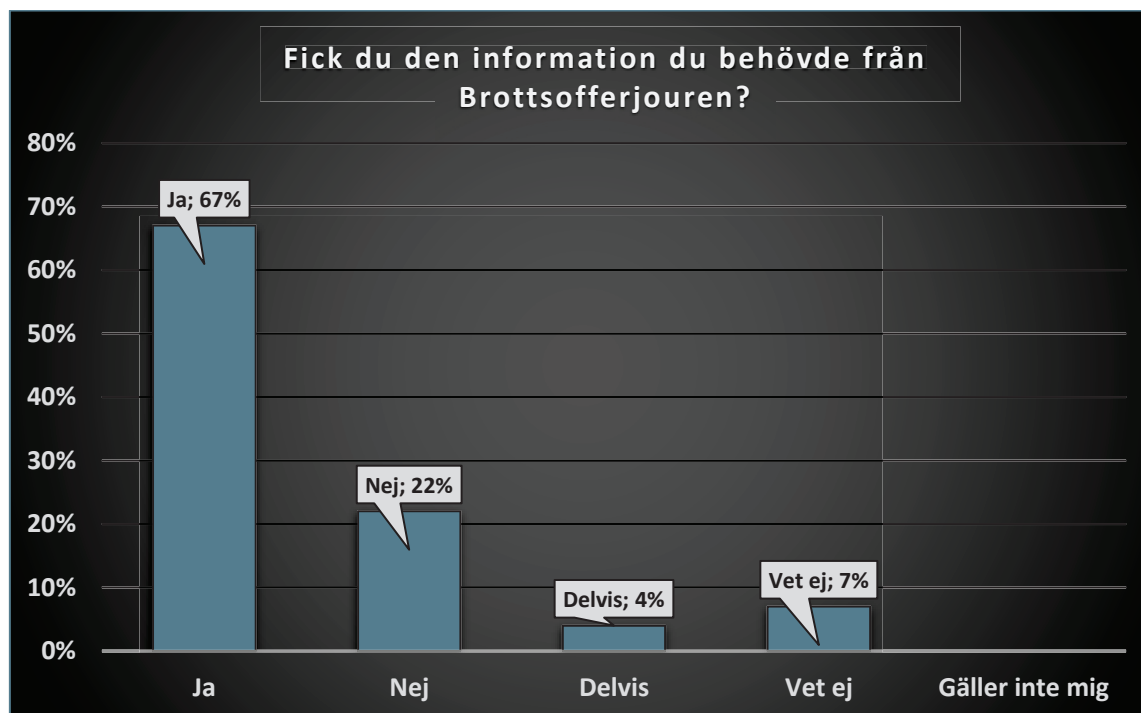
Fråga 1.

Har kontakten med Brottsofferjouren gjort det lättare att hantera det du utsatts för?

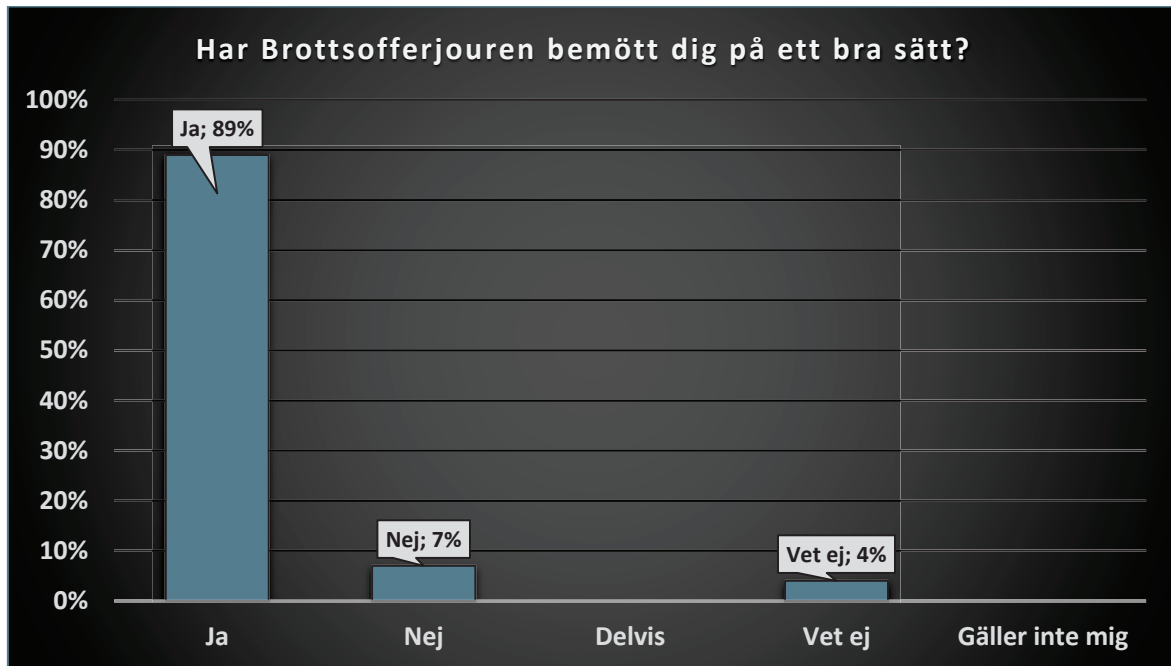
Fråga 2.

Fick du den information du behövde från Brottsofferjouren?

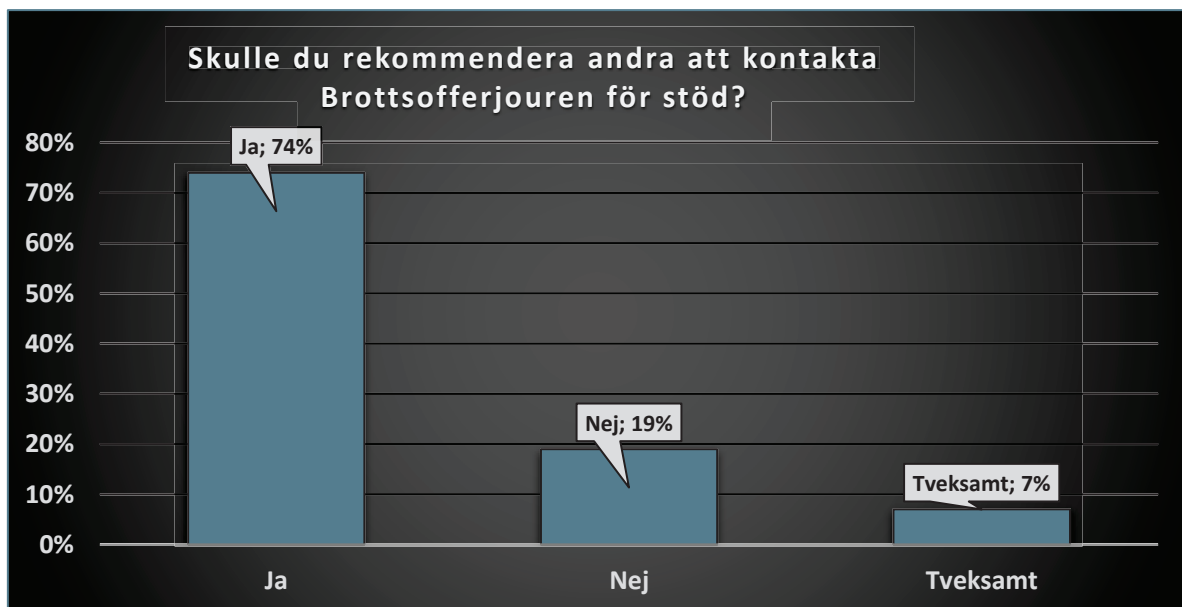
Fråga 3.

Har Brottsofferjouren bemött dig på ett bra sätt?

Fråga 4.

Skulle du rekommendera andra att kontakta Brottsofferjouren för stöd?

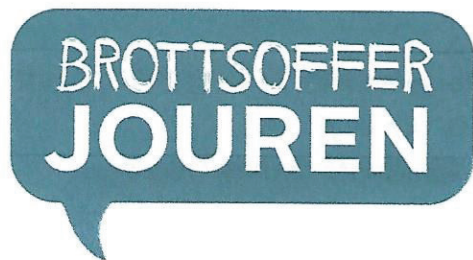

Fråga 5.

Är det något annat du vill att vi ska ta med oss i vår stödverksamhet?

Påpeka vikten av målsägandebiträden
Träffas mer
Ring någon gång mer då det var aktuellt
Ring då de lovat
Vet ej
Närmare

Protokoll Konstituerande möte med styrelsen för Brottsofferjouren Uppsala län den 15 februari 2018

Lokal: Kontor Brottsofferjouren Uppsala Län, Storgatan 16c.

Närvarande: Ewa Ben Ouali, Gunnar Elrud, Michel Toumeh, Siw Persson, Kicki Flisberg (adjungerad ekonomiansvarig), Jessica Mattsson (adjungerad samordnare)

Frånvarande: Birgitta L Johansson, Inger Olsson, Eva Staake, Harald Hagnell, Tommy Flisberg.

1. Mötets öppnande

Ewa Ben Ouali förklarade mötet öppnat och hälsade den nya styrelsen välkomna.

2. Val av sekreterare för mötet

Jessica Mattsson valdes till sekreterare.

3. Val av protokolljusterare för mötet samt förklara protokollet omedelbart justerat

Gunnar Elrud valdes till protokolljusterare.

4. Anmälan av övriga frågor

Inga övriga frågor anmäldes

5. Godkännande av dagordningen

Styrelsen godkände dagordningen

6. Val av

- Vice ordförande

Birgitta L Johansson valdes till vice ordförande.

- Sekreterare

Jessica Mattsson (adjungerad) valdes till sekreterare.

- Kassör

Kicki Flisberg (adjungerad) valdes till kassör.

7. Firmatecknare, attestanter och fullmakter

Styrelsen beslutade

att utse ordförande Ewa Ben Ouali (451119) samt kassören Kicki Flisberg (470505) att teckna föreningens firma (org nr 81 76 02 – 9638) var och en för sig,

att utse kassören Kicki Flisberg (470505) att teckna bankkonto för betalning av attesterade fakturor/kvitton,

att utse samordnare Jessica Mattson (871010) att attestera fakturor för samtliga projektmedel från Brottsofferfonden,

att Jessica Mattson får fullmakt att disponera föreningens bankkonto 9023 32 02171 i Länsförsäkringar och därtill ha anslutet bankkort (maxbelopp 5 000 kronor),

att Jessica Mattson och Ewa Ben Ouali var och en för sig får fullmakt att ta emot försändelser under perioden 2018-03-01-2019-03-31.

8. Bildande av arbetsutskott

Styrelsen beslutade

att utse ordförande, vice ordförande samt ledamot Eva Staake till ett arbetsutskott (au) med uppgift att handlägga personal- och förvaltningsfrågor

att ge delegation till au för ekonomiska transaktioner upp till 10 000 kronor/tillfälle (inom budgetram) samt

att au utgör en referensgrupp tillsammans med representanter från bidragsgivande kommuner.

9. Styrelsens sammanträden

Styrelsen beslutade

att ha en sammanträdesfrekvens om 1 gång/månad förutom juni-augusti under 2018,

att ha onsdagar som sammanträdesdag och klockan 18.00 som sammanträdestid. Sammanträdeslokal: Brottsofferjourens kontor på Storgatan 16c, Uppsala.

10. Nästa möte

Nästa möte är fastslaget till 2018-03-28.

Därefter är möten preliminärt bokade till 2018-04-25 och 2018-05-23.

11. Mötets avslutande

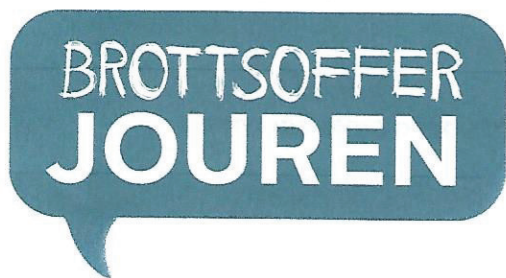
Ordförande förklarade mötet avslutat.

Uppsala den 15 februari 2018

Jessica Mattsson
Sekreterare

Ewa Ben Ouali
Ordförande

Gunnar Elrud
Protokolljusterare

UPPSALA LÄN

Protokoll för Årsmöte, Brottsofferjouren Uppsala län

Tid: 15 februari 2018, kl. 18.00

Lokal: Kontor Brottsofferjouren Uppsala Län, Storgatan 16C.

Dagordning

1. Mötets öppnande

Ewa Ben Ouali förklarade mötet öppnat.

2. Val av ordförande och sekreterare vid mötet

Årsmötet valde Ewa Ben Ouali till ordförande och Jessica Mattsson som sekreterare.

3. Justering av röstlängd, fastställande av dagordning samt fråga om årsmötets behöriga utlysande

Årsmötet fastställde röstlängden utifrån aktuell medlemsförteckning.

Årsmötet fastställde dagordningen och förklarade mötet behörigen utlyst.

4. Val av två protokolljusterare tillika rösträknare vid mötet

Årsmötet valde Gunnar Elrud och Siw Persson till att justera protokollet och vid behov vara rösträknare under mötet.

5. Behandling av styrelsens verksamhetsberättelse med bokslut

Ewa Ben Ouali presenterade för årsmötet den upprättade verksamhetsberättelsen och Kicki Flisberg gick igenom bokslut för 2017.

6. Behandling av revisorernas berättelse

Revisorerna informerade årsmötet att revisorerna har granskat årsredovisningen, räkenskaperna, verifikationerna, protokoll och kontouttag och inte funnit något att anmärka. Behandling av revisorernas berättelse läggs till handlingarna.

Revisorerna har även gått igenom minimikraven för lokala Brottsofferjourer.

Revisorerna förordar:

Att årsredovisningen fastställdes

Att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar samt

Att redovisat resultat överföres i ny räkning.

7. Fastställande av resultat- och balansräkning

Årsmötet beslutade att resultat- och balansräkning för år 2017 fastställs enligt revisorernas förslag.

8. Beslut om resultatdisposition

Årsmötet beslutade att redovisat resultat för 2017 överförs i ny räkning.

9. Beslut i fråga om ansvarsfrihet för styrelsen

Årsmötet beslutade att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

10. Beslut om kommande verksamhetsperiod

a) Medlemsavgift 2018

Årsmötet beslutade att medlemsavgifterna för kommande verksamhetsperiod förblir oförändrad och fastställs till 100 kronor för privatpersoner och 500 kronor för företag.

b) Verksamhetsplan

Årsmötet beslutade att anta verksamhetsplanen för år 2018.

c) Budget

Årsmötet beslutade att godkänna den föreslagna budgeten för år 2018.

11. Fastställande av antal ledamöter och ersättare i styrelsen

Årsmötet beslutade att fastställa antalet ledamöter till sju personer inklusive ordförande samt två ersättare.

12. Val av föreningsordförande för 2018

Årsmötet beslutade att välja Ewa Ben Ouali till föreningens ordförande för ett år.

13. Val av övriga ledamöter i styrelsen och ersättare för dem

Årsmötet beslutade att välja ordinarie ledamöter till styrelsen

Birgitta L Johannsson (omval 2 år)

Eva Staake (omval 2 år)

Gunnar Elrud (omval 2 år)

Siw Persson (omval 1 år)

Årsmötet konstaterade att följande ordinarie ledamöter valdes föregående årsmöte och har därmed 1 år kvar på sin mandatperiod:

Inger Olsson

Michel Toumeh

Årsmötet beslutade att välja ersättare:

Tommy Flisberg (nyval 1 år)

Harald Hagnell (omval 1 år)

14. Val av revisorer

Årsmötet valde Staffan Yngve (omval 1 år) och Bert Fornemyr (nyval 1 år) till revisorer. Årsmötet valde ej några ersättare för revisorerna.

15. Val av valberedning

Inga förslag fördes fram.

Årsmötet ger styrelsen i uppdrag att utse en valberedning.

16. handling av inkomna motioner

Inga motioner har inkommit till styrelsen för behandling under årsmötet.

17. Avslutning

Ewa Ben Ouali förklarade mötet avslutat och hälsade den nya styrelsen varmt välkomna.

Uppsala, 2018-02-15

Jessica Mattsson
Sekreterare

Ewa Ben Ouali
Ordförande

Gunnar Elrud
Justerare

Siw Persson
Justerare

Revisionsberättelse

VERIFIERING AV MINIMIKRAV

Undertecknade revisorer, utsedda att granska Brottsofferjouren Uppsala Län.

Räkenskaper från år 2017 får härmed angiva följande revisionsberättelse:

- *Den löpande kassaredovisningen har av oss granskats och därvid har samtliga inkomster och utgifter befunnits verifierade.*
- *Vi har även tagit del av styrelsens protokoll och övriga handlingar, vilka lämnar upplysningen om föreningens förvaltning. Dessa har varit utan klander.*
- *Föreningens tillgångar av kontanter och bankmedel har kontrollerats. Med anledning av detta föreslår vi att styrelsen beviljas ansvarsfrihet för den tiden revisionen omfattar.*
- *Vi har gått igenom verksamheten för Brottsofferjouren Uppsala Län och har funnit att jouren uppfyller samtliga minimikrav.*

Uppsala, den 2018-01-18

Birgitta Ingvarsson

Underskrift

Staffan Yngve

Underskrift

Av årsmötet utsedda revisorer

Uppsala län

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2017

Brottsofferjouren Uppsala län

Bakgrund

Brottsofferjouren Uppsala-Knivsta (jouren) startade 1992 på initiativ av Röda Korset och Diakonistiftelsen Samariterhemmet i samarbete med Polismyndigheten i Uppsala län. Jouren är en religiöst och partipolitiskt obunden ideell förening som är ansluten till Brottsofferjourenas riksförbund. Brottsofferjouren verkar för att stödja brottsdrabbade, anhöriga och vittnen och även att vara behjälpliga inför, under och efter en eventuell rättsprocess. FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna ligger till grund för vår verksamhet. Vi ska även verka för att föreningen och dess ändamål blir allmänt kända, att kunskap om brottsdrabbades och vittnens situation sprids och upprätthålls samt verka för brottsförebyggande åtgärder.

Från och med 2014 utökades jouren (Uppsala-Knivsta) med Håbo kommun och sedan 2016 med de norduppländska kommunerna (Tierp, Älvkarleby och Östhammar) vilket ledde till att ett namnbyte blev aktuellt. Jouren heter fortsättningsvis Brottsofferjouren Uppsala län.

Brottsofferjouren Uppsala län är medlemmar i Brottsofferjouren Sverige och arbetsgivarorganisationen IDEA.

Styrelsen 2017

Ewa Ben Ouali	ordförande	arbetsutskott
Birgitta L Johansson	vice ordförande	arbetsutskott
Eva Staake	ledamot	arbetsutskott
Gunnar Elrud	ledamot	
Inger Olsson	ledamot	
Bert Fornemyr	Ledamot (t o m september)	
Michel Toumeh	ledamot	
Jessica Mattsson	adjungerad sekreterare	
Kicki Flisberg	adjungerad kassör	
Harald Hagnell	ersättare	
Siw Persson	ersättare	

Revisorer

Staffan Yngve
Birgitta Ingvarsson

Valberedning

vakant

Personal

Under året har föreningen bemannats till 100 % av anställda samordnare.

Jessica Mattsson och Elin Demont har arbetat 50 % vardera.

Under året har arbetsplatsträffar genomförts regelbundet en gång per månad förutom under sommarmånaderna.

Verksamhet

Medlemmar

Antalet betalande medlemmar t.o.m. december var 55 personer. Det är en minskning sedan föregående år då antalet var 73 personer. Minskning beror delvis på att jouten gjort en kontroll och uppdatering av medlemsregistret.

Stödpersoner

Antalet aktiva stödpersoner har varierat under året. Anledningen till detta är att flera stödpersoner studerat utomlands, flera har slutat och flera har "vilat". Det innebär att de inte tar ärenden under en period men återkommer senare.

I slutet av 2017 var endast ett fåtal stödpersoner verksamma. En utbildning av stödpersoner har genomförts och avslutats i slutet av året vilket innebär inför verksamhetsåret 2018 att föreningen har ca 13 aktiva stödpersoner.

Utbildning för nya stödpersoner

Under året har föreningen rekryterat flera stödpersoner och utbildat dem. Det har varit en utbildning under året. Sammanlagt har sex nya stödpersoner utbildats under 2017.

Stödpersonsmöten

Utöver utbildningen för stödpersonerna har möten genomförts kontinuerligt under året. Arbetet med stödpersonerna har varit ett prioriterat område under 2017 och för att kvalitetssäkra verksamheten har handledning genomförts, i grupp, under våren. Dessutom har de nya stödpersonerna fått mentorer för att ytterligare säkra kvaliteten. Fortbildning har givits vid stödpersonsmötena och även vid olika föreläsningstillfällen bl. a tillsammans med våra nätverk i Uppsala.

Ärenden

Jouren har arbetat med 629 ärenden under 2017. Av dessa så kom 590 in som nya ärenden under 2017 och 39 var pågående sedan 2016.

Ärendetalet har ökat från 2016 då jouren arbetade med 483 ärenden. Detta utgör en ökning med ca 30 %.

I och med att jourens väntetider har ökat under året har ett omfattande samarbete utvecklats med Brottsofferjouren Enköping. Det innebär att deras stödpersoner varit behjälpliga med att ge stöd till personer som annars skulle fått stöd av jouren i Uppsala.

Under året var 607 stödsökande brottsdrabbade (97%), 21 var anhöriga till brottsdrabbade och 1 var anhörig till gärningsperson.

Av de mottagna 629 ärendena har:

- ❖ 12 % avslutats direkt efter ett första samtal/kontakt med anställda samordnare
- ❖ 16 % har sänts direkt till en stödperson utan initial kontakt med samordnare
- ❖ 34 % har tagits om hand av samordnarna
- ❖ 22 % har efter misslyckade försök med telefonkontakt tillskrivits genom brev eller mail
- ❖ 2 % har förmedlats till Brottsofferjouren Sveriges språkvolontärer
- ❖ 4 % har förmedlats vidare till annan stödverksamhet
- ❖ 5 % har förmedlats till stödpersonerna hos Brottsofferjouren Enköping.
- ❖ 5 % kom in sent under 2017 och inga åtgärder vidtogs under 2017.

Det är stora skillnader i ärendefördelningen jämfört med föregående år.

2016 avslutades 21 % av alla ärenden direkt efter en första kontakt med samordnare och 22 % sändes direkt till stödperson utan initial kontakt med samordnare. Detta tyder på att fler ärenden har behövt mer omfattande stöd.

De allra flesta ärenden aktualiserades, som tidigare, av polismyndigheten.

En viss ökning av ärenden där stödsökande tagit direktkontakt med jouren eller med Telefoncentralen har märkts.

122 stödsökanden under 2017 (113 under 2016) har tagit direktkontakt med jouren genom Telefoncentralen, under telefontider eller på mail.

Samarbetet med polisen fungerar bra. Förmedlingsprocenten är fortfarande mycket låg i förhållande till andra Brottsofferjourer.

Tillsammans med Polisgruppen inom Brottsofferjouren Sverige har en träff anordnats (i december) med polisen i Region Mitt samt Polisens kontaktcenter för att lyfta frågan kring ärendeförmedlingen.

När kontoret inte haft telefontider har Brottsofferjourernas Telefoncentral i Stockholm vidarebefordrat 106 stödsökande till jouren. Jouren har då gjort ett första kontaktförsök inom ett dygn förutom under helgerna.

Brottstyp för hjälpsökande	Män	Kvinnor	Totalt
Mord/vållande till annans död	4	1	5
Misshandel	55	83	138
Mordförsök	4	6	10
Grov (kvinno) fridskränkning	1	10	11
Olaga hot	46	63	109
Ofredande	19	50	69
Övr. brott mot frihet/frid	5	5	10
Olaga förföljelse (stalkning)	1	3	4
Våldtäkt	4	23	27
Våldtäktsförsök		6	6
Människo-rov/handel	1	1	2
Övr. sexualbrott	3	18	21
Ekonomisk Brottslighet	23	27	50
Stöld, väskryckning, fickstöld	9	27	36
Andra tillgreppsbrott	1	3	4
Inbrott	5	11	16
Rån	31	20	51
Skadegörelse	2	6	8
Allmänfarliga brott		2	2
Övergrepp i rättssak	4	5	9
Överträdelse kontaktförbud	1	1	2
Identitetsstöld, förfalskning	2		2
Förtal, förolämpning, falsktillvitelse	7	15	22
Trafikbrott	1	4	5
Övrigt	6	4	10
Totalt	235	394	629

Anmärkning:

Den största förändringen jämfört med 2016 är att antalet med rubricering mordförsök, grov fridskränkning, misshandel, olaga hot och rån har ökat.

Noteras kan också att jouren givit stöd vid "brott i nära relationer" i 52 ärenden varav 9 rört män. Misshandel, olaga hot och grov fridskränkning har varit de oftast förekommande rubriceringarna. Jouren har även stöttat fyra stödsökande där hedersrelaterat våld och förtryck har förekommit.

Fördelning på kommuner

Kommun	Antal	Procent (%)	Procent (%) nedlagd tid
Uppsala	457	73%	64%
Knivsta	26	4%	10%
Håbo	41	6%	11%
Östhammar	20	3%	2%
Älvkarleby	13	2%	1%
Tierp	55	9%	11%
Övriga kommuner	17	3%	1%

Åldersgrupp	Antal personer	Procent (%)
0 – 11 år	2	0%
12 – 17 år	27	4%
18–25 år	123	20%
26 – 64 år	442	70%
65 +	35	6%

Kön	Antal personer	Procent (%)
Kvinnor	394	63%
Män	235	37%

Tid i direkt brottsofferstöd samt övrig tid för jourens räkning

Tid direkt stöd	Timmar
Anställda	859
Stödpersoner	228
Summa	1087

Övrig tid	Timmar
Anställda	1371
Styrelsen	477
Stödpersoner	111
Summa	1959
Totalt antal timmar	3046

Anmärkning

Tid till direkt stöd till brottsoffer har ökat från 2016 med 213 timmar bland annat beroende på en ökad mängd ärenden och en ökad mängd ärenden som kräver mer omfattande stöd. Övrig tid ligger däremot på ungefär samma nivå som 2016.

Styrelsemöten

Utöver årsmötet och konstituerande möte har åtta styrelsemöten hållits under verksamhetsåret.

Styrelsen har utifrån verksamhetsplanen upprättat en handlingsplan som följts upp kontinuerligt. Handlingsplanen omfattar bl. a de olika aktiviteter som ska genomföras och vilka som ansvarar för dessa.

Arbetsutskottet har haft möten under året och också deltagit i rekryteringsarbetet samt vid enskilda intervjuer med sökande stödpersoner. Arbetsutskottet har fattat beslut på styrelsens delegation bl.a. i personal- och driftsärenden. Utskottet har också deltagit i olika evenemang under 2017. Arbetsutskottet har bestått av ordföranden, vice ordföranden och en ledamot.

Årsmöte

Föreningens årsmöte hölls den 16 februari 2017. Vid årsmötet deltog ca 20 personer.

Samverkan mellan styrelsen, stödpersoner och medlemmar

Under året har stödpersoner, medlemmar och styrelsen bland annat träffats vid vissa föreläsningar, vid föreningens vårbuffé och vid julbuffé samt vid ett studiebesök i Riksdagen.

Styrelsen har ordnat med medlemsaktiviteter ett par gånger under året då alla medlemmar inbjudits. Aktiviteter genomfördes i juni och i december.

I jorens 25 årsjubileum i juni deltog ca 40 personer och stämningen var mycket god. Förbundsordförande Sven-Erik Alhem och generalsekreterare Eva Larsson var inbjudna gäster och Sven-Erik Alhem höll en engagerande och intressant föreläsning kring aktuella rättsfrågor. Vid jubileet utsågs två stipendiater som erhöll en penningssumma sponsrat av Länsförsäkringar i Uppsala diplom och blommor. Stipendiaterna var två eldsjälar, Barbro Wiklund från Kvinnojouren Liljan i Tierp/Älvkarleby och Thérèse Olsson, jurist från Uppsala. Båda har bidragit med stort engagemang och empati för brottsutsatta personer.

I december deltog ca 25 personer i julbuffé efter det att Gustaf Lantz (S), riksdagsledamot och ersättare i justitiekottet (samt adjungerad i Brottsofferjorens Sverige styrelse) höll en intressant anförande kring arbetet i justitiekottet och han berättade även om en studieresa till USA som utskottet gjort under hösten. Studieresan hade temat "Polisens arbete i utsatta förorter". Barbro Wiklund från Kvinnojouren Liljan berättade om jorens arbete mot våld och förtryck i några skolor i Indien. Ett projekt som genomförts tillsammans med skolor i Tierps och Älvkarleby kommuner.

Styrelsen, samordnare och stödpersoner besökte Riksdagshuset efter inbjudan av Gustaf Lantz och fick information om Riksdagens arbete med speciell inriktning på justitieutskottet. Efter rundvandring fanns tid för diskussion om aktuella rättsfrågor och brottsofferperspektiv.

Kontinuerligt har ett nyhetsbrev sänts till alla aktiva inom jouren där aktuella frågor noterats samt aktuell statistik framgått. Varje kvartal har ordförande kompletterat nyhetsbrevet med noteringar kring styrelsens arbete och andra aktiviteter av intresse. Nyhetsbrevet har distribuerats till samtliga medlemmar i föreningen.

Under året har Brottsofferjouren medverkat i bl. a följande:

- ❖ Fadime-dagarna 2017-01-21. Kransnedläggning och ceremoni
- ❖ Internationella Brottsofferdagen, 2017-02-22, Föreläsning i Älvkarleby Kommun. Jouren deltog även i panelsamtal anordnat av Håbo Kommun.
- ❖ Brottsofferjouren Sverige, Förbundsstämma, maj 2017
- ❖ Skolavslutningsfestival, Summer Party 2017-06-09
- ❖ Konferens för samordnare, mars
- ❖ Jouren har föreläst för Vittnesstöden
- ❖ Ordförandekonferens, november
- ❖ Besök i Riksdagen. Gustaf Lantz (S) guidade och informerade
- ❖ Styrelsen har föreläst inför medborgare inom det finska förvaltningsområdet i Håbo kommun
- ❖ Minimässa i september för volontärarbete på Uppsala universitet
- ❖ Föreläsning för Attention Uppsala Län
- ❖ Deltagande i nätverk för volontärsamordnare anordnat av Volontärbyrån
- ❖ Möte med Brottsoffermyndighetens representanter

Särskilda styrelseaktiviteter under året

Styrelsen har tillsammans med samordnare genomfört ett arrangemang vid den Internationella Brottsofferdagen. Arrangemanget genomfördes i Älvkarleby och vände sig till äldre personer i kommunen. Ca 45 personer deltog och polisens brottsoffersamordnare deltog och visade ett par filmer och kom med tips i brottsförebyggande syfte. Jouren informerade om verksamheten och om möjligheterna till stöd till brottsutsatta. Kommunpolisen i Älvkarleby medverkade även vid evenemanget.

Styrelseledamöter och samordnare besökte i maj flera bibliotek och språkkaféer i Norduppland och informerat om jourens verksamhet.

Särskilt viktiga händelser 2017

Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP)

Av de sex kommuner som jouren ger stöd till finns nu IOP med fem av dem. Av Uppsala kommun har jouren beviljats verksamhetsbidrag för åren 2018-2020.

Stödarbetet till Heby kommuns invånare övertas fr.o.m. 2018 av Brottsofferjouren Uppsala län efter överenskommelse mellan jouren och Brottsofferjouren Västmanland samt Brottsofferjouren Sverige.

Brott mot äldre

Projekt "Brott mot äldre" har fortsatt under året. Jouren har nått drygt 300 personer och kunnat samtala med och informera om Brottsofferjurens verksamhet med fokus på brottsförebyggande arbete. Även vid olika pensionärsträffar har jouren informerat och diskuterat.

Jouren anordnade även en utbildningsdag i maj där Magnus Lindgren från Stiftelsen Tryggare Sverige föreläste om brott mot äldre. Utbildningens deltagare bestod av representanter från Brottsofferjouren Enköping och andra verksamheter både inom ideella sektorn och länets kommuner.

Kvalitetsmätning

Under året har projektet avseende kvalitetsuppföljning fortsatt. En av jouren oberoende person har ringt upp stödsökande efter avslutad kontakt och ställt ett fåtal frågor för att följa upp kvaliteten i jourens arbete. Ett urval av sökande har gjorts och den avslutade kontakten har gällt månaderna mars, april och juli.

Särskild redovisning finns i bilaga.

Referensgrupp

En referensgrupp med förtroendevalda och tjänstemän från de olika kommunerna har fortsatt att träffas. Referensgruppen har sammanträtt ett par gånger under året och gruppen har diskuterat gemensamma aktuella frågor utifrån de olika kommunernas önskemål och perspektiv.

Ny lokal

I september gick flyttlasset till Storgatan 16, centralt i Uppsala. I och med detta har jouren större lokaler, som delas med Föräldraföreningen mot narkotika (FMN). De större lokalerna ger nu ökade möjlighet till att ta emot besök.

En trivsam och uppskattad invigning ägde rum i november och bland annat bjöd jouren in medlemmar, samarbetspartners och kontaktpersoner i nätverk.

Information och marknadsföring

Nytt informationsmaterial har använts både vid olika informationstillfällen samt vid rekrytering av nya stödpersoner.

Information har getts vid olika evenemang som t.ex. skolavslutningsfestivalen Summer Party. Riktad information till äldre gavs i samband med Internationella Brottsofferdagen då pensionärsorganisationer i Älvkarleby kommun deltog.

Vid många andra tillfällen har information getts t ex vid två tillfällen till Lions medlemmar och vid tidigare nämnda biblioteksbesök och språkkaféer.

Tidningen Brottsoffer har vid ett par tillfällen uppmärksammat jourens arbete i artiklar. Jouren har också skrivit flera artiklar i tidningen.

Facebook-sidan hålls aktuell, och jouren hoppas på ännu fler följare under 2018.

Hemsidan hålls också aktuell och den uppdateras kontinuerligt med information.

Samarbete

Samarbetet med Polismyndigheten har varit fortsatt gott.

I övrigt har jouren haft kontakter med Uppsala kommuns enhet (Stödcentrum) som arbetar med unga brottsoffer och kommunens Resurscentrum Nexus. Andra samarbetspartner har varit länets kvinnojourer, Tjejjouren, Vittnesstöden, Tingsrätten, FMN och Brottsofferjouren i Enköping.

Ekonomi

Årets ekonomiska resultat visar ett överskott på 6254 kronor.

Intäkterna 2017 utgörs till ca 80% av de bidrag som föreningen får från kommunerna. Under året har tillsvidareöverenskommelser träffats mellan jouren och de kommuner med IOP vilket innebär att det fortsättningsvis förhandlas om ersättning inför varje nytt kalenderår.

Föreningen har erhållit verksamhets- och projektbidrag från Brottsoffermyndigheten. Under 2017 har föreningen fått gåva av S:t Andreaslogen. Länsförsäkringar i Uppsala har bidragit med lokal under första halvåret för medlemsaktiviteter och styrelsemöten.

Föreningens medlemmar betalar en medlemsavgift på 100 kronor.

Jämfört med föregående år visar bokslutet ett lägre överskott. Övriga kostnader är högre och beror på att föreningen har flyttat till nya lokaler vilket initialt medfört kostnader i form av aktiviteter och inköp.

Fullständig ekonomisk redovisning finns i föreningens bokslut/årsredovisning för 2017.

Genomförande av verksamhetsplanen 2017

Stärka den brottsutsattas grundläggande rättigheter genom att:

- ❖ Ge medmänskligt stöd till brottsutsatta
- ❖ Information och hjälp i praktiska frågor
- ❖ Hänvisa till/förmedla hjälp till expertis/sakkunnig i frågor av sociala, juridiska eller medicinska frågor
- ❖ Vara stöd inför, under och efter rättegång

Måluppfyllelse:

Under 2015 testade jouren ett par alternativ för att undersöka måluppfyllelsen. Fr.o.m. 2016 har stödsökande vars ärende avslutats ringts upp. Resultaten för 2017 är övervägande positiva, men föranleder ytterligare analys.

Måluppfyllelsen bedöms vara relativt god.

Information och opinion

- ❖ En satsning på marknadsföring och information till allmänhet och media om verksamheten ska genomföras
- ❖ En kommunikationsplan ska upprättas
- ❖ Informera bidragsgivande kommuner och kommuninvånare om jourens verksamhet
- ❖ Informera och väcka debatt om brottsutsattas situation

Måluppfyllelse:

Information har getts vid många olika tillfällen under året: vid rekryteringar vid Uppsala Universitet, Internationella Brottsofferdagen, evenemang i de olika kommunerna samt genom "pluggannonser" i pressen. Information har också getts vid olika nätverksträffar samt till andra organisationer.

Information har lämnats vid kontakter med de olika kommunerna i länet och även vid studiebesök hos jouren.

Jouren har också ett Facebook-konto för att sprida information.

Måluppfyllelsen har varit god förutom att väcka debatt om brottsutsattas situation samt att upprätta en kommunikationsplan.

Vidareutveckla verksamheten

- ❖ Fortsatt satsning på äldre brottsutsatta ska ske och avslutas under våren 2017
- ❖ Utveckla insatserna och arbetet för personer med funktionsnedsättning
- ❖ Arbetet ska inriktas på att skapa och vidmakthålla ett bra samarbete med bidragsgivande kommuner
- ❖ Satsning på att rekrytera och behålla stödpersoner
- ❖ Samverkan med övriga brottsofferstödande aktörer i bidragsgivande kommuner ska utvecklas

- ❖ Jouren ska ingå i befintliga nätverk för brottsofferstöd och brottsförebyggande verksamheter
- ❖ Utveckla samarbetet med polismyndigheten
- ❖ Medlemsaktiviteter ska anordnas ett par gånger under året

Måluppfyllelse:

Måluppfyllelsen har varit god. Äldreprojektet har varit en stor framgång och har nått många personer och organisationer.

Jourens arbete med att utveckla insatser gentemot personer med funktionsnedsättning har påbörjats och kommer att fortsätta under 2018.

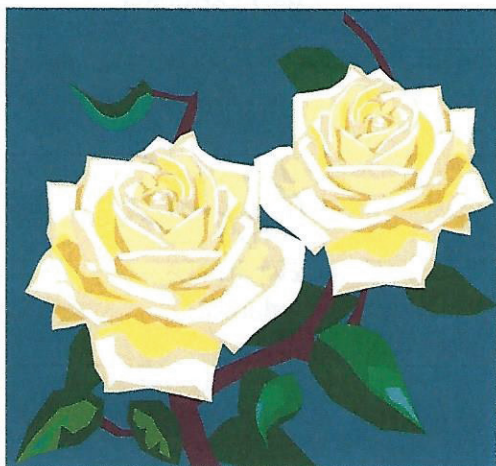
Samarbetet med bidragsgivande kommuner har intensifierats genom den referensgrupp som bildats. Förtroendevalda och tjänstemän från de olika kommunerna träffar arbetsutskottet ett par gånger per år och utbyter erfarenheter och diskuterar jourens utveckling och kommunernas behov.

De aktiva stödpersonerna stöds bl. a. genom att vidareutbildning sker samt att grupphandledning genomförs samt att alla nya stödpersoner ingår i en mentorsgrupp. Jouren ingår i befintliga nätverk och deltar aktivt i viktiga evenemang tillsammans med andra.

Någon utveckling i samarbetet med polisen har inte kommit till stånd, men utveckling förväntas under 2018.

Medlemsaktiviteter har genomförts enligt planen.

Avslutande ord – TACK!

Först vill styrelsen framföra ett särskilt varmt tack till alla stödpersoner, vars insatser är av yttersta vikt för många brottsdrabbade, anhöriga och vittnen. Utan stödpersoner – ingen verksamhet.

Styrelsen vill tacka alla bidragsgivare. Bidragen har på olika sätt gjort det möjligt för jouren att utveckla och bedriva en bra verksamhet under 2017.

Ett tack till de bidragsgivande kommunerna som inser betydelsen av att jouren kompletterar kommunernas insatser.

Tack riktas även till Länsförsäkringar som bidragit genom att bl. a ställa lokal till förfogande, under det första halvåret, vid våra styrelsemöten och även vid en medlemsaktivitet som möjliggjort att vi kunnat genomföra dessa på ett bra sätt. Tack också för generöst bidrag till våra stipendiater.

Tack till talarna vid våra medlemsarrangemang, Sven-Erik Alhem, Eva Larsson, Gustaf Lantz och Barbro Wiklund. Intressanta och engagerande föreläsningar som alla uppskattade.

Ett stort tack också till våra anställda samordnare som utvecklar verksamheten med stort engagemang.

Uppsala den 25 januari 2018

Ewa Ben Ouali
ordförande

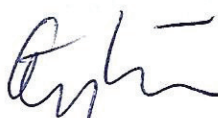
Birgitta L Johansson
vice ordförande

Gunnar Elrud
ledamot

Bert Fornemyr
ledamot

Inger Olsson
ledamot

Eva Staake
ledamot

Michel Toumeh
ledamot

Kicki Flisberg
kassör (adjungerad)

www.uppsala.boj.se

UPPSALA LÄN

VERKSAMHETSPLAN FÖR

Brottsofferjouren Uppsala län 2018

Vision

Att alla brottsutsatta i bidragsgivande kommuner, i kontakt med jouren, bemöts på ett kompetent och empatiskt sätt samt att deras rättigheter, såsom individuella stödsamtal, rättvis behandling, ersättning från gärningsmannen eller kompensation av staten samt medicinsk som psykisk och social hjälp, blir tillgodosedda.

Målsättning för verksamhetsåret 2018

Stärka de brottsutsattas grundläggande rättigheter genom att:

- Ge medmänskligt stöd
- Informera och ge hjälp i praktiska frågor
- Hänvisa till/förmedla hjälp till expertis/sakkunnig i frågor av sociala, juridiska eller medicinska frågor
- Vara stöd inför, under och efter rättegång

Uppföljning:

Genom telefonintervju vid avslutande kontakt undersöka om målet nåtts.
En handlingsplan ska utarbetas där det ska framgå urval och intervjufrågor.

Information och opinion

- En satsning på marknadsföring och information till allmänhet och media om verksamheten ska genomföras
- En kommunikationsplan ska upprättas med hjälp av Brottsofferjouren Sverige
- Informera bidragsgivande kommuner och kommuninvånare om jourens verksamhet
- Informera och väcka debatt om brottsutsattas situation

Uppföljning:

Statistik ska föras över all marknadsföring och informationsinsatser som görs.

Vidareutveckla verksamheten

- Mest prioriterat under verksamhetsåret är att rekrytera och behålla stödpersoner
- Utveckla insatserna och arbetet för personer med funktionsvariation
- Arbetet ska inriktas på att skapa och vidmakthålla ett bra samarbete med bidragsgivande kommuner
- Samverkan med övriga brottsofferstödande aktörer i bidragsgivande kommuner ska utvecklas
- Jouren ska ingå i befintliga nätverk för brottsofferstöd och brottsförbyggande verksamheter
- Utveckla samarbetet med polismyndigheten
- Medlemsaktiviteter ska anordnas ett par gånger under året

Uppföljning:

Görs kontinuerligt under året samt sammanfattningsvis i verksamhetsberättelsen 2018.

Notering

Verksamhetsplanen kompletteras med en handlingsplan där konkretisering görs av vad som ska göras och vem som ansvarar samt när uppdraget ska redovisas till styrelsen.

Verksamhetsplanen är antagen av årsmötet 2018-02-15.

www.uppsala.boj.se

Verksamhetsrapport

2017

Gästrikе Vatten AB med dotterbolag

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
1.1	Gästrike Vatten AB.....	4
1.2	Gävle Vatten AB.....	4
1.3	Hofors Vatten AB	4
1.4	Ockelbo Vatten AB.....	4
1.5	Älvkarleby Vatten AB	4
1.6	Östhammar Vatten AB	4
2	Målanalys	5
2.1	Medborgare och kunder.....	5
2.1.1	<i>Medborgare och kunder har förtroende för våra VA-tjänster.....</i>	<i>5</i>
2.2	Medarbetare	6
2.2.1	<i>Gästrike Vatten är en attraktiv arbetsgivare</i>	<i>6</i>
2.2.2	<i>Personalredovisning</i>	<i>7</i>
2.3	Hållbar tillväxt	8
2.3.1	<i>Gästrike Vatten har en långsiktigt hållbar VA-försörjning</i>	<i>8</i>
2.4	Ekonomi	9
2.4.1	<i>Verksamheten har en ekonomi i balans</i>	<i>9</i>
3	Utvecklingsområde	11
3.1	Gästrike Vatten AB.....	11
4	För verksamheten viktig statistik.....	12
5	Resultat och investeringar	14
5.1	Gästrike Vatten AB.....	14
5.2	Gävle Vatten AB.....	15
5.3	Hofors Vatten AB	17
5.4	Ockelbo Vatten AB.....	18
5.5	Älvkarleby Vatten AB	19
5.6	Östhammar Vatten AB	20
6	Framtida intäkts- och kostnadsutveckling.....	21
6.1	Gästrike Vatten AB.....	21
6.2	Gävle Vatten AB.....	21
6.3	Hofors Vatten AB	21
6.4	Ockelbo Vatten AB.....	21

6.5	Älvkarleby Vatten AB	21
6.6	Östhammar Vatten AB	21
7	Sammanfattning av de viktigaste händelserna	23
7.1	Gästrikе Vatten AB.....	23
7.2	Gävle Vatten AB.....	23
7.3	Hofors Vatten AB	23
7.4	Ockelbo Vatten AB.....	23
7.5	Älvkarleby Vatten AB	23
7.6	Östhammar Vatten AB	23
8	Bilaga 1 Personalstatistik.....	24
8.1	Medarbetare	24
8.1.1	Personalstruktur	24
8.1.2	Ålder	25
8.1.3	Övertid.....	26
8.1.4	Rekrytering och personalförsörjning	26
8.1.5	Sysselsättningsgrad.....	27

1 Inledning

1.1 Gästrikvatten AB

Gästrikvatten AB ägs av Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammars kommun. Östhammars kommun anslöts till Gästrikvatten AB från 1 maj 2017 genom köp av 10 % av bolagets aktier från Gävle kommun. Gävle kommun är majoritetsägare och äger 60 % av bolaget och övriga fyra kommuner äger 10 % vardera. Gästrikvatten AB är moderbolag i koncernen innehållande all personal och utrustning som behövs för drift av VA-anläggningarna. Gästrikvatten AB har full kostnadstäckning från sina döttrar. Om något av dotterbolagen har en verksamhet som går med underskott har den kommun som äger dotterbolaget skyldighet att tillskjuta kapital enligt samarbetsavtalet. VA-verksamheten finansieras av taxor och avgifter. Enligt lag får VA-verksamheten inte ha något ekonomiskt vinstintresse, mer än att vara kostnadseffektiva. Självkostnadsprincipen gäller för VA-verksamhet och eventuella över- eller underuttag i bolagen bör justeras inom tre år. Varje VA-kollektiv (kunder anslutna till det allmänna VA-nätet i respektive kommun) bär sina egna kostnader. Det är förutsättningarna för VA-försörjningen i respektive kommun som styr hur hög eller låg avgiften är i respektive kommun.

1.2 Gävle Vatten AB

Gävle Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i Gävle kommun vilket omfattar produktion och distribution av rent vatten, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

1.3 Hofors Vatten AB

Hofors Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i Hofors kommun, innefattande vattenproduktion och distribution, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

1.4 Ockelbo Vatten AB

Ockelbo Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i Ockelbo kommun, innefattande vattenproduktion och distribution, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

1.5 Älvkarleby Vatten AB

Älvkarleby Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i Älvkarleby kommun, innefattande vattenproduktion och distribution, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

1.6 Östhammar Vatten AB

Östhammar Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i Östhammar kommun. Bolaget tog över ansvaret för den allmänna vattenförsörjningen från Östhammars kommun den 1 maj 2017, innefattande vattenproduktion och distribution, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Verksamheten sköts av det regionala VA-bolaget Gästrikvatten AB.

2 Målanalys

2.1 Medborgare och kunder

2.1.1 Medborgare och kunder har förtroende för våra VA-tjänster

Målanalys

Snabb information till våra kunder vid driftstörningar är viktigt. Via SMS når vi enkelt ut med information till berörda i samband med driftstörningar i leveransen. Under perioden året har totalt 80 081 SMS skickats ut till 31 860 kunder i samband med planerade eller akuta driftstörningar.

I samband med driftstörningar går vi ut med kokningsrekommendation. Kokningsrekommendation är i de allra flesta fall en försiktighetsåtgärd tills vi kommit tillrätta med driftstörning och fått godkända analysvar. Under året har vi gått ut med kokningsrekommendation vid tre tillfällen.

Det har varit generellt låga grundvattennivåer i Sverige vilket även påverkat oss som till största del använder grundvatten som råvatten i vattenförsörjningen. Grundvattennivåmätningarna vid våra vattentäkter har utökats. Åtgärder har under året vidtagits för att öka fokus och medvetenhet hos våra kunder. Information med devisen "lev som vanligt men använd vattnet smart" för att därmed minska vattenuttaget har gått ut förutom i Östhammars kommun där restriktioner infördes under sommarmånaderna. Informationsinsatserna har gett effekt. Tillsammans med åtgärder för att skapa mer grundvatten (främst i Gävle), aktiv läcksökning och åtgärder av identifierade läckor samt nederbörd under hösten har förbättrat grundvattennivåerna i samtliga våra kommuner.

Förutom informationsinsatser kopplade till smart vattenanvändning och taxeinformation har informationsmöten arrangerats i samband med projekt för berörda kunder, fastighetsägare och verksamhetsutövare. En enkät från projekt Norrlandet visar att 95 % av kunderna som besvarat enkäten är nöjda med den information som givits.

Under året har vi deltagit vid tre event.

Under året har vi uppmärksammat vatten-frågorna på olika sätt. På Världsvattendagen gavs boken "Jakten på Gävles vatten" ut. Det uppmärksammades genom samtal och mingel på Gävle slott tillsammans med bland annat landshövding, politiker och allmänhet. I april stannade branschorganisationen Svenskt Vattens projekt Vattenresan till i Gävle och vi fick tillsammans med Mattias Klum, elever från åk 4 och studenter från Högskolan i Gävle diskutera om hur man kan skydda vattnet och synliggöra det osynliga. Ett flerårigt projekt för att utveckla vårt pedagogiska arbete för barn och ungdomar har startat. Som ett led i detta har en barnstyrelse rekryterats. Syftet är att ta tillvara på deras synpunkter. På Världstoaltdagen uppmärksammades vad som får spolas ner i toaletten samtidigt som vi firade reningsverket Duvbacken som i år funnits i 50 år.

Analys av indikatorer

Vattenprover har genomförts i enlighet med fastställt kontrollprogram med gott resultat. Vid två tillfällen har vattenprov varit bekräftat otjänligt.

Resultatet av en kundenkät visar att vi överstiger målvärdet 3,3 i samtliga kommuner (nöjdkundindex (NKI)). Resultatet baseras på frågan "Hur nöjda är kunderna med Gästrik Vatten som leverantör av vatten och avlopp". Siffrorna anger de som angivit "Ganska nöjd" samt "Mycket nöjd" som svarsalternativ.

Indikator	Enhet	Utfall	Målvärde	Status	Prognos Helår
Nöjd kundindex	Gävle Vatten AB	4,6 %	3,3		Uppnås
Nöjd kundindex	Hofors Vatten AB	3,7 %	3,3		Uppnås
Nöjd kundindex	Ockelbo Vatten AB	3,4 %	3,3		Uppnås
Nöjd kundindex	Älvkarleby Vatten AB	4,1 %	3,3		Uppnås
Nöjd kundindex	Östhammar Vatten AB	3,8 %	3,3		Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Gävle Vatten AB	100	>99%		Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Hofors Vatten AB	100	>99%		Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Ockelbo Vatten AB	99,6	>99%		Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Älvkarleby Vatten AB	100	>99%		Uppnås
Hälsomässigt säkert vatten	Östhammar Vatten AB	99,8	>99%		Uppnås

Nöjd kundindex ger oss en indikation om hur kunden upplever våra VA-tjänster. Målvärdet beskriver vår utveckling ur ett kundperspektiv i en femgradig skala, där fem är mycket nöjd.

Beräkningen av värde för mätmetoden jämfört med tidigare år har förändrats.

Hälsomässigt säkert vatten ger oss en indikation om hur väl vi uppfyller kvalitetskraven. Målvärdet beskriver andelen vattenprover som är tjänliga enligt fastställt kontrollprogram.

Totalt antal vattenprov enligt fastställt kontrollprogram

Gävle Vatten AB; 804 stycken, varav 10 tjänliga med anmärkning, 1 otjänligt dock ej bekräftat.

Hofors Vatten AB; 203 stycken, varav 2 tjänliga med anmärkning, 0 otjänligt.

Ockelbo Vatten AB; 297 stycken, varav 10 tjänliga med anmärkning, 1 bekräftat otjänligt.

Älvkarleby Vatten AB; 125 stycken, varav 3 tjänliga med anmärkning, 0 otjänligt.

Östhammar Vatten AB; 827 stycken, varav 48 tjänliga med anmärkning, 1 bekräftat otjänligt.

2.2 Medarbetare

2.2.1 Gästrike Vatten är en attraktiv arbetsgivare

Målanalys

Inför anslutningen av VA-verksamheten i Östhammars kommun till Gästrike Vatten har flera aktiviteter genomförts för att på ett bra sätt ta emot Östhammar och de medarbetare som valt att börja på Gästrike Vatten samt för att stödja befintliga medarbetare och hantera tillfälliga och nya arbetsuppgifter.

En organisationsöversyn har genomförts och en ny organisationsstruktur har arbetats fram med fokus att möta upp de behov och förväntningar som finns, både nuvarande och kommande. Syftet är att skapa en tydligare struktur och utveckla arbetssätt mot en mer kundorienterad verksamhet. Genom den nya organisationen ökar närheten mellan chefer och medarbetare och ger möjlighet till fortsatt tillväxt och utveckling.

Rekrytering har skett för att förstärka organisationen på grund av den geografiska utökningen samt för att ha den kompetens och de resurser som krävs med ökade krav och utbyggnation av fler anläggningar. Under året har

organisationen rekryterat in 25 nya medarbetare.

För att främja en god arbetsmiljö har temadagar om "hälsa och motivation" samt utbildning om "Vi är varandras arbetsmiljö" för alla medarbetare genomförts.

Analys av indikatorer

Medarbetarenkäten genomförs årligen under senhösten. Undersökningen har en hög svarsfrekvens på 88 procent vilket ger en god tillförlitlighet i resultaten. Resultatet för 2017 visar på en fortsatt hög och ytterligare ökad trivsel där 95 procent av medarbetarna instämmer i att de trivs med att arbeta på Gästrike vatten.

De förbättrade resultaten förklaras av att fler upplever att deras avdelning/enhet fungerar bra ihop, medarbetarnas kompetens används för rätt uppgifter och förtroende för sin närmaste chef. Det som avviker i årets enkät är att vi under året har anställt många nya medarbetare varvid frågor om föregående år ej kunde besvaras. Detta gör att målvärdet inte uppnås men att bedömningen är att målet ändå anses vara uppnått.

Med tanke på de stora förändringarna under året har särskild enkät skapats, Må Bra-enkät, med fokus på den sociala arbetsmiljön. Enkäten har skickas ut varannan månad. Utifrån svaren har snabba analyser kunnat ske löpande under året. Resultatet visar bra resultat på åtta av tio påståenden. De två påståenden som berör balans mellan arbetsliv och privatliv samt arbetsbelastning är svagare.

Indikator	Enhet	Utfall	Målvärde	Status	Prognos Helår
Nöjd medarbetarindex	Gästrike Vatten AB	3,2 	3,4		Uppnås delvis
Må bra-index	Gästrike Vatten AB	3 % 	3 %		Uppnås

Nöjd medarbetarindex; ger oss en indikation om hur medarbetaren upplever organisationen, ledarskapet och sin arbetssituation. Målvärdet visar medelvärdet på medarbetarnas värdering av företagets arbetsmiljö.

Må bra-index; ger oss en indikation om hur medarbetarna upplever sin arbetsmiljö och påverkansmöjlighet.

2.2.2 Personalredovisning

	2017-12-31					
	Årsarbetare		Antal anställda		Genomsnittlig sysselsättningsgrad	Genomsnittlig ålder
	Tillsvidare	Visstid	Tillsvidare	Visstid	Tillsvidare	Tillsvidare
Kvinnor	25,8	4	26	4	99	44,5
Män	68,8	5	69	5	99,7	47,6
Totalt	94,6	9	95	9	99,4	46

Obligatorisk sjukredovisning	2017-12-31 (%)	2016-12-31 (%)	2015-12-31 (%)
Total sjukfrånvaro*	1,73	2,19	1,25
- varav långtidssjukfrånvaro**	11,47	20,86	16,88
Sjukfrånvaro för kvinnor	1,01	0,62	2,01
Sjukfrånvaro för män	1,99	2,69	1,01
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 29 år eller yngre	1,43	2,18	0,64
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 30-49 år	1,18	1,80	1,27
Sjukfrånvaro i åldersgruppen, 50 år eller äldre	2,43	2,60	1,37

Obligatorisk sjukredovisning	2017-12-31 (%)	2016-12-31 (%)	2015-12-31 (%)
* Sjukfrånvarons andel av den ordinarie arbetstiden för samtliga anställda, såväl tillsvidare- som visstidsanställda.			
** Den del av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.			

2.3 Hållbar tillväxt

2.3.1 Gästrike Vatten har en långsiktigt hållbar VA-försörjning

Målanalys

I Gävle har tillgången av grundvatten ökat genom driftsättningen av en filteranläggning som fyller på åsen med renat åvatten. I Östhammar har förändrade vattenuttag tillsammans med återinfiltration av grundvatten gett goda resultat och därmed gett en stabilitet i vattenförsörjningen. Dock är grundvattennivåerna fortsatt låga och fler åtgärder krävs för att ha en långsiktigt stabil vattenförsörjning.

För att säkerställa vattenkvaliteten pågår aktiviteter för *säkra vattenuttag* dels genom låsning av vattenposter dels genom att införa vattenkiosker. Vid vattenkioskerna kan kontrollerade uttag ske av entreprenörer och kunder. Genom dessa åtgärder får vi bättre kontroll på vattenuttag och gör leveransen av dricksvatten säkrare.

Arbetet med en samverkande (VÄG) vattenproduktion för Älvkarleby och Gävle kommun fortlöper. En redovisning har skett till kommunstyrelserna under slutet av november. Fortsatt arbete sker inför ett beslut våren 2018 av respektive kommunfullmäktige.

På Sätra vattenverk i Gävle har beredningen av dricksvattnet stärkts med en mikrobiologisk barriär i form av UV-ljus. På så vis skapar vi en säkrare kvalitet av vattnet till invånarna i Gävle stad.

Vattentornet i Ockelbo har renoverats invändigt för att säkerställa att vattnet som levereras ut till kunder och brukare uppfyller kraven på dricksvattenkvalitet.

Utbyggnad av VA har slutförts för Norrlandet och Västra Lindbacka (Gävle kommun) och Äppelbacken (Ockelbo kommun). Under året har flertalet fastigheterna på Norrlandet och Äppelbacken kopplats in.

De tillståndspliktiga avloppsreningsverken i Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar har mottagna mängder och reningsresultat i enlighet med gällande tillstånd och villkor utom Alunda reningsverk där begränsningsvärdena för total fosfor har överskridits hela året.

Inom Gästrike Vatten åtgärdas ett avloppsstopp varannan dag och en vattenläcka var tredje dag. Förnyelse av ledningsnätet sker för att säkerställa leverans. Fokus ligger på att åtgärda återkommande driftstörningar samt att minska mängden omättvatten. För en ökad kontroll installeras ytterligare flödesmätare på vattenledningsnätet.

Analys av indikatorer

Årets planerade ledningsnätsförnyelse har genomförts i stort enligt plan med mindre justeringar i samtliga anläggningsbolag. För några av projekten pågår genomförandet och eller återställningsarbeten under 2018. En större planerad åtgärd i Hofors har skjutits till 2018 på grund av brist på anbud vid upphandling.

HBI-Me2 utgör inte någon bra parameter för måluppföljning. Denna parameter kommer därför att utgå.

Indikator	Enhet	Utfall	Målvärde	Status	Prognos Helår
Förnyelseplan ledningsnät	Gävle Vatten AB	90 % 	85 %		Uppnås
Förnyelseplan ledningsnät	Hofors Vatten AB	57 % 	85 %		Uppnås delvis
Förnyelseplan ledningsnät	Ockelbo Vatten AB	78 % 	85 %		Uppnås delvis
Förnyelseplan ledningsnät	Älvkarleby Vatten AB	83 % 	85 %		Uppnås
HBI-Me 2	Gästrikе Vatten AB		-2 %		
HBI-Me 2	Gävle Vatten AB		-2 %		Uppnås ej
HBI-Me 2	Hofors Vatten AB		-2 %		Uppnås ej
HBI-Me 2	Ockelbo Vatten AB		-2 %		Uppnås ej
HBI-Me 2	Älvkarleby Vatten AB		-2 %		Uppnås ej

Förnyelseplan; ger oss en indikation om hur väl vi genomför planerad förnyelse av VA-ledningar. Målvärdet visar andelen genomförd förnyelse.

HBI-Me 2; visar energitapp i form av vattenförluster. En förbättring med -2 % per år ger en utveckling av Me2 som ger en förbättrad status i HBI-Me2 från Röd till Gul under planperioden.

2.4 Ekonomi

2.4.1 Verksamheten har en ekonomi i balans

Målanalys

Samtliga dotterbolag visar en ekonomi i obalans för året. Tre bolag har för året intäkter som är lägre än kostnaderna och två bolag har det omvända förhållandet. För att balansera intäkter och kostnader över tid (3 år) kommer intäkterna behöva ökas för de bolag som har underuttag år 2017, för de övriga två bolagen bedöms ekonomin att vara i balans under planperioden.

Kostnadsutfallet i moderbolaget för året är något lägre än budgeterat till följd av rekryteringar förskjutits i tid vilket bland annat har lett till att planerade aktiviteter inte har kunnat genomföras enligt plan. Att införliva VA-verksamheten från Östhammars kommun till VA-koncernen har krävt mycket resurser dels för själva övergången dels för att stötta Östhammars kommun inför övergången, det har medfört att arbete i övriga bolag i koncernen har prioriterats ner. De kostnader som är hänförs till att stötta Östhammars kommun i bolagiseringen har fakturerats Östhammars kommun.

Analys av indikatorer

Kostnaderna i relation till budget påvisar obalans, den beror främst på att planerade större underhållsåtgärder inte genomförts fullt ut enligt planerat eller att större underhåll blivit dyrare än planerat samt lägre kostnader från Gästrikе Vatten till dotterbolagen som följd av att ytterligare en kommun fört över sin VA-verksamhet till koncernen.

Indikator	Enhet	Utfall	Målvärde	Status	Prognos Helår
Kostnader vs budget	Gästrikе Vatten AB	-1 %	●	+5 %	Uppnås
Kostnader vs budget	Gävle Vatten AB	-2,5 %	●	+5 %	Uppnås
Kostnader vs budget	Hofors Vatten AB	-6,3 %	◆	+5 %	Uppnås delvis
Kostnader vs budget	Ockelbo Vatten AB	7,4 %	◆	+5 %	Uppnås ej
Kostnader vs budget	Älvkarleby Vatten AB	-7,7 %	◆	+5 %	Uppnås ej
Personalkostnader vs rörelsekostnader	Gästrikе Vatten AB	-1,8 %	●	+3 %	Uppnås
Verksamhetskostnader vs rörelsekostnader	Gävle Vatten AB	3,9 %	●	+4 %	Uppnås
Verksamhetskostnader vs rörelsekostnader	Hofors Vatten AB	2,5 %	●	+4 %	Uppnås
Verksamhetskostnader vs rörelsekostnader	Ockelbo Vatten AB	-13,9 %	■	+4 %	Uppnås ej
Verksamhetskostnader vs rörelsekostnader	Älvkarleby Vatten AB	-4,1 %	●	+4 %	Uppnås

Verksamhetskostnader; samtliga kostnader kontogrupp 4x-6x exkl större underhåll.
 Rörelsekostnader; samtliga kostnader kontogrupp 4x-7x exkl kapitalkostnader.

3 Utvecklingsområde

3.1 Gästrike Vatten AB

Systematiskt förbättringsarbete – mätning och uppföljning

Det är mycket som händer inom VA-området, både nationellt och inom EU, vilket påverkar Gästrike Vattens verksamhet. Ökade krav på beredning och robusthet för vattenleverans samt reningskrav för avlopp och dagvatten kommer att påverka inriktning och kostnader. Under planperioden kommer därför Gästrike Vatten att ha stort fokus på en förbättrad statuskontroll genom ökad mätning och uppföljning. På så sätt ökar möjligheterna till att genomföra mångfacetterade analyser och därmed skapa förutsättningar för att leverera beslutsunderlag av hög kvalitet inför framtida åtgärder. Uppföljning och mätning är ett viktigt steg i Gästrike Vattens systematiska förbättringsarbete och genom att arbeta än mer intensivt med detta kan planerade åtgärder effektiviseras och styras så att de är lämpliga att bygga på i ett längre perspektiv. Att arbeta systematiskt för att leverera beslutsunderlag av hög kvalitet är mycket centralt i arbetet med måluppfyllnad av en långsiktigt hållbar VA-försörjning och därmed också bidra till det strategiska målet om invånare och kunder med förtroende för bolagets tjänster.

Säkerhet och hållbarhet

Förstärkt fokus inom säkerhet och hållbarhet påverkar VA-verksamheten både direkt och indirekt genom primärkommunernas ansvar. Speciellt kan nämnas arbetet med att tillämpa den nya dataskyddsförordningen och Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-direktivet). Även det stora arbete för att klimatanpassa såväl VA-verksamheten som våra städer behöver hanteras integrerat med primärkommunernas fysiska planering.

Pedagogiska arbetet

Inom Gästrike Vatten genomförs satsningar på att utveckla det pedagogiska arbetet för att öka kunderna och invånarnas kunskap och medvetenhet. Den närmaste tiden kommer särskilt barn och ungdomar att vara i fokus genom den Barnstyrelse som bildats. Barnstyrelsen är ett sätt där Gästrike Vatten arbetar för att nå den strategiska målsättningen om invånare och kunder med förtroende för bolagets VA-tjänster.

Ägar- och styrelsedialog

För att på bästa sätt arbeta för att nå Gästrike Vattens samtliga strategiska målsättningar är det avgörande att ägare och styrelsemedlemmar är delaktiga i såväl strategiska diskussioner som beslut. Det här betyder att det är viktigt att hitta en givande struktur för ägar- och styrelsedialog. Det första steget blir att tillsammans med styrelserna ta fram en bild av nuläget, både internt i bolaget och också externt, för att därefter fortsätta arbetet med en tydlig strategisk inriktning för Gästrike Vattens kommande utveckling.

4 För verksamheten viktig statistik

Gävle Vatten AB

Nyckeltal	2013	2014	2015	2016	2017
Mottagen mängd (m3)	13 254 626	12 482 560	12 931 768	13 869 838	14 147 369
Producerad mängd (m3)	10 227 899	9 662 095	9 810 135	9 676 283	9 436 914
Försåld mängd VA i (m3)	6 560 995	6 292 711	6 171 065	6 601 891	6 421 846
Antal vattenläckor	65	48	44	47	55
Antal avloppsstoppar	115	114	125	117	103

Hofors Vatten AB

Nyckeltal	2013	2014	2015	2016	2017
Mottagen mängd (m3)	1 196 242	1 213 568	1 602 135	1 460 408	1 438 712
Producerad mängd (m3)	1 229 160	1 093 476	1 110 099	1 211 902	1 223 240
Försåld mängd VA i (m3)	665 785	752 371	762 122	666 388	676 005
Antal vattenläckor	15	16	13	14	16
Antal avloppsstoppar	8	14	36	25	21

Ockelbo Vatten AB

Nyckeltal	2013	2014	2015	2016	2017
Mottagen mängd (m3)	589 676	660 966	665 457	626 067	676 933
Producerad mängd (m3)	339 078	369 343	406 161	365 906	400 994
Försåld mängd VA i (m3)	273 099	253 796	268 990	277 820	277 735
Antal vattenläckor	3	4	8	6	7
Antal avloppsstoppar	23	26	23	18	18

Älvkarleby Vatten AB

Nyckeltal	2013	2014	2015	2016	2017
Mottagen mängd (m3)	865 522	1 058 175	1 214 645	1 319 170	1 385 116
Producerad mängd (m3)	1 332 276	1 319 390	1 460 566	1 465 585	1 190 651
Försåld mängd VA i (m3)	740 162	783 837	777 647	698 677	912 663
Antal vattenläckor	16	15	15	19	29
Antal avloppsstoppar	84	98	59	54	47

Värden försåld mängd; efterdebitering har skett för 2016 under 2017, den försålda mängden är 125 678 m3 för låg år 2016 och motsvarande belopp för hög 2017 vilket även påverkar redovisningen av intäkterna från efterdebiteringen.

Östhammar Vatten AB

Nyckeltal	2013	2014	2015	2016	2017
Mottagen mängd (m3)					2 113 959
Producerad mängd (m3)					1 245 530
Försåld mängd VA i (m3)					536 096
Antal vattenläckor					25
Antal avloppsstoppar					13

Värden för försåld mängd, samt antal vattenläckor avser perioden maj-december.

Värden för antal avloppsstoppar avser perioden september-december.

Övriga värden avser januari-december.

5 Resultat och investeringar

5.1 Gästrike Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall ÅR 2017	Utfall ÅR 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse utfall-årsbudget 2017
Intäkter	94 082	82 582	95 000	98 813	-918
Summa intäkter	94 082	82 582	95 000	98 813	-918
Verksamhetskostnader	-28 115	-23 682	-26 730	-30 593	-1 385
Personalkostnader	-62 697	-55 770	-64 870	-64 870	2 173
Avskrivningar	-3 132	-3 055	-3 300	-3 300	168
Summa kostnader	-93 944	-82 507	-94 900	-98 763	956
Rörelseresultat före fin.	138	75	100	50	38
Ränteintäkter	0	3	0	0	0
Räntekostnader	-96	-39	-100	-50	4
Resultat efter finansiella poster	42	39	0	0	42
Skattekostnader	-42	-39			-42
Periodens resultat	0	0	0	0	0

Investeringar	1 087	1 028	1 000	1 000	87
----------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	-----------

Perioden redovisar ett 0 resultat. Årets utfall är 0,9 mnkr lägre än budgeterat. Drygt 3 mnkr har fakturerats Östhammars kommun för främst personalrelaterade kostnader till följd av att bolaget har stöttat Östhammars kommun i arbetet med att bolagisera VA-verksamheten.

Årsprognos var ett överdrag mot budget med 3,8 mnkr till följd av att tillkommande koncernbolag och därmed ökade kostnader. Årets budget inkluderade inte kostnader eller intäkter till följd av att stötta Östhammars kommun. Då resurser prioriterats för att införliva Östhammars Vatten i koncernen har andra planerade aktiviteter prioriterats ner samt att årets rekryteringar förskjutits i tid och flertalet tjänster har tillsatts sent på året tillsammans med lägre utfall än budgeterat i årets lönerevision ger avvikelse mot årsprognos på 4,2 mnkr.

Jämfört med föregående år; Likt föregående år redovisas ett 0 resultat. Ökningen för året är 11,5 mnkr vilket är utöver generella kostnadsökningar en direkt följd av att ett till bolag införlivats i koncernen.

Årets investeringar uppgår till 1,1 mnkr, vilket är ett överdrag mot budget och årsprognos med knappt 0,1 mnkr.

Jämfört med föregående år; årets utfall är knappt 0,1 mnkr högre föregående år. Utfallet avviker mellan åren beroende på gällande investeringsplan.

5.2 Gävle Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall ÅR 2017	Utfall ÅR 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse utfall- årsbudget 2017
Över (-)/underuttag (+)	9 404	-3 461	10 007	13 350	-603
Återföring av "investeringsfond"	2 454	391	2 350	2 350	104
Intäkter exkl över/underuttag	165 946	162 172	170 050	160 400	-4 104
Summa intäkter	177 804	159 102	182 407	176 100	-4 603
Verksamhetskostnader	-137 050	-120 915	-133 407	-132 000	-3 643
Större underhåll	-17 128	-21 369	-26 000	-19 500	8 872
Avskrivningar	-20 853	-13 513	-19 100	-20 300	-1 753
Summa kostnader	-175 031	-155 797	-178 507	-171 800	3 476
Rörelseresultat före fin.	2 773	3 305	3 900	4 300	-1 127
Ränteintäkter	88	96	100	100	-12
Räntekostnader	-3 338	-3 401	-3 500	-3 900	162
Resultat efter finansiella poster	-477	0	500	500	-977
Skattekostnader	477	-592	-500	-500	977
Periodens resultat	0	-592	0	0	0

Investeringar	78 517	121 597	222 200	121 600	-143 683
Ackumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA- kollektivet	-19 807	-29 211	-19 204	-15 861	-603

Årets redovisade resultat; är 0 mnkr efter skatt. Då har ett underuttag om 9,4 mnkr redovisats som underuttag vilket balanseras mot kortfristig skuld till VA-kollektivet.

Årsprognos; Avvikelse mot årsprognos per T2 är 3,9 mnkr. Avvikelse finns för så väl intäkter som kostnader. Intäkterna avviker med 5,6 mnkr, beror främst på något ökade anslutningsintäkter. Kostnaderna för löpande verksamhet samt större underhåll är överdrag med 2,7 mnkr och skattekostnader en avvikelse med knappt 1 mnkr.

Jämfört med budget; utfallet 0,6 mnkr bättre än budget. Avvikelse finns för så väl intäkter som kostnader. Störst avvikelse finns på årets planerade större underhållsarbeten som inte har genomförts enligt plan.

Jämfört med föregående år; Periodens redovisade överuttag är knappt 13 mnkr sämre än samma period föregående år. Verksamhetskostnader är knappt 16,1 mnkr högre än föregående år, främst är det kostnadsökningar för löpande verksamhet dels relaterat till generella kostnadsökningar, dels för olika aktiviteter hänförliga till bland annat installation av fastighetspumpstationer på Norrlandet men även åtgärder för utredningen av samverkande vattenproduktion Gävle-Älvkarleby kommuner. Kostnaderna för större underhåll är 4,5 mnkr lägre än föregående år och är relaterat till typ av projekt som genomförs. Kostnaderna för avskrivningar har ökat med 7,3 mnkr till följd av genomförda investeringar. Intäkterna har ökat med knappt 3,8 mnkr till följd av ökade anslutningsintäkter och förändrad försäld mängd samt återföring av investeringsfond matchning mot nyttjande perioden av anläggningen som avses.

Investeringar och exploatering; årets utfall uppgår till 78,5 mnkr och avviker mot budget med -143,6 mnkr och mot årsprognos per T2 med -43,1 mnkr. Avvikelsen beror på att planerade arbeten inte genomförts enligt plan för så väl investeringar som exploatering. Utbyggnaden av kommunalt VA på Norrlandet och Västra Lindbacka har slutförts under året. Avvikelse mot föregående år är beroende av vilka projekt som är aktuella att genomföra enligt planerna och flertalet av projekten löper över flera år och tidsförskjutningar i genomförandeplaner är vanligt förekommande.

5.3 Hofors Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall ÅR 2017	Utfall ÅR 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse utfall- årsbudget 2017
Över (-)/underuttag (+)	-1 641	-2 810	-130	0	-1 511
Intäkter exkl över/underuttag	30 103	30 406	30 500	30 300	-397
Summa intäkter	28 462	27 596	30 370	30 300	-1 908
Verksamhetskostnader	-20 728	-19 334	-21 720	-21 500	992
Större underhåll	-1 675	-2 146	-2 200	-2 500	525
Avskrivningar	-5 374	-5 566	-5 450	-5 450	76
Summa kostnader	-27 777	-27 046	-29 370	-29 450	1 593
Rörelseresultat före fin.	685	550	1 000	850	-315
Ränteintäkter	3	16	0	0	3
Räntekostnader	-688	-566	-1 000	-650	312
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	200	0
Skattekostnader	-13	-419	0	-200	-13
Periodens resultat	-13	-419	0	0	-13

Investeringar	2 636	7 213	7 000	2 600	-4 364
Ackumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	16 571	14 929	15 060	14 929	1 511

Årets redovisade resultat; är knappt -13 tkr vilket är en skatteeffekt efter att drygt 1,6 mnkr redovisats som överuttag och balanseras till kortfristig skuld till VA-kollektivet.

Årsprognos; Avvikelse mot årsprognos med 1,6 mnkr. Det är avvikelse både intäkter och kostnader. Störst avvikelse finns på kostnader för löpande verksamhet samt årets planerade större underhåll. Resursbrist i moderbolaget har lett till lägre kostnader för löpande verksamhet, dels genom lägre kostnadsutfall från GVAB, dels pga nedprioriteringar av planerade aktiviteter. Den milda nederbördsfattiga vintern medför att kostnader för värme samt snöröjning inte fallit ut som prognostiserat. Intäkterna är något lägre än prognos.

Jämfört med budget; Avvikelsen är totalt 1,5 mnkr, varav Intäkterna är 0,4 mnkr lägre än budget, relaterat till förändrad försäld mängd och kostnaderna är 1,1 mnkr lägre än budget relaterat till kostnader för löpande verksamhet, större underhåll samt räntor och avskrivningar.

Jämfört med föregående år; Periodens redovisade överuttag är knappt 1,2 mnkr lägre än samma period föregående år. Intäkterna är 0,3 mnkr lägre än föregående år och kostnaderna är 0,9 mnkr högre relaterat till generella kostnadsökningar och olika planer för större underhåll.

Investeringarna uppgår till 2,6 mnkr vilket överensstämmer med årsprognos. Årets investeringar har inte genomförts enligt plan, främst relaterat till få inkommande anbud för ledningsnätsförnyelse vilket har lett till ny upphandling vilket även påverkar avvikelse mot budget som är 4,4 mnkr.

Jämfört med föregående år; årets utfall är 4,4 lägre än föregående år. Investeringarna pågår ofta över flera år och är således beroende av vilka investeringar som är aktuella att genomföra enligt planerna.

5.4 Ockelbo Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall ÅR 2017	Utfall ÅR 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse utfall-årsbudget 2017
Över (-)/underutttag (+)	492	1 049	1 925	-900	-1 433
Intäkter exkl över/underutttag	16 569	14 189	16 500	16 500	69
Summa intäkter	17 061	15 238	18 425	15 600	-1 364
Verksamhetskostnader	-11 426	-11 551	-13 465	-11 000	2 039
Större underhåll	-2 490	-476	-1 700	-1 350	-790
Avskrivningar	-2 719	-2 770	-2 750	-2 750	31
Summa kostnader	-16 635	-14 797	-17 915	-15 100	1 280
Rörelseresultat före fin.	426	441	510	500	-84
Ränteintäkter	2	14	0	0	2
Räntekostnader	-384	-326	-510	-400	126
Resultat efter finansiella poster	44	129	0	100	44
Skattekostnader	-44	-129	0	-100	-44
Periodens resultat	0	0	0	0	0

Investeringar	2 050	3 643	5 500	3 450	-3 450
Ackumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	-10	-502	-1 423	1 402	1 413

Årets redovisade resultat; är 0, då har 0,5 mnr redovisats som underutttag och balanseras mot kortfristig skuld/fordran till VA-kollektivet.

Årsprognos; Avvikelse mot årsprognos på 1,4 mnr. Avvikelse främst för större underhållskostnader relaterat till att det erfordrats mer underhållsarbeten än vad som prognostiserats inför förnyelseinvesteringen av invändigt ytskikt på vattentornet.

Jämfört med budget; Avvikelse -1,4 mnr, främst en effekt av kostnadsökning för större underhåll samt att avsättning för avveckling av onyttigbliven anläggning inte genomförts i avvaktan på inriktningsbeslut i vägvalsutredningen.

Jämfört med föregående år; Underuttaget är 0,6 mnr lägre än föregående år. Höjningen av bruksavgifterna har ökat intäkterna med 2,4 mnr. Kostnaderna för större underhåll har ökat med 2,0 mnr hänförs främst till underhållsarbeten för att möjliggöra förnyelseinvesteringen av invändiga ytskikt på vattentornet.

Investeringarna för perioden uppgår till knappt 2,1 mnr. Årets investeringar genomförs inte enligt plan. Utfallet är 1,4 mnr lägre än årsprognos vilket beror på att prognosen på budgetoffert som avviker mot antaget anbud. Avvikelse mot budget med totalt -3,5 mnr. Avvikelsen beror främst på åtgärder kopplat till vägvalsutredningen samt lägre anbud än budgetoffert för nya invändiga ytskikt på vattentornet.

Jämfört med föregående år; Totalt redovisas 1,7 mnr högre utfall än samma period föregående år. Investeringarna kan genomföras över fler år och är således beroende av vilka investeringar som är aktuella att genomföra enligt planerna.

5.5 Älvkarleby Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall ÅR 2017	Utfall ÅR 2016	Årsbudget 2017	Årsprognos T2 2017	Avvikelse utfall- årsbudget 2017
Över (-)/underutttag (+)	-2 618	-1 907	1 436	-1 500	-4 054
Intäkter exkl över/underutttag	32 846	31 710	31 300	32 500	1 546
Summa intäkter	30 228	29 803	32 736	31 000	-2 508
Verksamhetskostnader	-22 508	-21 906	-23 236	-22 800	728
Större underhåll	-2 307	-2 628	-3 000	-2 700	693
Avskrivningar	-4 624	-4 503	-4 500	-4 650	-124
Summa kostnader	-29 439	-29 037	-30 736	-30 150	1 297
Rörelseresultat före fin.	789	766	2 000	850	-1 211
Ränteintäkter	5	32	0	0	5
Räntekostnader	-698	-708	-2 000	-650	1 302
Resultat efter finansiella poster	96	90	0	200	96
Skattekostnader	-96	-466	0	-200	-96
Periodens resultat	0	-376	0	0	0

Investeringar	6 125	5 478	8 450	6 550	-2 325
Ackumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	11 949	9 331	7 895	10 831	4 054

Årets redovisade resultat; är 0, då har drygt 2,6 mnkr redovisats som överutttag och balanseras till kortfristig skuld till VA-kollektivet. *Årsprognos;* Avvikelse mot årsprognos med 1,1 mnkr. Avvikelse finns för så väl intäkter som kostnader och fördelas på; intäkterna 0,3 mnkr, löpande verksamhet -0,3 mnkr, större underhåll -0,4, skatt 0,1 mnkr. Årets större underhåll har inte genomförts fullt ut på grund av på grund av resursbrist i moderbolaget. Avvikelsen för verksamhetskostnader beror dels på lägre kostnaderna från moderbolaget men även på grund av den milda nederbördsfattiga vintern så har kostnader för värme samt snöröjning inte fallit ut som prognostiserat.

Jämfört med budget; Avvikelsen är totalt knappt 4,1 mnkr, varav Intäkterna är drygt 1,5 högre, varav 1,2 mnkr är en följd av efterdebitering av bruksavgifter hänförliga till år 2016. Kostnaderna är 2,5 mnkr lägre än budget. Avvikelse finns främst för lägre kostnader från moderbolaget till följd av resursbrist, att årets större underhållsarbete inte genomförts enligt plan samt felaktigt budgetunderlag för räntekostnader.

Jämfört med föregående år; Redovisat överutttag är 0,7 mnkr högre än föregående år, dock redovisades 2016 en förlust om knappt 0,4 mnkr vilket var en skattemässig effekt. Intäkterna är 1,1 mnkr högre än året innan. Kostnaderna är knappt 0,1 mnkr högre än 2016.

Investeringarna uppgår till 6,1 mnkr vilket är 0,4 mnkr lägre än årsprognos. Årets investeringar har i inte genomförts enligt plan. Avvikelse mot budget är -2,3 mnkr, främst är det åtgärder på befintliga anläggningar som inte har genomförts till följd av resursbrist hos moderbolaget. Jämfört med föregående år är årets utfall 0,6 mnkr högre. Investeringarna pågår ofta över flera år och är således beroende av vilka investeringar som är aktuella att genomföra enligt planerna.

5.6 Östhammar Vatten AB

Ekonomisk rapport

Resultaträkning (tkr)	Utfall 170501-171231	Årsbudget 170501-171231	Årsprognos T2 2017	Avvikelse utfall-årsbudget 2017
Över (-)/underuttag (+)	0	0	0	0
Intäkter exkl över/underuttag	27 850	29 000	29 000	-1 150
Summa intäkter	27 850	29 000	29 000	-1 150
Verksamhetskostnader	-24 412	-29 500	-29 500	5 088
Större underhåll	0	0	0	0
Avskrivningar	-5 721	-5 000	-5 000	-721
Summa kostnader	-30 133	-34 500	-34 500	4 367
Rörelseresultat före fin.	-2 283	-5 500	-5 500	3 217
Ränteintäkter	2	0	0	2
Räntekostnader	-342	-350	-350	8
Resultat efter finansiella poster	-2 623	-5 850	-5 850	3 227
Skattekostnader	577	0	0	0
Periodens resultat	-2 046	-5 850	-5 850	3 227

Investeringar	1 738	0	2 250	1 738
Akkumulerad kort skuld (+)/fordran (-) till VA-kollektivet	0	0	0	0

Årets redovisade resultat; är ett underskott på 2,0 mnkr, vilket kommer balanseras mot fritt eget kapital.

Årsprognos; Avvikelse mot årsprognos med 3,8 mnkr. Avvikelse finns för så väl intäkter som kostnader. Intäkterna är 1,2 mnkr lägre än prognos och budget. Kostnaderna för löpande verksamhet är 5 mnkr lägre än budget och prognos. Budgeten och prognosen baseras på 8/12 delar av den årsbudget som Östhammars kommun arbetat fram för verksamheten.

Investeringarna utöver övertagande av VA-anläggningar från Östhammars kommun uppgår till 1,7 mnkr och avviker mot prognosen med 0,5 mnkr. Någon budget för investeringarna för året finns inte. Investeringarna avser främst åtgärder med överföringsledningar samt skyddsbarriärer. Investeringar

6 Framtida intäkts- och kostnadsutveckling

6.1 Gästrike Vatten AB

Då bolagen inte har några avkastning och utdelningskrav eftersom det inte är förenligt med självkostnadsprincipen och lagen om allmänna vattentjänster gäller det att Gästrike Vatten bedriver verksamheten kostnadseffektiv för så väl moderbolag som i dotterbolagen. Kostnadsutvecklingen under perioden är främst relaterad till ökade personalkostnader vilket är en effekt av ökat krav på verksamheten så väl ökad omfattning som förändrade regelverk. Genomförda investeringar gör att verksamhetens kapitalkostnader ökar. Det ökade behovet av resurser för VA-försörjningen är störst i Gävle kommun, men även i övriga ägarkommuner finns ett ökat behov. Behovet av resurser ökar också relaterat till att Östhammars kommun ansluts till Gästrike Vatten för att möjliggöra att VA-verksamheten i Östhammars kommun uppfyller krav i gällande lagar och regelverk.

6.2 Gävle Vatten AB

Huvuddelen av dagens anläggningar är gamla, anläggningarna har underhållits och förvaltats men är i behov av att ersättas. Dessutom är befolkningstillväxten i Gävle kommun expansiv och behovet av att ansluta fler till det kommunala VA-nätet är stort. Effekten av det stora investeringsbehovet som finns ger ökad upplåning med ökade kapitalkostnader som följd. Det höga upplåningsbehovet ger att verksamheten blir räntekänslig, en höjning av räntenivåerna ger stor effekt på brukningstaxan. För att minska räntekänsligheten och höjningarna av VA-taxan bör möjligheten till alternativ finansieringar av omvandlings- och exploateringsområden genom tillskjutande av kapital från kommunen övervägas. Behovet av ökade intäkter för planperioden täcks dels genom återföring av tidigare års överuttag, dels genom taxejusteringar. Under planperioden kommer betydande taxejusteringarna av brukningstaxan krävas för att möjliggöra en stabil och säker VA-försörjning med möjlighet för kommunen att växa. En översyn av anläggningstaxan och justering kommer att ske under planperioden.

6.3 Hofors Vatten AB

Kunddialog visar att den största kunden har ett minskat behov av vattenmängder, detta kommer påverka intäkterna för Hofors Vatten AB. Det tillsammans med kostnadsökningar till följd av avveckling av anläggningar gör att tidigare års överuttag kommer att återföras till VA-kollektivet genom underfinansiering i ekonomisk plan. Trots att hela överuttaget återförs kan behovet av taxe-justeringar av brukningstaxan blir högre under planperioden än vad som tidigare kommunicerats. Detta kommer att utredas närmare.

6.4 Ockelbo Vatten AB

Utöver generella kostnadsökningar, ökar kostnaderna dels för underhåll och kapital som en följd av investeringsplaner dels ökat behov av resurser för den långsiktiga VA-planeringen. Det krävs ett helhetsgrepp ur ett samhällsekonomiskt perspektiv för en god VA-försörjning som är hållbar. Nuvarande vattentäkter och verk är i behov av åtgärder, flera olika alternativ till lösningar finns, kostnaden för de olika alternativen varierar och ger olika effekter på avskrivningskostnaderna eftersom den ekonomiska livslängden skiljer i de olika alternativen. Taxejusteringar behövs under planperioden för att inte verksamheten ska vara underfinansierad. Detta kommer att utredas närmare.

6.5 Älvkarleby Vatten AB

Tidigare års överuttag återförs till verksamheten genom underfinansiering av löpande verksamhet. De kostnadsökningar som sker under planperioden, är hänförliga till generella kostnadsökningar och effekt av genomförda investeringar samt förväntad utveckling av räntenivåer.

6.6 Östhammar Vatten AB

Ansvaret för VA-verksamheten i Östhammar har tidigare legat hos Tekniska förvaltningen i kommunen. De kostnader som varit direkt hänförliga till VA-verksamheten har belastat VA-verksamheten medan kostnader

som hänförs till overhead eller samnyttjas med andra inte har belastat VA-verksamheten i den omfattning som verksamheten tillfört sig nytta av dessa tjänster.

Under året har fokus varit att dokumentera status inom samtliga delar i Östhammar Vatten AB samt identifiera nuvarande och kommande behov. Under hösten 2017 har en genomlysning av nu gällande taxenivå och intäkter från debiterade mängder genomförts som intäktssunderlag för budget 2018 och kommande år. I beräkningen har antagits att den försålda mängden ligger kvar på samma nivå som 2017. En översyn har även utförts av kostnader och behov av åtgärder samt att en tidplan för genomföranden upprättats. Utifrån detta arbete konstateras att brukningstaxan behöver höjas.

7 Sammanfattning av de viktigaste händelserna

7.1 Gästrike Vatten AB

- Anslutning av Östhammars kommun till Gästrike Vatten.
- Förändrad organisation och många nya medarbetare.
- Låga grundvattennivåer nationellt och lokalt omfattande har krävt information och aktiviteter.

7.2 Gävle Vatten AB

- Aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer. Det långsiktiga åtgärderna med bland annat att anlägga en filteranläggning har gett positiv effekt.
- Kokningsrekommendation av vattnet för boende i Hamrångeområdet i samband med stora nederbörds mängder vid två tillfällen.
- Installation av ett ytterligare beredningssteg i form av en UV-anläggning vid Sätra vattenverk för en säkrare dricksvattenkvalitet.
- Ledningsnätsförnyelse på 15 olika ställen, mest omfattande är åtgärderna på Valbogatan och Näringen för att säkerställa möjlighet till leverans av god kvalitet.

7.3 Hofors Vatten AB

- Omfattande drift- och underhållsåtgärder vid Hofors vattenverk för en säkrare drift och styrning samt åtgärder för att säkerställa en god leveranskvalitet.
- Ledningsnätsförnyelsen har slutförts vid Värnavägen och information till berörda kunder har skett i samband med förberedelser för ledningsnätsåtgärder i Råbacka (genomförs 2018).

7.4 Ockelbo Vatten AB

- Renovering av invändiga ytskikt i Rabo vattentorn för att säkerställa vattenkvaliteten.
- Aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer. Både genom utökade mätningar av grundvattennivåer och åtgärder vid uttagsbrunnar och vattenverk.
- Ledningsnätsförnyelse bland annat genom åtgärder i Järdrås för att säkerställa möjlighet till leverans av god kvalitet.

7.5 Älvkarleby Vatten AB

- Aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer genom utökade mätningar av grundvattennivåer.
- Utökad läcksökning på vattenledningsnätet och förberedelse för fler flödesmätare.
- Ledningsnätsförnyelse bland annat genom åtgärder i Gårdskär och Holmarna för att säkerställa möjlighet till leverans av god kvalitet.

7.6 Östhammar Vatten AB

- Övergång från Östhammars kommun till Gästrike Vatten.
- Kokningsrekommendation av vattnet för boende i Österbybruk i samband med otjänligt vatten.
- Omfattande aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer. Både genom utökade mätningar av grundvattennivåer och åtgärder vid uttagsbrunnar och vattenverk samt införande av restriktioner (bevattningsförbud).
- Åtgärder i Alunda för att tillfälligt öka vattenmängden och därmed säkra leveransen av dricksvatten och påbörjad installation av UV-ljus som skyddsbarriär på två vattenverk för att säkerställa vattenkvaliteten.

8 Bilaga 1 Personalstatistik

8.1 Medarbetare

Organisationsförändring

I maj anslöt sig en 5:e kommun, vilket i sin tur har gjort att en översyn av organisationen var nödvändig för att säkerställa Gästrikе Vattens uppdrag.

Rekrytering

Under året har organisationen rekryterat in 25 nya medarbetare varav två nya avdelningschefer. Tre tjänster som enhetschefer är vakanta och rekrytering sker under början av 2018.

Personalstatistik

Trots hög arbetsbelastning, samt att ordinarie chefer inte funnits på plats har vi haft en fortsatt låg sjukfrånvaro under året (1,71 %).

8.1.1 Personalstruktur

Antal årsarbetare

	2017-12-31			2016-12-31			2015-12-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	25,8	68,8	94,6	20,6	55,8	76,4	16,6	52,6	69,2
Visstid	4	5	9	2	4	6	5	2	7
Totalt	29,8	73,8	103,6	22,6	59,8	82,4	21,6	54,6	76,2

Antal anställda

	2017-12-31			2016-12-31			2015-12-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	26	69	95	21	56	77	17	53	70
Visstid	4	5	9	2	4	6	5	2	7
Totalt	30	74	104	23	60	83	22	55	77

Analys

Vi har anpassat och stärkt organisationen med fler medarbetare och breddat vår kompetens. Antalet medarbetare har under året ökat till 103,6 årsarbetare, det är en ökning med 25,7 % mot 2016. Ungefär hälften av ökningen är direkt hänförlig till att ytterligare en kommun har fört över sin VA-verksamhet till Gästrikе Vatten under året.

8.1.2 Ålder

Åldersfördelning

	Kön	Upp t.o.m. 29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år eller äldre
Tillsvidare	Kvinnor	1	9	7	6	3
	Män	6	10	20	20	13
	Totalt	7	19	27	26	16
Visstid	Kvinnor	0	1	1	1	1
	Män	3	2	0	0	0
	Totalt	3	3	1	1	1
Totalt	Kvinnor	1	10	8	7	4
	Män	9	12	20	20	13
	Totalt	10	22	28	27	17

Genomsnittlig ålder

	Kön	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Tillsvidare	Kvinnor	44,5	43,9	45,8
	Män	47,6	46,6	48,2
	Totalt	46	45,4	46,9
Visstid	Kvinnor	48,3	35,0	37,8
	Män	31	41,3	46,0
	Totalt	39,7	39,2	40,1
Totalt	Kvinnor	45	43,1	44,0
	Män	46,5	46,2	48,1
	Totalt	45,8	45,4	46,9

Analys

Åldersfördelningen är relativt jämt fördelad. Pensionsavgångar inom 5 år, åldersgruppen 60 år eller äldre motsvarar drygt 16 % vilket gör att förnygring bör ske naturligt vid återrekrytering. Genomsnittlig ålder har ökat något jämfört med året innan, en följd av att det under året varit fåtal pensionsavgångar och nyrekryteringarna inte vägt upp den naturliga åldersökningen. Fler medarbetare väljer att fortsätta arbeta efter att de fyllt 65 år.

8.1.3 Övertid

Övertid

	Kön	2017-12-31			2016-12-31		
		Antal timmar	Utbetald ersättning	Beräknad kostnad för övertid i tid	Antal timmar	Utbetald ersättning	Beräknad kostnad för övertid i tid
Fyllnadstid	Kvinnor	163	52 198		227	71 277	-
	Män	76	19 500		99	24 309	-
	Totalt	239	71 698		326	95 586	
Enkel övertid	Kvinnor	483	228 303	50 563	499	8 107	224 764
	Män	1 539	584 926	399 949	1 162	171 953	268 494
	Totalt	2 022	813 229	450 512	1 661	180 060	493 258
Kvalificerad övertid	Kvinnor	557	314 837	90 577	650	66 683	303 799
	Män	5 293	2 415 469	771 307	4 075	1 108 726	724 658
	Totalt	5 850	2 730 306	861 884	4 725	1 175 409	1 028 457
Totalt	Kvinnor	1 203	595 338	141 140	1 376	146 067	528 563
	Män	6 908	3 019 895	1 171 256	5 336	1 304 988	993 152
	Totalt	8 111	3 615 233	1 312 396	6 712	1 451 055	1 521 715

Analys

Övertidssaldot har ökat mot föregående år. Fler medarbetare och en ytterligare kommun är en del av förklaringen. Vi har även haft omfattande åtgärder på flera vattenanläggningar som dragit ut på tid och varit mer resurskrävande än vad som förutsågs. Flera störningar i vattendistributionen har även inträffat tillsammans med de låga vattennivåerna vilket påverkat resurserna. Påverkan för våra kunder har varit begränsad.

8.1.4 Rekrytering och personalförsörjning

Nyttillsättningar

	2017-12-31			2016-12-31			2015-12-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	4	17	21	4	8	12	3	6	9
Visstid	5	7	12	4	6	10	3	3	6
Totalt	9	24	33	8	14	22	6	9	15

Avgångar

	2017-12-31			2016-12-31			2015-12-31		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	1	5	6	2	4	6	1	2	3
Visstid		3	3	2	1	3	1	1	2
Totalt	1	8	9	4	5	9	2	3	5
- varav pension		1	1	1	2	3			
- varav sjukersättning									
- varav SAP-Ö									

8.1.5 Sysselsättningsgrad

Genomsnittlig sysselsättningsgrad

	Kön	2017-12-31 (%)	2016-12-31 (%)	2015-12-31 (%)
Tillsvidare	Kvinnor	99	98,1	97,6
	Män	99,7	99,6	99,2
	Totalt	99,4	99,2	98,9
Visstid	Kvinnor	100	100	100
	Män	100	100	100
	Totalt	100	100	100

Protokoll från styrelsemöte

Protokoll avser Styrelsemöte Gästrike Vatten AB
Sammanträdesdatum 2018-02-22
Plats Duvbackens reningsverk, Sältavägen 9 Gävle
Tid Kl 09:00-11:45
Övrig information

Sekreterare

Gunilla Boström

Ordförande

Ola Nilsson

Justerare

Lars-Göran Ståhl

Ledamöter

Ola Nilsson, Ordförande
Lars-Göran Ståhl, Ledamot
Torbjörn Jansson, Ledamot
Hans Larsson, Ledamot
Magnus Jonsson, Ledamot
Lars-Erik Wickberg, Ledamot
Bo Janzon, Ledamot
Jacob Spangenberg, Ledamot
Pär-Olof Olsson, Ledamot
Lena Blad, VD

Frånvarande

Inga-Lil Tegelberg, Vice ordförande

Övriga närvarande

Benny Söderlund, VISION
Malin Delin, SACO
Jan Nordlöf, Ledamot Gävle Vatten
Alexander Olers, Ledamot Ockelbo Vatten
Björn Karlsson, Ledamot Älvkarleby Vatten
Tord Horn, ersättare Ockelbo Vatten
Mats Linder, Produktionschef
Gunilla Boström, Sekreterare

Frånvarande

Mari Rasjö, Ledamot Hofors Vatten
Margareta Widén Berggren, Ledamot Östhammar Vatten
Ann-Sofie Stensson, Adj. ledamot Ockelbo Vatten
David Hedman, Adj. ledamot Ockelbo Vatten
Eskil Säll, Ledamot Hofors Vatten
Susanna Wintherhamre, Ledamot Hofors Vatten
Tomas Bendiksen, Ledamot Östhammar Vatten
Jonas Svensson, Ledamot Östhammar Vatten

Mötet öppnades

Ordförande hälsade de närvarande välkomna och förklarade sammanträdet öppnat.

§1

Val av justerare

Till justerare utsågs Lars-Göran Ståhl.

§2

Fastställande av föredragningslista

Föredragningslistan faställdes.

§3

Protokoll från föregående möte

Föregående protokoll justerat. Protokollet läggs till handlingarna.

Informationsärenden

§4

Verksamhetsuppföljning 2017

Miljörapporter 2017, samtliga dotterbolag

Information lämnades om 2017 års miljörapporter för reningsverk inom Gästrike Vatten koncernen.

Mats Linder

Internkontrollrapport, årsbokslut 2017

Information lämnades om 2017 års internkontrollrapport, årsbokslut 2017 för samtliga bolag, utom Östhammar Vatten AB som inte omfattas av internkontrollplanen 2017.

Lena Blad

Årsredovisning 2017, Gästriked Vatten AB och samtliga dotterbolag

Information lämnades om Gästriked Vatten koncernens årsredovisningar 2017.

Lena Blad

§5

Verksamhetsinformation**Aktuellt**

Information gavs om aktuella prioriteringar och fokusområden inom organisationen. Stort arbete sker för att tydliggöra roller och ansvar samt att dokumentera och utveckla interna processer. Detta är en del av den fortsatta utvecklingen av organisationen. Rekrytering fortlöper enligt plan bl a av enhetschefer.

Lena Blad

Information gavs om aktuella drifhändelser, remisser, projektstatus, beslut i dotterbolagen samt kommunala aktiviteter och som berör Gästriked Vattens verksamhet. Arbetet med att införa den nya dataskyddsförordningen pågår. Även information om arbetet med biogasleveranser och vattenkiosker gavs.

§6

Verksamhetsplanering

Styrelsen fick information om planerat arbetet med att utveckla arbetet med verksamhetsplanering. I detta ingår såväl plan hantering av under/överuttag som plan för taxans utveckling. Under våren kommer arbetsmöten att ske.

Lena Blad

§7

Uppföljning av finanspolicyn Gästriked Vatten koncernen 2017-12-31

En uppföljning av den fastställda finanspolicyn och dess efterlevnad och finansiella risker lämnades.

Lena Blad

§8

Förtydligande anställningsavtal VD

Information om att VD Lena Blads pågående uppdrag i Livsmedelsverkets VAKA-grupp samt i Svenskt Vattens styrelse dokumenterats i anställningsavtalet.

Ola Nilsson

Beslutsärenden

§9

Delges
KS/KF

Gästrikvatten AB internkontrollrapport årsbokslut 2017

Ärendenr: 103114

Ärendebeskrivning

Kontrollen har utförts enligt den fastställda interna kontrollplanen för Gästrikvatten AB och avrapporteras i samband med årsbokslut 2017. Utveckling av bolagets internkontroll pågår löpande genom att säkerställa system och rutiner för att ge organisationen en god internkontroll.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att godkänna internkontrollrapporten för perioden september till december 2017.

§10

Delges
KS/KF

Årsredovisning jämte bolagsstyrningsrapport 2017 Gästrikvatten AB

Ärendenr: 107074

Ärendebeskrivning

Årets resultat är 0 i enlighet men avviker mot budget med ett -0,9 mnkr. Avvikelsen beror på att anslutningen av Östhammars kommun har prioriterats på bekostnad av annat planerat arbete samt att bolaget har bistått Östhammars kommun i arbetet inför bolagiseringen varmed Östhammars kommun har debiterats för nerlagt arbete. Jämfört med föregående år är det en omsättnings ökning med 11,5 mnkr vilket utöver generella kostnadsökningar är en direkt följd av att ett till bolag införlivats i koncernen. Utfallet för årets investeringar är knappt 1,1 mnkr, ett överdrag mot budget om knappt 0,1 mnkr och i paritet med föregående år.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att godkänna framlagd delårsrapport för Gästrikvatten AB
- att överlämna framlagd delårsrapport till ägarkommunerna
- att uppdra till VD att godkänna smärre justeringar i bifogad årsredovisning
- att framlägga årsredovisningen till bolagsstämman för beslut
- att godkänna framlagd bolagsstyrningsrapport
- att överlämna beslutad bolagsstyrningsrapport till ägarkommunerna

§11

Utveckling av ärendehanteringssystem

Ärendenr: 107545

Ärendebeskrivning

En utredning av nuvarande och kommande krav, främst den nya dataskyddsförordningen (GDPR), och möjligheter till att nuvarande ärendehanteringssystem Lime ska kunna stödja en effektiv arbetsprocess såväl som nya lagkrav har utförts.

Utredningen har utgått från att lösningen ska bygga på enkelhet, standardlösningar, minimal integration och ge stöd för GDPR samt diariehantering. Ett ramverk har tagits fram med stöd av leverantören för att långtgående säkerställa att lösningen stödjer prioriterade behov. Utredningen visar att standardversionen av ärendehanteringssystemet Lime med mindre anpassning väl uppfyller de krav verksamheten har. Det är även möjlighet att bygga vidare med en mer avancerad behörighet om det visar sig att GDPR kommer att ställa detta krav.

Verksamheten förordar därför att en nyinstallation av Core (standardversion) av Lime genomförs med anpassning för diariehantering, kunddata och fastighetsinformation. Budget för implementeringsprojektet är 1 mnkr, vilket ligger inom årets rambudget.

Utvecklingen genomförs som ett implementationsprojekt med intern projektledare under 2018. Ledningsgruppen utgör styrgrupp och systemägare är chef för Kund & verksamhetsservice. De löpande kostnaderna, avseende främst licenskostnader ökar inte med denna lösning. Dock ökar licenskostnaderna genom ökat antal medarbetare.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att genomföra utveckling av ärendehanteringssystemet i verksamheten under 2018

Mötet avslutades

Nästa möte: 26 april Konstituerande styrelsemöte, per capsulam, via mail

Styrelse Gästrikvatten AB

Hamnleden 20

80641 Gävle

Årsredovisning jämte bolagsstyrningsrapport 2017 Gästrikvatten AB

Förslag på beslut

Styrelsen föreslås besluta

- att godkänna framlagd delårsrapport för Gästrikvatten AB
- att överlämna framlagd delårsrapport till ägarkommunerna
- att uppdra till VD att godkänna smärre justeringar i bifogad årsredovisning
- att framlägga årsredovisningen till bolagsstämman för beslut
- att godkänna framlagd bolagsstyrningsrapport
- att överlämna beslutad bolagsstyrningsrapport till ägarkommunerna

Ärendebeskrivning

Gästrikvatten AB är ett gemensamt VA-driftbolag för Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammars kommun. Gästrikvatten AB har full kostnadstäckning från sina döttrar. Om något av dotterbolagen har en verksamhet som går med underskott har den kommun som äger dotterbolaget skyldighet att tillskjuta kapital enligt samarbetsavtalet.

Årets resultat är 0 i enlighet men avviker mot budget med ett -0,9 mnkr. Avvikelsen beror på att anslutningen av Östhammars kommun har prioriterats på bekostnad av annat planerat arbete samt att bolaget har bistått Östhammars kommun i arbetet inför bolagiseringen varmed Östhammars kommun har debiterats för nerlagt arbete. Jämfört med föregående år är det en omsättningsökning med 11,5 mnkr vilket utöver generella kostnadsökningar är en direkt följd av att ett till bolag införlivats i koncernen. Utfallet för årets investeringar är knappt 1,1 mnkr, ett överdrag mot budget om knappt 0,1 mnkr och i paritet med föregående år.

Beslutsunderlag

Beslutsunderlaget för Gästrikvatten AB utgörs av:

- Verksamhetsrapport 2017 Gästrikvatten AB med dotterbolag
- Årsredovisning räkenskapsåret 2017-01-01 till 2017-12-31 innehållande (Förvaltningsberättelse, Resultaträkning, Balansräkning, Noter)
- Bolagsstyrningsrapport år 2017 för Gästrikvatten AB

Föredragande i ärendet är Gunilla Alsén, Administrativ chef, Kund & verksamhetsservice.

Lena Blad

VD

Gästrike Vatten AB
Org nr 556751-1661

Årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2017

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning och koncernredovisning.

Innehåll	Sida
- förvaltningsberättelse	2
- koncernresultaträkning	10
- koncernbalansräkning	11
- kassaflödesanalys för koncernen	13
- moderbolagets resultaträkning	14
- moderbolagets balansräkning	15
- kassaflödesanalys för moderbolaget	17
- noter, gemensamma för moderbolag och koncern	18

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

Ägarförhållanden och koncernstruktur

Gästrike Vatten AB har sitt säte i Gävle kommun, Gävleborgs län. Bolagets ändamål är att tillsammans med de kommunala bolag som är huvudmän för VA-anläggningarna i Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby, och Östhammars kommuner svara för driften av den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i kommunerna.

Gästrike Vatten AB ägs av Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammars kommun. Gävle kommun är majoritetsägare och äger 60 % av bolaget och övriga fyra kommuner äger 10 % vardera. Östhammars kommun anslöts till Gästrik Vatten AB från 1 maj 2017 genom köp av 10 % av bolagets aktier från Gävle kommun.

Gästrik Vatten AB sköter driften av VA-anläggningarna i ägarkommunerna. VA-anläggningarna ägs och förvaltas av anläggningsbolag för respektive kommuns VA-kollektiv som därmed är huvudman för den kommunala VA-försörjningen. Anläggningsbolagen är dotterbolag till Gästrik Vatten AB. De ägs till 99 % av Gästrik Vatten AB och den resterande procenten innehåses av respektive kommun. Varje kommun styr 100 % av rösterna i dotterbolaget. Styrelserna i dotterbolagen utses av kommunfullmäktige i respektive kommun.

All personal är anställd i Gästrik Vatten AB och den mobila utrustning och de fordon som behövs för att driva VA-anläggningarna finns hos Gästrik Vatten AB.

Gästrik Vatten AB har full kostnadstäckning från sina dotterbolag. Om något av dotterbolagen går med underskott har den kommun som äger dotterbolaget skyldighet att skjuta till kapital. Koncernstrukturen ger samordningsfördelar samtidigt som varje kommun har kontroll över sina anläggningar, utbyggnadsplaner och nivån på sin VA-taxa. Styrkan att investeringar kan samordnas och resurser som till exempel vattentäcker, anläggningar och medarbetare kan nyttjas optimalt. Det ger en långsiktigt kostnadseffektiv och hållbar VA-försörjning som kan möta delar av de ökade krav som ställs på verksamheten genom EU-direktiv och lagar.

Samtliga bolag tillämpar de kommunala lokaliserings-, självkostnads-, och likställighetsprinciperna.

Hållbarhetsrapport

Bolaget uppfyller inte kriterierna för att upprätta en hållbarhetsredovisning.

Hållbarhetsupplysningar

En stor del av Gästrik Vattens kärnverksamhet är inriktad på hållbarhet inom miljöområdet. Arbete för att få in ett bredare perspektiv inom såväl miljö som ekonomi och socialt ansvar behöver utvecklas.

Under året har ett projekt startat för att utveckla den pedagogiska verksamheten, främst inriktat mot barn och unga. Som en del av projektet har en barnstyrelse rekryterats. Barnstyrelsen fokuserar på barns tankar och idéer om hur vi ska bli bättre på att bry oss om vårt gemensamma vatten och göra barn delaktiga i utformandet av våra skolbesök och studiebesök. Detta är en modell som används lyckosamt på andra håll för att öka barns inflytande i samhället, vilket är i linje med barnkonventionen.

Under hösten har vi kranmärkt oss. Vi stödjer även andra verksamheter att kranmärkas. Kranmärkt är en nationell hållbarhetsmärkning för verksamheter som väljer kranvatten framför flaskvatten. Det betyder att arbetsplatsen, möten och externa konferenser eller utbildningar är fria från flaskvatten.

Medarbetare

Vi har anpassat och stärkt organisationen med fler medarbetare och breddat vår kompetens i företaget. Ungefär hälften av ökningen är hänförlig till att ytterligare en kommun har fört över sin VA-verksamhet till Gästrik Vatten under året. Under året har organisationen rekryterat in 25 nya medarbetare. Antalet medarbetare har ökat till 103,6 årsarbetare, det är en ökning med 25,7 % mot 2016.

Arbetsmiljö

En god och säker arbetsmiljö är högt prioriterad inom Gästrik Vatten och ett kontinuerligt förbättringsarbete sker.

Inför anslutningen av VA-verksamheten i Östhammars kommun till Gästrik Vatten har flera aktiviteter genomförts för att på ett bra sätt ta emot Östhammar och de medarbetare som valt att börja på Gästrik Vatten samt för att stödja befintliga medarbetare och hantera tillfälliga och nya arbetsuppgifter.

En organisationsöversyn har genomförts och en ny organisationsstruktur har arbetats fram med fokus att möta upp de behov och förväntningar som finns, både nuvarande och kommande. Syftet är att skapa en tydligare struktur och utveckla arbetssätt mot en mer kundorienterad verksamhet. Genom den nya organisationen ökar närheten mellan chefer och medarbetare och ger möjlighet till fortsatt tillväxt och utveckling.

För att främja en god arbetsmiljö har vi under året genomfört temadagar kring "hälsa och motivation" samt utbildning om "Vi är varandras arbetsmiljö" för alla medarbetare.

Ett flertal riktade utbildningar har genomförts för berörd personal som; Arbeten i slutna utrymmen, Räddning uppåt, Planering för evakuering, Arbeta på höjd > 2 meter inkl. hantering av fallskyddsutrustning och hjälm, Livsmedelslagstiftningens rekommendation för att minska risken för kontaminering.

Kvalitet

Dricksvatten är klassificerat som livsmedel och vattenkvaliteten kontrolleras kontinuerligt genom provtagningar. Kvaliteten är hög och uppfyller Livsmedelsverkets krav. Under året har vi, med gott resultat, tagit 2 256 stycken vattenprover, vilket har genomförts i enlighet med fastställt kontrollprogram. Två vattenprov har varit bekräftat otjänligt.

För att säkerställa kvaliteten på vattnet vi levererar pågår ett arbete med att låsa vattenposter i Gävle, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby, ett arbete som kommer pågå till 2020, alla vattenposter i de fyra kommunerna kommer att låsas, totalt ca 5 000 stycken. Genom att låsa vattenposter gör vi leveransen av dricksvatten säkrare. Parallellt med att låsa vattenposter pågår arbete med att skapa möjlighet till säkra vattenuttag genom vattenkiosker. Under året har en vattenkiosk etablerats i Gävle driftsättningen sker under första halvåret 2018. Vattenkiosker är planerade i samtliga kommuner under 2018 och 2019.

Vi har stärkt beredningen av dricksvattnet med en mikrobiologisk barriär i form av UV-ljus på Sätra vattenverk i Gävle och påbörjat installation av UV-ljus på vattenverken i Alunda och Österbybruk i Östhammar.

För att säkerställa leveransen av vatten för boende i Ockelbo har vattentornet i centralorten åtgärdats invändigt. På Hofors vattenverk har omfattande åtgärder gjorts för att förbättra kvaliteten på råvattnet genom reduktion av turbitet och rengöring av sandfilter för att få en bättre fungerande reningsprocess.

Miljöpåverkan

Verksamheten genomsyras av ett långsiktigt kretsloppstänkande, där hänsyn tas till kommande generationers behov av en bra VA-försörjning. På så sätt kan vårt vatten hanteras, bevaras och brukas på ett miljövänligt sätt.

Det har varit generellt låga grundvattennivåer i Sverige vilket även påverkat oss som till största del använder grundvatten som råvatten i vattenförsörjningen. Grundvattennivåmätningarna vid våra vattentäkter har utökats. Åtgärder har under året vidtagits för att öka fokus och medvetenhet hos våra kunder. Information med devisen "lev som vanligt men använd vattnet smart" för att därmed minska vattenuttaget har gått ut förutom under sommarmånaderna. Informationsinsatserna har gett effekt. Tillsammans med åtgärder för att skapa mer grundvatten, aktiv läcksökning och åtgärder av identifierade läckor samt nederbörd under hösten har förbättrat grundvattennivåerna i samtliga våra kommuner. Läget har därmed under hösten förbättrats.

Enligt miljöbalken är avloppsreningsverken tillståndspliktiga. För varje tillståndspliktigt reningsverk upprättas ett särskilt miljöbokslut. Alla utom ett av de tillståndspliktiga reningsverk har resultat inom gällande villkor. Då hösten var mycket nederbördsrik har hydraulisk överbelastning från reningsverk och pumpstationer lett till bräddningar och källaröversvämningar. Mätningen behöver utvecklas.

Under året har vi uppmärksammat vatten-frågorna på olika sätt. På Världsvattendagen gavs boken "Jakten på Gävles vatten" ut. Boken speglar beroendet av en bra VA-försörjning i en hållbar samhällsutveckling. I april stannade branschorganisationen Svenskt Vattens projekt Vattenresan till i Gävle och vi fick tillsammans med Mattias Klum, elever från åk 4 och studenter från Högskolan i Gävle diskutera om hur man kan skydda vattnet och synliggöra det osynliga.

På Världstolettdagen uppmärksammades vad som får spolans ner i toaletten samtidigt som vi firade reningsverket Duvbacken som i år funnits i 50 år. Vår barnstyrelse deltog i detta event.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Koncernen:

- Aktiviteter för att möta risk för vattenbrist på vatten på grund av låga grundvattennivåer, både genom utökade mätningar av grundvattennivåer och åtgärder vid uttagsbrunnar och vattenverk.
 - Positiv effekt på grundvattennivåer i Gävle genom anlagd filteranläggning.
 - I Östhammar kommun genomfördes åtgärder vid uttagsbrunnar och vattenverk för optimering samt införande av restriktioner (bevattningsförbud).
 - Kokningsrekommendationer av vattnet för boende i Hamrånge (Gävle) och i Österbybruk (Östhammar), som försiktighetsåtgärd.
 - Påbörjad installation av UV-ljus som skyddsbarriär på två vattenverk för att säkerställa vattenkvaliteten i Östhammars kommun.
 - Installation av ett ytterligare beredningssteg i form av en UV-anläggning vid Sätra vattenverk (Gävle) för en säkrare dricksvattenkvalitet.
 - Omfattande drift- och underhållsåtgärder vid Hofors vattenverk för en säkrare drift och styrning samt åtgärder för att säkerställa en god leveranskvalitet.
 - Renovering av invändigt ytskikt i Ockelbo vattentorn för att säkerställa vattenkvaliteten.
 - Utökad läcksökning samt åtgärder på vattenledningsnätet och installation av flödesmätare (Älvkarleby).
 - Ledningsnätsförnyelse på 20-talet ställen i våra kommuner varav de mest omfattande är åtgärderna på Valbogatan och Näringen i Gävle för att säkerställa möjlighet till leverans av god kvalitet.

Moderbolaget:

- Anslutning av Östhammars kommun till Gästrike Vatten.
 - Förändrad organisation och många nya medarbetare.
 - Låga grundvattennivåer nationellt och lokalt.

Taxor och avgifter

VA-verksamheten finansieras av taxor och avgifter. Gästrike Vatten AB har inget ekonomiskt vinstintresse, men ska vara kostnadseffektiva. Självkostnadsprincipen gäller för VA-verksamhet och eventuella över- eller underuttag i bolagen bör justeras inom tre år.

Varje VA-kollektiv (kunder anslutna till det allmänna VA-nätet i respektive kommun) bär sina egna kostnader. Det är förutsättningarna för VA-försörjningen i respektive kommun som styr hur hög avgiften är. Det gör att avgifterna varierar mellan landets alla kommuner och att våra dotterbolag har olika nivå på sin VA-taxa.

Flerårsjämförelse

I nettoomsättningen nedan ingår över/underuttag.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
<u>Nettoomsättning, mnkr</u>					
Gävle Vatten AB	168,4	151,8	137,8	125,5	113,9
Hofors Vatten AB	28,4	27,6	26,5	27,2	28,4
Ockelbo Vatten AB	17,0	15,2	13,8	13,9	15,7
Älvkarleby Vatten AB	30,1	29,4	30,2	26,4	26,7
Östhammar Vatten AB	27,6				
Gästrike Vatten AB	89,7	80,3	72,3	61,2	58,1
Elimineringar	-93,4	-83,3	-74,6	-64,7	-60,2
Summa nettoomsättning	267,8	221,0	206,0	189,5	182,6
<u>Investeringar, mnkr</u>					
Gävle Vatten AB	78,5	121,6	130,8	89,8	58,6
Hofors Vatten AB	2,6	7,2	4,6	3,6	5,2
Ockelbo Vatten AB	2,0	3,6	3,2	4,4	1,6
Älvkarleby Vatten AB	6,1	5,5	5,9	3,9	5,8
Östhammar Vatten AB	168,6				
Gästrike Vatten AB	1,1	1,0	2,0	5,9	4,0
Summa investeringar	258,9	138,9	146,5	107,6	75,2
<u>Balansomslutning, mnkr</u>					
Gävle Vatten AB	572,5	557,2	411,1	300,0	189,4
Hofors Vatten AB	104,8	105,8	104,8	108,6	103,6
Ockelbo Vatten AB	34,8	35,8	34,9	34,1	32,7
Älvkarleby Vatten AB	85,6	84,4	78,5	78,4	72,9
Östhammar Vatten AB	183,3				
Gästrike Vatten AB	18,0	25,2	27,4	27,4	13,2
Elimineringar	-3,2	-3,1	-25,5	-29,8	-10,0
Summa balansomslutning	995,8	805,3	631,2	518,7	401,8

Koncernen

Nettoomsättning

Dotterbolagens nettoomsättning består av bruksavgifter och anläggningsavgifter. Bruksavgifter intäktsförs när de uppstår. Anslutningsavgiften intäktsförs enligt matchningsprincipen i takt med anläggningarnas avskrivningstid, 25-50 år.

Investeringar

Merparten av koncernens totala investeringar är dotterbolagens förnyelseinvesteringar i befintliga VA-anläggningar samt exploateringar.

Moderbolaget

Nettoomsättning

Bolaget ska alltid generera nollresultat med full kostnadstäckning från respektive dotterbolag. Intäkterna i Gästrike Vatten AB består av fakturerade kostnader som fördelas till dotterbolagen. Direkta kostnader belastar respektive dotterbolag.

Kostnadsfördelningsnyckel har reviderats i samband med bolagiseringen av VA-verksamheten i Östhammars kommun och ny fördelningsnyckel gäller från 1 maj 2017. Kostnader av gemensam karaktär har fördelats utifrån fördelningsnyckel fastställd av styrelsen, Gävle Vatten AB 71 (80) %, Hofors Vatten AB 7 (8) %, Ockelbo Vatten 3 (4) %, Älvkarleby Vatten AB 7 (8) % och Östhammar Vatten AB 12 (0) %.

Investeringar

Årets investeringar är inventarier och utgörs av inventarier som dricksvattensläp, dricksvattentankar samt mobilt reservkraftaggregat för att säkerställa möjlig vattenleverans vid driftstörning.

Risker och osäkerhetsfaktorer

En väsentlig risk är att vattenresurserna ska förorenas och därmed slå ut möjligheten till en stabil vattenförsörjning av god kvalitet för nuvarande och kommande generationer. Bristen på reservvatten medför att behovet av att säkerställa och skydda vattenresurserna blir än mer angeläget. Parallellt med att säkerställa och skydda nuvarande vattentäkter måste alternativ till dagens VA-försörjning tas fram så att det finns en fungerande reservvattenförsörjning.

Bristande förtroende för VA-huvudmannen hos kunder och ägare av kvaliteten på hur VA-verksamheten sköts eller på de tjänster som levereras, skulle få stora konsekvenser och påverkan på organisationen, vilket i sin tur påverkar arbetsmiljön negativt samt skadar varumärket. Fokus på effektivitet, kvalitet och tillgänglighet är därför prioriterat för att bedriva verksamheten långsiktigt på föreskriven nivå så att förtroendet för VA-verksamheten bibehålls.

Verksamhetens risker har identifierats och värderats utifrån påverkansgrad och sannolikhet till att övergripande mål inte kan infrias. Arbetsmiljö är ett fortsatt viktigt område då regionens starka tillväxt och nya lagkrav ökar resursbehov och belastning på organisationen. Kartläggning och utveckling av företagets processer är av stor vikt både för ökad tydlighet ur ett medarbetarperspektiv och för att säkerställa en korrekt hantering av kundärenden och intäkter. En finansiell risk för dotterbolagen är att inte kunna tillgodose bolagets kapitalbehov på kort eller lång sikt med tanke på de stora investeringsbehov som föreligger.

Känslighetsanalys

Då bolaget har full kostnadstäckning genom sina dotterbolag är det av stor vikt att vi aktivt arbetar för en enkel men effektiv verksamhet som inte skapar onödiga kostnader i dotterbolagen. Det ingår även att arbeta aktivt med låneportföljen utifrån fastställd finanspolicy och respektive dotterbolags förutsättningar för att minimera ränterisken så långt det är möjligt.

Bolaget har under året valt att lösa befintliga lån i samband med att de skulle omsättas och övergått till att nyttja checkräkningskredit. Detta då en inlåningsavgift påförts bolagen i samband med positiva saldon på banktillgodohavanden överstigande 50 mnkr i koncernen. Inlåningsavgiften beräknas på saldot per månad som det överstiger 50 mnkr med ett genomsnitt av 1 W stibor för aktuell månad (Riksbanken).

En höjning av räntenivån med 1 % ger en kostnadsökning för moderbolaget på nyttjad checkräkningskredit med ca 55 tkr per år.

Utsikter

Gästrike Vattens uppdrag är att kontinuerligt utveckla och driva VA-verksamheterna med ett tydligt och långsiktigt fokus. Det är mycket som händer inom VA-området, både nationellt och inom EU, vilket påverkar verksamheten på kort och lång sikt. Ökade krav på beredning och robusthet för vattenleverans samt reningskrav för avlopp och dagvatten kommer att påverka inriktning och kostnader. Under planperioden kommer därför Gästrike Vatten att ha stort fokus på en förbättrad statuskontroll genom ökad mätning och uppföljning. På så sätt ökar möjligheterna till att genomföra mångfacetterade analyser och därmed skapa förutsättningar för att leverera beslutsunderlag av hög kvalitet inför framtida åtgärder. Uppföljning och mätning är ett viktigt steg i Gästrike Vattens systematiska förbättringsarbete och genom att arbeta än mer intensivt med detta kan planerade åtgärder effektiviseras och styras så att de är lämpliga att bygga på i ett längre perspektiv. Att arbeta systematiskt för att leverera beslutsunderlag av hög kvalitet är mycket centralt i arbetet med måluppfyllnad av en långsiktigt hållbar VA-försörjning och därmed också bidra till det strategiska målet om invånare och kunder med förtroende för bolagets tjänster.

VA-verksamheten påverkas inte bara av direkta VA-krav. En positiv tillväxt sker i regionen och nyproduktion av bostäder och mark för näringsverksamhet förväntas. Det innebär en del VA-investeringar för såväl ledningar som anläggningar, men också många nyanslutningar framåt.

Förstärkt fokus inom säkerhet och hållbarhet påverkar VA-verksamheten både direkt och indirekt genom primärkommunernas ansvar. Speciellt kan nämnas arbetet med att tillämpa den nya dataskyddsförordningen och Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-direktivet). Även det stora arbete för att klimatanpassa såväl VA-verksamheten som våra städer behöver hanteras integrerat med primärkommunernas fysiska planering. Gästrike Vatten bedömer även att kraven och förväntningarna på bolagets hållbarhetsarbete kommer att öka.

Inom Gästrike Vatten genomförs satsningar på att utveckla det pedagogiska arbetet för att öka kunderna och invånarnas kunskap och medvetenhet. Den närmaste tiden kommer särskilt barn och ungdomar att vara i fokus genom den Barnstyrelse som bildats. Barnstyrelsen är ett sätt där Gästrike Vatten arbetar för att nå den strategiska målsättningen om invånare och kunder med förtroende för bolagets VA-tjänster.

För att på bästa sätt arbeta för att nå Gästrike Vattens samtliga strategiska målsättningar är det avgörande att ägare och styrelsemedlemmar är delaktiga i såväl strategiska diskussioner som beslut. En utveckling av strukturen för ägar- och styrelsedialog pågår.

Förändring av eget kapital

<u>Koncernen</u>	<u>Aktie-</u> <u>kapital</u>	<u>Minoritets-</u> <u>intresse</u>	<u>Annat eget</u> <u>kapital</u> <u>och årets</u> <u>resultat</u>	<u>Totalt eget</u> <u>kapital</u>
Eget kapital 2017-01-01	5 000 000	4 000	46 579 578	51 583 578
Nytt koncernbolag, Östhammar Vatten AB	-	1 000	11 938 619	11 939 619
Ovillkorat aktieägartillskott, Ockelbo Vatten AB	-	-	979 613	979 613
Årets resultat	-	-	<u>-2 058 688</u>	<u>-2 058 688</u>
Eget kapital 2017-12-31	5 000 000	5 000	57 439 122	62 444 122

Villkorlig återbetalningsskyldighet för aktieägartillskott uppgick till totalt 51 000 000 kr (41 000 000 kr) fördelat på Gävle Vatten AB 40 000 000 kr, Älvkarleby Vatten AB 1 000 000 kr och Östhammar Vatten AB 10 000 000 kr. Av Östhammar Vattens aktieägartillskott kvarstår dock 9 892 575 kr eftersom 107 425 kr har använts för att möta redovisat underskott i bolaget. Dessutom uppgick ovillkorat aktieägartillskott till Ockelbo Vatten AB till 979 613 kr.

<u>Moderbolaget</u>	<u>Aktie-</u> <u>kapital</u>	<u>Övrigt</u> <u>fritt eget</u> <u>kapital</u>	<u>Summa</u> <u>eget</u> <u>kapital</u>
Eget kapital 2017-01-01	5 000 000	-	5 000 000
Årets resultat	-	-	-
Eget kapital 2017-12-31	5 000 000	0	5 000 000

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämmans förfogande i moderbolaget finns inga vinstmedel att disponera

Balanserat resultat	-
Årets resultat	-
	-
	<u>0</u>
	kronor

Vad beträffar företagets resultat och ställning övrigt, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande bokslutskommentarer.

Koncernresultaträkning	Not	2017	2016
Nettoomsättning	2	267 829 553	220 950 843
Övriga intäkter		11 782 335	7 800 493
		<u>279 611 888</u>	<u>228 751 336</u>
Rörelsens kostnader			
Produktionskostnader		-92 749 252	-76 279 217
Övriga externa kostnader	3, 4	-78 772 576	-62 157 947
Personalkostnader	5	-62 696 695	-55 770 406
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-42 423 136	-29 406 171
Övriga rörelsekostnader		-442 662	-
		<u>-277 084 321</u>	<u>-223 613 741</u>
Summa rörelsens kostnader			
		-277 084 321	-223 613 741
Rörelseresultat		2 527 567	5 137 595
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	101 193	161 875
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-5 546 871	-5 040 983
		<u>-5 445 678</u>	<u>-4 879 108</u>
Summa resultat från finansiella poster			
		-5 445 678	-4 879 108
Resultat efter finansiella poster		-2 918 111	258 487
Övriga resultatposter			
Skatt på årets resultat	8	859 423	-1 644 997
		<u>859 423</u>	<u>-1 644 997</u>
Årets resultat		-2 058 688	-1 386 510
Hänförligt till moderbolagets aktieägare		-2 058 688	-1 386 510
Minoritetsintresse		-	-

Koncernbalansräkning	Not	2017-12-31	2016-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnader, mark och markanläggningar	9	67 884 269	50 433 541
Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	10	794 103 231	581 139 023
Fordon	11	550 381	280 673
Pågående nyanläggningar och materiella anläggningstillgångar	12	64 747 963	79 304 600
		<hr/>	<hr/>
		927 285 844	711 157 837
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Uppskjutna skattefordringar	13	3 804 924	2 791 535
		<hr/>	<hr/>
Summa anläggningstillgångar		931 090 768	713 949 372
Omsättningstillgångar			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		21 411 237	15 110 735
Fordran Gävle kommun		1 149 417	-
Fordran övriga kommuner		-	1 056 609
Aktuella skattefordringar		1 544 493	276 821
Övriga kortfristiga fordringar		1 663 085	1 105 866
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 612 281	1 186 704
		<hr/>	<hr/>
		27 380 513	18 736 735
<u>Kassa och Bank</u>			
Kassa och bank	15	37 263 207	72 500 726
		<hr/>	<hr/>
		37 263 207	72 500 726
Summa omsättningstillgångar		64 643 720	91 237 461
		<hr/>	<hr/>
Summa tillgångar		995 734 488	805 186 833

Koncernbalansräkning	Not	2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
Aktiekapital		5 000 000	5 000 000
Balanserat resultat inkl. årets resultat		57 439 122	46 579 578
Minoritetsintresse		5 000	4 000
Summa eget kapital		<u>62 444 122</u>	<u>51 583 578</u>
Avsättningar			
Övriga avsättningar	16	<u>2 654 017</u>	<u>1 004 155</u>
Summa avsättningar		2 654 017	1 004 155
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	17	308 623 748	175 503 624
Skulder till Gävle kommun	17	236 680 000	283 460 000
Övriga långfristiga skulder	18	<u>268 235 292</u>	<u>174 498 223</u>
Summa långfristiga skulder		813 539 040	633 461 847
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	17	7 649 000	4 463 000
Leverantörsskulder		34 170 302	30 473 500
Skulder till Gävle kommun	17	-	4 137 088
Skulder till övriga kommuner		181 614	-
Övriga kortfristiga skulder		8 507 775	4 844 204
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	<u>66 588 618</u>	<u>75 219 461</u>
Summa kortfristiga skulder		<u>117 097 309</u>	<u>119 137 253</u>
Summa eget kapital och skulder		<u>995 734 488</u>	<u>805 186 833</u>

Kassaflödesanalys för koncernen	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat före finansiella poster	2 527 567	5 137 595
Erhållen ränta	101 193	161 875
Erlagd ränta	-5 546 871	-5 040 983
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	44 465 660	28 215 079
Betald skatt	-1 420 949	-1 235 188
	<hr/>	<hr/>
	40 126 600	27 238 378
Ökning/minskning rörelsefordringar	-7 376 106	7 685 816
Ökning/minskning rörelseskulder	89 261 125	9 297 753
	<hr/>	<hr/>
Kassaflöde från den löpande verksamheten	122 011 619	44 221 947
Investeringsverksamheten		
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-259 013 805	-138 959 621
Sålda materiella anläggningstillgångar	70 000	106 400
Investeringar i dotterbolag	-99 000	-
	<hr/>	<hr/>
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-259 042 805	-138 853 221
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	148 888 748	203 100 000
Amortering av skuld	-60 112 624	-35 968 000
Erhållna aktieägartillskott	13 018 232	-
	<hr/>	<hr/>
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	101 794 356	167 132 000
Årets kassaflöde	-35 237 519	72 500 726
Likvida medel vid årets början	72 500 726	-
	<hr/>	<hr/>
Likvida medel vid årets slut	<u>37 263 207</u>	<u>72 500 726</u>
Som likvida medel har beaktats tillgodohavande på koncernkonto hos Gävle Kommun.		
<u>Justering för poster som inte ingår i kassaflödet</u>		
Årets avskrivningar	42 423 136	29 406 171
Realisationsresultat	392 662	-106 400
Övriga avsättningar	1 649 862	-1 084 692
	<hr/>	<hr/>
	44 465 660	28 215 079

Moderbolagets resultaträkning	Not	2017	2016
Nettoomsättning	2	89 678 956	80 253 609
Övriga intäkter		4 402 600	2 327 916
		<u>94 081 556</u>	<u>82 581 525</u>
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	3, 4	-27 672 310	-23 681 548
Personalkostnader	5	-62 696 695	-55 770 406
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-3 132 188	-3 054 872
Övriga rörelsekostnader		-442 662	-
		<u>-93 943 855</u>	<u>-82 506 826</u>
Summa rörelsens kostnader			
Rörelseresultat		137 701	74 699
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	367	3 501
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-95 879	-39 289
		<u>-95 512</u>	<u>-35 788</u>
Summa resultat från finansiella poster			
Resultat efter finansiella poster		42 189	38 911
Skatt på årets resultat	8	-42 189	-38 911
		<u>0</u>	<u>0</u>
Årets resultat			

Moderbolagets balansräkning	Not	2017-12-31	2016-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	10	6 758 265	8 858 246
Fordon	11	550 381	280 673
Pågående nyanläggningar och materiella anläggningstillgångar	12	-	677 600
		<hr/>	<hr/>
		7 308 646	9 816 519
		<hr/>	<hr/>
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Andelar i koncernföretag	14	495 000	396 000
		<hr/>	<hr/>
Summa anläggningstillgångar		7 803 646	10 212 519
		<hr/>	<hr/>
Omsättningstillgångar			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		80 445	1 586 892
Fordringar hos koncernföretag	20	2 005 289	-
Aktuella skattefordringar		1 373 067	655 508
Övriga kortfristiga fordringar		172 095	109 872
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		982 169	971 993
		<hr/>	<hr/>
		4 613 065	3 324 265
		<hr/>	<hr/>
<u>Kassa och bank</u>	15, 20	5 559 027	11 675 216
		<hr/>	<hr/>
Summa omsättningstillgångar		10 172 092	14 999 481
		<hr/>	<hr/>
Summa tillgångar		17 975 738	25 212 000
		<hr/>	<hr/>

Moderbolagets balansräkning	Not	2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital	21	5 000 000	5 000 000
<u>Fritt eget kapital</u>			
Årets resultat	22	-	-
		0	0
Summa eget kapital		<u>5 000 000</u>	<u>5 000 000</u>
Långfristiga skulder			
Lån från Gävle kommun	17	-	9 000 000
		-	-
Summa långfristiga skulder		<u>0</u>	<u>9 000 000</u>
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		2 458 604	2 531 515
Skulder till koncernföretag	20	-	620 509
Skulder till Gävle kommun koncern	17, 20	453 172	841 872
Övriga kortfristiga skulder		4 202 214	2 592 739
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	5 861 748	4 625 365
Summa kortfristiga skulder		<u>12 975 738</u>	<u>11 212 000</u>
Summa eget kapital och skulder		<u>17 975 738</u>	<u>25 212 000</u>

Kassaflödesanalys för moderbolaget	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat före finansiella poster	137 701	74 699
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet, mm	3 524 851	2 948 472
Erhållen ränta	367	3 501
Erlagd ränta	-95 879	-39 289
Betald inkomstskatt	-759 748	-21 801
	<hr/>	<hr/>
	2 807 292	2 965 582
Ökning/minskning rörelsefordringar	-571 241	2 866 124
Ökning/minskning rörelseskulder	1 763 739	845 374
	<hr/>	<hr/>
Kassaflöde från den löpande verksamheten	3 999 790	6 677 080
Investeringsverksamheten		
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-1 086 978	-1 027 600
Sålda materiella anläggningstillgångar	70 000	106 400
Placeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar	-99 000	-
	<hr/>	<hr/>
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 115 978	-921 200
Finansieringsverksamheten		
Amortering av skuld	-9 000 000	-3 000 000
	<hr/>	<hr/>
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-9 000 000	-3 000 000
Årets kassaflöde	-6 116 188	2 755 880
Likvida medel vid årets början	11 675 215	8 919 336
	<hr/>	<hr/>
Likvida medel vid årets slut	<u>5 559 027</u>	<u>11 675 216</u>
Som likvida medel har beaktats tillgodohavande på koncernkonto hos Gävle Kommun.		
<u>Specifikation av poster som inte ingår i kassaflödet</u>		
Årets avskrivningar	3 132 189	3 054 872
Realisationsresultat	392 662	-106 400
	<hr/>	<hr/>
Summa	3 524 851	2 948 472

Noter, gemensamma för moderbolag och koncern

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Koncernredovisningen/årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Koncernredovisning

Koncernredovisningen är upprättad enligt Redovisningsrådets rekommendation 1 om koncernredovisning. I koncernredovisningen ingår dotterföretag där moderbolaget direkt eller indirekt innehar mer än 50% av rösterna, eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande. Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att dotterbolagens egna kapital vid förvärvet, fastställt som skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas verkliga värden, elimineras i sin helhet. I koncernens egna kapital ingår härigenom endast den del av dotterbolagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet. Minoritetsintresse föreligger då respektive kommun äger 1 % av sitt anläggningsbolag. Minoritetsintresset utgör ett oväsentligt belopp varför det inte har redovisats separat.

Intäkter

Bolagen följer BFNAR 2003:3 som anger att en inkomst redovisas som intäkt först då det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som företaget ska få av transaktionen kommer att tillfalla företaget.

I enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) får avgifterna inte överskrida det som behövs för att täcka kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen. Eventuella överuttag/underuttag bör återföras/belasta abonnentkollektivet inom tre år från det att dessa uppstått genom återbetalning eller som taxesänkning alternativt taxehöjning för att uppnå kostnadstäckning. Om inkomsterna från avgifterna överskrider kostnaderna föreligger följaktligen en legal förpliktelse.

I enlighet med VA-lagen redovisas överuttag som en skuld och det överuttag som skett för framtida investeringar redovisas som långfristig skuld och löses upp i den takt som anläggningen skrivs av.

Anläggningsavgifter

Anläggningsavgiften är en engångsavgift som ska betalas när fastigheten ansluts till kommunalt VA. Anläggningsavgiften ska täcka kostnaderna för att ansluta en fastighet vilket innebär att den ska täcka kostnader för nyinvesteringar i anläggningen samt del av huvudanläggningen, administration (fakturerings, kommunikation, inspektion m m) och räntekostnader för nyanläggning i ledningsnätet och del av huvudanläggning.

Anläggningsavgiften intäktsförs i dotterbolagen enligt matchningsprincipen vilket innebär att den möter kapitalkostnaderna som är hänförliga till anslutningsavgiften enligt nedanstående.

År 1 10 % för administrationskostnader och 1/33 av resterande 90 %.

År 2-33 1/33 av resterande 90 %.

Brukningsavgifter

Brukningsavgiften är en periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän va-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift. Brukningsavgiften faktureras löpande till alla kunder.

Gemensamma intäkter och kostnader

Gemensamma kostnader från moderbolaget har fördelats utifrån olika fördelningsnycklar: Personalkostnader har fördelats från moderbolaget till dotterbolagen utifrån tidredovisning. Direkta kostnader hänförliga till dotterbolagen har debiterats dotterbolagen i sin helhet. Övriga kostnader fördelas utifrån fördelningsnyckel fastställd av styrelsen i Gästrike Vatten AB.

Lån

Varje enskild kommun har borgensåtagande för finansiering av investeringar i sitt respektive anläggningsbolag. För moderbolaget samt för Gävle Vatten AB sker upptagning av lån externt hos kreditinstitut genom Gävle kommun mot reverser som löper med ränta och amortering överensstämmande med det externa lånet för samtliga nettoinvesteringar i VA-anläggningar som inte är internt finansierade. För de övriga dotterbolagen sker upptagning lån externt hos kreditinstitut mot reverser som löper med ränta och amortering för samtliga nettoinvesteringar i VA-anläggningar som inte är internt finansierade.

Skatter

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år och justeringar avseende tidigare års aktuella skatt. Skatteskulder/-fordringar värderas till vad som enligt företagets bedömning skall betala till eller erhållas från skatteverket. Bedömningen görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas. För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen. Uppskjuten skatt avseende framtida skatteeffekter redovisas i resultat- och balansräkningarna hos dotterbolagen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggning byts ut, uträngörs eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Materiella anläggningstillgångar har i balansräkningen tagits upp till anskaffningsvärdet med avdrag för avskrivningar och eventuella ned/uppskrivningar. Avskrivningar på anläggningstillgångar redovisas i resultaträkningen och belastar rörelseresultatet med avskrivningar enligt plan från anskaffningstillfället.

Följande avskrivningstider har tillämpats

	<u>År</u>
Inventarier	3-10
Fordon	5
Tekniska anläggningar *	10-33
VA-ledningar **	33-50

* Som tekniska anläggningar räknas exempelvis; pumpstationer, tryckstegringar, högreservoarer, brunnar, infiltrationsanläggningar

** VA-ledningar är en tekniska anläggning och avskrivningstiden är beroende av om det är en; huvudledning, servisledning, områdesledning samt om mark eller sjöförlagd ledning.

Byggnader * (vattenverk och avloppsreningsverk)

Delas upp i komponenter i enlighet med K3; tak, stomme, grund, byggnadsanläggning. Anläggningens huvudsakliga funktion styr om anläggningen är att betrakta som en byggnad eller en produktionsanläggning. Syftet med byggnaden vid en produktionsanläggning är ett skal/skydd för att skydda produktionen, den tekniska anläggningen och utgör därmed byggnadsanläggning.

	<u>År*</u>	<u>andel i %</u>
- tak	25	10-50
- stomme	50	5-35
- grund	50	5-20
- byggnadsanläggning	10-25	40-80

* Avskrivningstiden för byggnader övertagna från kommunen har anpassats till återstående nyttjandeperiod från tidpunkten vid övertagandet.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal (operationella leasingavtal). Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden. Fr.om 2016 redovisar vi leasingkostnader för fordon enligt K3 Operationell leasing.

Fordringar

Fordringar med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen redovisas som anläggningstillgångar, övriga som omsättningstillgångar. Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar.

Not 2 Nettoomsättning

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Fakturerade kostnader dotterbolag	-	-	89 678 956	80 253 609
Anslutningsavgifter	22 542 898	16 534 014	-	-
Konsumtionsavgifter	239 650 294	211 546 496	-	-
Över (-)/underuttag (+) VA-kollektivet				
*	5 636 361	-7 129 667	-	-
Summa	<u>267 829 553</u>	<u>220 950 843</u>	<u>89 678 956</u>	<u>80 253 609</u>

* Underuttag med -9,4 (3,5) mnkr i Gävle Vatten AB och -0,5 (-1,0) mnkr i Ockelbo Vatten AB.
Överuttag med 1,7 (2,8) mnkr i Hofors Vatten AB och med 2,6 (1,9) mnkr i Älvkarleby Vatten AB.

Not 3 Ersättning till revisorerna

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
<u>KPMG AB</u>				
Revision	229 860	36 000	53 835	12 000
Andra uppdrag än revisionsuppdraget	5 600	33 500	5 600	30 000
Summa	<u>235 460</u>	<u>69 500</u>	<u>59 435</u>	<u>42 000</u>

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförande av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

Not 4 Leasingkostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Leasingkostnader (exkl hyra för lokaler)	<u>2 270 868</u>	<u>1 953 143</u>	<u>2 270 868</u>	<u>1 953 143</u>

Fr.om 2016 redovisar vi leasingkostnader för fordon enligt K3 Operationell leasing.

	<u>2017</u>
Operationell leasing	
Reg. fordon	
<i>Leasingavgifter periodens kostnad</i>	
Minimileaseavgifter innevarande period	1 858 929
<i>Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:</i>	
Inom 1 år	2 062 684
Senare än 1 år men inom 5 år	4 594 894
Senare än 5 år	<u>0</u>
	6 657 578

Not 5 Personal

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Medelantalet anställda				
Män	65	60	65	60
Kvinnor	25	21	25	21
Totalt	<u>90</u>	<u>81</u>	<u>90</u>	<u>81</u>
Löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader				
Löner och ersättningar till styrelsen och verkställande direktören*	2 140 098	1 870 943	2 140 098	1 870 943
Löner och ersättningar till övriga anställda	41 007 708	36 047 303	41 007 708	36 047 303
	<u>43 147 806</u>	<u>37 918 246</u>	<u>43 147 806</u>	<u>37 918 246</u>
Sociala avgifter enligt lag och avtal	14 420 190	12 644 085	14 420 190	12 644 085
Pensionskostnader för styrelsen och verkställande direktören	640 100	610 028	640 100	610 028
Pensionskostnader för övriga anställda	3 336 147	2 944 228	3 336 147	2 944 228
	<u>61 544 243</u>	<u>54 116 587</u>	<u>61 544 243</u>	<u>54 116 587</u>
Totalt	<u>61 544 243</u>	<u>54 116 587</u>	<u>61 544 243</u>	<u>54 116 587</u>
* Total kostnad för styrelsearvoden i Gästrike Vatten koncernen är 890 156 kr, av dessa utgör 635 550 kr kostnad för moderbolagets styrelse.				
Avtal om uppsägningstider och pension				
För verkställande direktören, tillika koncernchefen, gäller för pension att anställning upphör utan uppsägning vid 65 år. Utöver pension enligt lag åtar sig bolaget att för VD erlagga premie för ITP-försäkring. I övrigt ska företaget teckna och vidmakthålla avtalsförsäkringar vid arbetsskada (TFA) samt gruppliv (TGL). Vid uppsägning av annat skäl än påkallande av pension, gäller 12 månader från bolagets sida och sex månader från verkställande direktörens sida.				
Styrelseledamöter och ledande befattningshavare				
Antal styrelseledamöter på balansdagen				
Kvinnor	5	4	1	1
Män	24	18	9	7
Totalt	<u>29</u>	<u>22</u>	<u>10</u>	<u>8</u>
Antal verkställande direktörer och andra ledande befattningshavare				
Kvinnor	2	3	2	3
Män	3	2	3	2
Totalt	<u>5</u>	<u>5</u>	<u>5</u>	<u>5</u>

Not 6 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Ränteintäkter, övriga	101 193	161 875	367	3 501
Summa	101 193	161 875	367	3 501

Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Räntekostnader till Gävle kommun	2 444 477	2 302 923	94 935	-5 684
Räntekostnader till kreditinstitut	1 628 840	1 096 364	-	-
Borgensavgifter till Gävle kommun	969 748	1 103 989	-4 550	40 089
Borgensavgifter till övriga kommuner	477 506	474 039	-	-
Räntekostnader, övriga	26 300	63 668	5 494	4 883
	<u>5 546 871</u>	<u>5 040 983</u>	<u>95 879</u>	<u>39 288</u>

Not 8 Skatt på årets resultat

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Aktuell skatt	-153 277	-1 700 061	-42 189	-38 911
Uppskjuten skatt	1 012 700	55 064	-	-
Skatt på årets resultat	<u>859 423</u>	<u>-1 644 997</u>	<u>-42 189</u>	<u>-38 911</u>
Redovisat resultat före skatt	-2 918 111	258 487	42 189	38 911
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22 %)	641 983	-56 867	-9 282	-8 560
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-159 121	-169 047	-32 988	-31 121
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	335 358	218 979	81	770
Skattemässig justering av bokfört resultat för avskrivning på byggnader	-139 207	-47 456	-	-
Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader på byggnader	138 976	55 064	-	-
Ökning av underskottsavdrag utan motsvarande aktivering av uppskjuten skatt	42 399	-48 949	-	-
Övrigt	-965	-	-	-

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Skatt hänförlig till tidigare års redovisat resultat	-	-1 596 721	-	-
	-	-	-	-
Redovisad skattekostnad	859 423	-1 644 997	-42 189	-38 911

Not 9 Byggnader och mark

	Koncernen	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	94 216 015	91 205 300
Inköp	22 987 067	2 666 456
Årets försäljningar och utrangeringar	-26 042	-
Omföring från pågående projekt	-	344 259
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	117 177 040	94 216 015
Ingående avskrivningar	-43 782 474	-39 458 327
Försäljningar och utrangeringar	26 042	-
Avskrivningar	-5 536 338	-4 324 147
Utgående ackumulerade avskrivningar	-49 292 770	-43 782 474
Utgående restvärde enligt plan	<u>67 884 270</u>	<u>50 433 541</u>
Bokfört värde byggnader	56 348 095	41 548 303
Bokfört värde mark	11 536 175	8 885 238
Summa:	67 884 270	50 433 541

Not 10 Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	716 847 214	425 820 075	19 083 062	18 733 062
Inköp	151 353 407	85 867 166	335 000	350 000
Försäljning/utrangeringar	-1 153 136	-	-1 153 136	-
Omföring från pågående projekt	98 768 390	205 159 973	968 000	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	<u>965 815 875</u>	<u>716 847 214</u>	<u>19 232 926</u>	<u>19 083 062</u>
Ingående avskrivningar	-135 708 189	-110 691 705	-10 224 816	-7 235 483
Utrangeringar	769 751	-	769 751	-
Avskrivningar	-36 774 205	-25 016 484	-3 019 596	-2 989 333
Utgående ackumulerade avskrivningar	<u>-171 712 643</u>	<u>-135 708 189</u>	<u>-12 474 661</u>	<u>-10 224 816</u>
Utgående restvärde enligt plan	<u>794 103 232</u>	<u>581 139 025</u>	<u>6 758 265</u>	<u>8 858 246</u>

Not 11 Fordon

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	434 174	1 396 450	434 174	1 396 450
Inköp	461 578	-	461 578	-
Försäljning/utrangeringar	-139 560	-962 276	-139 560	-962 276
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	<u>756 192</u>	<u>434 174</u>	<u>756 192</u>	<u>434 174</u>
Ingående avskrivningar	-153 501	-1 050 238	-153 501	-1 050 238
Försäljning/utrangeringar	60 282	962 276	60 282	962 276
Avskrivning	-112 592	-65 539	-112 592	-65 539
Utgående ackumulerade avskrivningar	<u>-205 811</u>	<u>-153 501</u>	<u>-205 811</u>	<u>-153 501</u>
Utgående restvärde enligt plan	<u>550 381</u>	<u>280 673</u>	<u>550 381</u>	<u>280 673</u>

Not 12 Pågående nyanläggningar materiella anläggningstillgångar

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärde	79 304 600	234 382 835	677 600	-
Inköp	84 211 752	50 425 997	290 400	677 600
Under året genomförda omfördelningar	-98 768 389	-205 504 232	-968 000	-
Utgående anskaffningsvärde	<u>64 747 963</u>	<u>79 304 600</u>	<u>0</u>	<u>677 600</u>

Not 13 Uppskjutna skattefordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
De uppskjutna skattefordringarna hänför sig till följande poster:				
Byggnader	2 618 300	2 478 635	-	-
Underskottsavdrag	1 186 624	312 900	-	-
	<u>3 804 924</u>	<u>2 791 535</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Not 14 Andelar i dotterföretag

<u>Moderbolaget</u>	<u>Org nr</u>	<u>Säte</u>
Gävle Vatten AB	556751-1646	Gävle
Ockelbo Vatten AB	556751-6454	Ockelbo
Hofors Vatten AB	556751-2289	Hofors
Älvkarleby Vatten AB	556751-2248	Älvkarleby
Östhammar Vatten AB	559099-4447	Östhammar

<u>Moderbolaget</u>	<u>Kapitalandel %</u>	<u>Andel röster %</u>	<u>Bokfört värde</u> <u>2017-12-31</u>
Gävle Vatten AB	99	1	99 000
Ockelbo Vatten AB	99	1	99 000
Hofors Vatten AB	99	1	99 000
Älvkarleby Vatten AB	99	1	99 000
Östhammar Vatten AB	99	1	99 000
Summa			<u>495 000</u>

Respektive kommun styr resterande 99 % av rösterna.

	<u>Moderbolaget</u>	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	396 000	396 000
Inköp av andelar	99 000	-
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	495 000	396 000
Utgående redovisat värde	<u>495 000</u>	<u>396 000</u>

Not 15 Checkräkningskredit

Beviljat belopp på checkräkningskredit hos Gävle kommun uppgår till 110 mnkr totalt för Gästrik Vattenkoncernen. I saldo för Kassa och bank ingår fordran på koncernkonto där Gävle kommun är kontohavare mot banken.

Not 16 Övriga avsättningar

	Koncernen	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Beräknade skadeståndsanspråk där VA-huvudmannen har strikt ansvar	2 004 017	666 031
Avsättning för mätarbyten vid förkortad uppsittartid	-	338 124
Tvist med leverantör	650 000	-
Summa	<u>2 654 017</u>	<u>1 004 155</u>

Beräknade skadeståndsanspråk avser skador som uppkommit från 2008-09-01 till 2017-12-31.

Not 17 Upplåning

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Räntebärande skulder				
<u>Långfristiga skulder</u>				
Skulder internt förmedlade externa lån från Gävle kommun	236 680 000	283 460 000	-	9 000 000
Skulder till kreditinstitut	308 623 748	175 503 624	-	-
Summa	<u>545 303 748</u>	<u>458 963 624</u>	<u>0</u>	<u>9 000 000</u>
<u>Korta skulder, räntebärande</u>				
Skulder internt förmedlade externa lån från Gävle kommun	5 780 000	6 530 000	-	750 000
Skulder till kreditinstitut	7 649 000	4 463 000	-	-
Summa	<u>13 429 000</u>	<u>10 993 000</u>	<u>0</u>	<u>750 000</u>
Summa räntebärande skulder	<u>558 732 748</u>	<u>469 956 624</u>	<u>0</u>	<u>9 750 000</u>

Förfallotider

Den del av långfristiga skulder som förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen

Skulder internt förmedlade externa lån från Gävle kommun	-	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	53 688 361	-	-	-
Summa	<u>53 688 361</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Not 18 Övriga långfristiga skulder

	Koncernen	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Skuld avseende investeringar i VA-anläggning Åbyvallen Valbo	20 756 336	23 108 048
Skuld avseende framtida investering för säkerställande av vattenförsörjning i Gävle	9 897 165	10 000 000
Skuld för periodisering av investeringsbidrag Karö Våtmark	179 735	-
Redovisat värde:	30 833 236	33 108 048
Periodiserade anslutningsavgifter		
Ingående balans	141 390 175	71 703 797
Årets förändring	96 011 881	69 686 378
Redovisat värde:	237 402 056	141 390 175
Summa övriga långfristiga skulder:	268 235 292	174 498 223

Intäkter från anslutningsavgifter intäktsförs med ca 13 % det första året och därefter ca 3 % per år.

Not 19 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>	<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Upplupna löner	91 743	60 552	91 743	60 552
Upplupna semesterlöner	2 446 170	1 920 418	2 446 170	1 920 418
Upplupna sociala avgifter	768 587	603 395	768 587	603 395
Upplupna pensionskostnader	392 082	516 160	392 082	516 160
Upplupna löneskatter	1 822 278	857 640	1 822 278	857 640
Kortfristig skuld till VA-kollektivet *	48 337 152	53 973 514	-	-
Upplupna räntekostnader	1 286 954	732 652	-	-
Övriga upplupna kostnader	11 443 651	16 555 130	340 888	667 200
Summa	66 588 617	75 219 461	5 861 748	4 625 365

* Överuttag från VA-kollektivet i Gävle Vatten AB med 19,8 mnkr (29,2), Hofors Vatten AB med 16,6 mnkr (14,9), Ockelbo Vatten AB med 0,0 mnkr (0,5) samt Älvkarleby Vatten AB med 11,9 mnkr (9,3).

Not 20 Transaktioner med koncernföretag

Moderbolaget
2017-12-31 2016-12-31

Uppgifter om moderföretaget

Moderföretag där Gästrike Vatten AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Gävle kommun, 212000-2338.

Inköp och försäljning mellan koncernföretag

Andel av årets inköp och försäljning avseende företag inom Gästrike Vattenkoncernen.

Inköp	(%)	3	3
Försäljning	(%)	95	97

Fordringar (+) / Skulder (-) avseende närstående

Gävle Vatten AB	979 778	-550 820
Hofors Vatten AB	230 053	-27 876
Ockelbo Vatten AB	184 134	-13 938
Älvkarleby Vatten AB	183 042	-27 876
Östhammar Vatten AB	428 283	-

Summa Gästrike Vattenkoncernen	<u>2 005 289</u>	<u>-620 509</u>
---------------------------------------	------------------	-----------------

Gävle Energi	-	-85 437
Gävle kommun	-453 172	-6 435
Gävle kommun, kort del av lång skuld	-	-750 000
Checkräkning Gävle kommun	5 559 027	11 675 215

Summa Gävle kommunkoncernen	<u>5 105 855</u>	<u>10 833 343</u>
------------------------------------	------------------	-------------------

Not 21 Aktiekapital

Aktiekapitalet består av 5 000 st aktier med kvotvärde 1 000 kr.

Not 22 Förslag till disposition av resultatet

Moderbolaget
2017-12-31

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel:

—
0

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att

—
0

Resultat- och balansräkningarna kommer att föreläggas årsstämman den 26 april 2018 för fastställelse.

2018-02-22

Ola Nilsson
Ordförande

Inga-Lil Tegelberg
vice ordförande

Lars-Göran Ståhl

Bo Janzon

Magnus Jonsson

Lars-Erik Wickberg

Torbjörn Jansson

Hans Larsson

Jacob Spangenberg

Pär-Olof Olsson

Lena Blad
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2018-03-12

KPMG AB

Margareta Sandberg
Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport 2017 Gästrikvatten AB

Orgnr 556751-1661

Innehåll

Inledning	2
Ägarstyrning	2
Uppfyllelse av bolagsordning och ägardirektiv	2
Styrelsens och verkställande direktörens arbete	2
Styrelsearbetet	3
Intern kontroll	3
Riskhantering	3
Kommunikation med revisorer och lekmannarevisorer	4
Ärenden som bolagen överlämnar till kommunen	4

Inledning

Gästrike Vatten AB är ett gemensamt VA-bolag där Gävle kommun är majoritetsägare med 60 % och Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammars kommun äger 10 % vardera. Kommunen har uppsiktsplikt för kommunal verksamhet som bedrivs i bolag där kommunen är majoritetsägare. Kommunstyrelsen ska årligen pröva om den verksamhet som bolaget bedriver är förenlig med fastställda kommunala ändamål och inom befogenheter. Styrelsen i Gästrike Vatten AB svarar för att bolaget sköts så hållbart och ansvarsfullt som möjligt.

Ägarstyrning

Varje ägarkommuns fullmäktige utser två ledamöter och en suppleant, Gävle kommuns fullmäktige som är majoritetsägare utser ordförande, styrelsen utser vice ordförande. Minst en av bolagets ledamöter är ledamot i ägarkommunens dotterbolag. VD är VD för samtliga bolag i koncernen.

För en god styrning i bolagen som ingår i VA-koncernen sker rapportering till samtliga bolagsstyrelser i koncernen med öppenhet och transparens. För VA-koncernen upprättas en gemensam verksamhetsplan för de kommande fyra åren med strategier för att uppnå fastställda mål. Koncernen tillämpar balanserad styrning och målstyrning utifrån fyra olika perspektiv fastställda av Gävle kommun.

För en effektiv styrning är policys och riktlinjer gemensamma för VA-koncernens samtliga bolag. Utöver de för VA-koncernen gemensamma styrdokument är vissa styrdokument för Gävle kommunkoncern tillämpliga för bolaget.

Väsentliga styrdokument för bolaget är bland annat; bolagsordning, arbetsordning för styrelsen jämte VD instruktion, samarbetsavtal samt ägardirektiv.

Uppfyllelse av bolagsordning och ägardirektiv

Bolagets verksamhet bedrivs inom de ramar som har fastställts i bolagsordningen. Bolaget ägardirektiv utgör i tillämpliga delar även ägardirektiv för dotterbolagen i koncernen. Bolagets ändamål är att tillsammans med de kommunala bolag som är huvudmän för VA-anläggningarna i Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammars kommuner svara för driften av den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i kommunerna. Bolagets bedömning är att ägardirektiv och övriga styrdokument efterlevs.

Styrelsens och verkställande direktörens arbete

Styrelsen har under året utökats med två (2) ledamöter och en (1) suppleant till följd av att Östhammars kommun har gått in som delägare i moderbolaget. Styrelsen består därmed av tio (10) ledamöter varav en (1) är ordförande och en (1) är vice ordförande, samt fem (5) suppleanter. VD är VD för samtliga bolag som ingår i VA-koncernen.

Utöver lagar och förordningar styrs styrelsens arbete av en fastställd arbetsordning som årligen prövas. Arbetsordningen innehåller bland annat arbetsfördelning mellan styrelse och VD, instruktion för boksluts- och verksamhetsrapportering samt riktlinjer för hur styrelsemötena ska bedrivas.

Med syfte att effektivisera styrelsearbetet har gemensamma informationsmöten införts med samtliga styrelser för ökad transparens mellan styrelserna i koncernen.

Genomgående är uppfattningen att styrelsens arbete bedrivits på ett bra sätt, någon särskild utvärdering av styrelsen och VD:s arbete har inte gjorts.

Styrelsearbetet

Under året har styrelsen haft fem (5) styrelsemöten varav ett (1) konstituerande möte. Närvaron på styrelsemötena är god och uppgår till 79 %, tre (3) ledamöter har 100 % närvaro på styrelsemötena. Bolagets sekreterare är sekreterare för alla styrelsemöten i VA-koncernen.

Styrelsens arbete följer en årlig plan med fasta punkter. Ordförande leder och fördelar styrelsearbetet samt svarar för att viktiga punkter utöver de fasta punkterna på dagordningen blir behandlade.

Till sin hjälp att bereda och fastställa dagordning för styrelsemötena har ordförande ett särskilt beredningsmöte tillsammans med vice ordförande, VD och sekreterare.

Vid branschorganisationen Svenskt Vattens Vattenstämma deltog flertalet av VA-koncernens styrelseledamöter. Styrelsen har tillsammans med samtliga styrelser inklusive ersättare i VA-koncernen och moderbolagets ledningsgrupp under året haft en strategidag. Styrelserna samt ledningsgrupp i moderbolaget har haft en temadag angående kommunal bolagsstyrning.

Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att säkerställa att den finansiella rapporteringen är tillförlitlig, att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och effektivt samt att lagar, förordningar och interna regelverk efterlevs. Bolagets interna kontroll är strukturerad enligt COSO-modellen. Modellen består av fem delområden; kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Styrelsen ansvarar för bolagets interna kontroll. Moderbolagets ledning genomför årligen en nulägesanalys och riskbedömning som presenterats för styrelsen. Riskbedömningen ligger till grund för den plan för intern kontroll som styrelsen fastställer. Rapporteringen av den interna kontrollen visar att den interna kontrollen över lag är god men att det finns brister, åtgärder vidtas för dessa och uppföljning av åtgärderna sker.

Riskhantering

Övergripande målsättning i arbetet kring riskhantering är att skapa en fungerande kontroll över bolagets kassaflöden och resultat till en så låg kostnad som möjligt. Riskexponeringar i verksamheten definieras och regleras genom policys, anvisningar och riskbedömningar.

Finansiell risk – Finansiella risker hanteras genom arbete med låneportfölj och medelsförvaltning vad det gäller kapital- och räntebindning.

Marknadsrisk – utgörs främst av förändrat konsumtionsbeteende hos kunder exempelvis vid konjunktursvängningar. Verksamheten bedrivs utan vinstintresse varmed fokus är att öka medvetenheten och förståelsen hos kommuninvånarna för tjänster som tillhandahålls.

Verksamhetsrisk – omfattar risker i anläggningar, miljö och investeringar. Hanteras genom driftoptimeringar, förebyggande och avhjälpande underhåll, förnyelseplanering av anläggningar. Investeringar behovsprövas utifrån optimal drift och utveckling av verksamheten med hänsyn till regelverk och förutsättningar.

Samhälleliga risker – omfattar risker till följd av politiska beslut som exempelvis förändringar i lagar och regelverk, förändringar i kommunens planer samt förändringar i branschen. Dessa risker hanteras genom omvärldsbevakning, en aktiv dialog och justeringar i verksamheten anpassat till bolagets behov.

Kommunikation med revisorer och lekmannarevisorer

Bolagets revisorer och lekmannarevisorer har utfört granskning enligt gällande regelverk. Ordförande i bolaget har tillsammans med samtliga ordförande i dotterbolagen samt bolagets VD och administrativa chef haft två möten med revisorer för att informera om viktiga strategiska händelser samt rapportering från revisorerna av väsentliga iakttagelser från genomförd granskning.

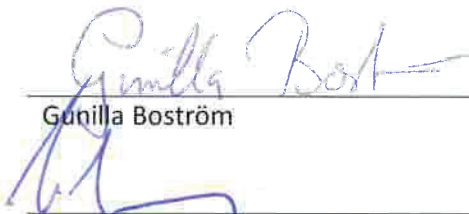
Ärenden som bolagen överlämnar till kommunen

Frågor av principiell beskaffenhet eller av större vikt ska beredas kommunfullmäktige tillfälle att ta ställning till. Bolaget har under året inte hanterat något sådant ärende varmed inget sådant ärende har lyfts till kommunfullmäktige.

Protokoll från styrelsemöte

Protokoll avser Styrelsemöte Östhammar Vatten AB
Sammanträdesdatum 2018-02-19
Plats Ormön, kommunhuset Östhammar
Tid Kl 09:30-11:00
Övrig information

Sekreterare

Gunilla Boström

Ordförande

Jacob Spangenberg

Justerare

Pär-Olof Olsson

Ledamöter

Jacob Spangenberg, Ordförande
Margareta Widén Berggren, Vice ordförande
Pär-Olof Olsson, Ledamot
Tomas Bendiksen, Ledamot
Jonas Svensson, Ledamot
Lena Blad, VD deltar via telefon

Frånvarande

Övriga närvarande

Mats Linder, Produktionschef
Gunilla Boström, sekreterare

Frånvarande

Tobias Kudermann, Chef Teknik & utveckling

Mötet öppnades

Ordförande hälsade de närvarande välkomna och förklarade sammanträdet öppnat.

§1

Val av justerare

Till justerare utsågs Pär-Olof Olsson..

§2

Fastställande av föredragningslista

Föredragningslistan faställdes.

§3

Protokoll från föregående möte

Föregående protokoll justerat. Protokollet läggs till handlingarna.

Informationsärenden

§4

Verksamhetsuppföljning 2017

Stort fokus på att implementera det nya bolaget Östhammar Vatten AB. Har innefattat såväl information till kunder, redovisning, arbetssätt och inventeringar av status och behov.

Låga grundvattennivåer krävde omfattande aktiviteter i form av mätning och analys av grundvattennivåer, läcksökning och läcklagning på ledningsnätet samt införande av restriktioner (bevattningsförbud) med gott resultat. I Alunda vidtogs åtgärder vid uttagsbrunnar och vattenverk. Exempel på andra åtgärder som genomförts är installation av UV-ljus i Gimo och Alunda vattenverk, snabbanalyser införts som en del i egenkontroll och att turbiditetsmätare är installerade på samtliga vattenverk.

Det kan konstateras att ett stort antal kundklagomål avseende dricksvatten har inkommit.

Mats Linder

§5

Miljörapport 2017 för Östhammar Vatten AB

Mats Linder

Information lämnades om 2017 års miljörapport för reningsverk inom Östhammar Vatten AB vilken kommer att inlämnas till tillsynsmyndighet innan mars månads utgång.

Villkoret dvs begränsningsvärdet för Alunda reningsverk överskreds när det gäller fosfor. En åtgärdsplan kommer att arbetas fram. För reningsverket i Östhammar låg vi mycket nära tillståndet för inkommande belastning (personekvivalenter). 2015 och 2016 överskreds tillståndet för inkommande belastning.

Riktvärden, dvs reningsverkets krav på utsläpp till recipient, överskreds vid reningsverken i Östhammar, Öregrund, Alunda, Skoby och Harg. Detta är återkommande över tid.

§6

Verksamhetsinformation

Lena Blad

I verksamhetsplanen för 2018 ingår bla installation av UV-ljus till vattenverken i Öregrund och Östhammar samt korrigerad egenkontroll av dricksvatten för att uppfylla Livsmedelsverkets föreskrifter. Omfattande utredningar av grundvattenförekomster samt av Östhammars reningsverk är inplanerade. Då sammanställningen från 2017 års resultat nu är klar kommer en översyn av planerade aktiviteter och åtgärder att ske för att se om en omdisponering inom ram behöver göras för en trygg dricksvattenförsörjning och avledande av spillvatten med rätt kvalitet.

Beslutsärenden

§7

Delges
KS/KF**Årsredovisning jämte bolagsstyrningsrapport 2017 Östhammar Vatten AB**

Ärendenr: 107079

Ärendebeskrivning

Årets redovisade resultat; är ett underskott på 2,0 mnkr, vilket kommer balanseras mot fritt eget kapital. Fritt eget kapital utgörs av medel som tillskötts bolaget i samband med bolagsbildningen, dels balanserade vinstmedel om 1,9 mnkr dels de 10 mnkr som kommunen tillsköt som ovillkorat aktieägartillskott. Årets investeringar uppgår till knappt 168,9 mnkr, varav merparten är relaterat till att verksamheten förts över från Östhammars kommun till Östhammar Vatten AB under året. Drygt 1,7 mnkr avser påbörjade arbeten som slutförs 2018 och avser överföringsledning av råvatten till infiltration vid Alunda samt installation av UV-ljus som skyddsbarriärer vid vattenverket i Alunda samt Österbybruk.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att godkänna framlagd årsredovisning Östhammar Vatten AB
- att överlämna framlagd årsredovisning till Östhammar kommun
- att uppdra till VD att godkänna smärre justeringar i bifogad årsredovisning
- att framlägga årsredovisningen till bolagsstämman för beslut
- att godkänna framlagd bolagsstyrningsrapport för Östhammar Vatten AB
- att överlämna beslutad bolagsstyrningsrapport till Östhammar kommun

§8

Delges
KS/KF**Reviderad budget 2018 plan 2019-2021 utblick 2024 Östhammar Vatten AB**

Ärendenr: 107520

Ärendebeskrivning

Den av styrelsen fastställda budget för 2018 och ekonomisk plan 2019-2021 med investeringsutblick till 2024, ärende 105928 har reviderats som följd av beslut i Östhammars kommuns fullmäktige per den 30 januari § 7 avseende taxejusteringar år 2018 och 2019. Budgeten har reviderats utifrån beräknad effekt på brukningsintäkterna av beslutad taxejustering samt effekten av årsbokslut per 20171231.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att anta reviderad budget 2018 plan 2019-2021 med investeringsutblick 2024 för Östhammar Vatten AB
- att överlämna handlingarna till Östhammar kommun

§9

Reviderad internbudget 2018 Östhammar Vatten AB

Ärendenr: 107519

Ärendebeskrivning

Den av styrelsen fastställd internbudget för 2018 inklusive plan för investeringar, ärende 106622 har reviderats som följd av beslut i Östhammars kommuns fullmäktige per den 30 januari § 7 avseende taxejusteringar år 2018 och 2019. Budgeten har reviderats utifrån beräknad effekt på brukningsintäkterna av beslutad taxejustering samt effekten av årsbokslut per 20171231.

Beslut

Styrelsen beslutade:

- att fastställa reviderad internbudget 2018 inklusive plan för investeringar.

Mötet avslutades

Nästa styrelsemöte:

Datum: 26 april Konstituerande styrelsemöte, per capsulam, via mail.

Styrelsen Östhammar Vatten AB

Årsredovisning jämte bolagsstyrningsrapport 2017 Östhammar Vatten AB

Förslag på beslut

Styrelsen föreslås besluta

- att godkänna framlagd årsredovisning för Östhammar Vatten AB
- att överlämna framlagd årsredovisning till Östhammar kommun
- att uppdraga till VD att godkänna smärre justeringar i bifogad årsredovisning
- att framlägga årsredovisningen till bolagsstämman för beslut
- att godkänna framlagd bolagsstyrningsrapport för Östhammar Vatten AB
- att överlämna beslutad bolagsstyrningsrapport till Östhammar kommun

Ärendebeskrivning

Östhammar Vatten AB äger alla allmänna VA-anläggningar i Östhammar kommun och är därmed huvudman för VA-försörjningen i Östhammar kommun. Verksamheten sköts av Gästrikvatten AB.

Årets redovisade resultat; är ett underskott på 2,0 mnkr, vilket kommer balanseras mot fritt eget kapital. Fritt eget kapital utgörs av medel som tillskötts bolaget i samband med bolagsbildningen, dels balanserade vinstmedel om 1,9 mnkr dels de 10 mnkr som kommunen tillsköt som ovillkorat aktieägartillskott.

Årets investeringar uppgår till knappt 168,9 mnkr, varav merparten är relaterat till att verksamheten förts över från Östhammars kommun till Östhammar Vatten AB under året. Drygt 1,7 mnkr avser påbörjade arbeten som slutförs 2018 och avser överföringsledning av råvatten till infiltration vid Alunda samt installation av UV-ljus som skyddsbarriärer vid vattenverket i Alunda samt Österbybruk.

Beslutsunderlag

Beslutsunderlaget för Östhammar Vatten AB utgörs av:

- Verksamhetsrapport 2017 Gästrikvatten AB med dotterbolag
- Årsredovisning räkenskapsåret 2017-01-01 till 2017-12-31 innehållande (Förvaltningsberättelse, Resultaträkning, Balansräkning, Noter)
- Bolagsstyrningsrapport år 2017 för Östhammar Vatten AB

Föredragande i ärendet är Gunilla Alsén, Administrativ chef, Kund & verksamhetsservice.

Lena Blad
VD

Östhammar Vatten AB
Org nr 559099-4447

Årsredovisning för räkenskapsåret 2017-02-02 - 2017-12-31

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning.

Innehåll	Sida
- förvaltningsberättelse	2
- resultaträkning	7
- balansräkning	8
- kassaflödesanalys	10
- noter	11

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

Verksamheten och ägarförhållanden

Östhammar Vatten AB har sitt säte i Östhammars kommun, Uppsala län och är från den 1 maj 2017 huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i Östhammars kommun vilket omfattar produktion och distribution av rent vatten, avledning och rening av spillvatten samt omhändertagande av slam från reningen. Bolaget äger samtliga VA-anläggningar för allmänt VA i Östhammars kommun. Anläggningsbeståndet består av vattenverk, avloppsreningsverk, pumpstationer, tryckstegringsstationer, högreservoarer, infiltrationsanläggningar samt ett omfattande ledningsnät. Beståndet kräver löpande omfattande underhållsinsatser. Östhammar Vatten AB har inga anställda, verksamheten sköts av inhyrd personal från moderbolaget Gästrike Vatten AB. Kommunerna Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar äger gemensamt moderbolaget Gästrike Vatten AB. Gävle kommun äger 60 procent av aktierna och övriga kommuner äger var för sig 10 procent.

Östhammar Vatten AB är ett dotterbolag till Gästrike Vatten AB som innehar 99 % av aktierna. Östhammars kommun äger resterande 1 % av aktierna men har kontroll över samtliga röster i bolaget. Genom Östhammar Vatten AB tillförsäkras kommunen inflytande över VA-anläggningarna och kan besluta om till exempel utbyggnadsplaner.

Östhammars kommun ansvarar för bolagets upplåningsbehov för finansiering av investeringar. Östhammars kommun styr 100 % av rösterna i dotterbolaget och styrelsen är utsedd av kommunfullmäktige i Östhammars kommun. Östhammar Vatten AB äger och förvaltar VA-anläggningarna i Östhammar och är därmed huvudman.

Bolaget tillämpar de kommunala lokaliserings-, självkostnads-, och likställighetsprinciperna.

Hållbarhetsrapport

Bolaget uppfyller inte kriterierna för att upprätta en hållbarhetsredovisning.

Kvalitet

Dricksvatten är klassificerat som livsmedel och vattenkvaliteten kontrolleras kontinuerligt genom provtagningar. Kvaliteten är hög och uppfyller Livsmedelsverkets krav. Under året har vi totalt tagit 827 stycken vattenprover i enlighet med fastställt kontrollprogram med gott resultat. Ett vattenprov har varit bekräftat otjänligt.

I samband med driftstörningar går vi ut med kokningsrekommendation. Kokningsrekommendation är i de allra flesta fall en försiktighetsåtgärd tills vi kommit tillrätta med driftstörning och fått godkända analysvar. Under året har vi gått ut med kokningsrekommendationer för boende i Österbybruk.

På vattenverken i Alunda och Österbybruk har installation påbörjats av en mikrobiologisk barriär i form av UV-ljus för att stärka beredningen av dricksvattnet. På så vis skapar vi en säkrare kvalitet av vattnet till invånarna som förses med vatten från dessa vattenverk.

Under året har det varit leveransavbrott i samband med vattenläckor och avloppsstoppar. En del vattenläckor har varit större och andra har varit svåra att lokalisera med långvarigt utläckage till följd vilket påverkar nivåer för producerad mängd.

Miljöpåverkan

Verksamheten genomsyras av ett långsiktigt kretsloppstänkande, där hänsyn tas till kommande generationers behov av en bra VA-försörjning. På så sätt kan vårt vatten hanteras, bevaras och brukas på ett miljövänligt sätt.

Det har varit generellt låga grundvattennivåer i Sverige vilket även påverkat oss som till största del använder grundvatten som råvatten i vattenförsörjningen. Grundvattennivåmätningarna vid våra vattentäkter har utökats. Åtgärder har under året vidtagits för att öka fokus och medvetenhet hos våra kunder. Under sommarmånaderna infördes restriktioner för att därmed minska vattenuttaget samt åtgärder för att fördela om vattenuttagen i Alunda. Åtgärderna har tillsammans med aktiv läcksökning och åtgärder av identifierade läckor samt nederbörd under hösten förbättrat grundvattennivåerna i samtliga våra kommuner. Vid samtliga vattentäkter i Östhammar nyttjas grundvatten.

Enligt miljöbalken är avloppsreningsverken tillståndspliktiga. För varje tillståndspliktigt reningsverk upprättas ett särskilt miljöbokslut. Förutom vid Alunda avloppsreningsverk har samtliga tillståndspliktiga avloppsreningsverk reningsresultat inom gällande tillståndsvillkor för reduktion av total fosfor och biologiskt nedbrytbara ämnen. Gränsvärdet för total fosfor har överskridits vid avloppsreningsverket i Alunda. Avloppsvatten renas i avloppsreningsverken från fosfor och organiskt material innan det återförs till naturen i ytvatten som är recipienter.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

- Bolagisering av VA-verksamheten per den 1 maj genom, övergång från Östhammars kommun till Gästrike Vatten AB och Östhammar Vatten AB.
- Kokningsrekommendation av vattnet för boende i Österbybruk.
- Omfattande aktiviteter på grund av låga grundvattennivåer. Både genom utökade mätningar av grundvattennivåer och åtgärder vid uttagsbrunnar och vattenverk samt införande av restriktioner (bevattningsförbud).
- Åtgärder i Alunda för att tillfälligt öka vattenmängden och därmed säkra leveransen av dricksvatten och påbörjad installation av UV-ljus som skyddsbarriär på två vattenverk för att säkerställa vattenkvaliteten.

Taxor

VA-verksamheten finansieras av taxor och avgifter. Verksamheten har inget ekonomiskt vinstintresse, men ska vara kostnadseffektiva. Självkostnadsprincipen gäller för VA-verksamhet och eventuella över- eller underuttag i bolagen bör justeras inom tre år.

Det finns anläggnings- och brukningsavgifter. Anläggningsavgiften betalas en gång för att ansluta fastigheten till VA-nätet, avgiften periodiseras enligt matchningsprincipen för anläggningarnas avskrivningstid. Brukningsavgiften betalas löpande för nyttjandet av vatten- och avloppstjänster.

Varje VA-kollektiv (kunder anslutna till det allmänna VA-nätet i respektive kommun) bär sina egna kostnader. Det är förutsättningarna för VA-försörjningen i respektive kommun som styr hur hög avgiften är. Det gör att avgifterna varierar mellan landets alla kommuner och att våra dotterbolag har olika nivå på sin VA-taxa.

Intäkter och kostnader

Årets resultat är -2 mnkr. Huvuddelen av intäkterna kommer från brukningsavgifter, en mindre del av intäkterna kommer från periodens anläggningsavgifter.

Östhammar Vatten AB belastas av samtliga kostnader för sin VA-försörjning. Resurser som nyttjas gemensamt i Gästrike Vatten AB och som inte går att koppla direkt till ett anläggningsbolag fördelas genom en fördelningsnyckel som fastställts av styrelsen i Gästrike Vatten AB. Årets andel för Östhammar Vatten AB är 12 %.

Investeringar

Årets investeringar uppgår till 168,6 mnkr, varav merparten hänförs till förvärva av anläggningstillgångar för i samband med bolagisering av VA-verksamheten.

Flerårsjämförelse

Bolagets utveckling i sammandrag.

		<u>2017</u>
Nettoomsättning	tkr	27 638
Årets över-/underuttag	tkr	0
Akkumulerat över-/underuttag	tkr	0
Investeringar	tkr	168 599
Balansomslutning	tkr	183 303
Såld mängd VA	tm3	536
Producerad mängd vatten	tm3	1 246
Mottagen mängd avlopp	tm3	2 114

I nettoomsättningen ingår över-/underuttag

tkr = tusental kronor, tm3 = tusental kubikmeter

Differensen mellan såld mängd, producerad mängd och mottagen mängd ger en indikation om anläggningarnas status.

Risk- och osäkerhetsfaktorer samt förväntad utveckling

Fortsatt utredningsarbete krävs

Omfattande arbete pågår och planeras fortlöpa kommande år för att dokumentera status inom samtliga delar av Östhammars VA-verksamhet samt identifiera nuvarande och kommande behov för att möta kommunens utveckling och tillväxt. Även intäkter och taxans konstruktion behöver ses över för att få en helhetsbild.

Med ett bristande underlag finns stora osäkerheter.

Intäkts och kostnadsutveckling

Utöver generella kostnadsökningar och tillkommande kostnader som tidigare inte belastat VA-kollektivet, ökar kostnaderna, dels för underhåll och kapital som en följd av investeringsplaner dels ökat behov av resurser för den långsiktiga VA-planeringen. Det krävs ett helhetsgrepp ur ett samhällsekonomiskt perspektiv för en god VA-försörjning som är hållbar. Flera av nuvarande vattentäkter och verk är i behov av åtgärder, alternativ till lösningar behöver tas fram och bedömas så väl tekniskt som ekonomiskt. Taxejusteringar behövs under planperioden för att inte verksamheten ska vara underfinansierad. Ytterligare utredningar kommer att ske.

Känslighetsanalys

Bolaget har under året tagit upp lån om knappt 141 mnkr. En höjning av räntenivån med 1 % ger en kostnadsökning för bolaget med knappt 1,4 mnkr per år.

Bolaget påförs en inlåningsavgift i samband med positiva saldon på banktillgodohavanden överstigande 50 mnkr i koncernen. Inlåningsavgiften beräknas på saldot per månad som det överstiger 50 mnkr med ett genomsnitt av 1 W stibor för aktuell månad (Riksbanken).

Förändring av eget kapital

	Aktie- <u>kapital</u>	Övrigt fritt eget <u>kapital</u>	Summa eget <u>kapital</u>
Eget kapital 2017-05-01	100 000	11 938 619	12 038 619
Årets resultat	-	-2 046 044	-2 046 044
Eget kapital 2017-12-31	100 000	9 892 575	9 992 575

Villkorat aktieägartillskott

Villkorlig återbetalningsskyldighet för aktieägartillskott uppgick till totalt 9 892 575 kr.

Förslag till resultatdisposition

Till årsstämman förfogande står följande medel

Balanserade vinstmedel	11 938 619
Årets resultat	-2 046 044
	<hr/>
	<u>9 892 575</u>

kronor

Styrelsen föreslår att årets resultat balanseras i ny räkning.

Vad beträffar företagets resultat och ställning i övrigt, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande bokslutskommentarer.

Resultaträkning	Not	2017-02-02 -2017-12-31
Nettoomsättning	2	27 637 767
Övriga intäkter		212 582
		<hr/>
		27 850 349
Rörelsens kostnader		
Produktionskostnader		-6 967 216
Övriga externa kostnader	3, 4	-17 444 582
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-5 720 659
		<hr/>
Summa rörelsens kostnader		-30 132 457
Rörelseresultat		-2 282 108
Resultat från finansiella poster		
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	5	1 515
Räntekostnader och liknande resultatposter	6	-342 507
		<hr/>
Summa resultat från finansiella poster		-340 992
Resultat efter finansiella poster		-2 623 100
Skatt på årets resultat	7	577 056
		<hr/>
Årets resultat		<u>-2 046 044</u>

Balansräkning	Not	2017-12-31
Tillgångar		
Anläggningstillgångar		
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>		
Byggnader och mark	8	20 544 225
Maskiner och andra tekniska anläggningar	9	125 647 484
Inventarier	10	14 949 187
Pågående nyanläggningar och materiella anläggningstillgångar	11	1 737 655
		<hr/>
		162 878 551
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>		
Uppskjutna skattefordringar	12	577 056
		<hr/>
		577 056
		<hr/>
Summa anläggningstillgångar		163 455 607
Omsättningstillgångar		
<u>Kortfristiga fordringar</u>		
Kundfordringar		2 539 563
Övriga kortfristiga fordringar		946 372
		<hr/>
		3 485 935
		<hr/>
<u>Kassa och bank</u>	13	16 361 885
		<hr/>
Summa omsättningstillgångar		19 847 820
		<hr/>
Summa tillgångar		183 303 427

Balansräkning	Not	2017-12-31
Eget kapital och skulder		
Eget kapital		
<u>Bundet eget kapital</u>		
Aktiekapital	14	100 000
		<hr/>
		100 000
<u>Fritt eget kapital</u>	15	
Balanserat resultat		11 938 619
Årets resultat		-2 046 044
		<hr/>
		9 892 575
		<hr/>
Summa eget kapital		9 992 575
		<hr/>
Avsättningar		
Övriga avsättningar	16	180 000
		<hr/>
Summa avsättningar		180 000
		<hr/>
Långfristiga skulder		
Skulder till kreditinstitut	17	137 913 124
Övriga långfristiga skulder	18	24 793 223
		<hr/>
Summa långfristiga skulder		162 706 347
		<hr/>
Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder		5 214 102
Skulder till kreditinstitut	17	3 021 000
Skulder till koncernföretag	19	428 283
Skulder till Östhammars kommun	19	44 665
Övriga kortfristiga skulder		870 449
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20	846 006
		<hr/>
Summa kortfristiga skulder		10 424 505
		<hr/>
Summa eget kapital och skulder		183 303 427
		<hr/>

Kassaflödesanalys

2017-02-02
-2017-12-31

Den löpande verksamheten

Rörelseresultat före finansiella poster -2 282 108
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet 5 900 659

Erhållen ränta 1 515
Erlagd ränta -342 507

3 277 559

Ökning/minskning av rörelsefordringar -3 485 935
Ökning/minskning övriga kortfristiga rörelseskulder 32 196 728

Kassaflöde från den löpande verksamheten 31 988 352

Investeringsverksamheten

Investeringar i materiella anläggningstillgångar -168 599 210

Kassaflöde från investeringsverksamheten -168 599 210

Finansieringsverksamheten

Erhållet aktieägartillskott 12 038 619
Upptagna lån 140 934 124

Kassaflöde från finansieringsverksamheten 152 972 743

Årets kassaflöde 16 361 885

Likvida medel vid årets början -

Likvida medel vid årets slut 16 361 885

Som likvida medel har beaktats tillgodohavande på koncernkonto hos Gävle kommun.

Specifikation av poster som inte ingår i kassaflödet

Avskrivningar 5 720 659
Övriga avsättningar 180 000

Totalt 5 900 659

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Koncernredovisningen/årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Intäkter

Bolagen följer BFNAR 2003:3 som anger att en inkomst redovisas som intäkt först då det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som företaget ska få av transaktionen kommer att tillfalla företaget. I enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) får avgifterna inte överskrida det som behövs för att täcka kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen. Eventuella överuttag/underuttag bör återföras/belasta abonnentkollektivet inom tre år från det att dessa uppstått genom återbetalning eller som taxesänkning alternativt taxehöjning för att uppnå kostnadstäckning. Om inkomsterna från avgifterna överskrider kostnaderna föreligger följaktligen en legal förpliktelse. I enlighet med VA-lagen redovisas överuttag som en skuld och det överuttag som skett för framtida investeringar redovisas som långfristig skuld och löses upp i den takt som anläggningen skrivs av.

Anläggningsavgifter

Anläggningsavgiften är en engångsavgift som ska betalas när fastigheten ansluts till kommunalt VA. Anläggningsavgiften ska täcka kostnaderna för att ansluta en fastighet vilket innebär att den ska täcka kostnader för nyinvesteringar i anläggningen samt del av huvudanläggningen, administration (fakturerering, kommunikation, inspektion m m) och räntekostnader för nyanläggning i ledningsnätet och del av huvudanläggning.

Anläggningsavgiften intäktsförs i dotterbolagen enligt matchningsprincipen vilket innebär att den möter kapitalkostnaderna som är hänförliga till anslutningsavgiften enligt nedanstående.

År 1	10 % för administrationskostnader och 1/33 av resterande 90 %.
År 2-33	1/33 av resterande 90 %.

Brukningsavgifter

Brukningsavgiften är en periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän va-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift. Brukningsavgiften faktureras löpande till alla kunder.

Gemensamma intäkter och kostnader

Gemensamma kostnader från moderbolaget har fördelats utifrån olika fördelningsnycklar: Personalkostnader har fördelats från moderbolaget till dotterbolagen utifrån tidredovisning. Direkta kostnader hänförliga till dotterbolagen har debiterats dotterbolagen i sin helhet. Övriga kostnader fördelas utifrån fördelningsnyckel fastställd av styrelsen i Gästrike Vatten AB.

Lån

Östhammars kommun har borgensåtagande för finansiering av investeringar i Östhammar Vatten AB. För Östhammar Vatten AB sker upptagning av lån externt hos kreditinstitut mot reverser som löper med ränta och amortering för samtliga nettoinvesteringar i VA-anläggningar som inte är internt finansierade.

Skatter

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år och justeringar avseende tidigare års aktuella skatt. Skatteskulder/-fordringar värderas till vad som enligt företagets bedömning skall betala till eller erhållas från skatteverket. Bedömningen görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas. För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen. Uppskjuten skatt avseende framtida skatteeffekter redovisas i resultat- och balansräkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggning byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Materiella anläggningstillgångar har i balansräkningen tagits upp till anskaffningsvärdet med avdrag för avskrivningar och eventuella ned/uppskrivningar. Avskrivningar på anläggningstillgångar redovisas i resultaträkningen och belastar rörelseresultatet med avskrivningar enligt plan från anskaffningstillfället. Följande avskrivningstider har tillämpats

	<u>År</u>
Inventarier	3-10
Maskiner	5-10
Tekniska anläggningar *	10-33
VA-ledningar **	33-50

* Som tekniska anläggningar räknas exempelvis; pumpstationer, tryckstegringar, högreservoarer, brunnar, infiltrationsanläggningar

** VA-ledningar är en tekniska anläggning och avskrivningstiden är beroende av om det är en; huvudledning, servisleddning, områdesledning samt om mark eller sjöförlagd ledning.

Byggnader * (vattenverk och avloppsreningsverk)

Delas upp i komponenter i enlighet med K3; tak, stomme, grund, byggnadsanläggning. Anläggningens huvudsakliga funktion styr om anläggningen är att betrakta som en byggnad eller en produktionsanläggning. Syftet med byggnaden vid en produktionsanläggning är ett skal/skydd för att skydda produktionen, den tekniska anläggningen och utgör därmed byggnadsanläggning.

	<u>År*</u>	<u>andel i %</u>
- tak	25	10-50
- stomme	50	5-35
- grund	50	5-20
- byggnadsanläggning	10-25	40-80

* Avskrivningstiden för byggnader övertagna från kommunen har anpassats till återstående nyttjandeperiod från tidpunkten vid övertagandet.

Fordringar

Fordringar med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen redovisas som anläggningstillgångar, övriga som omsättningstillgångar. Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar.

Not 2 Nettoomsättning

	2017-02-02 <u>-2017-12-31</u>
Anslutningsavgifter	613 889
Konsumtionsavgifter	<u>27 023 878</u>
Summa	<u>27 637 767</u>

Not 3 Ersättning till revisorerna

	2017-02-02 <u>-2017-12-31</u>
KPMG AB Revision	34 755
Summa	<u>34 755</u>

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförande av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

Not 4 Kostnader från Gästrike Vatten AB

	2017-02-02 <u>-2017-12-31</u>
Kostnader för styrelsen	27 507
Inhyrd personal	8 126 628
Övriga kostnader enligt fördelningsnyckel fastställd av Gästrike Vatten AB	<u>1 090 602</u>
Summa	9 244 737

Not 5 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2017-02-02 <u>-2017-12-31</u>
Ränteintäkter	1 515
Summa	<u>1 515</u>

Not 6 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2017-02-02 <u>-2017-12-31</u>
Räntekostnader till kreditinstitut	340 894
Borgensavgifter till Östhammars kommun	-
Räntekostnader, övriga	1 613
	<hr/>
Summa	342 507

Not 7 Skatt på årets resultat

	2017-02-02 <u>-2017-12-31</u>
Aktuell skatt	-
Uppskjuten skatt	577 056
	<hr/>
Skatt på årets resultat	577 056
Redovisat resultat före skatt	-2 623 100
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22 %)	577 082
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-
Skatteeffekt av ej skattepliktig intäkter	-26
Uppskjuten skatt hänförliga till temporära skillnader byggnader	-
	<hr/>
Redovisad skattekostnad	577 056

Not 8 Byggnader och mark

	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärden	-
Inköp	21 175 429
	<hr/>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	21 175 429
Ingående avskrivningar	-
Avskrivningar	-631 204
	<hr/>
Utgående ackumulerade avskrivningar	-631 204
	<hr/>
Utgående restvärde enligt plan	20 544 225
	<hr/>
Bokfört värde byggnader	18 304 925
Bokfört värde mark	2 239 300
	<hr/>
	20 544 225

Not 9 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	<u>2017-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	-
Inköp	130 313 147
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	<u>130 313 147</u>
Ingående avskrivningar	-
Avskrivningar	-4 665 663
Utgående ackumulerade avskrivningar	<u>-4 665 663</u>
Utgående restvärde enligt plan	<u>125 647 484</u>

Not 10 Inventarier

	<u>2017-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	-
Inköp	15 372 979
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	<u>15 372 979</u>
Ingående avskrivningar	-
Avskrivningar	-423 792
Utgående ackumulerade avskrivningar	<u>-423 792</u>
Utgående restvärde enligt plan	<u>14 949 187</u>

Not 11 Pågående nyanläggningar materiella anläggningstillgångar

	<u>2017-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärde	-
Inköp	1 737 655
Utgående anskaffningsvärde	<u>1 737 655</u>

Not 12 Uppskjutna skattefordringar

2017-12-31

De uppskjutna skattefordringarna hänför sig till följande post:
Underskott

577 056

Not 13 Kassa och bank

Beviljat belopp på checkräkningskredit hos Gävle kommun uppgår till 110 mnkr totalt för Gästrike Vattenkoncernen. I saldo för Kassa och bank ingår fordran på koncernkonto där Gävle kommun är kontohavare mot banken.

Not 14 Aktiekapital

Aktiekapitalet i Östhammar Vatten AB består av 100 st aktier med kvotvärde 1 000 kr.

Not 15 Resultatdisposition

2017-12-31

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel:

Balanserade vinstmedel

11 938 619

Årets resultat

-2 046 044

9 892 575

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att
i ny räkning överförs

-9 892 575

0

Not 16 Övriga avsättningar

2017-12-31

Beräknade skadeståndsanspråk där VA-huvudmannen har strikt ansvar

180 000

Summa

180 000

Not 17 Skulder till kreditinstitut

2017-12-31

Räntebärande skulder

Långfristiga skulder

Skulder till kreditinstitut 137 913 124

Summa 137 913 124

Kortfristiga skulder

Skulder till kreditinstitut 3 021 000

Summa 3 021 000

Summa räntebärande skulder 140 934 124

Förfallotider

Den del av långfristiga skulder som förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen

Skulder till kreditinstitut 29 933 737

Summa 29 933 737

All upplåning består av externt upptagna lån från kreditinstitut.

Not 18 Övriga långfristig skulder

2017-12-31

Periodiserade anslutningsavgifter

Ingående balans -

Årets förändring 24 613 488

Redovisat värde 24 613 488

Intäkter från anslutningsavgifter intäktsförs med ca 13 % det första året och därefter ca 3 % per år.

Skuld för investeringsbidrag till Karö Våtmark

Ingående balans -

Årets förändring 179 735

Redovisat värde 179 735

Summa 24 793 223

Not 19 Transaktioner med koncernföretag

2017-12-31

Uppgifter om moderföretaget

Moderföretag i den största koncern där Östhammar Vatten AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Östhammars kommun, 212000-0258.

Moderföretag i den minsta koncern där Östhammar Vatten AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Gästrike Vatten AB, 556751-1661, Gävle.

Inköp och försäljning mellan koncernföretag

Andel av årets inköp och försäljning avseende företag inom Gästrike Vattenkoncernen.

Inköp	(%)	38
Försäljning	(%)	-

Fordringar (+) / Skulder (-) avseende närstående

Östhammars kommun, fordringar/skulder -44 665

Summa Östhammars kommun kort fordran/skuld -44 665

Gästrike Vatten AB -428 283

Gävle Vatten AB -

Hofors Vatten AB -

Ockelbo Vatten AB -

Älvkarleby Vatten AB -

Summa Gästrike Vattenkoncernen kort fordran/skuld -428 283

Not 20 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

2017-12-31

Upplupna räntekostnader 357 863

Upplupna kostnader 488 143

Summa 846 006

Resultat- och balansräkningen kommer att föreläggas årsstämman den 26 april 2018 för fastställelse.

2018-02-19

Jacob Spangenberg
Ordförande

Margareta Widén Berggren
vice ordförande

Pär-Olof Olsson

Tomas Bendiksen

Jonas Svensson

Lena Blad
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2018-03-12

KPMG AB

Margareta Sandberg
Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport 2017 Östhammar Vatten AB

Orgnr 559099-4447

Innehåll

Inledning	2
Ägarstyrning	2
Uppfyllelse av bolagsordning och ägardirektiv	2
Styrelsens och verkställande direktörens arbete	2
Styrelsearbetet	3
Intern kontroll	3
Riskhantering	3
Kommunikation med revisorer och lekmannarevisorer	4
Ärenden som bolagen överlämnar till kommunen	4

Inledning

Kommunen har uppsiktsplikt för kommunal verksamhet som bedrivs i bolag där kommunen är ägare. Kommunstyrelsen ska årligen pröva om den verksamhet som bolaget bedriver är förenlig med fastställda kommunala ändamål och inom befogenheter. Styrelsen i Östhammar Vatten AB svarar för att bolaget sköts så hållbart och ansvarsfullt som möjligt.

Ägarstyrning

Samtliga ledamöter i styrelsen för Östhammar Vatten AB tillsätts av Östhammars kommun. Ledamöter i bolagets styrelse är företrädare för kommunen.

För en god styrning av bolagen som ingår i VA-koncernen sker rapportering till samtliga styrelser med öppenhet och transparens. För VA-koncernen upprättas en gemensam verksamhetsplan för de kommande fyra åren med strategier för att uppnå fastställda mål. Koncernen tillämpar balanserad styrning och målstyrning utifrån fyra olika perspektiv (invånare och kunder, medarbetare, hållbar tillväxt samt ekonomi). För en effektiv styrning är policys och riktlinjer gemensamma för samtliga bolag i koncernen.

Väsentliga styrdokument för bolaget är bland annat; bolagsordning, arbetsordning för styrelsen jämte VD instruktion, samarbetsavtal.

Uppfyllelse av bolagsordning och ägardirektiv

Bolaget bedrivs inom de ramar som fastlagts i bolagsordningen. Bolaget omfattas av ägardirektiv upprättade för moderbolaget i koncernen. Bolagets bedömning är att ägardirektiv och övriga styrdokument efterlevs.

Styrelsens och verkställande direktörens arbete

Styrelsen består av fem (5) ledamöter varav en (1) är ordförande och fem (5) suppleanter. Styrelsen tillträdde i samband med att kommunen bolagiserade VA-verksamheten per 2017-05-01.

VD är VD för samtliga bolag som ingår i VA-koncernen.

Utöver lagar och förordningar styrs styrelsens arbete av en fastställd arbetsordning som årligen prövas. Arbetsordningen innehåller bland annat arbetsfördelning mellan styrelse och VD, instruktion för boksluts- och verksamhetsrapportering samt riktlinjer för hur styrelsemötena ska bedrivas.

Med syfte att effektivisera styrelsearbetet har gemensamma informationsmöten införts med samtliga styrelser för ökad transparens mellan styrelserna i koncernen.

Genomgående är uppfattningen att styrelsens arbete bedrivits på ett bra sätt, någon särskild utvärdering av styrelsen och VD:s arbete har inte gjorts.

Styrelsearbetet

Styrelsen har under året haft sex (6) styrelsemöten varav ett (1) konstituerande möte. Närvaron på styrelsemötena har varit god (77 %), två ledamöter har 100 % närvaro. Moderbolagets sekreterare är sekreterare för alla styrelsemöten i VA-koncernen.

Styrelsens arbete följer en årlig plan med fasta punkter. Ordförande leder och fördelar styrelsearbetet samt svarar för att viktiga punkter utöver de fasta punkterna på dagordningen blir behandlade.

Till sin hjälp att bereda och fastställa dagordning för styrelsemötena har ordförande ett särskilt beredningsmöte tillsammans med VD och sekreterare.

Vid branschorganisationen Svenskt Vattens årsstämma deltog flertalet av VA-koncerns styrelseledamöter. Styrelsen har tillsammans med samtliga styrelser inklusive ersättare i VA-koncernen och moderbolagets ledningsgrupp under året haft en strategidag. Styrelserna samt ledningsgrupp i moderbolaget har haft en utbildningsdag angående kommunal bolagsstyrning.

Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att säkerställa att den finansiella rapporteringen är tillförlitlig, att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och effektivt samt att lagar, förordningar och interna regelverk efterlevs. Bolagets interna kontroll är strukturerad enligt COSO-modellen. Modellen består av fem delområden; kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Styrelsen ansvarar för bolagets interna kontroll. Moderbolagets ledning genomför årligen en nulägesanalys och riskbedömning som presenterats för styrelsen. Riskbedömningen ligger till grund för den plan för intern kontroll som styrelsen fastställer.

Riskhantering

Övergripande målsättning i arbetet kring riskhantering är att skapa en fungerande kontroll över bolagets kassaflöden och resultat till en så låg kostnad som möjligt. Riskexponeringar i verksamheten definieras och regleras genom policys, anvisningar och riskbedömningar.

Finansiell risk – Finansiella risker hanteras genom arbete med låneportfölj och medelsförvaltning vad det gäller kapital- och räntebindning. En räntehöjning på en procent ger en ökad räntekostnad på 1,4 mnkr.

Marknadsrisk – utgörs främst av förändrat konsumtionsbeteende hos kunder exempelvis vid konjunktursvängningar. Verksamheten bedrivs utan vinstintresse varmed fokus är att öka medvetenheten och förståelsen hos kommuninvånarna för tjänster som tillhandahålls.

Verksamhetsrisk – omfattar risker i anläggningar, miljö och investeringar. Hanteras genom driftoptimeringar, förebyggande och avhjälpande underhåll, förnyelseplanering av anläggningar. Investeringar behovsprövas utifrån optimal drift och utveckling av verksamheten med hänsyn till regelverk och förutsättningar.

Samhälleliga risker – omfattar risker till följd av politiska beslut som exempelvis förändringar i lagar och regelverk, förändringar i kommunens planer samt förändringar i branschen. Dessa risker hanteras genom omvärldsbevakning, en aktiv dialog och justeringar i verksamheten anpassat till bolagets behov.

Kommunikation med revisorer och lekmannarevisorer

Bolagets revisorer och lekmannarevisorer har utfört granskning enligt gällande regelverk. Ordförande i bolaget har tillsammans med alla ordförande i bolag ingående i VA-koncernen samt bolagets VD och administrativa chef i moderbolaget haft två möten med revisorer för att informera om viktiga strategiska händelser samt rapportering från revisorerna av väsentliga iakttagelser från genomförd granskning.

Ärenden som bolagen överlämnar till kommunen

Frågor av principiell beskaffenhet eller av större vikt ska beredas kommunfullmäktige tillfälle att ta ställning till. Bolaget har under året lyft två (2) ärenden, till kommunfullmäktige för fastställelse och beslut.

- *Inriktningsbeslut vattenförsörjning Östhammar Vatten AB*
- *Justering av VA-taxan, brukningsavgift år 2018 och 2019, ärende 107188*

Reviderad budget 2018 plan 2019-2021 utblick 2024 Östhammar Vatten AB

Förslag på beslut

Styrelsen föreslås besluta

- att anta reviderad budget 2018 plan 2019-2021 med investeringsutblick 2024 för Östhammar Vatten AB
- att överlämna handlingarna till Östhammar kommun

Ärendebeskrivning

Den av styrelsen fastställda budget för 2018 och ekonomisk plan 2019-2021 med investeringsutblick till 2024, ärende 105928 har reviderats som följd av beslut i Östhammars kommuns fullmäktige per den 30 januari § 7 avseende taxejusteringar år 2018 och 2019. Budgeten har reviderats utifrån beräknad effekt på brukningsintäkterna av beslutad taxejustering samt effekten av årsbokslut per 20171231.

Beslutsunderlag

- Reviderad budget 2018 plan 2019-2021 investeringsutblick 2024 Östhammar Vatten AB, ärendenummer 107520.

Föredragande i ärendet VD

Lena Blad
VD

BOLAG: Östhammar Vatten AB

reviderad utifrån KF beslut 2018-01-30 §7 avseende taxejusteringar 2018-04-01 samt 2019-01-01

RESULTATBUDGET TOTAL

Belopp i mnkr	Bokslut 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Överuttag (-) Underuttag (+)	0,0	2,5	1,4	-1,2	-3,8
Periodiserad intäkt anläggningsavgift	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Intäkter	27,9	48,2	55,2	60,7	66,8
Summa intäkter	27,9	50,8	56,7	59,6	63,1
Verksamhetskostnader	-24,4	-44,7	-43,3	-43,9	-45,4
Större underhåll	0,0	-3,0	-4,5	-4,5	-4,5
Av- o nedskrivning	-5,7	-6,7	-6,8	-7,3	-7,8
Summa kostnader	-30,1	-54,4	-54,6	-55,7	-57,7
Rörelseresultat	-2,3	-3,6	2,0	3,9	5,4
Ränteintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Räntekostnader	-0,3	-0,7	-2,0	-3,9	-5,4
Resultat efter finansiella poster före skatt	-2,6	-4,3	0,0	0,0	0,0
Skatt	0,0				
Resultat efter finansiella poster o skatt	-2,6	-4,3	0,0	0,0	0,0

BALANSBUDGET

Belopp i mnkr	Bokslut 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Anläggningstillgångar	162,9	162,8	212,0	260,7	308,9
Omsättningstillgångar	19,8	10,0	10,0	10,0	10,0
Summa tillgångar	182,7	172,8	222,0	270,7	318,9
Eget Kapital budet	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Eget Kapital fritt	9,3	5,0	5,0	5,0	5,0
Obeskattade reserver	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avsättningar	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Långfristiga skulder (lån)	162,7	162,6	211,8	260,5	308,7
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kortfristiga skulder	10,4	7,6	9,0	7,3	4,0
kort skuld/fordran VA-kollektivet	0,0	-2,5	-3,9	-2,7	1,1
Summa skulder och eget kapital	182,7	172,8	222,0	270,2	318,9

INVESTERINGSBUDGET*

	Bokslut 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Belopp i mnkr								
Exploateringsverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny- och reinvesteringar	1,7	6,6	56,0	56,0	56,0	6,0	6,0	6,0
Nettoinvesteringar**	1,7	6,6	56,0	56,0	56,0	6,0	6,0	6,0
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala investeringar exkl. förs.	1,7	6,6	56,0	56,0	56,0	6,0	6,0	6,0

**Nettoinvestering = investering minus eventuella bidrag och ersättningar

FINANSIERINGSBUDGET INVESTERINGAR

	Bokslut 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Belopp i mnkr					
Resultat exkl reavinst/förlust/period.intäkt	-2,6	-1,9	1,3	-1,3	-3,9
Avskrivningar	5,7	6,7	6,8	7,3	7,8
Försäljning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investering	-1,7	-6,6	-56,0	-56,0	-56,0
Finansieringsbehov	1,4	-1,8	-47,9	-50,1	-52,1

	Bokslut 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
NYCKELTAL					
Avkastning på totalt kapital	-1,4%	-2,5%	0,0%	0,0%	0,0%
Soliditet	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Behov av taxehöjning i % brukningsavgift		15%	10%	10%	10%
Taxehöjning i % anslutningsavgift (indexuppräknig)		2%	2%	2%	2%

Östhammar VATTEN AB - INVESTERINGSVERKSAMHET
Reviderad Plan 2018-2021 utblick 2024 utifrån KF beslut 2018-01-30 §7

INVESTERINGSBUDGET I DETALJ

(Utgifter anges med negativa belopp)

Belopp i tusental kr	Total invest	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	totalt 2018-2024
EXPLOTERINGSVERKSAMHET									
<i>Delsumma EXPLOATERINGSVERKSAMHET</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NY- OCH FÖRNYELSEINVESTERINGAR									
Förnyelseinvesteringar befintliga anläggningar och verk		-1 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-37 000
Överföringsledning Vatten Alunda	-2 200	-2 200							-2 200
Skyddsbarriärer (Alunda, Österbybruk, Östhammar, Öregrund VV)	-1 450	-1 450							-1 450
Skalskydd, brandskydd	-1 950	-1 950							-1 950
<i>Nyinvestering: Överföringsledning VA Örbyhus-Österbybruk-Alunda</i>	-150 000		-50 000	-50 000	-50 000				-150 000
<i>Delsumma ny- och förnyelseinvesteringar</i>	-192 600	-6 600	-56 000	-56 000	-56 000	-6 000	-6 000	-6 000	-192 600
Summa totala investeringar	-192 600	-6 600	-56 000	-56 000	-56 000	-6 000	-6 000	-6 000	-192 600

Handläggare
Didi Maria

Datum
2018-02-20

Diarienummer
KSN-2017-4274

Kommunstyrelsen

EU-handslaget – initiativ för ökad delaktighet i EU

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att genomföra ett EU-handslag tillsammans med Region Uppsala och Länsstyrelsen i Uppsala län

Ärendet

EU-handslaget är ett initiativ från regeringen som syftar till att stärka delaktigheten, kunskapen och engagemanget kring beslut som fattas på EU-nivå. Initiativet lanserades som ett resultat av utredningen *EU på hemmaplan* (SOU 2016:10) som visade att EU-kunskapen i samhället är låg, att insyn och delaktighet i EU:s beslutsprocess måste främjas samt att informationstillgången i EU-relaterade frågor måste förbättras. I samarbete med centrala aktörer vill regeringen öka kunskaperna och skapa bättre förutsättningar för medborgare att delta i EU-arbetet och påverka beslut som fattas inom EU.

Föredragning

Regeringen genom EU- och handelsminister Ann Linde genomför för närvarande besök runt om i Sverige där ministern träffar kommuner, regioner och myndigheter för att genomföra ett EU-handslag för ökad delaktighet. Genom EU-handslaget åtar sig deltagande part att bidra till att kunskaper om EU höjs.

Den 23 mars besöker EU- och handelsministern Uppsala, och då planerar Uppsala kommun att genomföra ett EU-handslag tillsammans med Region Uppsala och Länsstyrelsen i Uppsala län.

Med EU-handslaget åtar sig Uppsala kommun att under 2018 och 2019 genomföra en rad aktiviteter med syfte att stärka delaktighet, kunskap och engagemang kring EU-frågor:

- kunskapshöjande aktiviteter för förtroendevalda i syfte att öka kunskapen om och visa på möjligheterna till inflytande i EU:s beslutsprocess.

- att arrangera seminarier/workshops för tjänstepersoner i syfte att öka kunskapen om hur omvärldsbevakning kan användas som verktyg i verksamhetsutveckling.
- att arrangera aktiviteter, internt och externt, för att öka kunskapen och engagemanget om och för EU-frågor i Uppsala.
- att höja kompetensen kring vilka olika typer av EU-finansiering som finns samt bygga upp en rutin kring hur bevakning ska gå till av det som kan vara av intresse för verksamheten inom olika områden.

Insatser som genomförs inom ramen för Uppsala kommuns EU-handslag ska inriktas mot sakfrågor med betydelse för Uppsala, däribland utformningen av EU:s kommande långtidsbudget, klimat- och energipolitik samt migrationsfrågor. Kompetenshöjande insatser ska göras i skenet av de stundande nationella valen (september 2018) samt kommande Europaparlamentsval (juni 2019). Samverkan med andra aktörer, inklusive Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, ska aktivt sökas i synnerhet när det gäller externa arrangemang. Där det är möjligt ska synergieffekter dessutom sökas med motsvarande initiativ som lanseras på europeisk nivå för att öka EU-kunskaperna. Ett sådant exempel utgörs t ex av Eurocities initiativ ”Cities4Europe - Europe for citizens” som syftar till att belysa städers viktiga roll för att stärka EU-medborgares tillit till europeiska institutioner och därigenom motverka euroskepticism.

Uppsala kommuns åtagande kopplade till EU-handslaget utgår från *policy för internationellt arbete i Uppsala kommun (KSN-2014-0129)*.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnader för aktiviteter i samband med EU-handslaget tas inom ramen för kommunstyrelsens budget för EU-verksamhet.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Köpeavtal

Säljare: Östhammars kommun, 212000-0290, Box 66, 742 21 Östhammars kommun

Köpare: Credentia AB, 556025-2891, Stockholmsvägen 28, 761 43 Norrtälje

Objekt: Fastigheten Östhammar 1:2, del av, se bifogad karta.

Köpeskillning: 1 331 200:- / Enmiljontrehundratrettioentusentvåhundra/ kronor (400 kronor per BTA bostad)

§1

Köpeskillningen ska betalas kontant i sin helhet då bygglov beviljats. Tillträdet sker när bygglov beviljats.

§2

När köpeskillningen har betalats i sin helhet skall säljaren överlämna kvitterat köpebrev till köparen.

§3

Köparen svarar för lagfartskostnader i samband med detta förvärv.

§4

Köparen ska betala anslutningsavgift för vatten och avlopp enligt vid anslutningstillfället gällande taxa för kommunala vatten och avloppsanläggningar. Anslutningsavgiften ska reduceras med kostnaden för utbyggnaden av etappen.

§5

Köparen förbinder sig att på fastigheten uppföra två för permanent bruk avsedda flerbostadshus. I det fall köparen överlåter fastigheten skall denna förbindelse införas i köpekontraktet vid överlåtelsen. Credentia skall samtidigt förbinda sig till att teckna ett totalentreprenadkontrakt med bostadsrättsföreningen för att uppföra byggnaderna.

§6

Detta avtal gäller under förutsättning av att Östhammars kommunfullmäktige beslutar att godkänna avtalet. Om ett sådant beslut inte kommer till stånd förfaller detta avtal utan ersättningsrätt för någon av parterna.

Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar av vilka köpare och säljare tagit varsitt.

Östhammars Kommun

Säljare

Credentia AB

Köpare

Ort och datum

.....

Ort och datum

Novkalle 2018-02-20

.....

Jacob Spangenberg

.....

Helene Åsbrink

Säljarens egenhändiga namnteckningar
bevittnas:

.....

.....

Skala: 1:1000

Östhammar 1:2, del av, c:a 2880m².

Principavtal mellan Östhammars kommun (nedan kommunen)
och Credentia AB(nedan Credentia).

Bakgrund. Kommunen äger ett markområde inom fastigheterna Östhammar 1:2 och 7:14 nedan kallad Cirkusplatsen. Markområdet har tidigare utgjort en havsvik som etappvis fyllts igen. Vidare har del av området utgjort en kommunal deponi. Kommunen och Credentia har enligt denna överenskommelse träffat avtal om exploatering av området för flerbostadshus upplåtna med i första hand bostadsrätt.

1. **Området.** Exploateringsområdets markyta uppgår till ca 30 000 kvm i centrala Östhammar. Området har markerats på bilaga 1.
2. **Detaljplanearbete.** Credentia anlitar en av kommunen godkänd konsult för att genomföra en detaljpaneläggning av området. Detaljplanearbetet sker i samråd med kommunens planhandläggare, den externa konsulten och Credentia. Credentia bekostar nödvändiga utredningar för planläggning av området, externa konsulter samt egna kostnader. Kommunen står för kostnader för sina tjänstemän. Detaljplaneavgiften reduceras med hänsyn till detta. Detaljplanearbetet ska påbörjas så snart som möjligt efter denna överenskommelse har undertecknats och godkänts av respektive part.
3. **Sanering.** Credentia bekostar sanering av området med maximalt 2 miljoner kronor exklusive moms. I det fall saneringskostnaderna överstiger med högst 2 miljoner kronor ska kommunen bekosta det överstigande beloppet.
I det fall Credentia befarar att saneringskostnaderna kommer att överstiga 2 miljoner kronor ska Credentia minst 2 månader i förväg skriftligt meddela kommunen detta. Kommunen får full insyn i saneringsarbetet och kostnaderna därav. Kostnaderna för saneringsarbeten ska beräknas enligt bilaga 3. Om kostnaderna för sanering överstiger 4 miljoner kronor ska förhandling om projektets fortsättning upptas mellan parterna.
4. **VA-avgift.** Credentia utför och bekostar VA-ledningar inom området som sedan överlämnas till kommunen. Innan VA-arbeten påbörjas ska Credentia överlämna arbetshandlingar som ska godkännas av kommunen. Efter att VA-arbetena är slutförda ska besiktning ske av gemensamt utsedd besiktningsman. VA-avgifterna för den planerade bebyggelsen ska reduceras med kostnaden för de VA-arbeten som Credentia genomför.
Kan överenskommelse inte träffas om kostnaden för reduktionen ska kommunen utföra VA-arbeten för kommunala ledningar.

5. **Övriga exploateringsåtgärder.** Credentia utför och bekostar gata genom området, förutsättningar och utförande framgår av bilaga 2. Innan gatuarbeten påbörjas ska Credentia överlämna arbetshandlingar till kommunen som ska godkänna dessa. Inom den centrala delen av området planeras en park. Credentia ska utföra och bekosta arbeten med parken. Innan arbeten med parken påbörjas ska Credentia överlämna arbetshandlingar som ska godkännas av kommunen.
6. **Gatukostnadsersättning.** Credentia fakturerar kommunen xxx kronor plus moms för arbeten enligt punkt 5 ovan. Credentia betalar gatukostnadsersättning med motsvarande belopp exklusive moms.
7. **Övriga exploateringskostnader.** Credentia ska inte erlägga gatukostnadsersättning eller andra avgifter för arbeten som ligger utanför exploateringsområdet.
8. **Markförvärv.** Credentia erlägger 6 miljoner kronor för de delar av området som ska utgöra tomtmark för bostäder. Beloppet erlägges vid påbörjande av byggnation i respektive delområde med belopp motsvarande varje delområdes andel av den totala byggrätten enligt detaljplanen. Enligt den skiss som föreligger för exploateringen av området ska området bebyggas med ca 144 lägenheter till en sammanlagd yta av ca 15000 m2 BTA bostäder. Skulle den kommande detaljplanen enligt punkt 2 ovan innebära en avvikelse från 15000 m2 BTA bostäder med mer än 1000 m2 BTA bostäder ska köpeskillingen för marken förändras proportionellt mot avvikelsen.
9. **Genomförandetid.** Credentia ska påbörja byggnation av områdets samtliga byggnader inom 10 år från det att detaljplanen vunnit laga kraft. Om Credentia inte påbörjat byggnation av del/delar av området inom ovanstående tid ska kommunen äga rätt att anvisa denna/dessa delar till annan exploatör. Credentia ska i så fall inte kunna ställa några krav gentemot kommunen för kostnader nedlagda i detaljplanarbetet eller annat.
10. **Option.** Optionen ska gälla under genomförandetiden. I det fall användningen av det område, som idag används för båtuppställning bilaga 4, ändras genom en ny detaljplan till bostadsändamål ska Credentia äga rätt att förvärva detta område till ett pris som motsvarar 150 % av byggrättspriset för Cirkusplatsen med tillägg för index enligt KPI där basåret är 2012. Även för detta område gäller förutsättningarna att Credentia bekostar exploateringskostnader inom området. I detta fall ska Credentias kostnad för sanering begränsas till 1 miljon kronor och om kostnaderna överstiger 2 miljoner kronor ska förhandling om projektets fortsättning upptas mellan parterna.

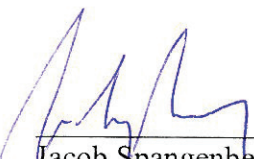

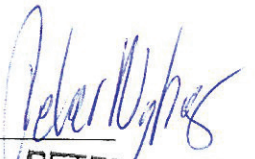
11. Detta avtal förutsätter att Östhammars kommuns kommunfullmäktige samt Credentia AB:s styrelse godkänner detta avtal.
12. Exploateringsavtal. Detta avtal ska ersättas med ett exploateringsavtal vid tidpunkten för kommunens antagande av detaljplanen.

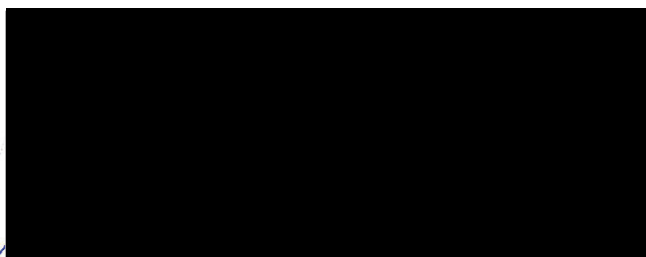
Östhammar den 2012-03-12

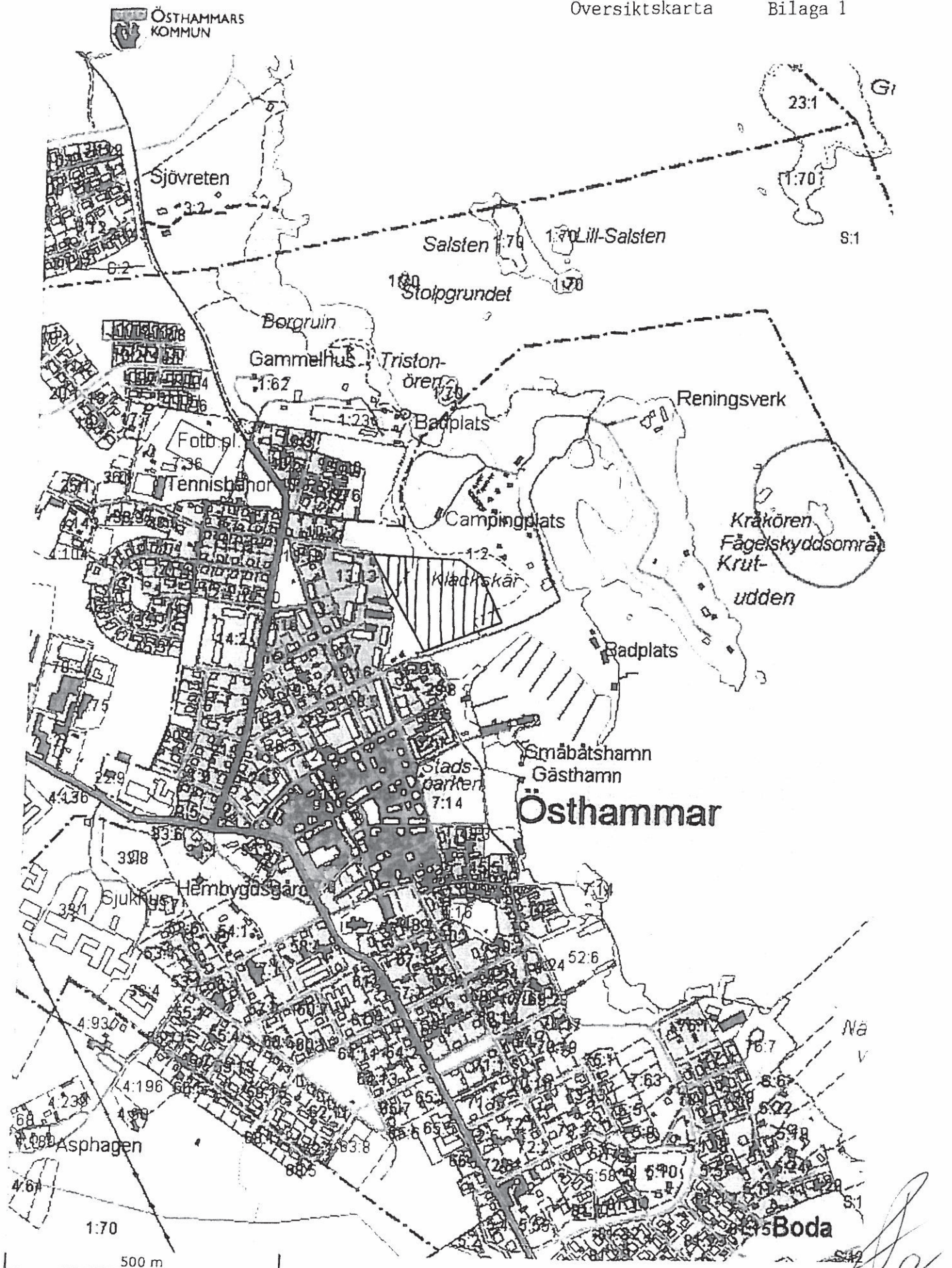
Östhammars Kommun

Credentia AB

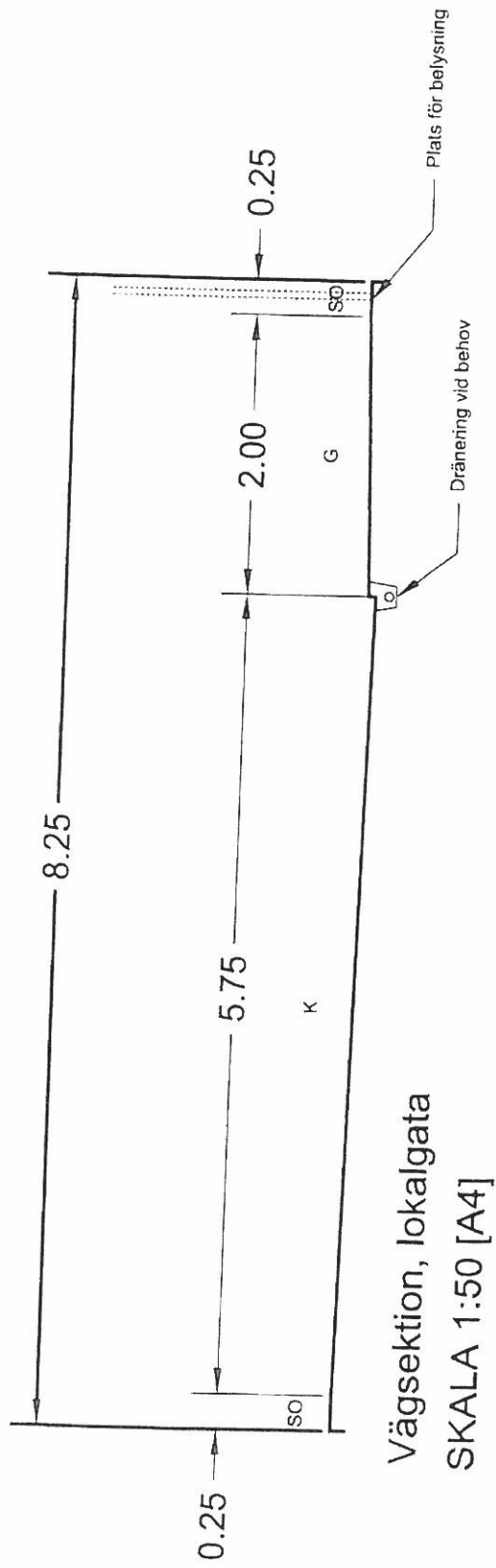

Jacob Spangenberg

PETER NYBERG

Vägsektion, lokalgata
SKALA 1:50 [A4]

Gällande principavtal mellan Östhammars kommun och Credentia AB avseende Cirkusplatsen.

Exploatören bekostar sanering av området med maximalt 2 miljoner kronor exklusive moms.

Marksaneringskostnaden ska beräknas som en merkostnad, utgörande mellanskillnaden mellan å ena sidan saneringsschakten och transport till deponi och å andra sidan det normalschakt och borttransport som annars skulle ha utförts. Som merkostnad räknas även erforderliga återfyllnader av ersättningsmassor vid sanering som annars inte hade behövt utföras vid normalschakt.

I marksaneringskostnaden ingår också kostnader för extern konsult för framtagande provtagnings- och saneringsstrategi samt presentation av provtagningsplan och saneringsstrategi för ansvarig tillsynsmyndighet.

Entreprenören ska redovisa merkostnader enligt följande,

1. Större hjälpmedel, verifierad självkostnad med påslag 16 % entreprenörsarvode.
2. Materialkostnader, verifierad självkostnad med påslag 16 % entreprenörsarvode.
3. Underentreprenörer, verifierad självkostnad med påslag 16 % entreprenörsarvode.
4. Deponikostnader, verifierad självkostnad med påslag 10 % entreprenörsarvode.
5. Konsultkostnader, verifierad självkostnad med påslag 10 % entreprenörsarvode.
6. Arbetare mark, 330 kr/tim inkl entreprenörsarvode.
7. Arbetare bygg, 350 kr/tim inkl entreprenörsarvode.
8. Utsättare inkl utrustning, 695 kr inkl entreprenörsarvode.

